YAŞAR NURİ ÖZTÜRK

KUR'AN AÇISINDAN KÜRESEL AFETLER

Derleyen: Umut Şenyaylar

İstanbul, 7 Ağustos 2026

Kutsal Metinler Ne Anlama Gelir?

Kutsal metin derken, peygamberler aracılığıyla insanlığa gönderilen ilahi mesajları, yani vahiyleri kastediyorum.Bu metinleri hangi peygamber getirmiş olursa olsun, hepsi bozulmadığı ve değiştirilmediği sürece gerçeği tertemiz sunan ilahi belgelerdir (beyyineler).Çünkü bu metinler, mutlak gerçeğin ta kendisinden insana ulaşan bilgilerdir.Bu belgeler, hayatı ve varoluşu nasıl anlamamız gerektiğini doğrudan Yaratıcı'nın ışığıyla önümüze serer.

Kutsal metinlerin büyük bir kısmı, içinde çok farklı boyutlarda anlamlar barındırır.
Bu durum, onların hem tüm dünyaya seslenmesinin hem de bazı gerçekleri bilimden çok daha önce haber vermesinin doğal bir sonucudur.

Sembolik Dilin Zorunluluğu

İşte bu çok boyutluluk, kutsal kitapların mecburen sembolik, yani benzetmelerle dolu bir dil kullanmasına yol açar.Ahlak kurallarında veya ibadetlerde bu sembolik dile genelde ihtiyaç duyulmaz.Kuran bu çok net olan kurallara "muhkemât" yani "hükmü kesin ve açık olanlar" adını verir.Örneğin, "Kendin için istediğini komşun için de iste" veya "Tanrı'ya yalvar" gibi emirlerde dolambaçlı benzetmelere gerek yoktur.

Ancak konu insan hayatının karmaşık ilişkilerine, evrenin gidişatına veya doğanın işleyişine gelince işler bir anda değişir.Çünkü bu metinlerin seslendiği insanın tek bir özelliği vardır; o da bilim insanı ya da aydın olması değil, sadece "Allah'ın kulu" olmasıdır.

Herkese Seslenen Ortak Mesaj

İster sıradan bir insan olsun, ister bilgin veya filozof olsun, herkes Allah'ın kuludur.Din, tüm bu farklı insanlara aynı anda seslenen bir rahmet, bir merhamet kurumudur.Bu yüzden din öyle bir konuşmalıdır ki, herkes o sözden kendi payına düşeni alabilsin.Ayrıca herkes, hangi çağda yaşarsa yaşasın bu ilahi mesajdan faydalanabilmelidir.Peki bu nasıl başarılacaktır?
Bunun tek yolu, ilahi sözü çok boyutlu, iç içe geçmiş anlamlarla ve kişiye/ çağa göre değişebilen göreceli (izafi) bir yapıda göndermektir.

İşte böyle bir anlatımda, sembolik ve benzetmeli ifadeler çok büyük bir yer tutar.
Kutsal metinlerin bu olmazsa olmaz özelliğine Kuran, Âli İmran Suresi'nin 7. ayetinde bizzat değinir.Ayette, kitabı indirenin Allah olduğu ve kitabın özünü, anasını oluşturan kısımların anlamı çok açık olan ayetler olduğu belirtilir.

Kalbinde Eğrilik Olanların Amacı

Aynı ayete göre, kitabın diğer kısımları ise "müteşâbih", yani sembolik ve yoruma açık ayetlerdir.Kalplerinde kötülük ve bozukluk olan kişiler, ortalığı karıştırmak (fitne çıkarmak) ve kendi işlerine geldiği gibi yorumlamak (tevil etmek) için sadece bu sembolik kısımların peşine düşerler.Oysa bu sembolik ayetlerin gerçek yorumunu sadece Allah ve ilimde çok derinleşmiş olan bilginler bilebilir.Bu derin bilginler, "Biz buna inandık, hepsi Rabbimizin katındandır" derler.Kuran'a göre, aklını ve gönlünü kullananlardan başkası bu gerçeği gereği gibi düşünüp anlayamaz.

Zümer Suresi 23. ayette ise Allah'ın, sözün en güzelini, birbirine benzeyen ve iç içe iki farklı anlam taşıyan bir kitap halinde indirdiği söylenir.Rablerinden korkan insanların bu kitabı okuyunca derileri ürperir.Ardından, Allah'ı anmaları (zikir) ve Kuran sayesinde hem derileri hem de kalpleri yumuşar.Bu kitap Allah'ın bir rehberidir ve Allah dilediği kişiyi ya da doğru yolu dileyeni onunla hidayete, yani aydınlığa ulaştırır.Allah'ın yoldan çıkardığı, sapıttığı kişiye gelince, ona kılavuzluk edecek hiç kimse yoktur.

Ancak kutsal metinlerdeki bu çağa veya kişiye göre değişen göreceli durum (izafilik) sonsuza kadar sürmez.İnsanlık geliştikçe ve bilim yeni keşifler yaptıkça, bu görelilik ya tamamen ortadan kalkar ya da büyük ölçüde azalır.

Bilim ve Din Dilinin Buluşması

Kutsal metinlerin anlamı çok açık olmayan kısımlarını bu belirsizlikten kurtarmak, ancak onların dilini bilimin diline çevirmekle mümkündür.Eski çağlardaki insanların bunu yapacak gücü yoktu; çünkü o dönemde bilim dalları henüz bugünkü gibi oluşmamıştı.
Bilim geliştikçe, din dilindeki sembolik benzetmelerin bilim dünyasındaki karşılıklarını veya benzerlerini bulmak artık kaçınılmaz bir hale gelmiştir.Eğer bu çeviri işlemi yapılmazsa, din alanı bir süre sonra efsanelerin, dokunulmaz tabuların ve bazen de tamamen anlamsız saçmalıkların merkezine dönüşür.

Kuran ve Bilim Mucizesi

Kuran'ın sürekli olarak bilimi işaret etmesi ve ona yönlendirmesi kesinlikle boşuna değildir.Kuran'ın bilime yaptığı bu yönlendirmeler, onun en büyük mucizelerinden biridir ve hatta belki de ilk sıradadır.Kutsal metinler, gerçeğin ta kendisini içlerinde barındırırlar.

Ancak bu gerçeği barındırma şekli; şerbetin içinde şekerin, suyun içinde ise oksijen ve hidrojenin gizlenmesi gibidir.O gerçeği oradan söküp çıkarmak için bilgi, ustalık, çaba ve en önemlisi iyi niyet gerekir.Kutsal metinlerden bu katıksız gerçeği çekip alabilmenin en önemli şartları, yine kutsal metinlerin bizzat kendi içinde verilmiştir.

Gerçeği Çıkarmanın Yolları

Kutsal metinler aynı zamanda tamamen yoruma dayalı (hermenötik) bir evren olarak karşımıza çıkarlar.Kuran, bu yoruma dayalı evren olma özelliğiyle başlı başına ayrı bir mucizeler bütünüdür.Burada bu yorumlama tekniklerinin çok derinlerine inmeden, sadece Kuran'ı anlamak için muhtaç olduğumuz temel şartlara değinip geçeceğiz.Kutsal metinleri doğru anlamak için şu adımlar sırasıyla atılmalıdır:

1-) Öncelikle kutsal metinlere sonradan karışmış olan ilahi olmayan ayet, cümle veya kelimeler ayıklanmalı, ilahi metin eksiksiz ve eklentisiz haliyle ortaya çıkarılmalıdır.

2-) Kutsal metnin herhangi bir bölümünü okurken, yine metnin kendi içinde yaptığı açıklamalar ve yorumlar kesinlikle dikkate alınmalıdır.

3-) Metnin açıkça önerdiği veya ufak işaretlerle dikkat çektiği ince yorumlama (hermenötik) sanatları mutlaka işletilmelidir.

4-) Kutsal metinlerde geçen o sembolik ve benzetmeli kelimelerin günümüz bilim dilindeki karşılıkları bulunup kullanılmalıdır.

Özgürlük ve Aklın Kullanımı

Bütün bu maddeleri uygulayabilmek için ihtiyaç duyduğumuz en temel ve genel şart ise özgürlük ve yetkinliktir.Özgürlük, insanın aklını kullanabilmesini sağlar.Akıl özgürce işletilmeden varılabilecek hiçbir yer, elde edilebilecek hiçbir değer yoktur.Kuran'a kulak verirseniz, aklını kullanmayanların başına gelecek tek şeyin "üzerlerine pislik yağması" olduğunu görürsünüz (Yunus Suresi, 100).

Kuran, aklın işletilmesini tehlikeye atan her türlü engeli dinin dışına itmiş, hatta bunları puta tapmakla (putperestlik) bir tutmuştur.Atalarımızdan kalan kabulleri ve geleneksel yasakları dokunulmaz ya da tartışılamaz hale getirmenin, Kuran'da Allah'a ortak koşmak (şirk) olarak görülmesinin asıl nedeni de tam olarak budur.

Akıl, Bilim ve Sağlam Kanıtlar

Kur'an'ın bu konularda aldığı temel önlemleri, yani işi sağlama almak için attığı adımlar oldukça nettir.

İlk olarak, inancın ve dinin "beyyine" denen şeye dayanması ısrarla istenir. Beyyine, yani aklın kabul edeceği, bilimsel kanıt ve sağlam delil demektir. Enfal Suresi 42. ayette de "Ölen sağlam bir kanıt görerek ölsün, yaşayan da yine sağlam bir kanıt görerek yaşasın" denir.

İkinci adımda akıl devreye girer ama öyle kenarda duran, tembel bir akıl değil. Kur'an sadece akıldan bahsetmez; işe yarayan, çalışan bir aklı işaret eder. Kur'an'daki ilgili ayetler hep "taakkul" denen şeyi, yani aklı aktif olarak işletip kafa yormayı emreder.
Çünkü sadece "aklım var" deyip köşeye çekilmek Kur'an için yeterli bir şey değildir.

Üçüncü sırada bilime verilen o büyük önem vardır. Bilim, sadece hayatın değil, adeta Yaratıcı'nın varlığının da temel direğidir.Hatta Âli İmran Suresi 18. ayette çok çarpıcı bir detay verilir. Bilimin ve bilim insanlarının şahitliği, doğrudan Allah'ın şahitliğiyle bir tutulmuştur.

Doğa Yasaları ve Evrensel Değerler

Dördüncü önlem, evrendeki kuralların asla değişmeyeceğini vurgulamaktır. Buna "Sünnetullah", yani evrenin kusursuz işleyişi ve doğa yasaları denir. Eskiden bazı dinlerde doğa yasalarını umursamamak, bunları aşıp yok saymak bir marifet sayılırdı.
Kur'an işte bu hevesi kursaklarda bırakmıştır. Çünkü doğa yasalarına kafa tutmak din işi değil, düpedüz körlüktür.

Beşinci olarak, "mâruf" dediğimiz değerlere uyulması ısrarla emredilir. Mâruf; herkesin ortak kabul ettiği, evrensel insanlık değerleri demektir. Bunun sayesinde şu güzellikler sağlanmıştır:

Bir dinin sadece belli bir yöreye veya kapalı bir gruba sıkışıp kalması önlenmiştir.

İnsanlık dünyasındaki bilimsel ve toplumsal gelişmelere sırt dönülmesi engellenmiştir.

O evrensel mesajın; tüm insanların ortak değerleri, tespitleri ve ihtiyaçlarıyla kucaklaşması sağlanmıştır.

Hayatın Kendisi Bir Mucizedir

Altıncı adımda mucize anlayışı tamamen değişir. Eskiden insanlar mucizeyi doğanın ve hayatın dışında, uçuk kaçık yerlerde arardı. Kur'an ise bu eski huyları bir kenara bırakır ve hayatın ta kendisini bir mucize olarak önümüze koyar.Okunması gereken kitap sadece ayetleri barındıran vahiy kitabı olmaktan çıkmıştır. İnsan da, evren de okunması gereken devasa birer kitaptır ve dikkatle incelenmelidir. Bu sayede insanın hem evrenle hem gerçekle hem de Yaratıcı'yla sımsıkı kucaklaşması sağlanmıştır.

Yedinci yenilik, bilim dalları arasındaki o eski ayrımcılığı bitirmektir. Eskiden ilimler kutsal olanlar ve olmayanlar diye ikiye ayrılırdı. Kur'an bu geleneği yıkarak bütün ilimlerin kutsal, tüm bilginlerin de son derece saygıdeğer olduğunu söyler.

Din Adamları Sınıfı Yoktur

Sekizinci madde, dinde ayrıcalıklı sınıfların tamamen reddedilmesidir. Toplum, dünyevi ve eşit (laik) bir bütün olarak görülür. Saygının ve söz hakkının tek dayanağı sadece bilgidir, yani bilimdir. Şu tarz ayrımlar dinden tamamen dışlanmıştır:

Ruhbanlar (ayrıcalıklı din adamları sınıfı)

Meşayih (şeyhler, tarikat liderleri)

Erenler veya kendilerine kutsallık atfedilen kişiler

Eğer ille de kutsal bir insandan bahsedeceksek, bu kişi şüphesiz ki bilim insanıdır. Peygamberlik kurumu artık sona ermiştir. Bu yüzden başka türden bir "kutsal insan" modeli Kur'an tarafından asla onaylanmaz.Ancak Kur'an, kutsallık maskesi takıp insanları Allah ile aldatan onlarca tipten bahseder. Bizi onlara ve verecekleri zararlara karşı sürekli uyarır. Yazar bu noktada, daha fazla detay için kendi yazdığı 'Allah ile Aldatmak' adlı kitabının ilk iki bölümüne bakılabileceğini söyler.

İnanç, Bilim ve Gerçek Dindarlık

Dokuzuncu sırada, inancın ve bilimin yer değişimi vardır. İnancın kötülüğe ve çirkinliğe alet edilebileceği ama bilimin böyle bir şeye araç olamayacağı gerçeği çok net vurgulanır. Bu yüzden eski çağların, bilimi inancın emrine veren tutumu kesinlikle reddedilmiştir.
Tam aksine, iman bilimin denetimine bırakılmıştır. Bu harika gerçeğin bir sonucu olarak, İslam bilginleri çok önemli bir kuralda birleşmişlerdir: "Nakil (yani dini metinler) ile akıl birbiriyle çelişirse, öncelik her zaman akla verilir."

Onuncu adımda "takva", yani çok dindar olma durumu yeryüzündeki bir yarış olmaktan çıkarılır. Dindar olmak, insanlar arasında bir üstünlük taslama aracı değildir.Takva, sadece Allah'ın yanında bir üstünlük ölçüsüdür. Böylece, dini kendi çıkarına kullanıp toplumda üstünlük sağlamaya çalışanların da önü tamamen kesilmiştir.

Yeryüzü Bir Tapınaktır

On birinci ve son maddede ibadetin tanımı tamamen genişletilir. İbadet sadece camiye, kiliseye veya belli bir mekana gidip tapınmak olmaktan çıkarılır. Bütün yeryüzü devasa bir ibadethane, yani mâbet ilan edilmiştir.Kısacası, "bütün yeryüzü tapınaktır ve meşru (yani doğru, yasal ve haklı) olan her iş ibadettir" kuralı hayatın temeline konur.

Böylece faydalı bir değer üreten, üretime dönük olan ve insanlığa yararı dokunan her çalışmanın aslında bir ibadet olduğu açıkça gösterilmiştir.

KUTSAL METİNLERİ NASIL OKUMALIYIZ

Bütün canların ipini elinde tutan Yaratıcı'nın bize en büyük lütfu,en büyük hediyesi bu kutsal kitaplardır. Bu eşsiz hediyeden fayda görmek istiyorsak üç şeye dikkat etmemiz şart.

Önce yürekten inanacağız.İman etmek

Kitabın içindeki ayetleri asla eğip bükmeyeceğiz, bir kelimesini bile değiştirmeyeceğiz.

Kitabı sadece okumuş olmak için değil, gerçekten ne dediğini anlamak için okuyacağız.

Hani hep deriz ya "sevap kazanayım da cennete gideyim diye okuyorum", işte bu laf Kuran'da hiç geçmez. Bu, doğu kültüründen bize yapışmış eski bir alışkanlıktır. Kuran'ın hiçbir yerinde "sadece sevap için okuyun" diye bir şey yazmaz.

Gerçekten Okumak Ne Demektir?

Kuran'a göre okumak demek, beyni ve ruhu sonuna kadar çalıştırıp işin aslını kavramak demektir. Yani aklını kullanacaksın, okuduğundan öğüt alacaksın ve üzerine derin derin düşüneceksin. Her kelimenin inceliğini anlayıp geçmişten ibret alacaksın.

Eğer okumayı bir ibadet sayacaksak, bu sadece okuduğunu iyice sindirip hayata geçirmekle olur. Kuran'ın yüzlerce ayeti tam olarak bas bas bunu bağırır. Kutsal kitaplar bu konunun üzerinde boşuna bu kadar çok durmuyor.

Çünkü bu dediklerimi yapmazsan, o kitaptan hiçbir hayır göremezsin. Okuduğun şey havada kalır ve hayatına bir faydası dokunmaz. İşe yaraması için kitabın ne anlattığını gerçekten çözmen gerekir.

Gizli Mesajları ve Sembolleri Çözmek

Kutsal kitaplar, bizi öylece kendi halimize bırakmaz; kendilerini nasıl okumamız gerektiğini de ince ince anlatırlar. Kuran bu işin tam merkezine o bahsettiğimiz "derinlemesine düşünme ve kavrama" işini koyar. Bize en eski çağlardan beri rehberlik edip yolumuzu aydınlatırlar.

Yalnız bu rehberlik, bizim aklımızın ve bilgimizin hep birkaç adım ilerisindedir. İnsanoğlu ilk çağlarda bu üst düzey bilgileri hemen şıp diye anlayamadı tabii. İşte sırf biz anlayalım diye kutsal kitaplar bol bol benzetmeler, mecazlar ve semboller kullanmıştır.

Zaten Allah'ın kelamının en belirgin özelliği budur. Doğrudan söylemez de, semboller üzerinden kafamızı çalıştırıp bulmamızı ister.

Bilimle Dini Barıştırmak

Ünlü bir din bilimci olan Paul Tillich diye bir adam var, çok güzel söylemiş. Demiş ki, kutsal kitapların o benzetmeli dilini, günümüzün bilim diliyle barıştırmamız lazım. Yani dinin anlattığı o mecazları alıp bugünün bilimine çevirmeliyiz.

Bunu yapmazsak, o kitaplardaki paha biçilmez bilgileri günlük hayatımıza katamayız. Sadece okur geçeriz, işin özünü kaçırırız. Kitap rafta kalır, biz karanlıkta kalırız.

Dinin İçindeki En Büyük Tehlike: Yobazlık

Peki bunu yapmamıza engel olan şey ne? Dini kendi dar kafasına göre yorumlayan, kitabı o kalıplara hapseden, yeniliğe tamamen kapalı o bağnazlıktır, yani yobazlıktır. Bir de bu yobazlık sırf oy toplamak veya koltuk kavgası yüzünden siyasilerden destek görünce iş tamamen çığırından çıkar.

Hal böyle olunca o güzelim din, insanlara merhamet dağıtan bir yapı olmaktan çıkar. Giderek insanları birbirine düşüren, ortalığı karıştıran karanlık bir tuzağa dönüşür. Siyasetle sırtı sıvazlanan yobazlık, dini resmen bir yıkım aracı yapar.

İşte biz bu yüzden bas bas bağırıyoruz; dinin başına gelen en büyük felaket dinsizlik falan değildir, din yobazlığıdır diyoruz. Kalbinde gerçekten Allah sevgisi olan adamın savaşması gereken bir numaralı düşman da bu körü körüne yobazlıktır. Çünkü bu bela, dindar adamın hem kendini hem de inancını yakıp kavuruyor.

Şunu aklımıza iyice kazıyalım. Dine inanmayan adamın dine bir zararı dokunmaz, zararı sadece kendi bacağınadır. Dine asıl baltayı vuran, dini içeriden kemirip bitiren ve milleti dinden soğutan o siyaset beslemesi yobaz kafasıdır.

Satır Aralarındaki Doğa Sırları

Aslında kutsal kitapların asıl derdi, kul ile Allah arasındaki o bağı kurmaktır. Ama kelam Allah'ın ağzından öyle bir ustalıkla dökülür ki, sen asıl mesaja bakarken bir de bakmışsın ki doğayla ilgili koca koca sırlar öğrenmişsin.

Mesela kitap sana iyi ahlaklı olmayı anlatırken, bir yandan da evrendeki o muazzam dengeden bahseder. Ya da kötülerin nasıl cezasını bulacağını anlatırken, satır aralarında sana mikrop diye bir şeyin varlığını ve nasıl çalıştığını fısıldar.

Uzaya ve gökyüzüne bakıp Allah'ın gücünü görmeni isterken, aslında sana yıldız biliminin kanunlarını verir. Her şeyin Allah'a boyun eğdiğini anlatırken de rüzgarların tohumları nasıl taşıyıp bitkileri çoğalttığını söyler.
Suyun buluttan nasıl damla damla indiğini, atomun ta içindeki o minicik hareketleri anlatır durur. Yerin yedi kat dibinde olup biten yüzlerce doğa olayını gözümüzün önüne serer.

İncil'deki Deprem ve Çürük Zemin Uyarısı

Kısacası kutsal kitaplar, içinden binbir türlü değerli maden çıkan işlenmemiş dev bir kayaya benzer. Eğer sen bu kayayı alır, bilimin ışığında sabırla ve iyi niyetle incelersen, her adımda yepyeni güzellikler keşfedersin.

Kutsal metinleri nasıl okumalıyız sorusuna cevap ararken, deprem felaketlerini anımsatarak, Kur'an ve İncil'de geçen ortak bir örneği ele almak istiyorum.

Matta İncili 7. babın 24-27. ayetleri Hz. İsa'nın şu tebliğinden oluşuyor:

"Benim bu sözlerimi kim işitir ve onları yaparsa evini kaya üzerine kuran akıllı adama benzer. Yağmur yağdı, seller geldi, yeller esti ve eve çarptılar; ev yıkılmadı; çünkü kaya üzerine kurulmuştu. Ve benim bu sözlerimi işiten ve yapmayan herkes, evini kum üzerine kuran budala adama benzer. Yağmur yağdı, seller geldi, yeller esti ve o eve saldırdılar; ev yıkıldı; onun yıkılması büyük oldu."

Hz. İsa'nın bu tebliği, Luka İncili 6. bab 46-49. ayetlerde de yer almaktadır.

Bilimin Diliyle Dinlenen Kutsal Uyarı

Bu sözlerin asıl amacı elbette peygambere kulak vermenin ve onun yolundan gitmenin ne kadar hayati olduğunu anlatmaktır. Ama bunu anlatırken bugünün deprem uzmanlarına ve inşaat mühendislerine bile göz kırpıyor.

Resmen diyor ki, "Kendinize yaşayacak bir yer seçerken veya bina dikerken mutlaka kayalık ve sağlam zeminleri bulun." Gidip de dere yataklarına, kumlu ve yumuşak topraklara ev yapmayın diye uyarıyor.Eğer yaparsanız, doğa olayları gelir o binaları tepenize yıkar. Yaptığınız bu affedilmez hatanın bedelini de canınızla, malınızla çok ama çok ağır ödersiniz.

Kuran'da Geçen Çarpıcı Ev Dersi

Şimdi Kur'an'daki kelama bakalım. Tevbe Suresi 109-110. ayetler şöyle diyor:

"Binasını, Allah'tan gelen bir sakınma duygusu ve hoşnutluk üzerine kuran mı hayırlıdır yoksa binasını sel artıklarının ucundaki yarın kenarına kurup da onunla birlikte cehenneme yuvarlanan mı? Allah, zalimler topluluğuna kılavuzluk etmez. Kurdukları bina, kalpleri parçalanıncaya kadar yüreklerinde bir kuşku olmaya devam edecektir."

Ayetin devamında Allah'ın bu bile bile lades diyen zalimlere yol göstermeyeceği söylenir. O çürük zemine kurdukları ev, ölene kadar kalplerinde bir korku ve şüphe olarak kalacaktır.

Güvenlik Önlemlerini Almayanlara Verilen İsim

Kuran'daki bu ayetin de ilk amacı bizi Allah'ın hoşuna gitmeyecek, tehlikeli işlerden uzak durmaya çağırmaktır. Fakat bunu yaparken tıpkı İncil'deki gibi, ev yaparken nelere dikkat etmemiz gerektiğini de bilimin diline çevirerek önümüze koyar.

İncil "kaya gibi sağlam zemin" derken, Kuran işi biraz daha genişletip "her türlü kötülükten ve tehlikeden sakınma duygusu" demiştir. Yani alacağın tüm güvenlik önlemlerinin kapısını sonuna kadar açık bırakmıştır.

En acısı da, bu güvenlik tedbirlerini umursamayıp çürük zeminlere ev yapanlara açıkça "zalimler topluluğu" demesidir. Bu, bugün hepimizin tüylerini diken diken etmesi gereken koca bir insanlık dersidir.

Papağan Gibi Okumak Yerine Düşünmek

İşin özeti şu dostlar; mesele o kutsal kitapları alıp oraya buraya üflemeyi bırakmaktır. Mesele, papağan gibi ezberden okumak yerine, o kelimelerin üstüne derin derin düşünerek gerçeği bulmaktır.

Buna benzer daha yüzlerce örnek sayabiliriz ama ne yazık ki bugünün İslam coğrafyasında bunların pek bir karşılığı yok. Çünkü adına "İslam dünyası" dediğimiz bu yerler, o muazzam kitapları gerçekten "okuma ve anlama" seviyesine henüz gelebilmiş değil.

Kuran'ın bizden ısrarla istediği o "aklı çalıştırma ve derinlemesine düşünme" işi, günümüzde yerini sadece "kelimeleri doğru seslendirmeye" bırakmış. Anlamak için okumanın yerini, maalesef sırf "sevap haneme yazılsın" diyerek yapılan kuru kuruya bir okuma almış.

Bugün İslam dünyası o eşsiz yol gösterici kitapları okuyup hayata katmak yerine, sadece sağa sola üflemekle meşgul. Hem de dirilere fayda vermesi gereken o sözleri, bol bol ölülerin arkasından üflemekle.

Evrenin Temel Taşları

Kur'an'a göre şu koca evrenin ve hayatın var olması iki temel gerçeğe dayanıyor. Bu sayede her şeyin başlangıcını daha iyi anlıyoruz.
Bunların ne olduğuna bir bakalım:

Büyük bir patlama ve göklerin yarılıp ayrılması.

Bütün hayata can veren su.

Bu işin özü, kitabımızda Enbiya Suresi'nin 30 ile 33. ayetleri arasında çok açık anlatılıyor. İşin ilginç yanı, bu ayetler sanki bugünün modern bilimiyle tamamen aynı dili konuşuyor. Bu ayetlerde evrenin ve hayatın nasıl kurulduğuna dair çok net tespitler yapılıyor.

Gökyüzü ve Yeryüzünün Ayrılması

Ayetler açıkça şu soruyu soruyor: "Gerçeğin üstünü örten o nankörler, göklerle yerin eskiden bir bütün olduğunu ve bizim onları ayırdığımızı hiç mi görmediler?" Hemen ardından da "Biz canlı olan her şeyi sudan var ettik, hâlâ inanmayacaklar mı?" diye ekliyor.

Dünya bizi üzerindeyken beşik gibi çalkalayıp sarsmasın diye koca koca dağların yere çakıldığını söylüyor. Üstelik insanlar gidecekleri yeri rahatça bulsunlar diye yeryüzünde geniş geniş yollar açıldığından da bahsediyor.

Gökyüzü ise başımızın üstünde sapasağlam, korunmuş bir çatı yapılmış. Buna rağmen insanların gökyüzündeki bu işaretlere sırtını dönüp bakmadığı dile getiriliyor.

Ayetin sonunda geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratanın da O olduğu belirtiliyor. Bütün bu gök cisimlerinin kendi yörüngelerinde, yani uzaydaki kendilerine ait yollarında yüzüp gittikleri anlatılıyor.

Uzay Boşluk Değil, Koca Bir Deniz

Burada kullanılan 'yörüngede yüzmek' lafı öyle sıradan, öylesine söylenmiş bir laf değil. Evrendeki o muazzam dönüşü ve akışı bundan daha güzel, daha pürüzsüz anlatacak bir kelime zor bulunur.

Asıl vurucu detay ise şu: Yüzmek diyorsak, ortada yüzülecek bir su ya da ortam olması lazım. Yani bizim şu uçsuz bucaksız 'boşluk' dediğimiz uzay, aslında bomboş bir yer değil. Bayağı bayağı gök cisimlerinin içinde yüzebileceği, var olan gerçek bir ortam.

İnsanoğlunun Gecikmesi ve Nankörlüğü

Bu ayetler, evrenin nasıl kurulduğuna dair gerçekleri insanın adeta gözünün içine sokuyor. Bizi tembellikten kurtulup bu yaratılış gerçeklerini görmeye ve anlamaya itiyor.

Ayette "Görmediler mi?" diye özellikle geçmiş zaman kullanılması da kesinlikle boşa değil. Bu ifade, bizim bu gerçekleri araştırıp bulmakta ne kadar geç kaldığımızı yüzümüze vuruyor.

Yaratılışın sırlarını çözmekte bu kadar ağır kalmamız sert bir dille eleştiriliyor. Hatta bu gecikmenin, gerçeğin üstünü örtmek, yani düpedüz "küfür" (nankörlük ve inkar) anlamına gelebileceği bile üstü kapalı şekilde hissettiriliyor.

Araştırmak Başka, Doğayı Bozmak Başka

Şurayı da çok iyi anlamak ve aklımızın bir köşesine yazmak lazım. Enbiya Suresi'nin 30. ayetinden anlıyoruz ki, bu evrenin nasıl yaratıldığını öğrenmek için yapılan çalışmalar asla bir "tağyir" değildir. Tağyir; Allah'ın yarattığı doğal yapıyı bozmak, yaratılışın genetiğiyle oynamak ve işin aslını çığırından çıkarmak demektir.

Mesela bir hayvanı kopyalamak, yani klonlamak tamamen doğayı bozmaktır ve bu iş dinde kötülenmiştir. Ama evrenin nasıl oluştuğunu merak edip bunu bilimsel yollarla araştırmak bambaşka bir şeydir.

Mesela İsviçre'de CERN (Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi) diye çok büyük bir laboratuvar var. Bilim insanları orada "Big Bang", yani evreni var eden o ilk büyük patlamanın nasıl olduğunu anlamak için büyük deneyler yapıyor.

İşte bilimin evrenin nasıl doğduğunu araştırdığı bu tarz deneyler, asla doğayı bozmak veya değiştirmek sayılmıyor. Tam tersine, evrenin nasıllığını ve sırlarını öğrenmek için çabalamak ve araştırmak her zaman özendiriliyor.

ÇİFT VEYA PARALEL YARATILIŞLAR EVRENİ

Her Şeyin Bir Eşi Var

Uzayı inceleyen bilim insanları sık sık "paralel evrenler" diye bir konudan bahsederler. Aslında bu fikir, Kuran'ın bize anlattıklarına hiç de yabancı değildir. Bu sözle anlatılmak istenen asıl gerçek, bizzat evrenin kendisi de dahil olmak üzere her şeyin çift yaratılmasıdır.

Yani bu koskoca evrende her şeyin mutlaka bir paraleli, bir başka deyişle bir eşi vardır. Tam bu noktada, Kuran'da geçen ve çok dikkat çeken bir kavram

karşımıza çıkar. Bu kavramın adı "zevciyet", yani varlıkların hep çiftler halinde yaratılmasıdır.

Bu konuyu çok daha iyi anlamak için, "Kuran'ın Temel Kavramları" adlı kitabımızdan ufak bir alıntı yapmak istiyoruz. Kitabın "Çift Kutupluluk" isimli bölümündeki bazı satırları buraya aynen aktaracağız.

Kuran'daki Çiftlik Kavramları

Kuran, evrenin ve doğanın temelini oluşturan bu çift kutuplu sistemi şu iki kelimeyle anlatır:

Şef (Çift)
Zevc (Eş)

Bu iki kelimenin de özünde her zaman "iki şeyin bir arada bulunması" anlamı yatar. Şimdi bu kelimelerden "şef" kelimesini biraz daha açalım.

Şef; tek olan bir şeyi çift yapmak demektir. Aynı zamanda bir şeyi alıp ona benzeyen başka bir şeyin yanına eklemek veya iki şeyi yan yana getirmek anlamına da gelir.

Yaratıcının Eşsizliği ve Tekliği

Bu "şef" kelimesinin tam zıttı olan kelimeye ise "vetr" adı verilir. Vetr kelimesi; bir şeyin tamamen tek ve benzersiz olması demektir. Yani vetr olan varlık, bu anlattığımız çift kutuplu eşleşme sisteminin tamamen dışında kalır.

İşte İslam'da tam da bu yüzden "Allah vetr'dir, yani tektir" denilir. Aynı mantıkla, "yaratılmış olan her şey ise şef'tir, yani çifttir" kuralı ortaya çıkar.

Çünkü yaratılmış olan tüm varlıklar, dünyadaki bu çift kutuplu düzenin hiç durmadan devam eden birer parçasıdır. Kısacası tüm yaratılış, bu eşli sistemin bir malzemesi olarak varlığını sürdürür.

Hayatın Temelindeki Zıtlıklar

Kuran bize çok açık bir şekilde her şeyin istisnasız çift yaratıldığını söyler. Biz bu gerçeği Zariyat Suresi'nin 49. ayetinde apaçık görüyoruz. Zevciyet dediğimiz bu zıtların veya eşlerin yan yana gelme durumu, hem evrenin hem de insan hayatının en temel kuralıdır.

Yaratıcı, varlığı ve tüm oluşumu tamamen bu çift kutuplu düzenin, yani zıtlıkların uyumunun üzerine kurmuştur. Bunu çok basit bir örnekle düşünelim. Tıpkı bir pilin çalışması için hem artı hem de eksi kutba ihtiyacı olması gibi, hayat da bu zıtlıklarla döner.

İşte tam da bu yüzden Yaratıcı, Fecr Suresi'nin 3. ayetinde yemin eder. Bu yemini hem "şef"e yani ikiliğe, hem de "vetr"e yani tekliğe eder.

Kuran'da Eş Kelimesi Nerelerde Geçer?

Kuran'da eş anlamına gelen "zevc" kelimesi ve bundan türeyen diğer kelimeler yetmişten fazla yerde karşımıza çıkar. En çok da bu kelimenin çoğulu olan "ezvâc", yani çiftler kelimesi kullanılır.

Bazen de metinlerde doğrudan "iki çift" anlamına gelen kelimeleri okuruz. Bunlar "zevceyn" veya "zevcân" kelimeleridir.

İşte eşleşme kavramının o asıl derin anlamını bize anlatan ayetler de vardır. Bunlar, az önce saydığımız "iki çift" anlamına gelen kelimelerin geçtiği 7 özel ayettir.

Usta Râgıb'ın Eşsiz ve Sade Açıklaması

Kuran dilinin çok büyük bir ustası vardır ve adı İsfahanlı Râgıb'dır. Kendisi 1108 yılında vefat etmiştir. Şimdi onun bu eşlik kelimesiyle ilgili yaptığı çok değerli açıklamaları özetleyelim.

O büyük usta, kısacık açıklamaların içine Kuran'ın o derin anlamlarını harika bir şekilde sığdırmıştır. Çiftleşme ve eşleşme kavramının temellerini birkaç satırda çok sade biçimde anlatmıştır.

Râgıb'a göre, kendi türünden başka bir şeyle yan yana bulunan her şeye "zevc" yani eş denir. Bu çiftler şu varlıklar olabilir:

İnsanlar
Hayvanlar
Bitkiler
Ve aklınıza gelebilecek diğer tüm varlıklar

Zıtlıklardaki Uyuma Basit Örnekler

Bu bahsettiğimiz çiftler bazen birbirinin tıpatıp aynısı veya çok benzeri olabilirler. Bazen de birbirinin tam zıttı, yani tamamen tersi olabilirler.

Örneğin, bir çift ayakkabıyı düşünün; birbirinin aynısıdır ve benzer bir eşleşmedir. Öte yandan sıcak su ve soğuk su da birbirinin tam zıttıdır ama doğada yine ayrılmaz bir ikilik oluştururlar.

İşte bu zevciyet yani eşleşme durumu, doğadaki erkek ve dişi ilişkisi şeklinde olabilir. Ama aynı zamanda, hayattaki bambaşka ikilikler ve zıtlıklar şeklinde de karşımıza çıkabilir.

Eşyaların İçindeki Ayrılmaz Parçalar

Sadece canlılar değil, etrafımızdaki cansız eşyalar bile tamamen ikiliklerin birleşmesinden oluşur. Bu ikilikler şu iki şekilde karşımıza çıkar:

Cevher ve araz (Bir şeyin hiç değişmeyen asıl özü ile sonradan kazandığı geçici özellikleri)
Madde ve sûret (Bir şeyin yapıldığı ham madde ile dışarıdan gözümüzle gördüğümüz şekli)

Bunu hemen çok basit bir örnekle anlayalım. Cevher yani öz "tahta" ise, araz yani geçici özellik o tahtanın kırmızıya boyanmış olmasıdır. Eğer ham madde yani malzeme "hamur" ise, sûret yani dış görünüş o hamurun fırından çıkmış yuvarlak kurabiye şeklidir.

Hiçbir şey ama hiçbir şey, bu ikili birleşme kuralının dışında kalamaz. Bu durum da aslında bize çok büyük bir gerçeği kanıtlar.

Tüm Bunları Birleştiren Eşsiz Usta

Madem etrafımızdaki her şey böyle ikili parçaların birleşmesinden oluşuyor, demek ki bunları birleştiren biri vardır. Yani tüm bunları yapıp eden, bir araya getiren bir Usta'nın (buna sâni denir) olması şarttır.

Tıpkı o tahtayı boyayan bir marangoz veya o hamura şekil veren bir aşçı olması gerektiği gibi. Buradan yola çıkarak da, her şeyi yaratan O Usta'nın çok özel olması gerektiğini anlarız.
O Yaratıcı, bu bahsettiğimiz eşleşme sisteminin tamamen üstündedir. O'nun eşsiz, tek ve benzersiz bir varlık olması zorunludur.

Cennetteki Eşleşme Mantığı

Doğada gördüğümüz türler, cinsler ve sınıflar kendi içlerinde birer eşleşme oluştururlar. Bu durum cennet hayatı için de geçerlidir. Allah, insanların cennet hayatında da huriler denilen varlıklarla bir eşleşme kuracaklarını söyler.

Ancak tam bu noktada çok dikkatli olmalıyız ve konuyu yanlış anlamamalıyız. Kuran'ın anlatım tarzı, bunun dünyadaki sıradan bir karı-koca ilişkisi gibi algılanmasına asla izin vermez.

Cennette bahsedilen bu eşleşme, tamamen oraya has, kendine özgü ve çok farklı bir beraberliktir. Bunu da şöyle düşünün; rüyada su içtiğimizde de ferahlarız ama bu gerçek dünyadaki gibi bardağı tutup su içmekle aynı şey değildir, o aleme ait özel bir durumdur.

Yaratıcının Tekliği ve Sıfatları

Tüm yaratılışın ve doğal düzenin özünde işte bu bahsettiğimiz çift kutupluluk yatar. Ancak Allah'ın kendi asıl özü, yani zatı, bu eşleşme kuralının tamamen üstündedir. O yüzden bu eşsizliği anlatmak için Yaratıcı'ya "Sübhân", "Ahad" ve "Samed" isimleriyle seslenilir.

Bu isimler şu anlama gelir: Hiçbir şeye benzemeyen, zıttı olmayan, herkes O'na muhtaçken O'nun kimseye muhtaç olmadığı mutlak bir güç. Fakat tam burada çok ince ve çok önemli bir detay vardır.

Allah kendi özünde tek olsa da, kendini dünyaya yansıtırken (buna tecelli denir) bir çift kutupluluk sergiler. Yani isimlerini ve sıfatlarını bize gösterirken (buna zuhur denir) her zaman zıtlıklı, eşli bir sistem kullanır.

İlahi Yansımaya Basit Bir Örnek

Çünkü gördüğümüz bütün bu varlık alemi, aslında Allah'ın bir yansımasından ibarettir. Bu durumu şöyle çok basit bir örnekle kavrayabiliriz. Tek bir tane sinema makinesi vardır (Allah'ın tekliği), ama o makineden perdeye yansıyan filmde iyi, kötü, sıcak, soğuk milyonlarca zıtlık (yansımalar) bulunur.

Doğal olarak bu yansıma süreci de dünyada her zaman çift kutuplu bir seyir izler. Ünlü İslam alimi İbn Arabi'nin Allah'ı bir "şey" olarak nitelendirdiği o meşhur görüşü vardır. İşte onun bu görüşünü, tam da bu ince detayı bilerek değerlendirmek gerekir.

İsimlerdeki Zıtlıklar ve Asıl Gerçek

Kuran, Allah'ın özelliklerini bize hep bir çift kutupluluk içinde, yani zıtlıklarıyla birlikte verir. İşte Kuran'da geçen o zıtlıklı ve çift sıfatlardan bazıları şunlardır:

Evvel ve Âhir (Yani her şeyden önce var olan ve her şeyden sonra kalan)

Zâhir ve Bâtın (Yani varlığı apaçık ortada olan ve aynı zamanda gözlerden gizli olan)

Muhyî ve Mumît (Yani canlandırıp hayat veren ve aynı zamanda can alan)

Ancak asla unutmamak gereken çok katı bir kural vardır. Bu anlattığımız ikilik durumu, sadece O'nun kendini gösterme ve dünyaya yansıma şekliyle ilgilidir. Allah, kendi asıl özünde (zatında) her türlü eşleşmenin ve ikiliğin tamamen üstündedir.

O sonsuz güç, tamamen Sübhan, Ahad ve Samed'dir. Yani O, bu evrendeki sıradan eşyalar gibi basit bir "şey" asla değildir.

Ayrıca yaratılmış olan hiçbir şeye zerre kadar bile benzemez. İhlas Suresi'nde ve Şura Suresi'nin 11. ayetlerinde bize asıl anlatılmak istenen büyük gerçek de tam olarak işte budur.

Yaratıcının Kusursuz Düzeni

Kainatı yaratan ve her şeyi yapıp eden o eşsiz gücün bir adı vardır. Biz O'na "Ahad" ve "Samed" isimleriyle, yani hiçbir şeye benzemeyen ve kimseye muhtaç olmayan Yaratıcı diyoruz. Bu büyük bilinç, evrendeki her şeyi "zevciyet", yani birbirine benzeyen veya zıt olan şeylerin sürekli ilişkisi şeklinde var etmiştir.

Bu eşleşme sisteminin tamamen üstünde ve dışında sadece Yaratıcı vardır. Mâsiva dediğimiz, yani Allah'ın dışında kalan yaratılmış her şey ise her zaman çifttir. Bunu bir terzinin kumaşı çift kat kesmesine benzetebiliriz; usta tektir ama kestiği parçalar her zaman çifttir.

Doğanın Değişmez Kuralı İkiliktir

Sünnetullah, yani Allah'ın doğaya ve evrene koyduğu değişmez kurallar aslında koca bir eşleşme şölenidir. Bu büyük kuralı açıklayan meşhur tefsir (Kuran yorumu) alimi Elmalılı Hamdi Yazır bize çok net bir şey söyler. Ona göre evrende ikilik olması kaçınılmazdır ve bundan asla kaçamayız.

Elmalılı, bu ikilik içinde birleşmeden dünyadaki hiçbir şeyin onaylanıp anlaşılamayacağını belirtir. Bizler de bu zıtlıkları anlamadan hiçbir şey üzerinde doğru dürüst düşünüp algı oluşturamayız. Tıpkı karanlığı bilmeden aydınlığın ne demek olduğunu asla anlayamayacağımız gibi.

Hiç Durmadan Devam Eden Üretim

Evrendeki her şey ama her şey, işte bu anlattığımız eşleşme kuralının üzerine oturur. Kuran bize bu eşleşme durumunun bir süreç olduğunu ve sürekli yeni yeni eşleşmeler doğurduğunu açıkça söyler. Bizler de bu bitmek bilmeyen çoğalma sürecine "fıtrat diyalektiği" veya "oluş diyalektiği", yani doğanın hiç durmadan yenilenme döngüsü adını veriyoruz.

Her şeyin temelinde eşleşme kuralı yatar ama sistem bununla da kalmaz. Her şey bize aynı zamanda "ezvâc" (sonsuz çiftler) ve "zevceyn" (ikili eşleşmeler) manzarası sunar. Biz bu büyük gerçeği Zariyat Suresi 49. ve Yasin Suresi 36. ayetlerde çok net bir şekilde görüyoruz.

İşte bu yüzden, eşleşme ve çift yaratılma durumu her zaman bir süreklilik gerektirir. Yaratılış olayı öyle geçmişte olup bitmiş, sabitlenmiş ve donup kalmış bir şey asla değildir. Her an her saniye yeni bir şeyler yaratan Allah'ın tarzı ve tavrı, hiç durmadan yepyeni çiftler var eder.

Sonsuz Zıtlıkların Kuran'daki Yeri

Varlık alemi ve oluşum süreci pek çok eşleşmeye sahne olur ve bu durum sürekli devam eder. Hatta içinde bulunduğumuz bu evren, sonsuz sayıda yeni eşleşmelere ve çiftlere gebedir. Evrenin içindeki bu hiç durmayan atılım özlemi ve yürüme isteği, aslında sınırsız eşleşmelerin rüyasını görmektir.

Bu eşleşme kuralının sonsuzluğunu ve sürekliliğini anlatan iki tane çok temel ayet vardır. Bunlardan birincisi Yasin Suresi'nin 36. ayeti, ikincisi ise Tekvir Suresi'nin 7. ayetidir.
Şimdi gelin, bu iki ayetin bize tam olarak ne mesaj verdiğine kısaca bir bakalım.

İlk olarak Yasin Suresi'ndeki ayet özetle şu muhteşem gerçeği söyler. "Toprağın bitirdiklerinden, insanların kendi içlerinden ve daha hiç bilmedikleri şeylerden bütün çiftleri yaratan Allah'ın şanı çok yücedir."

Kıyamet Bir Son Değil Başlangıçtır

İkinci temel ayet olan Tekvir Suresi'nde ise kıyamet gününden, yani bildiğimiz şu dünya ve evren düzeninin tamamen değişeceği günden bahsedilir. Ayet bize, o büyük günde bile ruhların ve nefislerin yeniden eşleştirileceğini haber verir.

Bu durum şu demektir; kıyamet kopup her şey bitti sandığımızda aslında yepyeni varoluşlara kapı aralanır. Kıyamet, yeni oluşumlara ve yepyeni eşleşmelere sahne açan büyük bir başlangıçtır. Tıpkı kışın yaprak döken ağaçların baharda çok daha güzel çiçekler açması gibi.

Kıyamet bizim için bir yandan her şeyin bittiği ve öldüğü bir sahne gibidir. Ama aslında o, bir yandan da yepyeni bir başlangıcı ve yepyeni bir oluşumu sahneler. Zaten Allah'ın yaratma sisteminde her ölüş, yeni bir hayatın ve oluşun kaçınılmaz başlangıcıdır.

Ölüm Sadece Bir Kıyafet Değiştirmektir

İslam inancına göre ölüm demek; tamamen yok olmak, bitmek ve tükenmek asla değildir. Ölüm aslında sadece bulunduğumuz boyutu, bedenimizin şeklini ve yaşama tarzımızı değiştirmekten ibarettir. Tıpkı minik bir tırtılın ölüp çok güzel bir kelebeğe dönüşmesi gibi, biz de ölümle sadece şekil değiştiririz.

İçinde yaşadığımız hayat tamamen zıtların ve eşlerin bir arada olduğu koca bir alandır. Bu da şu anlama gelir; evrenin herhangi bir yerinde minicik bir parça (zerre) oluştuğu anda asla yalnız değildir. O parçanın ikizi veya zıttı, yani tam eşi de onunla aynı saniyede doğar ve var olur.

Dünyadaki İkilikler Şöleni

İşte bu yüzden hayat denen serüven, zıt eşlerin bir resmigeçit töreni gibi hiç durmadan sürüp gider. Özellikle üzerinde yaşadığımız yerkürede hayatın temelini tamamen bu eşleşme ve zıtlıklar oluşturur. Bu anlamda dünyadaki eşleşme durumu, ilk olarak karşımıza erkeklik ve dişilik zıtlığı (polaritesi) şeklinde çıkar.

Biz bu gerçeği Kuran'da Necm Suresi 45. ve Kıyamet Suresi 39. ayetlerde görüyoruz. Bu zıtlıklar hayatın her yerindedir ve şu şekillerde karşımıza çıkar:

Bitkilerin kendi içlerindeki eşleşmesi
Hayvanların eşleşmesi
İnsanların eşleşmesi
Tüm bu canlıların birbiriyle olan karşılıklı ilişkileri

Toprağın altından fışkıran her tohum veya gökyüzünden inen her yağmur damlası bile kendi içinde bir eşleşme sergiler. Bütün bu doğal olaylar bize çok cömert, insanın içini açan, ferahlık ve mutluluk veren harika bir nimet tablosu sunar.

Sadece İnsana Özgü Olan Ayrılık

Elbette biz insanlar için de hayat tamamen bir eşleşme olayıdır. Ancak insanın yaratılışında evrendeki diğer varlıklardan çok farklı ve özel bir durum vardır. İnsan, kendi eşini yani kendisine benzeyen zıttını veya karşı kutbunu kendi benliğinden ayırmış olan tek varlıktır.

Kuran'da Nisa, Zümer, Nahl, Rum ve Araf surelerinde bu çok özel ayrılık durumundan açıkça bahsedilir. Demek ki insanın varoluş süreci önce bir ikiye bölünme, daha sonra ise o parçayla tekrar birleşme (birlenme) olayıdır.
Tıpkı bir elmanın iki yarısının ayrılıp dünyada tekrar birbirini araması gibi düşünebiliriz.

Kendi zıttından beslenerek kendi huzurunu ve mutluluğunu bulma özelliği sadece insanda vardır. Bu yüzden Kuran'da insanın eşinden (zevcinden) bahseden ayetleri sadece fıkıhsal, yani hukuki ve kuralsal bir çerçevede değerlendirmek çok yanlıştır.

Ayetlerin Anlamlarını Daraltmamak

Eğer bu ayetlerden sadece dünyevi "karı-koca" anlamı çıkarırsak, Kuran'ın o engin anlam dünyasını çok daraltmış oluruz. Doğrusu şudur; Kuran'da insanın eşinden bahseden ayetlerdeki karı-koca manası, o derin anlam denizinden sadece bir damladır.

Elbette Kuran'da doğrudan yasal ve hukuki anlamda eşlerden, yani karı-kocadan bahseden ayetler de vardır. Ancak ortada çok kesin bir kanıt (karîne) veya kural (kayıt) yoksa, bu ayetlerin anlamını sadece karı-koca demekmiş gibi dondurmamak gerekir.

Çünkü Kuran'ın bu derin ayetlerinde bahsettiği 'zevcler', yani birbirine benzeyen zıtlar veya paraleller sadece sıradan kadınlar veya erkekler değildir. Bu kavram, evrendeki çok daha derin, ruhsal ve büyük birleşmeleri de içine alır.

ÖLÇÜ VE DENGE EVRENİ

Kuran, yaratılıştan, var olmaktan ve evrenden bahsederken bizim dikkatimizi özellikle çekmek istediği bazı konular vardır. Bu büyük kainatın nasıl işlediğini anlatırken her şeyden önce şu iki temel kavramın altını çizer:

Ölçü
Denge

Bu kelimeler aslında evrendeki uyumu ve tıkır tıkır işleyen o kusursuz düzeni anlatır. Kuran'da ölçü, uyum, terazi ve düzen gibi anlamlara gelen kelimelerin en başında "kader" kavramı karşımıza çıkar. Kader, aslında her şeyin belli bir ölçüye ve plana göre yaratılması demektir.

Sadece kader de değil, bu muazzam düzeni anlatmak için başka kelimeler de kullanılır. Bunlar; Allah'ın evrene koyduğu değişmez yasalar anlamına gelen "sünnetullah", tartı demek olan "vezn", yine terazi anlamına gelen "mizan" ve hepimizin çok iyi bildiği "adalet" kelimeleridir.

Allah'ın Yöntemi: Sünnetullah ve Tabiat Kanunları

"Sünnet" kelimesi günlük hayatta duyduğumuzdan biraz daha geniş bir anlama sahiptir. Kelimenin asıl kökeni; gidilen yol, benimsenen tavır, tarz, yöntem ve huy demektir. Kuran-ı Kerim'de tam on beş farklı yerde kelime tam da bu geniş anlamlarıyla kullanılmıştır. (Örneğin: 8/38; 15/13; 18/55; 17/77; 4/26)

Bu kelimenin Kuran'daki en dikkat çekici hali ise "sünnetullah" tamlamasıdır. Sünnetullah, yani Allah'ın sünneti, Yaratıcı'nın evrene ve içindeki her şeye hakim kıldığı değişmez kurallar bütünüdür. İslam dünyasının büyük vicdanı olarak bilinen ve 1938 yılında vefat eden önemli düşünür Muhammed İkbal, bunu çok güzel bir şekilde açıklar.

İkbal'e göre sünnetullah; bizzat Yaratıcı'nın tavrı, tarzı ve bir nevi kendi davranış biçimidir. Eğer bu kavramı en kısa ve net haliyle açıklamak istersek, karşımıza doğrudan "tabiat kanunları", yani doğanın o asla şaşmayan fiziksel ve evrensel kuralları çıkar.

İnsan Değişir, Allah'ın Kuralları Değişmez

Biz insanların, devletlerin, medeniyetlerin veya çağların kendilerine has kuralları, yöntemleri ve alışkanlıkları vardır. Ancak insanların koyduğu bu değişken kuralların aksine, Allah'ın kuralları ve yöntemleri (sünneti) asla ve asla değişmez. Kuran, insanın kurallarının sürekli değiştiğini, Allah'ın kurallarının ise hep sabit kaldığını üstüne basa basa vurgular.

Aslında ortada ibret almamız gereken çok çarpıcı bir durum vardır. Sürekli değişen, kuralları bir gün öyle diğer gün böyle olan insan topluluklarına bile, her zaman Allah'ın o hiç değişmeyen, sabit kuralları uygulanır.

Kuran'dan Çarpıcı Örnekler

İnsanın değişken kuralları ile Allah'ın değişmez kuralları arasındaki bu büyük zıtlığı Kuran açıkça gösterir. Aynı zamanda bundan ders çıkarmamız için bazı ayetlerle bizi uyarır. İşte o ayetlerden birkaçı şunlardır:

Enfâl Suresi, 38: "İnkar edenlere söyle: Eğer bu huylarından vazgeçerlerse, geçmişte yaptıkları affedilir. Yok yine eskisi gibi yapmaya başlarlarsa, öncekilere uygulanan o değişmez yol ve yöntem aynen devam edecektir."

İsra Suresi, 77: "Senden önce gönderdiğimiz elçilerimize de uyguladığımız yöntem tam olarak buydu. Bizim yolumuzda ve yöntemimizde hiçbir değişiklik bulamazsın."

Ahzâb Suresi, 62: "Bu, Allah'ın sizden önce gelip geçmiş insanlara da uyguladığı değişmez tavrıdır. Allah'ın bu tavrında hiçbir zaman bir değişiklik bulamazsın."

Fâtır Suresi, 43: "Allah'ın izlediği yolda ve yöntemde asla bir değişiklik bulamazsın! O'nun yolunda ve yönteminde bir döneklik, bir sapma da göremezsin!"

Dini Yanlış Anlayanların Düştüğü Tuzak

Kuran'da sıklıkla "Allah'ın indirdiği" ve "Allah'ın gösterdiği" şeklinde çok önemli ifadeler geçer. Kuran bu sözlerle bizim dikkatimizi aslında tam da bu değişmez yasalara, yani doğanın tıkır tıkır işleyen kurallarına (sünnetullaha) çekmek ister.

Fakat ne yazık ki ortada çok acı bir durum vardır. Kuran'ın aslına dayanmayan, kulaktan dolma geleneksel din anlayışı bu ifadeleri bambaşka yerlere çekmiştir. İnsanlar, "Allah'ın indirdiği" ve "Allah'ın gösterdiği" laflarını görünce, sadece kendi mezhep kitaplarında yazan insan yapımı kuralları anlamakta inat etmişlerdir.

Sonuç olarak ne olmuştur? Bu yanlış din anlayışını savunanlar, dinin o kutsal ve saygın adını sonuna kadar kendi çıkarlarına göre kullanmışlardır. İnsanları "Allah" diyerek kandırmışlar ve koca kitleleri bu Kuran dışı yanlış anlayışa boyun eğmeye mecbur bırakmışlardır.

Kader: Alın Yazısı mı Yoksa Doğa Kanunları mı?

Hepimiz "kader" kelimesini duymuşuzdur. Peki bu kader gerçekten alnımıza yazılan ve değiştiremeyeceğimiz bir yazı mı, yoksa evrendeki tabiat kanunları mı? Kur'an'a göre kader aslında ölçü, kural, düzen ve muazzam bir uyum demektir.

Kur'an, kader kelimesini başından sonuna kadar hep bu anlamda kullanır. Hatta Ahzâb Suresi'nin 38. ayeti, kader ile sünneti, yani Allah'ın kanunlarını çok ilginç bir şekilde yan yana getirir. Bu ayette Peygamberimize bir vebal, yani dini bir suç veya kusur yüklenemeyeceği söylenir.

Ayetin devamında bunun eskiden beri Allah'ın bir yolu ve yöntemi olduğu anlatılır. Çünkü Allah'ın emri, zaten önceden belirlenmiş bir kader, yani şaşmaz bir ölçüdür. Bu ayette özellikle çok önemli ve dikkat çeken üç kavram geçmektedir.

Bahsedilen bu kavramlar sırasıyla şunlardır:

Allah'ın kendisine farz kıldığı (yani asla değişmeyen yasaları ve kuralları).

Allah'ın sünneti (yani evrenin işleyişini sağlayan doğa kanunları).

Allah'ın kaderi (yani evrendeki değişmez ölçüler ve dengeler).

Geleneksel Kader Anlayışının Perde Arkası

Ahzâb Suresi 38. ayet, çok net bir gerçeği yüzümüze vuruyor. Bu ayete göre yukarıda saydığımız üç kavramın hepsi Kur'an gözünde tamamen aynı anlama geliyor. Ama gelin görün ki, elimizdeki o eski akait, yani inanç esaslarını

anlatan geleneksel kitaplardaki kaderin, Kur'an'daki kaderle zerre kadar alakası yoktur.

Asırlardır nesilden nesile aktarılan ve bize din diye öğretilen bu kader anlayışı bambaşka bir şeydir. Bu anlayış, sırf halkı uyuşturup güdülmeye hazır bir koyun sürüsü haline getirmek için uydurulmuştur. Bakara Suresi'nin 104. ayetindeki uyarının tam tersine giden bu yalanları, gücünü kaybetmek istemeyen saltanat odakları türetmiştir.

İnsanları Kur'an'dan uzaklaştıran bu zihniyet, Müslümanları korkunç bir noktaya sürüklemek istemiştir. Sanki İslam'ın en temel kurallarıymış gibi halka benimsetilen bazı sözde ilkelere bakarsanız, bu tuzağı çok net görürsünüz.

O uydurma ilkelerden bazıları şunlardır:

Devlet başkanı ahlaksızlık da yapsa, halka zulüm de etse görevden alınamaz.

İmam sapık veya zalim bile olsa, arkasında saf tutup cemaatle namaz kılın.

Bu dünya müminler için adeta bir cehennem, kâfirler içinse cennettir.

Her insanın cennete mi yoksa cehenneme mi gideceği, evren daha yaratılmadan çok önce belli olmuştur.

Emevi Yalanları ve Beklenen Kurtarıcı

İşte inanç sistemimizin tam kalbine sokulan bu Kur'an dışı saçmalıkların hepsi aslında birer Emevî yalanıdır. Emevîler zamanında uydurulan bu siyasi yalanların Kur'an'la yakından uzaktan hiçbir alakası olamaz. Kur'an bütün bu iftiralardan ve safsatalardan tamamen temiz ve uzaktır.

Peki bu yalanlarla uyutulan halk ne hale geldi? Bu noktaya getirilen kitlelerin geleceğe umutla bakabilmek için ellerinde kalan tek çare, göklerden inip dünyayı kurtaracak bir mehdî beklemektir.

Çünkü bu insanların kötülüklere karşı harekete geçme ve gerekeni yapma iradeleri tamamen felç edilip ellerinden alınmıştır. İradeleri kırılan bu kalabalıklar, kendi başlarına artık hiçbir şey yapamazlar. Sadece oturup göklerden gelecek o sihirli eli beklerler.

Türk-İslam İlahiyatında Bir İlk

İşin aslına bakarsanız, Kur'an'da bugün anlaşıldığı şekliyle bir kader kavramı hiç yoktur. Üstelik "kadere iman" diye bir tabir de Kur'an'ın hiçbir yerinde geçmez. Bu büyük gerçeği, İslam ilahiyatının çok değerli bilginlerinden Prof. Dr. Hüseyin Atay ortaya çıkarmıştı.

Hüseyin Atay, 1960 yılında "Kur'an'da İman Esasları" adında çok ses getiren bir doktora tezi hazırladı. Bu çalışma, Türk-İslam ilahiyat tarihinde o güne kadar yapılmış ve bu gerçeği dile getiren ilk tezdi. Ama Prof. Atay, sırf bu gerçekleri gün yüzüne çıkardı diye Ehlisünnet'in, yani geleneksel Sünni inancın yapısını bozmakla suçlandı.

Halbuki Müslüman-Türk halkından köşe bucak saklanan bu gerçek aslında hiç de yeni bir şey değildi. Hüseyin Atay'dan yüzyıllar önce yaşamış eski ve çok büyük İslam bilginleri de tam olarak aynı şeyleri söylemişti.

Yüzyıllar Öncesinden Gelen İtiraf

Mesela, Ehlisünnet inancının en temel kitaplarından bazılarını yazmış olan çok ünlü bir isim vardır. Bu kişi Matürîdî kelamcısı, yani inanç konularını akıl ve

mantıkla açıklayan Ebu'l-Mu'în en-Nesefî'dir. Nesefî, 1115 yılında vefat etmiş çok büyük bir âlimdir.

Nesefî'nin "Tabsıratü'l-Edille" (Delillerin Açıklaması) adında çok meşhur bir eseri bulunur. İşte o eserde, kader konusunda Prof. Dr. Hüseyin Atay ne diyorsa tıpatıp aynısını söylüyor. Hem de Atay'dan tam 850 yıl önce!
Nesefî, bu kitabında imanın şartlarını sayarken çok net bir liste yapıyor:

1. Allah'a iman
2. Meleklere iman
3. Kitaplara iman
4. Peygamberlere iman
5. Âhirete iman

Bunu saydıktan sonra hemen arkasından, "Aynen bunun gibi ibadetler de 5'e ayrılır" diye ekliyor. Nesefî bu sözleriyle, dinin içine sonradan sokulmuş olan iki büyük hatayı aynı anda düzeltiyor.

Yaptığı bu iki devasa düzeltme şöyledir:

Birincisi, Kur'an'ın saydığı iman esasları arasında "kadere iman" diye bir şart kesinlikle yoktur.

İkincisi, hepimizin "İslam'ın Şartları" diye bildiği beş madde aslında dinin şartı değil, sadece İslam'daki en temel ibadetlerdir. İslam'ın asıl şartları, Kur'an'da yazan bütün hükümlerin ta kendisidir.

Tek Bir Kişinin Sözüyle İman Olur mu?

Peki Kur'an'da yoksa, bu "kadere iman" lafı İslam'a nereden sızdı? Bu tabir, Peygamberimizin söylediği iddia edilen bir söz, yani bir hadis yüzünden inançlarımızın içine sokulmuştur.

Fakat işin garibi, bugünkü kader inancını savunanların kendi deyimiyle bile bu söz sadece bir "haber-i vâhit"tir. Haber-i vâhit demek, o sözün dilden dile değil, sadece ve sadece bir tek kişi tarafından duyulup aktarıldığı anlamına gelir. Yani peygamberimizden bunu duyduğunu söyleyen yalnızca bir kişi vardır.

Hadis uzmanlarının kendi koydukları ve kabul ettikleri çok kesin bir kural vardır. Bu kurala göre, bir tek kişinin aktardığı haber-i vâhit denen sözler, imanla ilgili konularda asla delil kabul edilemez.

Çiğnenen Kurallar ve Çelişkiler

Aynı âlimler, iman gibi ciddi bir konuda delil arıyorsanız o sözün "mütevâtır" olması gerektiğini söylerler. Mütevâtır kelimesi, çok sayıda insanın birbirinden bağımsız aktardığı ve tarihsel açıdan gerçekliği kesin olan bilgi demektir. Bunu açıkça söylemelerine rağmen, işlerine gelen yerlerde bir tek kişinin lafını alıp iman esası yapıvermişlerdir.

Aslında bir kişinin aktardığı bu sözlerin, bırakın iman alanını, ibadet alanında kanıt sayılıp sayılamayacağı bile çok tartışmalı bir konudur. Hatta ünlü İslam düşünürü Gazâlî bile "el-Müstasfa" adlı eserinde bu duruma dikkat çekmiştir.

Son olarak, "ukûbat" adı verilen İslami ceza hukuku alanında da bu tür tek kişilik rivayetlerin delil olmayacağı kuralı esastır. Ama gelin görün ki bu adamlar, kendi koydukları bu kuralları bile yeri geldiğinde belki de yüzlerce kez göz göre göre çiğnemişlerdir.

Kur'an'da Kaderin Gerçek Anlamı

Kur'an'da "kader" kelimesi tam on bir yerde karşımıza çıkar. Bu kelimenin geçtiği her yerde kastedilen tek bir anlam vardır, o da "ölçü"dür. Hatta günlük

hayatta kullandığımız "miktar" kelimesi bile kaderle aynı kökten gelir ve o da aynı şekilde ölçü demektir.

Yüce Allah, evrendeki her şeyi belli bir ölçüye, hesaba ve düzene göre yapıp yönetir. Ünlü düşünür Platon bu durumu çok güzel bir şekilde, "Tanrı hep geometri kullanmaktadır" diyerek özetler. Evrendeki her şeyin asıl hazinesi Allah'ın katındadır.

Allah, o sonsuz hazinesinden her ne indiriyorsa, hepsini çok ince bir ölçüyle dünyaya gönderir. Örneğin Hicr Suresi 21. ayet bunu apaçık söyler. Gökten yağan yağmur bile yeryüzüne rastgele değil, çok hassas bir ölçüyle iner.

Kur'an'ın anlattığı bu şaşmaz su ölçüsü şu durumlarda bile ince ince işler:

Gökten yağan yağmurun miktarında.

İnen suların yeryüzündeki vadilerde dolanıp akmasında.

Toprağın altından pınarların fışkırmasında.

Fışkıran o suların birbiriyle kavuşup birleşmesinde.

Evrenin İşleyişinde Tesadüfe Yer Yoktur

İşte doğadaki tüm bu ölçüye ve düzene bağlılıklar, Kur'an'da hep kader veya kaderden türeyen kelimelerle anlatılır. Kur'an'ın bu kelimeyle bize asıl anlatmak istediği şey çok başkadır. Kader kelimesinin amacı, insanların ne yapacağının önceden bir yere yazıldığını söylemek değildir.

Asıl amaç, yaratılışta ve evrenin işleyişinde hiçbir şekilde rastlantı, yani tesadüf olmadığını gözler önüne sermektir. Kur'an kader kavramıyla, "sünnetullah"

dediğimiz değişmez tabiat kanunlarını kasteder. Sünnetullah, Allah'ın evrene koyduğu doğa yasaları, işleyiş tarzı ve sistemi demektir.

Kur'an'ın kader kelimesini tabiat kanunları anlamında kullandığı o kadar nettir ki, herkes bunu kolayca anlayabilir. Ra'd, Hicr, Müminûn, Ahzâb, Şûra, Zühruf, Kamer, Talak ve Mürselât surelerindeki ilgili ayetler bu gerçeği apaçık ortaya koyar.

Örneğin Ahzâb Suresi 38. ayet, bu durumu çok çarpıcı bir şekilde açıklar. Bu ayette hem "kader" kelimesi hem de "sünnetullah" yani Allah'ın tarzı ve yasası ifadesi bir arada kullanılır. Böylece Allah'ın evrene koyduğu kuralların asla değişmeyeceği herkese gösterilir.

İnsan İradesi ve Değişmez Yasalar

Ahzâb Suresindeki bu ayet, kader ile tabiat kanunlarının aslında tamamen aynı anlama geldiğine de özellikle dikkat çeker. Evrenin işleyiş kurallarının hiçbir zaman değişmeyeceği ve bozulmayacağı, başka birçok ayette üstüne basıla basıla anlatılır. İsra, Ahzâb, Fâtır ve Fetih surelerindeki ayetler bunun en net kanıtlarıdır.

Arapçada kader kökünden gelen ve "ölçüye bağlamak" anlamına gelen bir de "takdîr" kelimesi vardır. Bu kelime de tıpkı kader gibi doğa kanunları, değişmez ölçüler, yani yine sünnetullah anlamında kullanılır. Ay'ın ve Güneş'in o kusursuz yörüngelerinde şaşmadan akıp gitmesi hep bu yüzdendir.

Göklerin o muazzam düzeni, yaratılan her şeyin işleyişi ve gidişatı hep Allah'ın bu takdirine, yani evrene koyduğu ölçülere bağlıdır. En'am, Furkan, Yâsîn ve Fussılet sureleri bu şaşmaz takdiri çok güzel açıklar. İşte Kur'an'ın anlattığı gerçek kaderin asıl anlamı tam olarak budur.

Bu bağlamda kaderin değişmez olması demek, insanın alnına yazılanların asla değişmemesi demek değildir. Bu değişmezlik, Allah'ın tabiata ve varlık âlemine koyduğu doğa kanunlarının şaşmazlığıdır. Kur'an, evrenin bu değişmez kurallarını defalarca ve çok açık bir dille ifade etmiştir.

Bizim Yetkimiz Nerede Başlıyor?

Allah'ın evrene koyduğu bu şaşmaz kanunların, bizim kendi seçimlerimizle, irademizle ve özgürlüğümüzle uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Oradaki değişmezlik, doğa kanunlarının bizzat Yaratıcı tarafından belirlenmiş olmasıdır. İnsanların yapacağı işlerin ve seçimlerin Yaratıcı tarafından önceden yazılıp belirlenmesi kesinlikle değildir.

Biz insanlar olarak, evrenin yönetimine veya varlıkların doğasına ait kanunlar koyamayız. Zaten buna yetkimiz de gücümüz de asla yetmez. Ama kendi davranışlarımız ve kendi yönetimimiz söz konusu olduğunda, kuralları biz koyarız ve koymak zorundayız.

Ünlü İslam bilgini İbn Teymiye, Kur'an'daki kader kavramını tam da bu şekilde, çok net bir dille tanımlar. Ona göre kader, "ontolojik" bir kavramdır; yani varoluşla, yaratılışla ve evrenin yapısıyla ilgilidir. İbn Teymiye'ye göre kader, dinle veya insanların davranışlarıyla ilgili bir konu değildir.

Yine İbn Teymiye'nin çok keskin bir tespiti daha vardır. Kader; Allah'ın evreni yaratması, var etmesi ve doğa kanunlarını dilemesiyle ilgili bir kavramdır. İnsana verdiği emirlerle veya insanların yaptıklarından hoşnut olmasıyla hiçbir ilgisi yoktur.

Hayat Bir Satranç Masasıdır

Biz evrenin işleyişi ile insan iradesi arasındaki bu büyük farkı, akılda kalıcı bir satranç benzetmesiyle anlatıyoruz. Hayatı, yaratılışı ve evrenin akışını devasa bir satranç oyunu gibi düşünebiliriz. Bu büyük oyunun nasıl oynanacağını, taşların nasıl hareket edeceğini, yani doğa kurallarını sadece Allah belirler.

Satrancın kurallarını koymak konusunda bizim masada hiçbir söz hakkımız veya yetkimiz yoktur. Ancak Allah, satranç masasına oturan kişilerden kimin yenip kimin yenileceğini önceden belirlemez ve bunu ilan etmez. Oyunu kimin kazanacağı tamamen o insanın kendi becerisine ve yaptığı hamlelere bağlıdır.

Fakat Allah, ezel ve ebedi; yani geçmişi, bugünü ve sonsuz geleceği aynı anda kuşatan o sınırsız ilmiyle maçı kimin kazanacağını bilir.

Ancak oyunu beceriksizce oynayıp kaybeden adam, "Allah benim kaybedeceğimi biliyordu, o yüzden kaybettim" bahanesine sığınamaz. Yenilginin asıl sebebi Allah'ın sonucu önceden bilmesi değil, adamın gerçekten kötü oynamasıdır.

Allah'ın her şeyin sonucunu bilmesi, O'nun yaratıcılığının ve eşsiz tanrılığının en doğal gereğidir. Aynı şekilde, bizim seçimlerimizin sonucunu zorla belirlememesi de O'nun yüceliğinin bir sonucudur. Eğer Allah hem bizim ne yapacağımızı zorla belirler hem de bizi bu yaptıklarımızdan sorumlu tutarsa, bu çok büyük bir haksızlık olur.

Eğer insanın yapacağı her şey baştan çizilmişse ve buna rağmen günah işledi diye cezalandırılıyorsa, bunun düpedüz adı "zulüm"dür, yani gaddarlıktır. Oysaki Yüce Allah, zulmün ve haksızlığın her türlüsünden tamamen arınmıştır. O, yarattığı hiçbir kuluna haksızlık etmez.

Kuran'da "vezn" kelimesinin kökünden gelen sözcükler yirmiden fazla yerde karşımıza çıkar. Bu kelimeler ayetlerde hem isim hem de fiil olarak yer alır. İsim olarak kullanılanlar "vezn", yani ölçü ve "mizan", yani terazi kelimeleridir.

Kuran dilinin aşılamamış büyük ustası İsfahanlı Ragıp, bu kelimenin ne anlama geldiğini çok güzel açıklar. Ona göre vezn; insanın yaptığı her işte ve söylediği her sözde adalete, yani dengeye ve ölçüye uyması demektir.

Kuran bize, evrendeki her şeyin ve her boyutun bu denge kuralına göre işlediğini söyler. Aynı zamanda insandan bu muazzam kuralı ve düzeni bozmamasını ısrarla ister. Çünkü Kuran'a göre evrendeki ölçüyü ve uyumu bozan tek varlık insandır.

Evrenin Hassas Terazisi

Bu denge ve ölçü kuralı, her şeyden önce var oluşun ta kendi yapısına hakimdir. İçinde yaşadığımız bu evren tesadüfen, rastgele oluşmuş bir yer değildir. Asla üstünkörü, baştan savma yaratılmış bir yapıdan bahsetmiyoruz.

Evrenin var oluşunun belli bir amacı vardır. Her şey bir plana, son derece hassas ve ince ölçülere göre yaratılmıştır.

Kuran'daki Rahman Suresi'nin 5. ve 13. ayetleri arası bu durumu çok net bir şekilde şöyle anlatır:

Güneş ve Ay, şaşmaz bir hesaba göre hareket eder.

Çimenler, yıldızlar ve ağaçlar boyun eğip secde ederler.

Allah göğü yükseltmiş ve o şaşmaz dengeyi kurmuştur.

Yeryüzünün Nimetleri ve İnsanın Sınavı

Aynı ayetlerde Allah, bizlere "Sakın bu ölçüde ve dengede azgınlık edip sınırı aşmayın!" diye seslenir. Ölçüyü ve uyumu büyük bir titizlikle, adaletle korumamızı ve bu dengeyi asla saptırmamamızı ister.

Rahman Suresi yeryüzünden bahsederken de şu çarpıcı detayları verir:

Allah yerküreyi, üzerinde yaşayacak canlılar için özel olarak var etmiştir.

O yeryüzünde çeşit çeşit meyveler ve salkım salkım hurma ağaçları vardır.

Ayrıca yapraklı ve samanlı tahıllar, mis kokulu otlar bulunur.

Tüm bu kusursuz düzeni saydıktan sonra ayet şu düşündürücü soruyu sorar: "Hal böyleyken, Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?"

Yaratılıştan Gelen Uyum

Yaratılışın ilk anından itibaren başlayan bu denge ve ölçü hakimiyeti, insanın kendi yaratılışına kadar uzanır. Oradan en yüce değerlerin kalbimize ilham edilmesine, en sonunda da "vahiy", yani Allah'ın ilahi mesajlarının insanlığa indirilmesi boyutuna kadar yükselir.

İş sadece bu dünyayla da sınırlı kalmaz. İnsanın dünya hayatı bittikten sonraki ahiret macerasında da aynı ölçü, ahenk ve denge hakimdir.

Tüm bunları yan yana koyup düşündüğümüzde insanın içinden aynen şöyle demek geçiyor: Kuran'ın bize tanıttığı Allah, sanki varlıktaki o ölçünün ve uyumun ta kendisidir.

Adalet ve İnsan Bedenindeki Estetik

Günlük hayatta kullandığımız "adalet" kelimesi için Kuran'da "adl" ve "kıst" sözcükleri kullanılır. Arapçada eşitlik, uyum ve denge anlamına gelen "adl" kelimesi, türevleriyle birlikte Kuran'da otuzdan fazla yerde geçer.

Adl, farklı parçalar ve birimler arasında ölçüsüzlüğe engel olma becerisi ve sanatıdır. Örneğin Kuran, insan bedenindeki o göz alıcı estetiği ve ahengi bir yaratılış harikası olarak anlatırken tam da "adl" kökünden gelen bir fiil kullanır.

İnfitar Suresi'nin 7. ve 8. ayetlerinde bu durum şöyle ifade edilir: "Ey insan! O sonsuz cömertliğin sahibi Rabbine karşı seni aldatıp gururlandıran nedir?"

Ayetin devamında ise şu sözler yer alır: "O Rabbin ki seni yarattı, düzgün bir hale koydu, ölçü ve ahengi tam bir varlık olarak şekillendirdi." İşte bu yaratılış süreci; adalet, ölçü ve dengeler açısından tamamen kusursuzdur.

Sözlerin Tamamlanması ve Zulmün Zıddı

Bu kusursuzluk aynı zamanda Allah'ın, peygamberleri aracılığıyla gönderdiği adaletle ilgili sözlerini de tamamladığı anlamına gelir. En'am Suresi'nin 115. ayeti bunu şöyle açıklar: "Rabbinin sözleri, isabet ve adalet bakımından tamamlanmıştır. Onun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur."

Dengeyi korumak ve aşırıya kaçmamak anlamına gelen "itidal" kelimesi de yine bu adl kökünden türemiştir. Adalet kelimesinin de kökü olan adl, Kuran'ın kendine has dilinde "zulüm", yani haksızlık ve eziyet kelimesinin tam zıddıdır.

Adl, her şeyi o hassas denge noktasında tutmak ve her şeyi tam olarak yerli yerine koymak demektir. İşte tam da bu yüzden Allah, her işini adalet üzerine yapar ve Şura Suresi 15. ile Nahl Suresi 90. ayetleri bize bunu vurgular.

Allah'a Giden Yolda En İyi Azık

Kuran, inanan insanların da her hal ve şart altında adaleti, yani ölçüleri ve dengeleri korumasını ister. Maide Suresi 8. ayette belirtildiği gibi, Allah'a giden yolda yanımıza alabileceğimiz en değerli "azık", yani manevi yolluk adalettir.

Adalet anlamında kullanılan bir diğer kelime de "kıst" sözcüğüdür. Paylaşımın adil bir şekilde yapılmasını sağlayan bir araç olduğu için, eski Arapçada teraziye de "kıst" adı verilmiştir.

Zaten Kuran da 6, 11 ve 21. surelerin ilgili ayetlerinde kıst kelimesini genellikle terazi ve ölçü anlamına gelen diğer kelimelerle yan yana kullanır. Dilimizde de sıkça kullandığımız ve kriter, ölçü anlamına gelen "kıstas" kelimesi de aynı kökten gelir.

Düzenleyici ve Oranlayıcı Adalet

Kuran, 17. ve 26. surelerde bu kıstas kelimesini kullanırken onu "müstakim", yani dosdoğru ve tam kıvamında kelimesiyle birlikte anar. Tüm bu kullanımlara bakarak Kuran'daki adalet kavramları için çok net bir ayrım yapabiliriz.

Adl kelimesi, tüm insanlık ve hatta evrendeki tüm varlıklar için tıkır tıkır işleyen o ortak, düzenleyici genel adaleti ifade eder. Kıst kelimesi ise belli sorumlulukları yerine getiren, belli konumlardaki insanlar için işleyen daha özel bir "oranlayıcı adalet" alanını anlatır.

İnsan hayatının sorunsuz devam edebilmesi ve düzenin bozulmaması için bu iki adalet türünün ikisi de kesinlikle şarttır. Kuran'daki 57. surenin 25. ayeti de bizi tam olarak bu zorunluluğa karşı uyarır.

Bitmeyen Bir Evren

Kur'an'a göre evren, işi bitip bir kenara atılmış bir yer değildir. Yaratıcı onu uzaktan öylece seyretmez. Evrenin içinde yepyeni başlangıçların hayalleri saklıdır.

Bu hayaller her gün yepyeni şeylere can verir. Yani kâinat (içinde yaşadığımız tüm uzay ve yıldızlar) aslında sonsuz değildir. Ama öyle sınırları çizilmiş, daracık bir yer de değildir.
O her an büyür, şekillenir ve yepyeni olur.

Her Yeri Saran Işık

Aslında evren, tamamen Tanrı'nın ışığıdır. Hatta daha açık söyleyelim, Tanrı evrendeki tüm ışığın ta kendisidir.

Arapçada ışık anlamına gelen "Nûr" kelimesi, Tanrı'nın isimlerinden biridir. Aynı zamanda Kur'an'daki bölümlerden (surelerden) birinin de adıdır. Kur'an bu "Tanrı ışıktır" gerçeğini çok güzel bir dille anlatır.

Kur'an'da Nûr Suresi'nin 35. ayetinde bu durum tam olarak şöyle anlatılır:

Allah, göklerin ve yerin ışığıdır.

Bu ışık, içinde pırıl pırıl bir kandil (aydınlatma aracı) bulunan bir oyuğa benzer.

O kandil sırça, yani inci gibi parlayan şeffaf bir camın içindedir.

Bu ışık, ne sadece doğuya ne de batıya ait olan bereketli bir zeytin ağacından yanar. Bu ağacın yağı o kadar saftır ki, ateş bile değmeden kendi kendine ışık saçar. Yani ışık üstüne ışıktır.

Allah istediği kişiyi kendi ışığına yönlendirir. İnsanlar anlasın diye böyle örnekler verir. Çünkü Allah her şeyi en ince detayına kadar bilir.

Doğanın Gerçek Yüzü

İşin aslı bununla da bitmiyor. Kur'an, doğayı ve evreni açıkça Tanrı'nın yüzü olarak kabul ediyor. Bakara Suresi'nin 115. ayeti bunu çok net söylüyor.

Ayette "Doğu da batı da sadece Allah'ındır, nereye dönerseniz dönün, Allah'ın yüzü oradadır" yazar. Yine ayetin devamında Allah'ın "Vâsi" olduğu, yani varlığının sürekli genişlediği ve her şeyi en iyi bildiği anlatılır.

Yani Kur'an, doğaya baktığında adeta Allah'ın vücudunu görür. Allah, evrendeki olayları uzaktan film izler gibi izlemez. Sadece olayların içinde yer almakla da kalmaz.
Kur'an'a göre Allah, yaşanan bütün bu olayların ve gelişen sürecin ta kendisidir.

Genişleyen mi, Genişleten mi?

Allah'ın isimlerinden biri olan "Vâsi" kelimesi tam olarak "genişleyen" anlamına gelir. Eski usul yorumcular, çoğu yerde yaptıkları hatayı burada da yaparlar. Bu ismi "genişleyen" olarak değil, "genişleten" olarak çevirirler.

Hâlbuki Kur'an olaya böyle bakmaz. Kur'an'da "genişleten" kelimesinin karşılığı zaten vardır ve aynı kökten gelir. O kelimenin aslı "mûsî" sözcüğüdür ve tam anlamıyla "genişleten" demektir.

"Biz" Demenin Gücü

Allah, bu kelimenin çoğulu olan "mûsiûn" (genişleticiler) kelimesini Zâriyât Suresi 47. ayette bizzat kullanır. O ayette göğü kendi elleriyle kurduklarını ve hiç şüphesiz kendilerinin "genişleticiler" olduğunu söyler.

Ayetin devamında yeri de çok güzel döşediklerini anlatır. İnsanlar düşünüp anlasınlar diye de her şeyi iki çift yarattıklarını belirtir.

Burada çok ilginç bir detay var. Yüce Tanrı "Ben" demek yerine "Biz" kelimesini kullanmayı seçer. Böyle yaparak evrendeki tüm varlıkları kendi yanına alır ve onları yüceltir.

Aynı zamanda kendisinin doğayla iç içe olduğunu, her şeyin tam merkezinde bulunduğunu vurgular. Bunun anlamı çok basittir: Doğaya zarar vermek, doğrudan Allah'a zarar vermeye çalışmaktır.

Doğaya Dokunmak Allah'a Dokunmaktır

Sonuç olarak Kur'an bize Allah'ı çok net bir güç olarak tanıtır. O hem evreni genişletendir hem de evrenle beraber bizzat genişleyendir. Yani olayları hem çekip çevirir hem de bizzat o olayların ta kendisi olur.

O zaman Kur'an'ın gözünden bakınca şu gerçeği kabul etmemiz şarttır: Doğaya el uzattığınızda, o eli doğrudan Allah'a uzatmış sayılırsınız.

Bu yüzden doğaya bir müdahale edilecekse, bu kesinlikle Allah'ın rızasına uygun olmalıdır. Çevreyi yıkıp döken, doğayı sömüren işlerden kesinlikle uzak durulmalıdır.

Kur'an çok özel bir olayı anlatırken bile aslında bize çok hayati bir kural koyar. Ağaç kesilecekse bile bunun Allah'ın izniyle olması gerektiğini söyler.

Haşr Suresi'nin 5. ayetinde bu ince kural şöyle anlatılır:

Bir hurma ağacını kestiyseniz, bu Allah'ın izniyledir.

Yahut o ağacı kökleri üzerinde öylece bıraktıysanız, bu da Allah'ın izniyledir.

Tüm bunlar, yoldan sapmış kötü niyetli insanları rezil etmek içindir.

"Mülk" Kelimesinin Günlük Hayattaki Karşılığı

Kur'an'da çok sık geçen "mülk" kelimesi, aslında çok derin bir anlama sahiptir. Bu kelime, hem bir malın tapusuna sahip olmayı hem de o mal üzerinde tam söz sahibi olmayı anlatır. Örneğin, bir evi satın aldığınızda tapusu sizdedir, ama o evin kurallarını da yine siz koyarsınız.

İşte bu kelime Allah için kullanıldığında, bu iki durumu da eksiksiz olarak kapsar. Yani Allah hem bütün evrenin tapusuna sahiptir hem de oradaki tek karar vericidir. Evrendeki her bir zerre, tamamen O'nun kurallarıyla hareket eder.

Fakat dini kendi çıkarları için kullanan siyasetçiler, tarih boyunca bu kelimenin anlamını fena halde çarpıttılar. Onlar, "Allah'ın hakimiyeti" lafını sadece siyasi bir güce ve devleti yönetmeye bağladılar. Onlara göre bu kavram, sadece eski din kitaplarındaki kuralların devlet kanunu olması demekti.

Hakimiyetin Asıl Yeri: Doğa ve Yaratılış

Oysa Allah'ın hakimiyeti ontolojiktir, yani meselenin özü siyasetle değil, varoluş ve yaratılışla ilgilidir. İnsan eliyle kurulan meclislerle değil, doğrudan var olmanın kendisiyle bağlantılıdır. Bu eşsiz hakimiyetin kendini bize gösterdiği ilk yer de doğanın ta kendisidir.

Doğanın, ağaçların, nehirlerin ve dağların asıl sahibi insan değildir. O mülkün tek sahibi Allah'tır ve bu muazzam doğa insana sadece emanet olarak verilmiştir. Tıpkı bir arkadaşınızın arabasını ödünç aldığınızda onu çizmemek için titrediğiniz gibi, doğaya da titremenizi bekler.

Dini Siyasete Alet Edenlerin Büyük Oyunu

Geleneksel ve siyasi din anlayışı, Kur'an'daki bu hayati gerçeğin üstünü hep örtmüştür. "Allah mülkün hakimidir" lafını, devleti eski din alimlerinin koyduğu kurallarla yönetmek şeklinde yutturmaya çalışmışlardır. Oysa bu cümlenin gerçek hayatla olan bağlantısı çok daha başkadır.

Bunun asıl anlamı, Allah'ın tapulu malı olan evreni ve doğayı kendi malınız sanıp da yakıp yıkmamanızdır. Size sadece kullanmanız için emanet edilen bu devasa yapıya gözünüz gibi bakmanız gerekir. Örneğin, para hırsıyla ormanları kesip yerine beton dökmek, bu emanete yapılabilecek en büyük ihanettir.
Bu yüzden, Allah'ın mülkünde yaşarken şu kurallara mutlaka uymak şarttır:

Doğanın o kusursuz ve tıkır tıkır işleyen dengesini bozmamak.

Tabiatın güzelliklerini, hayvanlarını ve bitkilerini koruyup sahip çıkmak.

Havayı, suyu ve toprağı zehirlemeyerek dünyanın geleceğini tehlikeye atmamak.

Rant Uğruna Doğayı Talan Edenler

Eğer bir insan Allah'ın bu dünyanın tek sahibi olduğuna gerçekten inanıyorsa, O'nun malına el uzatmaya korkar. O malı korur, sever ve büyük bir saygı duyar. Ama gelin görün ki, hem geçmişteki geleneksel dinciler hem de bugünkü siyaset dincileri doğayı talan etmede hep en önde koştular.

Bugün de bu yıkıma aynı açgözlülükle devam ediyorlar. Türkiye'deki ormanların kesilmesi, derelerin kurutulması gibi doğa katliamlarının başını çekenler, rantı kalplerine gizli bir ilah gibi yerleştiren dinci partilerin belediyeleridir. Rant, bir yere emek vermeden, sadece konumunu ve yetkisini kullanarak havadan kazanılan haksız paralardır.

Şimdi durup vicdanımızla bir düşünelim; rant uğruna ormanları yok eden bu insanların Allah'a saygı duyduğu söylenebilir mi? O'nun hakimiyetini ve mülkünü gerçekten umursadıklarını kim iddia edebilir? Elbette bunu söylemek aklen mümkün bile değildir.

Dindarlık Maskesi Altındaki Gizli Dinsizlik

Demek ki doğanın bu kadar acımasızca tahrip edilmesi, dindarlığın bir gereği falan değildir. Bu durum, tamamen din maskesi takmış o gizli dinsizliğin kaçınılmaz bir sonucudur. İnsanlara dindar görünürler ama aslında doğayı yok ederek Allah'ın malına resmen savaş açarlar.

İşte tam bu noktada çok ilginç bir ittifak ortaya çıkar. Gizli dinsizler, yani dindar görünüp doğayı talan edenler, açıkça "ben dinsizim" diyen doğa düşmanlarıyla kol kola girip işbirliği yaparlar. Çünkü dışarıdan ne kadar farklı görünürlerse görünsünler, ikisinin de taptığı tek bir ortak ilah vardır.

Herkesi Birleştiren Ortak İlah: Para

Bu iki grubun da önünde secde ettiği, uğruna her şeyi feda ettiği o tek ilah paradır. Ormanı kestiklerinde ceplerine girecek parayı, Allah'ın emanetinden çok daha fazla severler. Bu yüzden ağaçları kökünden sökerken hiçbir vicdan azabı çekmezler.

Oysa Allah kendini Kur'an'da Fâtır ve Muhît olarak tanıtır. Fâtır, her şeyi yoktan var eden, tohumu çatlatıp filizlendiren demektir. Muhît ise her şeyi çepeçevre saran, hiçbir boşluk bırakmadan kuşatan demektir.

Durum böyleyken, O'nun yaratıp çepeçevre kuşattığı doğayı zehirlemek, doğrudan doğruya Allah'a saldırmaktır. Örneğin bir derenin suyuna zehirli fabrika atığı döktüğünüzde, aslında doğrudan O'nun varlığını rahatsız etmiş olursunuz.

Yani şu gördüğümüz ağaçlar, dağlar ve nehirler sadece bizi Allah'a ulaştıran basit yol işaretleri değildir. Tabiatın bizzat kendisi, Allah'ın kendi varlığını gösterdiği, adeta ete kemiğe büründüğü yerin ta kendisidir. Doğaya dokunmak, doğrudan Allah'a dokunmaktır.

Tanrı Merkezli Evren Sistemi

Kur'an'ın bize anlattığı bu evren yapısı tamamen teosantriktir. Teosantrik demek, tam anlamıyla Tanrı'nın merkeze alındığı, her şeyin O'nun etrafında ve O'nunla birlikte döndüğü bir sistem demektir. Bu sistemde Allah evrenden kopuk, yukarıda ve uzakta bir yerlerde değildir.

Aksine, Allah bu evrendeki her şeyi sarıp sarmalamıştır ve akıp giden yaşam sürecinin tam da merkezindedir. Üstelik bu kusursuz sistemin tam göbeğine

insan yerleştirilmiştir. İnsan, hayatının her saniyesinde ve bulunduğu her metrekarede Allah ile yan yanadır.

Kur'an bu muazzam durumu Hadîd Suresi 4. ayette çok net bir dille gözler önüne serer. Ayet, "Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir ve Allah, yapıp ettiklerinizi en ince ayrıntısına kadar görmektedir," diyerek bu yakınlığı ispatlar.

Şah Damarından Daha Yakın Olan Güç

Olay sadece bizimle beraber olmasıyla da bitmez, aramızdaki bağ çok daha derindir. Allah insana, boynundaki şah damarından bile daha yakındır. Şah damarı kesildiğinde insan nasıl kan kaybedip yaşayamazsa, Allah'tan kopuk bir insan da manen hayatta kalamaz.

Kaf Suresi 16. ayet bu sarsıcı gerçeği şöyle açıklar: "İnsanı biz yarattık, içinizdeki nefsin size ne fısıldadığını, aklınızdan geçenleri tek tek biliriz." Devamında da "Çünkü biz size şah damarınızdan daha yakınız," diyerek o ayrılmaz bağı tekrar vurgular.

Allah'ı kendi içinde, vicdanında ve hemen yanı başında taşıyan insan, evrende çok özel bir konumdadır. Çünkü o, topraktan yaratılmış, bu dünyanın çamurundan yoğrulmuş, yani doğanın öz evladı olan bir varlıktır.

Evren, İnsan ve Allah Bütünlüğü

Tüm bu anlattıklarımızı bir araya getirdiğimizde, Kur'an'ın o Tanrı merkezli evreninde çok temel bir kural ortaya çıkar. O kural da Allah, insan ve evren üçlüsünün etle tırnak gibi, birbirinden asla ayrılamaz bir bütün olduğudur. Biri incinirse, hepsi birden incinir.

Ancak tarihi süreçte ortaya çıkan geleneksel Arap ve Emevi eksenli din anlayışı bu kusursuz dengeyi tamamen bozmuştur. Bu zihniyet, dini sadece saltanat kurmak, güç elde etmek ve insanlara hükmetmek için kullanan siyasi bir yapıdır. İşte bu hastalıklı Emevi kafası, Kur'an'daki o muazzam doğa ve insan sevgisini tamamen rafa kaldırdı.

Onlar, kendilerine saraylar inşa etmek için doğayı katletmeyi, daha çok güç için insanları ezmeyi kendilerine hak gördüler. Hem insanı hem de evreni acımasızca sömürüp mahvetmeyi dindarlık zannettiler. Üstelik bunu yaparken de büyük bir gururla, din adına hareket ettiklerini savundular.

Sonuç olarak, sadece ellerine yüzlerine bulaştırmakla kalmadılar, büyük bir yıkıma sebep oldular. Aynı zamanda, ibadet ediyor gibi görünerek, din maskesi altında resmen ve açıkça dinsizlik sergilediler. Bugün ihaleler uğruna doğaya kıyanlar da, işte o eski Emevi saltanatının günümüzdeki kopyalarından başkası değildir.

Kur'an'da Neden 'Ben' Yerine 'Biz' Deniyor?

Kur'an'da Allah'ın konuştuğu birçok yer var. Buralarda Yaratıcı'nın hep "Ben" demesi beklenir ama kitapta sık sık "Biz" kelimesi geçer. Mesela Kaf Suresi 16. ayette Allah insana şah damarından bile daha yakın olduğunu söylerken "Ben" demez, "Biz" der.

Peki bunun altında yatan asıl sebep ve gizli bilgelik nedir? Şunu hiç aklımızdan çıkarmayalım. Kur'an, şirki yani Allah'a güç veya sayı bakımından ortak koşmayı en büyük düşman ve en büyük haksızlık olarak görür.

Hal böyleyken, tek bir Allah neden kendi yaptıklarını anlatırken "Ben" yerine "Biz" kelimesini seçiyor? Bizim bu durumdan çıkardığımız sonuç tam olarak şudur.

Doğayı ve Evreni Onurlandırmak

Allah bu evrenin ve doğanın asıl yaratıcısıdır, onlara şekil verendir ve hepsini eşsiz güzelliklerle donatandır. Aynı zamanda yarattığı her şeyi çepeçevre kuşatmıştır. İşte Allah bu evrenin ve tabiatın gücünü, düzenini ve yansımalarını anlatırken onları kendisiyle beraber anıyor.

Bunu yaparak aslında doğayı şereflendiriyor, ona çok büyük bir değer veriyor. İnsanın da bu gerçeğin farkına varmasını istiyor. Yani insan, doğayla ve evrenle kurduğu bağı aslında doğrudan Yaratıcısı ile kurmuş gibi bilsin istiyor.

Şimdi Yaratıcı'nın kurduğu bu harika sistemin nasıl işlediğine bir bakalım. Kur'an'ın içinden konuyu özetleyen çok çarpıcı bir örnek verelim.

İnsanın Yaratılış Aşamaları

Allah'ın isimlerinden biri "Haalik"tir, yani doğrudan "Yaratıcı" demektir. Allah, bir insanın yaratılış işini adım adım nasıl tamamladığını şöyle anlatıyor.

Önce işe topraktan başlıyor ve süreci şöyle bitiriyor:

Topraktan alınan özü meniye (üreme sıvısına) çeviriyor.

O meniyi anne rahmine gönderiyor.

Sonra da rahimde ona bir şekil ve yüz vererek varlığı en olgun, en düzgün kıvama getiriyor.

Şimdi Kur'an'ın insan, Allah ve doğa üçlüsünü nasıl sımsıcak kucaklaştırdığına bir bakalım. Bu kucaklaşmayı anlatırken Yüce Yaratıcı'nın "Ben" yerine nasıl "Biz" diye konuştuğunu ibretle görelim.

Hac Suresindeki Büyük Mesaj

Hac Suresi 5. ayette Allah insanlara şöyle seslenir: "Ey insanlar! Öldükten sonra dirileceğinizden şüpheniz olabilir. Ama size her şeyi açıkça göstermek için biz sizi sırasıyla şunlardan yarattık:"

Önce bir topraktan,

Sonra bir spermden,

Sonra rahimde döllenmiş bir karışımdan,

Sonra da ne olduğu tam belli olmayan bir et parçasından.

Ayet şöyle devam ediyor: "Sizi anne karnında dilediğimiz bir süreye kadar bekletiyoruz. Sonra sizi bir bebek olarak dışarı çıkarıyoruz. Daha sonra da en güçlü, tam çağınıza ulaşmanızı sağlıyoruz."

"Yine içinizden bir kısmı erkenden ölüp gidiyor. Bir kısmınız ise çok şey bilip öğrendikten sonra her şeyi unutsun diye yaşlılığın en düşkün, en basit çağına geri döndürülüyor."

Ayetin sonunda doğaya dönülüyor: "Yeryüzünü kupkuru, sönmüş kül gibi görürsün. Fakat biz o toprağın üstüne suyu indirdiğimizde toprak titrer, kabarır. Sonunda o topraktan birbirinden güzel ve bereketli çift çift bitkiler çıkarır."

Doğadaki Yansımalar ve Zaman Algısı

Gördüğünüz gibi, bu anlatılan yaratılış aşamalarında devreye bir sürü doğal çevre unsuru giriyor. İşin içine toprak, sperm, kan, yediğimiz yiyecekler, et ve süt gibi birçok madde katılıyor.

Yani yaratma işi tek bir anda bitip gitmiyor. Yaratıcı'nın isimlerinin ve özelliklerinin doğadaki yankıları sayesinde, bu eylem birçok aşamadan geçerek adım adım gerçekleşiyor.

Aslında Yaratıcı'nın gücü açısından yaratmak demek, "Ol" emri kadar kısa süren anlık bir iştir. Fakat bizim kullandığımız saate, matematiğe ve astronomiye dayalı insan aklı bunu böyle kavrayamaz. Bizim kafamızın alması için her yaratma işi, birbirini takip eden adımlardan oluşan uzun bir süreçtir.

Allah Doğayı Onurlandırıyor

Buraya çok dikkat edelim. Yukarıda verdiğimiz ayet, insanın doğayı algılarken bunu ruhsal ve manevi bir temele oturtması açısından çok ama çok önemlidir. Ayette doğrudan Yaratıcı'nın yaptığı bir iş anlatılıyor.

Yaratıcı bu eylemini anlatırken söze doğrudan kendisi için "Biz" diyerek başlıyor. Hemen peşinden de bu yaratma ve süsleme işinde çalıştırdığı unsurları sayıyor.

Bu doğa unsurları şunlardır:

Toprak
Üreme sıvısı (meni)
Kan ve et
Su ve hava...

Allah bu doğal maddeleri, kendi yarattığı eserde adeta bir pay sahibi gibi gösteriyor. Böylece onları onurlandırıp yüceltiyor.

İnsana Verilen Büyük Ders

Allah bütün bunları insana anlatıp oradan sağlam bir ders çıkarmasını istiyor. Allah bile tabiatla ve doğal sistemlerle ilişkisini böyle kurup açıklarken, insan kim oluyor?

İnsan nasıl olur da doğayı sadece kendi vahşi arzularını doyuracak bir araç gibi görebilir? Nasıl bencilce davranıp şu güzelim doğayı hor görebilir, kirletebilir, rahatsız edip yıkıp dökebilir?

İşte Kur'an bu yaratılış aşamalarını Allah'ın ağzından anlatırken "Ben" demek yerine "Biz" demeyi bilerek ve isteyerek seçiyor.

Bunun tek bir sebebi var. O yaratma aşamalarında görev alan ve Yaratıcı'nın emrini yerine getiren tüm varlıklar, planlar ve sistemler bizzat Yaratıcı'nın kendisi tarafından muhatap alınıp önemseniyor.

Yaratıcı, bütün o doğa unsurlarını kendisiyle birlikte anıyor. İnsana da seslenerek bu harika beraberliği fark etmesini, gözünü açmasını istiyor.

Bütünleşmenin Sonuçları ve Gerçek Nankörlük

Demek ki Kur'an'ın "Biz" demesinde çok ince bir mesaj var. Kur'an, herhangi bir ortak koşma (şirk) algısı yaratmamak için, birliği ve bütünlüğü savunan o muazzam (tevhit) dili kullanarak bize şunu demek istiyor:

Allah insana şah damarından daha yakındır demek, aslında insanın Allah ile beraber olmasının tek yolunun doğayla kaynaşması ve bütünleşmesi demektir.

Bunun kaçınılmaz ve kesin sonucu da şudur:

İnsan doğaya eziyet ettiğinde, aslında doğrudan Allah'a eziyet etmiş olur.

İnsan tabiatla bağını kopardığında, Allah ile de bağını koparmış olur.

İnsan doğaya acımasız ve bencilce davrandığında, doğrudan Allah'a karşı acımasız ve bencil olmuş olur.

Kur'an'da sık sık karşılaştığımız "Allah'ın ayetlerine karşı savaş açmak" veya "Allah'ın ayetlerini nankörlük edip üstünü örtmek" tam olarak budur.

Yani olay, o geleneksel hocaların ve dincilerin zannettiği gibi sadece Kur'an'da yazan ayetleri yalanlamak ya da onlara inanmamak değildir. İşin sadece yazılı kitaba inanıp inanmama kısmı, olsa olsa Kur'an'ın anlattığı o devasa bütünün küçücük bir parçasıdır.

Üç Farklı Kitap Gerçeği

Kur'an kendisinden defalarca "kitap" diye bahseder. Sadece kendisi için değil, diğer bütün peygamberlere gönderilen ilahi mesajlar, yani vahiy için de bu kelimeyi kullanır. Kısacası kitap kelimesi, hem Kur'an'ın kendi adıdır hem de Allah'tan gelen tüm mesajların ortak adıdır.

Yine Kur'an'a göre, bu kitap ayetlerle doludur. Zaten bütün kutsal kitapların içindeki o belli söz öbeklerine ayet denir. Ama işin asıl hayran bırakan kısmı bundan sonrasıdır.

Kur'an, sadece kendine kitap demez, insana ve evrene de birer kitap gözüyle bakar. Çünkü tıpkı Kur'an gibi, insan da evren de ayetlerle dolup taşmaktadır. Haliyle, bu üç kitapta (Kur'an, insan ve evren) yer alan her şey, Allah'ın koyduğu kurallar olduğu için baş tacıdır ve kutsaldır.

Ayetlerin Anlamı ve Taşıdığı İzler

Tam bu noktada ayet kavramını yakından tanımamız gerekiyor. Kur'an'ın en önemli terimlerinden biri olan ayet kelimesi (çoğulu âyât veya ây), Arapçada çok zengin manalara gelir.

Bu kelime temelde şu anlamları taşır:

İşaret
İz
Belirti
Delil (Kanıt)

Kur'an, ayet kelimesini aynı zamanda "mucize" anlamında da kullanır. Hatta bu kelimeyi sık sık "beyyine" sözcüğüyle yan yana getirir. Beyyine, hiçbir şüpheye yer bırakmayan açıklık, aydınlık ve kesin kanıt demektir.

Kur'an'ın diliyle konuşursak, ayetin çok net bir tanımı vardır. İnsanı Allah'a yönlendiren, O'na giden yolda insana iz ve işaret veren her şeye ayet denir.

Müslüman bir şair, dilden dile dolaşan o meşhur dizesinde bu ince detayı şöyle anlatır: "Her şeyde O'nu gösteren bir ayet vardır. O'nun bir ve tek olduğunu bize anlatır."

İşte Kur'an-ı Kerim'in içindeki belirli parçalara ayet denmesinin sebebi de tam olarak budur. Çünkü o parçalar, insanı alıp Allah'a götürme ve O'na bağlama görevini üstlenir.

Evrendeki ve İçimizdeki Ayetler

Bugünkü dizilişine bakarsak, Kur'an'ın içinde 6300 küsur ayet bulunur. Bunların kimisi sadece bir cümle, hatta bazen tek bir harf iken, kimisi koca bir sayfayı doldurur.

Kur'an, var olan her şeyi ve bütün kâinatı kocaman bir ayetler topluluğu olarak tanıtır. Bu ayetleri de bulundukları yere göre ikiye ayırır:

Âfâkî ayetler: İnsanı dışarıdan çepeçevre saran dünyada ve evrende yer alan ayetlerdir.

Enfüsî ayetler: Doğrudan insanın iç dünyasında, yani kendi benliğinde yer alan ayetlerdir. (Bakara 190, Zâriyat 20-21 ve Fussilet 53. surelerde geçtiği gibi).

Var olan ve yaratılan her şeyi ayet olarak görmek demek, aslında her şeyi bir mucize saymak demektir. Gerçekten de Kur'an'a göre hayatın tamamı eşsiz bir mucizedir.

Ayrım Yapmadan İncelemek Şart

Bu muazzam mucizenin arkasında evrensel bir şuur (bilinç) ve yaratıcı bir sır yatar. Bunu fark edebilmek için, hiçbir ayrım yapmadan evrendeki bütün ayetleri derinlemesine incelemek gerekir.

Eğer ayetler arasında ayrım yaparsak, gerçeğe ulaşmamız engellenir. Bu da insanın yanlış veya eksik bilgilere körü körüne teslim olmasına yol açar. Kur'an'a göre kelimenin tam anlamıyla "her şey" bir ayettir ve bunları incelemek insanın boynunun borcudur.

Bu ayetlere şu çarpıcı örnekleri verebiliriz:

Allah'tan gelen mesajlar ve peygamberler.
Gökler, yeryüzü, gece ve gündüz.
Farklı diller, renkler ve tarihi kalıntılar.
Böcekler, fosiller, rüzgâr ve yağmur.
Gözyaşı, keder, sevinç, sevgi, nefret, doğum ve ölüm.

(Bu konuda daha geniş bilgi için Yaşar Nuri Öztürk'ün Kur'an ve Sünnete Göre Tasavvuf kitabının "Allah'ın Ayetleri" bölümüne bakılabilir).

İki Tür Ayet: İndirilenler ve Yaratılanlar

Bütün bunlardan yola çıkarsak, karşımıza iki farklı ayet türü çıkar. Bir yanda vahiy yoluyla gökten indirilen (tenzilî) ayetler vardır. Diğer yanda ise yaratılış yoluyla varlıklar alemine çıkarılan, gözümüzle gördüğümüz (tekvinî) ayetler bulunur.

İster kitaptaki ister doğadaki olsun, bu ayetlerin hepsi yaratıcı bilinci gösterme konusunda kesin birer kanıttır. Tasavvuf ehli olan ve Kur'an'ı yorumlayan (sûfî-müfessir) Bursalı İsmail Hakkı (ölüm yılı Hicri 1137 / Miladi 1725), bu gerçeği çok güzel bir cümleyle özetlemiştir.

Şöyle der Kenz adlı eserinin 136. sayfasında:

"Gökten indirilen ayetler nasıl birer ilahi kanıt (burhan) ise, yaratılmış olan ayetler de aynen öyle ilahi birer kanıttır."

Bitmeyen Ayetler Geçidi ve Bilim

İçinde yaşadığımız evren sonsuz değildir ama bir sınırı da yoktur. Evrenin bir sonu vardır elbet, ancak o son gelene kadar evren sürekli genişlemeye devam etmektedir.

Bu da demektir ki, oluşum süreci, yani o muhteşem ayetlerin resmigeçidi hiç durmadan sürmektedir. Kur'an, Bakara Suresi 106. ayette bu ince noktaya şöyle dikkat çeker: "Biz bir ayeti silip yok ettiğimizde veya onu unutturduğumuzda yerine ondan daha iyisini yahut onun bir benzerini mutlaka getiririz."

Kısacası Kur'an, doğayı araştırıp inceleme yolunda atılan adımları sırf bir maddiyatçılık (materyalizm) olarak görüp dışlamaz. Aksine, yaratıcı bir bilinci inkâr etmemek şartıyla bunu destekler.

Mesela 18. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan ve genel materyalizmin çekirdeği (nüvesi) sayılan o akım, aslında Kur'an'ın "ayetleri inceleyin" emrinin yeniden canlanmasıdır (ihyasıdır).

Fakat bu bilimsel hareket, dine (yani o dönemki kiliseye) rağmen ortaya çıkıp güçlenmiştir. Sırf bu yüzden, söz konusu akımın kazandığı zafer, sanki dinlerin iflasıymış gibi algılanmıştır.

Ayetleri Nasıl İncelemeliyiz?

Şu içinde yaşadığımız evren ve tüm varlıklar aslında birer ayettir, yani Allah'ın bize sunduğu işaretlerdir. İnsanın asıl görevi ve hatta bu dünyaya geliş amacı, işte bu işaretleri inceleyip içindeki sırları gün yüzüne çıkarmaktır.
Kur'an'ın bizden istediği en temel iş tam olarak budur.

Bu işaretleri hakkıyla incelediğimizde şu üç büyük hedefe ulaşırız:

İnsanlığa en güzel şekilde hizmet etmiş oluruz.

Allah'a karşı kulluk görevimizi, yani ibadetimizi yerine getiririz.

Üzerinde yaşadığımız dünyayı gelişmiş, mutlu ve yaşanılır bir yer haline getiririz.

Bilimin Her Dalına İhtiyacımız Var

Bu işaretleri incelerken sadece tek bir alana sıkışıp kalamayız. Mesela 1777 yılında ölen George Friedrich Meier adında bir düşünürün öncülüğünü yaptığı "semiyoloji", yani işaretler bilimi adında özel bir dal var. Ama bizden istenen sadece bu dalı kullanmak değil, elimizdeki tüm bilgi imkanlarından sonuna kadar faydalanmaktır.

(Ayetler, Meier ve bu işaretler bilimi hakkında daha fazla detay arayanlar, Grondin'in "Felsefi Yorumlamaya Giriş" adlı kitabının 55 ve 57. sayfalarına bakabilirler.)

Gerçeğin Üstünü Örtmek: Küfür

Kur'an'ın en çok kızdığı ve insanları suçladığı temel kelimelerden biri "küfür" kavramıdır. Küfür kelimesi aslında en çok "gerçeğin ve ayetlerin üstünü örtmek, onları gizlemek" anlamında kullanılır. Ayetleri araştırmaktan kaçmak ve onlara sırtını dönmek apaçık bir küfürdür.

Bunu yapan kişilere de doğrudan "kâfir" denir. Üstelik sırt çevirdiğiniz şeyin Kur'an'daki bir ayet olmasıyla, doğadaki bir madde olması arasında hiçbir fark

yoktur. Örneğin geçmişten günümüze kalan fosilleri veya tarihi kalıntıları görmezden gelmek de aynı kapıya çıkar.

Bilimi Engellemek de Küfürdür

Kur'an'a dayanarak küfür kavramını "bilimin işleyişine engel olmak" şeklinde de çok net tanımlayabiliriz. Aslında bu duruma hiç şaşırmamak gerekir. Âli İmrân Suresi'nin temel direk sayılan 7. ayeti bu konuyu çok güzel açıklar.

Bu ayete göre Kur'an'daki ayetler iki ana gruba ayrılır:

Muhkem ayetler: Anlamı çok açık ve net olan, inanç ve ibadet gibi konuları anlatan ayetler.

Müteşâbih ayetler: Anlamı kapalı olan, çözülmesi için yoruma ve ciddi bir araştırmaya ihtiyaç duyan ayetler.

İşte bu açık ve net olan muhkem ayetler, Kur'an'ın çok ufak bir kısmını oluşturur. Ayetlerin büyük bir çoğunluğu, yani yüzde doksan civarındaki kısmı, anlamı araştırma gerektiren müteşâbih ayetlerdir. Bu kapalı ayetlerin gerçek anlamını ise bir tek Allah bilir, bir de bilimde çok ileri gitmiş, derinleşmiş bilginler anlar.

Yüzde Doksanı Yok Sayanlar

Kur'an'ın neredeyse yüzde doksanını oluşturan bu yoruma açık ayetleri çalışır hale getirmek ve hayatımıza katmak, ciddi bir bilimsel çalışma gerektirir. Kur'an'ın inanç ve ibadetle ilgili o net ayetlerini inkar edenlere "kâfir" diyoruz. Ancak iş Kur'an'ın yüzde doksanlık kısmını oluşturan, bilimsel çaba isteyen ayetleri görmezden gelmeye gelince susuyoruz.

İşte bu yüzde doksanlık kısmı inkar edenlere veya boş verenlere ses çıkarmamak, Kur'an'ın asla onaylamayacağı bir davranıştır.

Çifte Kavrulmuş Kâfirler

Tüm bunlara bakarak şu gerçeği göğsümüzü gere gere söyleyebiliriz. Allah'ı, ahireti, namazı veya orucu inkar etmek insanı nasıl kâfir yapıyorsa; bilimi, düşünmeyi, gözlem yapmayı, deneyi, araştırmayı ve çözümlemeyi inkar etmek de insanı aynen öyle kâfir yapar. Eğer bir kişi kalkıp da bunların ikisini birden inkar ederse, o kişi tam anlamıyla "çifte kavrulmuş kâfir" olur çıkar.

Kur'an'ın İnsana Sitemi

Kur'an, insanoğlunun bu işaretlere karşı takındığı umursamaz tavrı çok sert eleştirir. Çünkü insan, etrafındaki pek çok ayeti bile bile görmezden gelmektedir. Bu görmezden gelme işi genellikle iki şekilde olur:

Bazıları kendi içine kapanır ve dış dünyadaki, doğadaki işaretleri tamamen boş verir.

Bazıları da dış dünyaya o kadar dalar ki, kendi iç dünyasındaki ve ruhundaki işaretleri tamamen unutur.

İşte Kur'an, Yûsuf Suresi 105. ayette bu duruma şöyle sitem eder: "Göklerde ve yerde nice işaretler ve mucizeler var ki, insanlar yanlarından geçip giderler de dönüp yüzüne bile bakmazlar."

Daha Fazla Okumak İsteyenlere

Bu ayetler konusunun tüm ince detaylarını merak ediyorsanız "Kur’andaki İslam" adlı kitabımızın 176 ve 177. sayfalarına göz atabilirsiniz. Ayrıca "Kuran

ve Sünnete Göre Tasavvuf" adlı eserimizin üçüncü bölümü de yine tamamen bu konuya ayrılmıştır.

Ayetlere Yapılan Kötülükler

Allah'ın ayetlerine, yani gösterdiği işaretlere karşı yapılan haksızlıklar üç şekilde karşımıza çıkıyor. Bunlar tağyir (yapısını bozma), tebdil (başka bir şeyle değiştirme) ve tahrif (anlamını veya aslını saptırma) olarak adlandırılıyor. Kur'an, bu üç kötülüğün de kesinlikle yapılmasını istemiyor.

Bildiğimiz gibi Kur'an, Allah'tan gelen vahiy (ilahi mesaj) kitabıdır. Bu ilahi mesajın içindeki kelimelerin veya anlamların asla saptırılmaması, yani tahrif edilmemesi gerekiyor. Fakat Kur'an sadece yazılı ayetleri değil, doğanın ve evrenin kendisini de bir kitap olarak görüyor.

İşte bu yüzden, doğa kitabında yer alan kuralların da tağyir edilmesine, yani özünün ve yapısının bozulmasına şiddetle karşı çıkıyor. Ayetlerin nasıl saptırıldığını görmek için Kur'an'daki bazı surelere (Bakara Suresi 75, Nisa Suresi 46, Maide Suresi 13 ve 41. ayetlere) özellikle bakabilirsiniz.

Kimler, Neyi Değiştiriyor?

Kur'an-ı Kerim bize tarihi bir gerçeği çok net bir şekilde öğretiyor. Vahiy kitabındaki, yani kutsal metinlerdeki ayetlerin anlamını saptırma (tahrif) işinde özellikle Yahudi toplumunun öne çıktığını görüyoruz. Az önce saydığım ayet numaraları, tam da bu gerçeğe dikkat çekiyor.
Bununla da kalmıyor, Kur'an bize gelecekle ilgili çok önemli bir gerçeği daha haber veriyor.

Sadece yazılı ayetlerin değil, tabiat (doğa) kitabındaki dengelerin de bozulup yıkıma uğratılacağını öğretiyor.

Doğanın düzenini bozacak olan bu tahribatın özellikleri şunlardır:

Bu yıkım, Hıristiyan ve Yahudi toplumları eliyle yapılacaktır.

Bu düzeni bozma işi, tamamen onların ürettikleri teknoloji kullanılarak gerçekleştirilecektir.

Bu konunun çok daha ince detayları var. Eğer bu detayları merak ediyorsanız, "Kur'an'ın Temel Kavramları" adlı kitabımıza göz atabilirsiniz. Orada yer alan "Sınaât" (sanayi, teknoloji ve üretim) maddesi bu konuyu tüm ayrıntılarıyla anlatıyor.

Değişmez Doğa Kanunu ve Rum Suresi

Kur'an'da yer alan Rûm Suresi'nin 30. ayeti, gerçekten de hayata dair muazzam kurallar ve ilkeler ortaya koyuyor. Bize asla değişmeyen "fıtrat" (yaratılış özü, doğal yapı) kavramını tanıtıyor. Allah'ın yarattığı şeylerde ve bizzat yaratma sisteminde hiçbir tebdil (değişim, başkalaşma) olamayacağını vurguluyor.

Yani Allah'ın koyduğu evrensel yaratılış yasasının kesinlikle değişmez olduğunu açıkça ifade ediyor. Gelin, bu harika ayetin bize tam olarak ne söylediğine yakından bakalım:

Sen yüzünü bir "hanîf" (her türlü sapkınlıktan uzak durup sadece tek ve gerçek Allah'a inanan kişi) olarak dine çevir.

Yüzünü, Allah'ın insanları yaratırken kullandığı o tertemiz fıtrata (doğal öze ve yaratılış ayarına) dön.

Şunu bil ki, Allah'ın yaratışında ve yarattığı şeylerde asla bir değişiklik, bir bozulma olamaz.

İşte doğru, sağlam ve hiçbir zaman eskimeyecek olan gerçek din budur.
Fakat ne yazık ki, insanların büyük bir çoğunluğu bu gerçeği bilmiyorlar.

Evrenin Allah'ı Anma Şekli

Şu koca evrende var olan hiçbir şey yok ki Allah'ı överek anmasın. Ama biz insanlar, onların bu anışını, yani tespih edişini bir türlü fark edemeyiz. İsra Suresi'nin 44. ayeti tam olarak bunu söyler.

Her şey, ama her şey Allah'ı tespih eder. Peki bu dilimizden düşürmediğimiz "tespih" lafı aslında ne demektir? Kuran'ın en temel kelimelerinden biri olan tespih, Arapça kökenli "sibaha" kelimesinden gelir.

Sibaha kelimesi gündelik hayattaki şu anlamları taşır:

Suda yüzmek,
Bir işi bitirip hemen başka bir işe girişmek,
Koşturmak ve sürekli iş yapmak,
Bir şeyin üzerinde söz sahibi olup onu idare etmek (tasarruf etmek),
Sağdan sola koşturmak,
Etrafa dağılmak.

Bütün bu anlamlar, ünlü dil bilgini Fîrûzâbâdî'nin yazdığı meşhur "Kamus" adlı sözlükte detaylıca anlatılır.

Varlığın En Temel Hareketi

İşte tespih kelimesi, dünyadaki varlıkların neredeyse bütün hareket ve eylemlerini içine alır. Bu yüzden Kuran; varlıkların Allah'ı yüceltmesini, O'nu övmesini, ibadet edip yalvarmasını hep bu "tespih" kelimesiyle anlatır.

Bahsettiğimiz bu kökten gelen kelimeler, Kuran'da isim ve fiil (yani eylem) olarak tam yüz on civarında yerde karşımıza çıkar. Kelime en çok fiil, yani hareket bildiren haliyle kullanılmıştır. Bu da bize şunu gösterir: Tespih dediğimiz şey kafamızda kurduğumuz soyut bir düşünce değil, evrendeki tüm varlıkların temel bir eylemidir.

Bütün gökyüzü varlıkları ve uzaydaki cisimler durmadan böyle bir tespih işiyle meşguldür. Yüce Yaratıcı'yı kutsayıp anmaları, "yüzmek" kelimesiyle o kadar güzel anlatılmıştır ki, uzaydaki o süzülüşlerini tam olarak gözümüzde canlandırır.

Uzaydaki Kusursuz Yüzüş

Gelin buna birkaç örnek verelim. Enbiya Suresi 33. ayette, "Geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı O yarattı" der. Sonra da ekler: "Bunların her biri kendi yörüngesinde yüzüp durmaktadır."

Yasin Suresi 40. ayette de sistemin tıkır tıkır işleyişi anlatılır. Güneş'in Ay'a yetişip çarpması gerekmez, gecenin de gündüzün önüne geçmesi beklenmez. Orada da söylendiği gibi, her biri kendi yolunda akıp gider, uzay boşluğunda yüzüp durur.

Sadece gezegenler değil, melekler de bu işin içindedir. Zümer, Gâfir ve Şûra surelerinde meleklerin arşın, yani Allah'ın yüce tahtının veya evreni yönettiği makamın etrafını sardığı söylenir. Melekler, Rablerini överek tespih ederken görülür ve aralarında hakla, yani en doğru adaletle karar verilir.

Yeryüzündeki Doğa Korosu

Tespih etmek sadece uzayın derinliklerine veya gökyüzüne ait bir şey değildir. Yeryüzündeki hayvanlar, bitkiler, ulu ağaçlar, kısacası nefes alan ve almayan her varlık bir tespih halindedir.

Nur Suresi 41. ve 43. ayetler bu durumu harika özetler. Ayet, göklerdeki ve yerdeki şuurlu varlıkların, hatta bölük bölük uçan kuşların bile Allah'ı tespih ettiğini söyler. Her canlı kendi fıtratına uygun duayı ve kendi dilindeki tespihi çok iyi bilir.

Allah da onların bu yaptıklarını en ince detayına kadar bilir. Çünkü göklerin de, yerin de bütün mülkü ve yönetimi sadece Allah'ın elindedir. Sonunda herkesin ve her şeyin dönüşü yine O'nadır.

Bulutların ve Yağmurun Hikayesi

Aynı ayetin devamında Allah'ın doğadaki o muazzam gücü anlatılır. Görmez misin der, Allah önce bulutları sürükler, sonra onları birbirine katıp kaynaştırır. Ardından onları üst üste yığar ve sen nihayet o kara bulutların arasından yağmurun süzüldüğünü görürsün.

Gökyüzünde dağlar gibi yığılmış bulutlardan dolu yağdırır. O doluyu dilediği kişinin üzerine düşürür, dilediği kişiden de uzak tutar. O sırada çakan şimşeğin parıltısı ise o kadar güçlüdür ki, neredeyse bakanların gözlerini kör edip alıp götürecektir.

Uzun lafın kısası; bitkisinden hayvanına, insandan meleklerine kadar her şey devasa bir tespih döngüsünün içindedir. Aslında var olmak ve hayatta kalmak, tek başına bir tespihtir. İnsan da bu dev korunun sadece küçük bir parçasıdır.

İnsanın Zayıflığı ve Evrenin Uyumu

Ama dürüst olmak gerekirse insan; bu büyük döngünün en zayıf, en çok aksayan ve en tembel halkasıdır. Hatta işi daha da ileri götürürsek, bu korodaki en nankör ve isyankar parça yine insandır.

Hadid Suresi'nin ilk altı ayeti bu gerçeği yüzümüze vurur. "Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tespih eder" diye başlar. Sen nereye gidersen git, O her zaman senin yanındadır ve yaptığın, ürettiğin her işi en iyi şekilde görür.

Yerin de, göğün de krallığı ve yönetimi O'na aittir. Olup biten bütün işler sonunda Allah'a döner ve O'na hesap verilir.

O, geceyi alır gündüzün içine katar, gündüzü de alır gecenin içine sokar. İnsanın göğsünde, yani kalbinin en derinlerinde sakladığı sırları bile çok iyi bilir.

Kuran'ın Evren Anlayışı

İşin özü ve sonucu yine İsra Suresi 44. ayete çıkar. Yedi kat gökyüzü, üzerinde yaşadığımız yerküre ve bunların içindeki canlı cansız her şey O'nu tespih eder. Hiçbir şey yoktur ki, O'nu överek tespih etmesin.

Ama siz onların bu anışını, kendi dillerindeki tespihlerini anlayıp fark edemezsiniz. O; çok Halîm'dir, yani hemen cezalandırmaz, kullarına karşı çok yumuşak huylu ve sabırlıdır. Aynı zamanda çok Gafûr'dur, yani günahları çokça bağışlayan ve sonsuz affedendir.

İşte Kuran'ın anlattığı evren tam olarak böyle canlı ve iç içe geçmiş bir evrendir. Onun doğa ile insan arasındaki ilişkiden anladığı bağ da aynen bu şekildedir.

Peki Kuran'ın inkar (küfür), isyan, yozlaşma, yoldan sapma veya nankörlük dediği o kötü şeyler nedir? İşte o olumsuzlukların hepsi; evrendeki bu muazzam ahengi, bu ince dengeyi ve bu sımsıcak birlikteliği bozmak veya yavaşlatmaktan başka bir şey değildir.

Doğanın Koruyucusu

Bağnaz ve körü körüne inat eden, yani yobaz dediğimiz kesim, Hz. Muhammed'i hep bambaşka, aslı astarı olmayan bir şekilde tanıttı. Bu yalan yanlış anlatım, aslında ona yapılan en büyük haksızlık, en büyük zulümdü.

Oysa Peygamber'in kendi yaptığı ve bize de yapmamızı öğütlediği en önemli âdetlerinden (sünnetlerinden) biri doğayı korumaktı.
Onun için, doğadaki canlıların ve çevrenin uyum içinde yaşaması, yani ekolojik dengenin bozulmaması her şeyden önemliydi.

Ağaca ve Dağa Duyulan Sevgi

Doğaya olan bu düşkünlüğünü, meşhur bir sözünde şöyle anlatıyordu: "Kıyamet kopmak üzere olsa bile, elinizde bir hurma fidanı varsa ve onu dikecek kadar vaktiniz kalmışsa, hiç durmayın hemen o fidanı toprağa ekin!" (İbn Hanbel'in Müsned kitabında geçer).

Sadece ağaçlara değil, dağa taşa bile sevgi doluydu. "Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi canı gibi sever, biz de onu aynı şekilde severiz" derdi (Buhari ve Müslim'in kaynaklarında yer alır).

Askerlerine savaşa giderken verdiği emirler de çok netti ve asla değişmezdi. Onlardan şu kurallara kesinlikle uymalarını isterdi:

Yeşermiş canlı ağaçları sakın kesmeyin.

Büyümekte olan yaş ekinleri asla koparmayın.

Nehirlerden ve ırmaklardan su içerken bile suyu boşa harcamayın, yani israf etmeyin.

Unutturulan Gerçekler

İslam tarihini yazan en ünlü isimlerden biri olan Belâzûrî diye bir âlim vardır (Ölümü miladi 892). Bu âlim, "Fütûhü'l-Büldân" adındaki temel tarih kitabında çok önemli şeylerden bahseder.

Peygamberimizin ağaçları nasıl koruduğunu, doğanın zarar görmeyeceği özel koruma bölgeleri (sit alanları) oluşturduğunu anlatır. Hatta ağaç kesenlerin nasıl peşine düşüp onları takip ettirdiğini de belgeleriyle tek tek yazar.

Fakat ne yazık ki, günümüz İslam dünyasında Peygamberin doğayla ilgili bu harika âdetinden neredeyse hiç söz edilmiyor. Anlaşılan o ki, sürekli sakal uzatmaktan, sarık sarmaktan ve Arap fistanı giymekten bahsetmekten bu güzel örneklere hiç sıra gelmemiş.

Tarihin İlk Doğa Koruma Önderi

Biz Müslüman araştırmacılar olarak şunu çok rahat ve gururla söyleyebiliriz. Hz. Muhammed, dünya tarihinde doğayı koruma bölgesi, yani "sit alanı" fikrini ilk ortaya atan liderdir. Üstelik bu alanları öyle lafta bırakmamış, çok düzenli ve sistemli bir şekilde kurmuştur.

Asıl şaşırtıcı olan kısım sadece bu da değil. Onun o dönemde kurduğu bu koruma alanlarındaki planı ve becerisi, bugünün modern dünyasının doğa koruma kurallarıyla birebir aynıdır. Eğer illa Hz. Muhammed'in doğaüstü ve akıl almaz işlerinden (mucizelerinden) bahsedeceksek, asıl en büyük mucizesi işte tam olarak budur.

Fakat o çok bilmiş sözde İslamcılar işin bu doğa kısmına hiç dönüp bakmadılar bile. Onlar, birden fazla tanrıya tapanlar (paganlar) veya cansız nesnelere tapınanlar (fetişistler) gibi akıl dışı işlere yöneldiler. Hatta Peygamberin tuvalet

ihtiyacı olan dışkısını bile kutsal sayıp, o pislikte bile olağanüstü şeyler arayacak kadar yoldan çıktılar.

Belgeleriyle Ortaya Çıkan Gerçek

İçinde bulunduğumuz yüzyılda bu çevrecilik konusunun üzerine ilk eğilen kişi Profesör Muhammed Hamidullah olmuştur (Kendisi 2002 yılında vefat etmiş çok büyük bir Müslüman bilgindir). Bu dahi hoca, "el-Vesâik es-Siyâsiyye" adını verdiği kitabında çok önemli bir iş yaptı. Hz. Peygamber'in bu çevreci tarafını kanıtlayan tarihi belgeleri, günümüz dünyasının önüne ilk kez o serdi.

Gelin, o belgelerdeki muazzam işlerden bazılarına yakından bakalım:

Boş Araziden Ormana

Peygamberimiz Medine şehrine göç ettiğinde yaptığı ilk işlerden biri çok dikkat çekicidir. Benû Harise isimli kabileye ait, sadece hayvan otlatılan boş bir araziyi resmen ormana çevirmiştir.

Bunu yaparken de oradaki insanlara şu kesin talimatı vermiştir: "Kim ki buradan bir tane ağaç keserse, onun yerine anında en az bir tane yeni ağaç dikecek!"

Tarihçi Belâzürî'nin yazdığına göre, sadece hayvan otlatılan bu boş arazi, zamanla gür bir ormana dönüşmüştür. Hatta sonradan bu yeşillik alana "el-Gâbe" yani doğrudan "Orman" adı verilmiştir.

Kuralları Çiğneyenin Malına El Konur

İslam'daki en sağlam bilgi kaynakları sayılan Buharî, Müslim ve Ebu Davud gibi isimler bize harika bir bilgi daha aktarıyor. Peygamberimiz; Mekke'nin çevresini, Medine'nin etrafındaki 30 kilometrelik alanı ve Taif şehrinin etrafını

"haram bölge" yani kesinlikle dokunulmaz ve yasaklı alan ilan etmiştir (Buharî, Müslim, Ebu Davud kaynaklarında geçer).

Bunun tam olarak anlamı şuydu: Bu bölgelerde tek bir ağaç kesmek ve avlanmak bile kesinlikle yasaktır! Üstelik bu yasaklar öylesine söylenmiş laflar değildi, çok ağır cezalara, yani yaptırımlara bağlanmıştı.

Bu kurallara uymayan ve yasak bölgede ağaç kesip avlanan kim varsa, elindeki tüm alet edevata ve silahlara anında el konulurdu. Hz. Peygamber'in doğaya duyduğu bu saygı ve çevre korumadaki bu titizliği, İslam kültüründe ve düşünce dünyasında çok hızlı bir şekilde meyvelerini vermiştir.

Taif şehrinin koruma bölgesi (sit alanı) ilan edilmesi ise bambaşka bir güzelliktir. Bu karar, doğrudan o kentin halkıyla oturulup yapılan resmi bir anlaşmanın içine madde olarak konmuştur.

Hatta bu anlaşmaya uyulması için, Taif'in etrafında yaşayan tüm Müslüman halka da uyulması zorunlu yazılı bir emir (genelge) gönderilmiştir (Hamidullah'ın kitabında sf. 283-287 arası geçer).

Peygamberin İzinden Doğan Eserler

Şunu aklımızdan hiç çıkarmayalım. Bir peygamberin herhangi bir konuda yaptığı ufacık bir işaret bile, sıradan insanların o konudaki en büyük çabasından çok daha kalıcı olur. Üstelik bu etki asla sarsılmaz ve dokunulmaz bir iz bırakır.

Hz. Muhammed'in doğaya ve çevreye duyduğu bu hassasiyet, İslam'ın üretken (velûd) ve yaratıcı fikir adamlarına da büyük bir ilham verdi. Onlar da bu ilham sayesinde çok verimli çalışarak asla unutulmayacak ölümsüz eserler ortaya koydular.

Hatta şunu çok net söyleyebiliriz. Çevre duyarlılığı yani ekoloji alanındaki ilk büyük atılımları ve ilk yazılı eserleri doğrudan Müslümanlar var etmiştir.

Hocaların Hocasından Aktarılanlar

Bu söylediklerimizin çok çarpıcı örneklerini, İslam bilim tarihi denince akla gelen en büyük isimlerden biri olan Prof. Dr. Fuat Sezgin'in o meşhur kitabında bulabiliyoruz. Almanca yazılmış olan ve kısaca "GAS" diye bilinen, "Arap Edebiyatı Tarihi" isimli dev eserden bahsediyoruz.

İşte bu devasa eseri baştan sona tarayıp oradaki bilgileri bize ulaştıran kişi ise hocamız Prof. Dr. Ahmet Suphi Furat'tır. Gelin bu çarpıcı örnekleri onun satırlarından adım adım izleyelim.

Hayvanları Merkeze Alan İlk Ansiklopedi

Hayvanları inceleyen bilim dalına "zooloji" diyoruz. Bu alan her ne kadar 10. yüzyılda tek başına bağımsız bir bilim dalı olarak kurulmuş gibi görünse de, işin aslı öyle değildir. Müslümanlar bu bilimin konularını çok daha önceleri, dil üzerine yazdıkları kitapların içine bile yerleştirmişlerdi.

Mesela Abbasi Devleti'nin ilk dönemlerinde yaşamış olan çok büyük bir edebiyatçı vardır. Bu kişinin adı El-Câhız'dır ve kendisi miladi 868 yılında vefat etmiştir. O, "Kitabu'l-Hayavan" yani "Hayvanlar Kitabı" adında, her türlü bilgiyi barındıran dev bir ansiklopedi yazmıştır.

Câhız, bu kalın kitabının tam merkezine tamamen hayvanları yerleştirmiştir. Hatta kitabında, çöllerde çadır kurup göçebe yaşayan Bedevilerin bile çöl hayvanları hakkında hiç küçümsenmeyecek kadar derin bilgilere sahip olduğunu açıkça itiraf eder.

Batılıları Şaşkına Çeviren Bitki Kitabı

Sırada bitki biliminin (botaniğin) tarihini yazan Silberberg adındaki Avrupalı araştırmacı var. Bu araştırmacı, Bağdat'taki dil okulunda yetişmiş olan ed-Dîneverî'nin (Ölümü miladi 895) yazdığı eseri inceler.

Bu eserin adı "Kitabun-Nebât" yani "Bitkiler Kitabı"dır. Silberberg, 1910 ve 1911 yıllarında bu kitap hakkında iki ayrı makale yazar. Yazdığı yazılarda bu kitabı, eski Yunan dünyasındaki kitaplarla yan yana koyup karşılaştırır.

Karşılaştırma sonucunda hissettiği o büyük hayranlığı şu sözlerle dışa vurur. "Müslümanlar, edebiyatlarının henüz bu kadar başlarındayken eski Yunanlıları nasıl oluyor da böyle geçebiliyorlar!"

Eski Toplumların Tarım Tecrübeleri

Tam bu noktada, İslamiyet'ten önceki o karanlık dönemde (Cahiliye devrinde) Arabistan'da yaşamış bazı eski toplumları da anmamız gerekiyor. Süryaniler ve Aramiler gibi eski halkların, etraflarındaki bitkiler ve hayvanlarla ilgili çok ciddi tecrübeleri vardı.

Bu eski tecrübelerin en köklü olanları, eski Süryaniceden Arapçaya çevrilmiş bir kitapta toplanmıştır. Bu çok değerli kitabın adı "el-Filaha en-Nebatiyye" yani "Nebatilerin Tarımı"dır.

Bu kitap aslında geçmişte yaşamış olan Nabati halkının tarım yöntemlerini anlatır. Kitapta önce zeytinle ilgili çok detaylı bilgiler verilir. Hemen ardından hayvanların ve bitkilerin hayatında en büyük rolü oynayan o yaşamsal konuya, yani suya geçilir.

Kitapta su ve kuyu işleriyle ilgili şu konular uzun uzun anlatılır:

Kuyu nasıl kazılır?
Suyun tadı nasıl değiştirilir?
Kötü su nasıl temizlenip iyileştirilir (ıslah edilir)?

Bunun yanında kitapta; menekşe, nilüfer, nergis ve yasemin gibi çiçeklere çok geniş yer ayrılmıştır. Bu çiçeklerin tohumlarının nasıl ekileceği ve nasıl yetiştirileceği ince ince anlatılır.

Yaşamak İçin Doğru Yeri Seçmek

Aynı eserde "Nerelere yerleşmeli, nereye ev yapmalı?" sorusuna da çok net bir cevap verilir. Kitaba göre, binalar mutlaka yüksek yerlere yapılmalıdır.

Yüksek yerlere yerleşmenin çok önemli iki faydası vardır:

Aşağıdaki ağaçlara ve ekili tarım arazilerine topluca, kuşbakışı bakma imkânı sunar.

Ağaçlara dışarıdan gelebilecek veya bulaşabilecek (arız olabilecek) her türlü tehlikenin çok rahatça görülmesini sağlar.

Ayrıca kitapta havadaki değişimlerin nasıl anlaşılacağı ve ağaçların hangi zamanlarda ekilmesi gerektiği de yazar. Buğday, arpa, pirinç, pamuk ve haşhaş gibi ürünlerin nasıl ekileceği tek tek anlatılır.

Tüm bu bilgiler doğrudan bitki tarımıyla ilgili gibi görünse de işin özü başkadır. Bu ürünlerin doğru yetiştirilmesi ve onlardan istenen verimin (randımanın) alınması, aslında sağlıklı bir çevrenin ayakta kalması için şarttır.

Bedenin, Ruhun ve Çevrenin Sağlığı

Konumuzla çok yakından ilgili olduğu için hatırlatmamız gereken bir diğer isim Ebu Zeyd el-Belhî'dir. Kendisi hem doktor (tabip) hem de coğrafyacıdır ve 9. yüzyılın başlarında vefat etmiştir.

Belhî'nin yazdığı kitabın adı "Mesalihu'l-Ebdân ve'l-Enfüs" yani "Bedenlerin ve Ruhların Faydaları"dır. Yazar (müellif), kitabının hemen başında insanın doğal yapısına ve yaratılışına dair çok faydalı bilgiler verir.

Sonrasında ise yerleşim yerlerine, sulara ve hava şartlarına çok geniş bir bölüm ayırır. Bu geniş bölümde, çevrenin yaşanabilir bir yer olması için nelerin gerekli olduğunu tüm unsurlarıyla tek tek ele alır.

Basra'dan Yükselen Doğa Sesleri

Son olarak 10. yüzyılın ortalarında (Hicri 4. asır) Basra şehrinde yazıldığı bilinen meşhur İhvan es-Safa (Temizlik Kardeşleri) isimli küçük kitapçıklara (risalelere) değinmeliyiz. Bu kitapçıklarda çevre bilimi (ekoloji) ve hayvan psikolojisi açısından son derece dikkat çekici bölümler bulunur.

(Tüm bu bilgiler; Prof. Dr. Ahmet Suphi Furat'ın 2008 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin çıkardığı "Çevre ve Din" kitabında yer alan, "Klasik İslam Literatüründe Çevre" isimli bildirisinden alınmıştır, sayfa 259-260.)

KÜÇÜLEN DÜNYA, BÜYÜYEN EVREN

Dünyamızın her geçen gün biraz daha küçüldüğünü hepimiz kabul ediyor ve söylüyoruz. Öyle ki, koca dünya artık evimizdeki o küçük televizyon kutusu kadar ufacık kaldı. Hayatta olan biten her şeyi, bütün inişleri ve çıkışları o kutudan dakika dakika izleyebiliyoruz.

Evren ise dünyanın tam tersine her geçen gün büyüyor. Uzayın derinliklerinde yepyeni galaksiler (yani milyonlarca yıldızın bir araya geldiği devasa sistemler) keşfediliyor. Böylece bildiğimiz evren durmadan genişliyor.

Kuran'ın Çizdiği Büyüyen Evren

Evrenin ve içindeki yaratılmış her şeyin sürekli artıp büyüdüğü, aslında Kuran'ın çok açık bir şekilde ifade ettiği gerçeklerden biridir. Kuran bu konuda, "Allah yaratış ve yaratılışta dilediğini artırır," der. (Bu ayet Fâtır Suresi'nin 1. ayetidir.)

Kuran düşüncesinin en can alıcı noktalarından birini tam da bu ayette görüyoruz. Üstelik bu ayetin, anlamı "Yaratıcı" demek olan Fâtır isimli bir surede geçmesi çok ilginçtir. Aynı gerçeği Nahl Suresi 8. ayette de görüyoruz.

Orada bazı hayvanlar tek tek sayıldıktan sonra şöyle deniyor: "Allah, sizin bilmediklerinizi de yaratır." Yüce Allah, yaratmadaki bu artışı, yani yepyeni türler ortaya çıkarma işini hayvanlar âleminde de devam ettiriyor.

Evrende şu saydığımız değişimler sürekli olarak yaşanıyor:

Yepyeni varlık boyutları (planları) ve galaksiler meydana geliyor.

Yepyeni canlı türleri doğuyor.

Yepyeni varlık çeşitleri şekilleniyor.

İnsanlık bütün bu gerçeği, ancak Kuran indikten 1400 yıl sonra yeni yeni fark etmeye başlamıştır. Yâsîn Suresi 36. ayette Allah'ın, insanların hiç bilmediği nice çiftler yarattığı söylenir. Bu sayede evrende yepyeni zıt kutupların (yani birbirine ters ama birbirini var eden alanların) oluşturulduğuna dikkat çekilir.

Gözden Kaçan İnce Detaylar

Zâriyât Suresi 47. ayette ise konuya çok daha ileri bir seviyeden bakılır. Ayette tam olarak, "Göğe gelince, biz onu ellerimizle kurduk; hiç kuşkusuz biz genişleticileriz," buyurulur.

Burada geçen ‘mûsi’ûn’ kelimesi, Arapçada mûsi’ yani ‘genişleten, büyüten’ kelimesinin çoğul halidir. Geleneksel müfessirler (yani Kuran'ı açıklayan eski din bilginleri) bu kelimeyi "Biz güçlüyüz" şeklinde yorumlamışlardır.

Ancak böyle çevirince, üstünde durduğumuz o incecik ve harika Kuransal mesaj maalesef zedelenmiştir.

Sınırsız Ama Sonsuz da Değil

Elimizdeki bütün bu verileri yan yana koyduğumuzda çok net bir şey söyleyebiliriz. Kuran'ın bize tanıttığı bu evren ve varlık âlemi sonsuz değildir, ama bir sınırı da yoktur.

Oluşum dediğimiz şey bir süreç halinde devam ediyor; hâlâ yeni varlıklar, yeni boyutlar ve yepyeni imkanlar doğuruyor. Varlığın tam kalbinde, bu yeni oluşumlara durmadan can veren yaratıcı bir rüya gizlidir.

Kuran'ın bize tanıttığı evren, her işi bitmiş, defteri dürülmüş ve hikâyesi son bulmuş cansız bir eşya yığını asla değildir. Tam tersine, evren hep yenilenmekte ve sürekli bir oluşum halinde akıp gitmektedir. Başka bir deyişle, bu sürekli yenilenme sürecinde, Yaratıcı bizzat işin tam içindedir.

Yaratıcı İşin Tam İçinde

Zâriyât Suresi'ndeki ayet, bu noktayı Kuran'a has harika bir söz sanatıyla anlatır ve "Gökleri biz ellerimizle kurduk," der. Ne yazık ki din bilginleri bu kelimeyi de "kuvvet" anlamında yorumlayarak Kuran'daki bir ince detayı daha heba etmişlerdir.

Oysa ayete "ellerimizle" ifadesinin eklenmesi, bambaşka bir gerçeğe dikkat çeker. O gerçek, Yaratıcı'nın bu evrendeki sürecin ve faaliyetin bizzat içinde olduğu gerçeğidir.

İkbal'in Fark Ettiği Gerçek

İyiliğe ve rahmete vesile olması umuduyla çok önemli bir noktaya daha dikkat çekmek istiyorum. Son yüzyıllarda yetişmiş, Kuran düşüncesinin en büyük temsilcisi olan Pakistanlı şair ve düşünür Muhammed İkbal (1938'de vefat etmiştir), buraya kadar anlattığımız gerçeği ilk fark eden Müslüman düşünürdür.

Ne var ki İkbal, bizim dört ayrı ayete dayandırdığımız bu tespiti, sadece Fâtır Suresi'ndeki ayete dayandırabilmiştir. İkbal'in bir ilahiyatçı (yani din bilimcisi) değil de felsefeci olduğu düşünülürse, bu eksiği çok makul karşılanmalıdır.

Ölçü ve Dengeyi Bozan Tek Varlık: İnsan

Kuran-ı Kerim'de yer alan Rûm Suresi'nin 41. ayeti, çok net ve acı bir gerçeği doğrudan yüzümüze vurur. Bu ayet, sırf insanların kendi elleriyle yaptıkları yüzünden hem karada hem de denizde düzenin bozulduğunu söyler. Allah ise yaptığımız hatalardan geri dönelim diye, kendi ektiklerimizin bedelini bize yavaş yavaş tattırmaktadır.

Peki, yaradan biz insanoğlundan tam olarak ne bekliyor? Kuran, hayatın her köşesinde, her boyutunda bir denge ve ölçü tutturmamızı ısrarla ister. Bizi, çevremizi ve hayatı sarsacak yanlış adımlar atmamamız konusunda hepimizi sıkıca uyarır.

Hayatın Her Alanında Denge Şart

Bizden istenen, sadece belli konularda değil, yaşantımızın her anında bu hassas uyumu korumaktır. Terazinin ayarıyla oynamamamız gereken o başlıca alanlar şunlardır:

Ticaret yaparken, alıp satarken ölçüyü (tartıyı) asla hileyle bozmamak.

Verdiğimiz sözlerde durmak ve verdiğimiz kararlarda adil olmak.

İş hayatında, hukukta ve rızıkları (Allah'ın verdiği maddi manevi tüm nimetleri) paylaşırken hak yememek.

Harcama yaparken bütçeye (vezneye) uymak, aşırıya kaçıp israf etmemek.

Doğanın tıkır tıkır işleyen kanunlarını (doğal yasaları) tahrip etmemek.

Soluduğumuz atmosferi ve yaşadığımız tabiatı kirletmemek.

Ama ne yazık ki şu koca evrende her türlü dengeyi ve uyumu altüst eden tek varlık yine insandır. Düşünün ki, dünyanın en yüksek ve ulaşılmaz noktası olan Everest Dağı'nın zirvesi bile bu acımasızlıktan nasibini aldı. Oraya tırmanan dağcılar, o el değmemiş tepeyi bile çöp yığınına çevirmeyi başardılar.

Bu akıl almaz çevre kirliliği ve saygısızlık, o dönem dünya basınında büyük yankı uyandırdı. Haberi okuyan herkes şaşkınlıktan donup kaldı. Ancak insanın doğaya ve canlılara olan acımasızlığı maalesef sadece çöple sınırlı değildi.

İnsanın Acımasız Yüzü

Yıl 2007 olduğunda, Kanada hükümeti yıllardır devam eden fok balığı avlama yasağını aniden kaldırdı. Sadece birkaç ay içinde tam 275 bin fok balığı acımasızca katledildi. Peki bu zavallı ve günahsız hayvanlar neden öldürüldü?

Tek amaçları o hayvanların derilerinden kendilerine kürk yapmaktı. Bu cinayetler, hayvanların kafalarına sopalarla vurularak en ilkel ve vahşi şekilde işlendi. Üstelik kürklerin kalitesi düşmesin, deride delik açılmasın diye o masum hayvanların derilerini canları bile çıkmadan, diri diri yüzdüler.

İşte yeryüzünü paylaştığımız insanın karanlık yüzü tam olarak budur. Tarih boyunca yeryüzüne gelmiş bütün peygamberlerin insanlığa verdiği en önemli öğüt hep aynı olmuştur. O öğüt; doğadaki ölçüye ve dengeye saygı duymak, o uyumu sonuna kadar korumaktır.

Yıkımın Karşısındaki Koruma Kalkanı

İnsanın bu dengeyi ve uyumu bozma huyu, iki büyük kötülüğü doğurur. Kuran, bu iki olumsuzluğu temel kavramlar olarak önümüze koyar. Bunlar "fesat" ve "zulüm"dür.

Peki, fesat ve zulüm ne anlama gelir? Fesat demek, tıkır tıkır işleyen kurulu düzeni bozmak, ortalığı karıştırmak ve kargaşa çıkarmak demektir. Zulüm ise bir canlının hakkını çiğnemek, haksızlık yapmak ve ona acımasızca eziyet etmektir.

İşte bu fesat ve zulüm bir araya gelince, yeryüzündeki her şeyi yıkar ve mahveder. Kuran, insanın yarattığı bu büyük bozgunculuğa karşı çok sağlam bir koruma kalkanı, bir savunma sistemi önerir.

Bu eşsiz kalkanın adı "Takva"dır. Takva, Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edip her türlü kötülükten, zarardan ve taşkınlıktan uzak durmak demektir. Hayatın şifresini barındıran bu üç önemli kavramı, aşağıda ayrı ayrı ve tüm detaylarıyla inceleyeceğiz.

Dengeyi Bozan Hastalık: Fesat

Kuran'da "fesat" kelimesi, hem isim hem de eylem olarak tam 40'tan fazla yerde karşımıza çıkar. Kuran dilinin o ölümsüz ve büyük ustası Râgıb el-Isfahânî, bu kelimeyi çok güzel açıklar. Bu büyük usta, 1108 yılında (hicri 502) vefat etmiş ve "Müfredat" isimli o meşhur sözlüğünde bu kavrama yer vermiştir.

Râgıb Hoca'ya göre fesat; bir şeyi az veya çok "itidal" çizgisinden, yani o dengeli ve ölçülü halinden çıkarmaktır. Fesadın tam zıttı ise "salâh" kelimesidir, yani iyilik, düzelme ve barış halidir. Bu tespit, kelimenin Kuran'daki gerçek anlamını nokta atışıyla ortaya koyar.

Aslında fesadın temelinde yatan şey çok nettir; var olan dengeyi bozmak, ortalığı karıştırmak ve her şeyi yozlaştırmaktır. Ünlü alim Râgıb'ın da dediği gibi, bu bozulma bazen insanın kendi iç dünyasında başlar. Bazen bedenimizi sarar, bazen de dışarıya taşıp tüm dünyayı etkisi altına alır.

Doğanın Katliamı ve Kötülüğün Yayılması

Kuran, bir ayetinde fesadı dolaylı yoldan "ekinleri ve nesilleri yok etmek" olarak tanımlar. Bu tanım, aslında bugün yaşadığımız ekolojik yıkımın, yani doğanın dengesinin bozulmasının ta kendisidir. Bakara Suresi'nin 205. ayeti bu durumu çok çarpıcı bir şekilde anlatır.

Ayet der ki: İnsanlardan öylesi vardır ki, dünya hayatı hakkındaki tatlı sözleri senin çok hoşuna gider. Hatta kalbindeki o iyi niyete Allah'ı bile şahit tutar, ama aslında o düşmanların en acımasızıdır. Senin yanından ayrılıp da işin başına geçtiğinde, yeryüzünde fesat çıkarmak, ekinleri ve nesilleri yok etmek için var gücüyle uğraşır.

Oysa Allah, bu bozgunculuğu ve fesadı asla sevmez. Üstelik bu yeryüzündeki fesadın her türlüsü, ne yazık ki doğrudan insanın kendi eseridir. Bakara Suresi 30. ve Mümin Suresi (Gâfir) 26. ayetler bunu çok net söyler.

İşte tam da bu yüzden, Allah'ın o ilahi adaleti ve kanunu devreye girer. Yeryüzünü fesada boğan o kötü insanlar, yine onlara musallat edilen başka insanlar aracılığıyla durdurulur. Bakara Suresi 251. ayet, bu ilahi dengeleme sistemini bizlere anlatır.

En Büyük Fesat Türleri

Peki bu fesadın temelinde yatan asıl hastalık nedir? İnsanoğlunun o bitmek bilmez açgözlülüğü ve kişisel dürtüleridir. İnsan, sırf bu doyumsuzluğu yüzünden doğanın ve evrenin o güzelim değerlerini altüst eder (Müminûn Suresi, 71).

İşte bu yüzden en büyük fesat "şirk" koşmaktır, yani Allah'a ortak koşmaktır. Çünkü şirk, sadece o yüce Yaratıcı'ya ait olan o sonsuz gücü ve aklı (küllî şuuru) alır. Götürür o gücü, hiçbir aklı ve bilinci olmayan cansız maddelere yükler, böylece varoluşun bel kemiğini kırar.

Bakara Suresi 30. ayete göre insanın çok acı bir gerçeği daha vardır. İnsan o kadar yüce özelliklere sahip olmasına ve Allah ona bu kadar güvenmesine rağmen, fesat üretmek onun doğasında vardır.

Bütün bu fesatların içinde en yıkıcı olanı ise çok başkadır. İnsanın sırf güç sahibi olmak, tahta geçmek ve her şeye sahip olmak uğruna çıkardığı fesattır (Neml Suresi, 34).

Medeniyetleri Yıkan Hastalık

İnsanlık tarihi boyunca o koca medeniyetlerin ve krallıkların çöküşüne hep bu çıkar çatışmaları sebep olmuştur. Kasas Suresi 4. ve 83., Fecr Suresi 12., Gâfir Suresi 26. ve Neml Suresi 14. ayetler bu yıkımları bize tek tek anlatır. Doğanın o güzelim düzenini ve temizliğini bozup dünyayı yaşanmaz hale getiren şey de yine insanın bu denge bozuculuğudur.

Geçmişte yaşamış peygamberlerin çok önemli bir duası vardır. Onlar, fesat üreten bu bozgunculara karşı yenik düşmemek için Allah'a yalvarmışlardır (Ankebût Suresi, 30).
Çünkü fesat denilen bu bela, ülkelere kargaşa ve mutsuzluk getirir. Koca kitleleri lanetin ve bitmek bilmez bir azabın kucağına iter (Nahl Suresi, 88; Ra'd Suresi, 25).

Kuran, bize çok ilginç bir tehlikeden daha bahseder. Bu fesadı üreten kişiler veya gruplar, insanların karşısına arsızca "Biz barış elçisiyiz" diyerek çıkabilirler (Bakara Suresi, 11).

Sahte Barış Elçileri ve Gerçekler

Bunun günümüzdeki en çarpıcı örneği Amerika Birleşik Devletleri'dir. ABD bir yandan çıkıp "Ben dünyanın düzenini koruyorum" diye hava atar. Ama diğer yandan sırf silah satıp para kazanmak için dünyayı acımasız savaşların ortasına atar.

Üstelik bu ikiyüzlülük sadece savaşlarla da bitmez. Küresel ısınmayı durdurmak için hazırlanan "Kyoto Protokolü" adında çok önemli bir çevre antlaşması vardır. ABD sırf "Benim ekonomik gelirim azalır" diyerek bu hayati antlaşmayı imzalamamış, sahtekarlığını bir kez daha kanıtlamıştır.

Peki, sahte barış elçileriyle gerçek barışseverleri birbirinden nasıl ayıracağız? Kuran bunun ölçüsünü şu temel maddelerle belirler:

Allah'ın bir ve tek olduğuna yürekten inanmak.

Ölümden sonraki yaşama, yani ahirete iman etmek.

Salih amel işlemek; yani insanlığın iyiliğine ve dünya barışına katkı sağlayacak faydalı işler yapmak.

Kuran son olarak çok can alıcı bir noktanın daha altını çizer. Fesat denilen bu hastalık, genelde insan öldürmekle ve kan dökmekle birlikte sahneye çıkar.

Bütün insanlığı öldürmekle eşdeğer sayılan o korkunç eylemler şunlardır:

Sırf fesat uğruna tek bir masum insanın kanını dökmek.

Herhangi bir insanı bu iğrenç bozgunculuğa alet etmek.

Bakara Suresi 30. ve Maide Suresi 32. ayetler, bir cana kıymanın veya birini bu kötülüğe alet etmenin ne kadar büyük bir felaket olduğunu işte böyle haykırır.

Karanlık ve Kötülüğün Adı: Zulüm

Kuran-ı Kerim'in sayfalarında zulüm ve ondan türeyen kelimeler tam 300'e yakın yerde karşımıza çıkar. Buna bir de aynı kökten gelen ve ışıksızlık, yani zifiri karanlık anlamına gelen "zulmet" kelimesini eklersek bu sayı 350'yi bulur.

Karanlık ve ışıksızlık demek olan zulmet ile aynı kökten doğan zulüm kelimesi, Kuran'da çok derin anlamlar taşır. Bu kelime; Allah'ı inkar etmek (küfür), O'na ortak koşmak (şirk), kötülük, baskı, işkence ve haksızlık gibi korkunç eylemleri anlatmak için kullanılır.

Dil bilimciler ve Kuran'ı açıklayan din bilginleri (müfessirler), zulmün Kuran'daki ortak anlamını çok net bir şekilde özetlerler. Ünlü alim Râgıb'a göre zulüm; "bir şeyi ait olduğu yerin dışına, yani olmaması gereken bir yere koymak" demektir.

Dengeyi Bozan Tek Varlık

Bu tanımdan çok net anlıyoruz ki zulüm, aslında yaratılışın o kusursuz düzenini bozar ve her şeyi yozlaştırarak aslına yabancılaştırır. Bu geniş anlamda bakıldığında yeryüzündeki en büyük zalim maalesef insandır. Çünkü tabiatın tıkır tıkır işleyen ahengini ve yaratılış düzenini bozan tek varlık insanoğludur.

Nitekim Kuran, Bakara Suresi 30. ayette, insanın yapacağı kötülüklerden şikayet eden melekleri konuşturur. Melekler, insanın şu iki belirgin kötülüğüne açıkça parmak basarlar:

Yeryüzünde fesat çıkarmak, yani düzeni bozup kargaşa yaratmak.

Acımasızca kan dökmek.

Bunun yanında Ahzâb Suresi 72. ayette de insanın en tipik iki büyük noksanlığı yüzümüze vurulur. Bu büyük eksiklikler, insanın kara cehaleti (bilgisizliği) ve acımasız zalimliğidir.

Tüm Kötülükler İnsanın Eseri

Kuran ayetleri (Nisa 40, Yunus 44, Kehf 49) çok açık bir şekilde gösterir ki, dünyadaki tüm zulümler doğrudan insan elinin ürünüdür. Yüce Allah, kullarına zerre kadar, en küçük bir anlamda bile asla zulmetmez.

O ilahi yaratıcı düzen korunduğu sürece, yeryüzünde zulmün esamesi bile okunmaz. Nisa, Al-i İmran, Enfal, Hac ve Kaf surelerindeki ayetler bunu bize kesin bir dille müjdeler.

Peki, zulmü yaratan bu "bir şeyi ait olduğu yerin dışına koyma" hastalığı nasıl ortaya çıkar? Bu hastalık bazen bir mekanı yanlış kullanmakla, bazen de zamanı yanlış değerlendirmekle ilgili olabilir.

Çoğaltırken Eksilten Hastalık

Dolayısıyla zulüm dediğimiz bu bela, sadece bir şeyleri eksiltmekten doğmaz. Bazen de sınırları aşıp bir şeyleri fazlalaştırmaktan, aşırıya kaçmaktan doğar.

Örneğin, anaparaya haksız yere eklenen faiz (riba) ve elindekini gereksiz yere saçıp savurmak (israf) düpedüz birer zulümdür. Çünkü bu iki kötülük, bazı insanların malını haksızca artırırken, diğer zavallı insanların elindekini eksiltir.

Toplumun bir kısmı gereğinden fazla mala mülke sahip olur veya kazandığından çok daha fazlasını harcarsa denge bozulur. Bu durum, diğer insanların hak ettiklerinden çok daha azını elde etmelerine yol açar ki, Kuran'a göre bu tablonun adı tam bir zulümdür.

Zulmün Tam Karşısında: Adalet

Zulmün tam karşısında, karanlığı yırtan bir güneş gibi "adalet" durur. Adalet demek; her işi tam yerli yerinde yapmak, her hakkı tam sahibine, yerli yerine teslim etmek demektir.

Kuran'da zulümle ilgili geçen ayetleri derinlemesine incelediğimizde, karşımıza üç farklı zulüm çeşidi çıkar. Bu üç tehlikeli türü şu şekilde sıralayabiliriz:

İnsanın kendisi ile Yaratıcısı (Allah) arasındaki zulüm.

İnsanın kendisi ile içinde yaşadığı toplum arasındaki zulüm.

İnsanın bizzat kendi kendine yaptığı zulüm.

Allah'a ve Topluma Karşı Yapılanlar

İnsanın kendi ile Allah arasındaki zulmün en büyükleri bellidir. Bunlar; Allah'a ortak koşmak (şirk), ibadetleri sırf gösteriş için yapmak (riyakarlık) ve Allah'ın emaneti olan tabiata ihanet etmektir.

İnsanın toplumla arasındaki zulüm ise genellikle başkalarının hakkına (kamu hakkına) el uzatmak ve saldırmak şeklinde ortaya çıkar. Devlet gücünü elinde tutan otoritenin, sıradan vatandaşına yaptığı baskı da tam olarak bu kapsama girer.

Bugün dünyadaki rejimlere baktığımızda iki farklı zulüm sistemi görürüz. Bunlar; parayı merkeze alan serbest piyasa rejimi (kapitalist-liberal) ve devleti her şeyin üstünde tutan baskıcı rejimlerdir (otoriter-devletçi).

İki Farklı Rejim, Aynı Kötülük

Parayı ve serbest piyasayı merkeze alan kapitalist düzende bireyler, toplumun genelini sömürür. Devleti kutsayan otoriter düzende ise tam tersi, devlet gücü bireyleri ezer geçer; yani her ikisi de birer zulüm makinesidir.

Baskıcı ve diktatör rejimlerde insanın ezilmesi herkesin gözü önünde, açıkça ve kaba kuvvetle yapılır. Ancak kapitalist dünyada bu sömürü ve ezilme, "özgürlük" yalanının arkasına saklanarak son derece sinsi ve örtülü bir şekilde işler.

Gelelim üçüncü türe, yani insanın bizzat kendi bedenine ve ruhuna yaptığı zulme. İnsan bazen ruhunu yüceltmek için bedenine eziyet eder, bazen de bedenini rahat ettirmek için ruhunu yok sayar.

Kendimize Ettiğimiz Eziyet

İslam dini, hem ruhun hem de bedenin haklarına ayrı ayrı saygı gösterilmesini emreder ve bu tip zulümleri kökünden bitirmek ister. Örneğin, sırf dini yaşamak adına dünyadan tamamen el etek çekmek (ruhbâniyet), ruh uğruna bedenin haklarını çiğnemektir.

Tam tersine, geçici heveslerin ve bedensel zevklerin kölesi olmak da, beden uğruna o tertemiz ruha yapılmış büyük bir haksızlıktır. Kuran; Hud, Nahl ve Al-i İmran surelerindeki ayetlerde, insanın kendi kendine yaptığı bu eziyetten çok açık bir şekilde bahseder.

Peki, zulüm yeryüzünden tamamen silinebilir mi? Hayır, zulmün dünyadan tamamen kalkması, hayatın ve insanlığın varoluş gerçeğiyle tamamen çelişir.

Zıtların Çarpışması ve Yıkılan Medeniyetler

Çünkü bu dünya, iyilik-kötülük, aydınlık-karanlık gibi birbirine zıt kavramların varlığıyla dönen bir yerdir. Zıtların birbiriyle çarpışmadığı, her şeyin kusursuz olduğu o yer bu dünya değil, ölümden sonraki ahiret yurdudur; orada zaten zulüm asla barınamaz.

Ancak dünyadaki zulüm hangi türden olursa olsun, göklerden yeryüzüne ilahi bir öfke ve mutsuzluk inmesine sebep olur (Bakara, 59). Bırakın zulmetmeyi, zalimlere azıcık meyil etmek bile o yaratılış düzeninin ateşinde yanıp kül olmaya yeter (Hud, 113).

Kuran, tarih boyunca yaşamış ve sonra yerle bir olmuş o koca medeniyetlerin çöküş sebebini birçok ayetinde haykırır. Kehf, Neml, Enam, Hud, Enbiya, Hac, Kasas ve Ankebut surelerinde anlatıldığı üzere, o güçlü ülkelerin hepsi sırf zulüm yüzünden mahvolmuştur.

Servetin Şımarıklığı ve Savaşın Nedeni

Ülkelerin yıkımına ve doğanın o güzel dengesinin bozulmasına sebep olan bu zulüm, her zaman bir şeyle yan yana yürür. O şey; paranın, servetin ve nimetin insana verdiği o kibirli şımarıklıktır (Hud, 116).

Kuran, bu tehlikeli durumu "servet ve refahın getirdiği şımarıklığın peşinden gitmek" sözüyle çok net açıklar. Zalimler, işte bu körü körüne gidişin kurbanı olurlar; ayrıca onları yıkan iki şey daha vardır: bitmek bilmez bedensel arzular (şehvet) ve kara cahillik.

Kuran'ın kanlı savaşlara izin vermesinin ardındaki tek haklı gerekçe de yine zulümdür. Bir savaşın helal ve meşru olması için insanların haksızlığa uğraması, zulüm görmesi şarttır.

Tek Düşman: Zalimler

Eğer bu zulüm durumu oluşursa haklı savaş başlar ve Allah, o zalimlere karşı savaşanların zaferini kesin olarak garantiler (Hac, 39-40). Zulme sessiz kalmak, zalime "dur" dememek, yapılanı kabullenmek de tek kelimeyle zulmün ta kendisidir.

Nitekim Kuran, inananlara o zalimlerle yan yana gelip oturup kalkmayı bile kesin bir dille yasaklar (Enam, 68). Kuran'ın bu konudaki net tavrını şu tek cümleyle özetleyebiliriz: İnsanın, zulümden ve zalimden başka hiçbir düşmanı yoktur, asla da olmamalıdır.

Bakara Suresi 193. ayet bu gerçeği "Zalimlerden başkasına asla kin tutulmamalı ve düşmanlık edilmemelidir" diyerek kalbimize kazır. Bu yüzden insanların başka dinlere inanması, onlara düşman olmamız için bir sebep değildir.

İmanın Şartı ve Zalimlerin Sonu

Öyle ki, başka dinlere inanan ama kimseye zulmetmeyen iyi insanlar, sizin kendi dininizden olan zalimlerden katbekat daha hayırlıdır, daha üstündür. Kuran, inancın (imanın) insana huzur ve aydınlık getirmesini tek bir şarta bağlar: O iman, zulüm pisliğine asla bulaştırılmayacaktır (Enam, 82).

Bunun çok açık ve acı bir anlamı vardır: Bir ülkenin yönetimi ve hayatı Allah'ı inkar (küfür) üzerine kurulup yürüyebilir. Ancak bir sistem asla zulüm üzerine kurulamaz ve o şekilde ayakta kalamaz.

Kimliği ne olursa olsun, bir zalime asla yardımcı olunamaz, ona destek çıkılamaz, onun adına aracılık (şefaat) yapılamaz. Yüce Allah zalimleri hiçbir

zaman sevmez, onlara yardım elini uzatmaz; Bakara, Al-i İmran, Maide, Şura, Hac ve Mümin surelerinde belirtildiği gibi, zalimlerin sonu çok feci olacaktır.

Hesap Vakti Geldi

İnsanın çıkardığı fesat yüzünden tabiatın o güzelim dengeleri bozulsa da, doğa sürekli kendini yeniler ve temizler. Ancak Kuran bize, doğanın bu temizliğinin ve sabrının da bir sonu olduğunu açıkça bildirir.

Yaratıcı, insana zaman ve imkan (kredi) verme konusunda ne kadar cömertse, gün gelip o kredilerin hesabını sorma konusunda da o kadar titizdir. Ve artık insana verilen o geniş imkanların ve kredilerin hesabının sorulma vakti gelip çatmıştır.

İşte Kuran-ı Kerim'de geçen "Kıyamet" veya "Saat" kelimeleri, tam olarak o büyük hesaplaşmanın vaktini anlatır.

Ölçü ve Dengeyi Korumak: Takva Nedir?

Kur'an'a baktığımızda "takva" denilen şeyin aslında muazzam bir sistem olduğunu görüyoruz. Bu sistem, evrendeki o kusursuz ölçüyü, uyumu ve dengeyi korumak için bizzat Yaratıcı tarafından kurulmuştur. Amacı da doğanın o güzelim temizliğini ve varlıktaki dengeleri tamamen güvence altına almaktır.

İnsanoğlunun içinde bitmek bilmeyen bir açgözlülük, hırs ve başkalarına eziyet etme (zulüm) duygusu vardır. İşte takvanın asıl derdi, insanın içindeki bu ortalığı karıştırma (fesat) huyunun yol açtığı yıkımları engellemektir.

Kur'an, her türlü haksızlığa ve bozgunculuğa karşı her seviyede bu koruyucu sistemi öne çıkarır.

Kelimenin Kökü Nereden Geliyor?

Takva kelimesinin kökü olan "vikaye", Kur'an'da türevleriyle beraber 250'den fazla yerde karşımıza çıkıyor. Bunların 17 tanesi doğrudan "takva" olarak geçerken, 49 tanesi de bu özelliğe sahip kişileri anlatan "müttakî" kelimesidir. Geriye kalan kullanımlar ise tamamen farklı isim ve fiil hallerindedir.

Peki bu "vikaye" ne demek? Fîrûzâbâdî adındaki ünlü dil bilgininin Kâmûs adlı sözlüğüne göre vikaye, bir şeyi koruyup sakınmak anlamına geliyor. Bundan türeyen "ittika" bir şeyden kendini sakınmak, "tüka" ve "takva" ise yine kendini korumak ve sakınmak demektir.

Geçmişten Günümüze Takvanın Anlamı

Kur'an dilinin büyük ustalarından sayılan ve 1108 yılında vefat eden İsfahanlı Râgıb, Müfredat adlı kitabında takvayı iki farklı açıdan ele almıştır. Dil bilgisi açısından baktığımızda takva, bir şeyi kendisine zarar verecek sıkıntılardan korumak demektir. Dini açıdan ise insanın kendi benliğini, sonu kötü bitecek şeylerden uzak tutmasıdır.

Râgıb, dini gelenekte bu kelimenin zamanla "insanın kendini günaha düşürecek şeylerden koruması" şeklinde oturduğunu da sözlerine ekliyor. İşin aslı, hangi sözlüğe veya dil ustasına bakarsak bakalım, bu kelimenin kökünde asla "korkmak" veya "korkutmak" gibi bir anlam bulamayız. İstenen tek şey, insanın doğadaki ve kendisindeki dengeyi bozan bozgunculuğa karşı korunması ve korumasıdır.

Yanlış Çeviriler ve Asıl Mesaj

Bu koruma kalkanı elbette doğanın ve insanın o güzel dengesini, ölçüsünü bozan haksızlıklara ve bozgunculuğa karşı kurulacaktır. Hal böyleyken,

Kur'an'daki takva kelimelerini tutup "Allah'tan korkmak" diye çevirmek işin temelinden yanlış bir tutumdur. Bunun doğrusu, Allah'ın rızasına ve isteklerine ters düşen şeylerden uzak durmaktır.

Aynı şekilde "müttakî" kelimesini "Allah'tan korkan" diye çevirmek de Kur'an'ın ruhuna tamamen aykırıdır. Bunun da doğrusu, Allah'ın isteklerine ters düşmekten sakınan kişi olmalıdır. Kur'an'daki "İttekûni" lafzını "Benden korkun!" diye çevirmek yerine "Benim isteklerime ters düşmekten sakının!" demek en doğrusudur.

Kur'an Bizi Nelerden Korunmaya Çağırıyor?

Peki, Kur'an bizden tam olarak neyi amaçlamamızı, nelerden sakınmamızı istiyor? Ayetlere baktığımızda aslında birçok farklı sakınma türü görüyoruz:

Kötülüklerden ve çirkin işlerden uzak durmak (Gâfir Suresi, 9).

Zorluklardan ve gereksiz çatışmalardan kaçınmak (16/81).

Ateşten, yani cehennemden ve yakıcı şeylerden korunmak (2/24, 201; 3/191; Tahrîm, 6).

İçimizdeki bitmek bilmez hırstan ve cimrilikten arınmak (Haşr, 9; Teğâbün, 16).

Ortalığı karıştıran dedikodu ve fitnelerden uzak kalmak (8/25).

Önümüzdeki ve arkamızdaki, yani geçmişteki ve gelecekteki tehlikelerden sakınmak (36/45).

Bütün bu örnekleri yan yana koyduğumuzda takva (veya ittika) için çok net bir tanım yapabiliyoruz. Takva; yaratıcının düzenine ters düşen her şeyden hem

kendini korumak hem de başkalarını koruyup uyarmaktır. Bu tanım, haksızlık ve bozgunculuk işin içine girdiğinde daha da belirgin bir hal alıyor.

Yani takva, yaratılışın dengesini bozan kötülüklere karşı o güzel değerleri savunmaktır. Aynı zamanda bu kötülüklerden insanın kendini bizzat korumasıdır. Anlıyoruz ki takvanın hayata dokunan iki büyük yüzü vardır:

Sakınmak ve tehlikelerden korunmak.

Başkalarını uyarmak, sakındırmak ve dünyayı korumak.

Geleneksel Dinin Kelimeyi Hapsetmesi

Geleneksel din anlayışı, takva kelimesini alıp olması gerekenden çok farklı bir yere taşıdı. Kelime o kadar çok ruhani ve uhrevi bir hale getirildi ki, neredeyse yapay bir kutsallık kılıfına sokuldu. Tabiri caizse kelimenin ayakları yerden kesildi ve Kur'an'ın ona verdiği gerçek yapıdan uzaklaştırılıp sadece gizemli inançların taşıyıcısı yapıldı.

Oysa Kur'an bu kavramı hayattan kopuk, sadece romantik ve doğaüstü bir yere oturtmaz. Kur'an'ın istediği korunma duygusu, hayatın tam da içindedir ve her alanda tıkır tıkır işlemesi gerekir. Mesela nefsi terbiye etmek için sabırlı olmak, öfkeyi yutmak ve tıka basa yemekten kaçınmak takvanın tam da merkezindedir.

Aynı şekilde pısırık olmamak, sözünde durmak ve korkaklıktan uzak durmak da takvadır. Allah'ın bize verdiği o temiz nimetleri kullanmaya engel olmamak, dahası çevreyi, uzayı ve dünyayı kirletenlere karşı durmak da sapına kadar takvadır.

Çarpıcı Bir Örnek: Bina ve Zemin Uyarısı

Tevbe Suresi'nin 109. ayetinde binaları "takva" üzerine kurmaktan bahseden çok çarpıcı bir karşılaştırma vardır. Ayet şöyle der: "Binasını Allah'tan gelen bir sakınma duygusu ve hoşnutluk üzerine kuran mı daha hayırlıdır, yoksa binasını, selin sürükleyip getirdiği o çürük toprakların ucundaki yarın kenarına kurup onunla beraber cehenneme yuvarlanan mı?"

Bu ayet aslında, evini gevşek ve suyun getirdiği topraklara (alüvyon ovalarına) yapan akılsız zihniyetle, bu tehlikeden sakınarak sağlam zemin arayan zihniyeti kıyaslıyor. Ama biz kalkıp buradaki "sakınma duygusu" yerine sadece dindarlığı akla getiren "takva" kelimesini koyarsak işler tamamen değişiyor.

Kelimenin kökenini bilmeyen bir sürü insan için ayetin vermek istediği bu şahane mesaj tamamen yok olup gidiyor.

Hal böyle olunca, ayetin anlamı sadece "bina yaparken Allah'ı anıp duygulanmak" gibi gizemli bir çerçeveye sıkışıyor. "Dindarlık" diye anlaşılan takva tabiri, insanlara en iyi ihtimalle "bina yaparken haram para yeme" mesajını verebiliyor. Oysa bu ayet, bina yaparken zeminin sağlam olması gerektiğine, yumuşak topraklar üzerine ev yapmaktan kaçınmaya muazzam bir kelime oyunuyla dikkat çekmektedir.

Doğru Kelime Seçiminin Önemi

Ne yazık ki yılların getirdiği alışkanlıklarla oturan "takva" kavramı, ayetin bu hayati mesajını insanların aklına getirmiyor. Ancak o çok basit "sakınma duygusu" tabirini kullandığımızda, hemen zemin sağlamlığıyla ilgili o yaşamsal emri hissediyoruz. Kısacası takva kelimesi, geleneksel din anlayışıyla sadece gizemli bir hale getirilmekle kalmamış, aynı zamanda pasifleştirilmiş ve miskinleştirilmiştir.

İşte bu yüzden, bu kelimeyi Türkçeye çevirirken yeri geldiğinde direkt sözlük anlamını kullanmak çok daha faydalı olacaktır. Özellikle yanlış anlaşılmaya müsait yerlerde kelimeyi "sakınma duygusu" olarak çevirmek, Kur'an'ın asıl derdini yakalamak için şarttır diye düşünüyorum. Kur'an'ın çizdiği o geniş çerçeveye bakarsak takva, insanı en yüksek olgunluğa eriştiren disiplinlerden biridir.

Doğanın Dengesi ve Adalet

Bu sistem sadece insanın evrenle olan bağını kurmakla kalmaz, aynı zamanda doğanın ve üzerinde yaşadığımız yerkürenin dengesini korumaya da yarar. Takva, sadece insanın ruhsal sağlığını değil, dışarıdaki ağacın, suyun ve tüm tabiatın doğal ayarlarını güvenceye alan eşsiz bir yapıdır. Mutlu bir dünya ve tertemiz bir doğa istiyorsak, en çok ihtiyacımız olan şey tam olarak bu takva disiplinidir.

Hayatımızı kolaylaştıran üç tane temel yapıtaşı vardır. Bunlar; sahip olduklarımızı paylaşmak, güzellikleri onaylayıp desteklemek ve tabiatın doğal ayarlarını korumak, yani takvadır (Leyl Suresi, 5-7; 2/197). Takva bizzat dengeleri koruma sistemi olduğu için, onunla aynı hedefe yürüyen "adalet" kavramıyla sürekli bir bağ içindedir.

Kur'an'a göre, insanlardaki o ölçüyü ve dengeyi koruma duygusunun gerçekten işe yaramasını istiyorsak bunun en etkili yolu adaleti sağlamaktır (5/8).

Özün Özü: Takva Sadece İbadet Değildir

Konuyu toparlayacak olursak; kelime anlamı olarak bile korumak ve korunmak anlamına gelen takva, sanıldığı gibi sadece çok ibadet edip dindar olmak demek

değildir. İşin acı gerçeği, bugünkü İslam dünyasının takvadan anladığı şey, takvanın ancak yüzde biri olabilir.

İşin daha da kötüsü, Müslüman dünyası bu "ibadet ve dindarlık" kısmından ibaret sanılan yüzde birlik kısmı bile yanlış kullanıp tamamen kendi zararına çevirmiştir.

Neden derseniz, Kur'an bu dindarlık ve ibadet anlamındaki takvanın, insanlar arasında bir üstünlük yarışına dönmesini kesinlikle istemez.

Kur'an, takvanın sadece Allah ile insan arasında özel bir değer ölçüsü olarak kalmasını arzular. Ama İslam dünyası bunun tam tersini yapmış ve takvayı insanlar arasında kimin daha üstün olduğunu belirleyen bir teraziye çevirmiştir.

Liyakat, Emek ve Gösteriş Tehlikesi

Takva insanlar arasında bir üstünlük ölçüsü yapılınca, ortalığı gösteriş (riya) ve ikiyüzlülük kaplamıştır. Diğer yandan, insanlar arasındaki ilişkilerde asıl geçerli olması gereken ehliyet (işi ehline verme), hakka ve emeğe saygı gibi kavramlar tamamen çöpe atılmıştır. Bir insanın bir işi yapabilme becerisini (liyakat) veya döktüğü teri yalan dolanla taklit edip gösterişe malzeme edemezsiniz.

Ancak iş dindarlığa ve fazla ibadet etmeye gelince, bu alan her türlü gösterişe ve insanları kandırmaya çok müsaittir. Yüce Allah tam da bu tehlikeden dolayı, takvayı insanlar arasındaki ilişkilerde bir üstünlük ölçüsü yapmamış, sadece kendisiyle kulu arasına koymuştur. İslam dünyası bu kuralı çiğneyerek hem insanı çürütmüş hem de kalkınmanın ve gelişmenin en büyük motoru olan emeği ve liyakati tamamen bozup işlemez hale getirmiştir.

Kur'an'da Geçen "Dünya" Aslında Ne Demek?

Kur'an'da yüz ondan fazla yerde "dünya" kelimesi geçer. Ama durun, bu kelime sandığınız gibi bir yerin, bir gezegenin adı değildir. Kur'an bu kelimeyi hep bir sıfat, yani bir şeyin özelliğini belirtmek için kullanır.
Daha da ilginci, bu kelime hep "hayat" kelimesinin yanına yapışıp onu anlatır.

Arapçasıyla "el-Hayât ed-dünya" şeklinde karşımıza çıkar. Peki ne demek bu tamlama?
Bu ifade öyle bildiğimiz canlılık dolu dünya hayatı demek değildir; çok daha farklı bir anlamı vardır. Aslında anlatılmak istenen yaşam tarzı tam olarak şöyledir:

Basit,
Geçici (yani iğreti),
Sıradan ve düşük (âdi) bir yaşam.

Gezegen Olan Yerküreyle Karıştırmayın

"Dünya" kelimesinin kökeni Arapça "denâet" sözcüğüne dayanır. Yani "aşağılık, bayağılık ve geçicilik" anlamına gelen bir kökten türer. Kur'an'ın "Bu bir oyun, oyalama ve aldanmacadır" diyerek bizi uyardığı şey tam da bu düşük yaşam tarzıdır.

Günlük hayatta "dünya" deyince aklımıza hemen üzerinde yürüdüğümüz yerküre ve buradaki hayatımız geliyor. Ancak Kur'an'ın bahsettiği o "geçici ve düşük" kavramla bizim yerküreyi aynı kefeye koymak tamamen yanlıştır. Dini kaynakların hiçbirinde "dünya" kelimesi üzerinde yaşadığımız gezegen, yani bir mekân anlamında kullanılmaz.

Kur'an, bastığımız ve yaşadığımız bu yuvarlak gezegen için "Arz" kelimesini kullanır. Yani Arz bir yerin adıdır, Dünya ise bir mekân adı bile değildir.

Dünya ve Arz Arasındaki Büyük Fark

Dünya dediğimiz şey aslında sadece kafamızın içindeki haller, düşünceler ve anlamlar yığınıdır. O, bırakıp gitmemiz gereken, geçici ve sahte bir algıdan ibarettir.

Oysa "Arz" öyle değildir, o bambaşkadır. Kur'an'a göre Arz şu özelliklere sahiptir:

İbretlerle, yani ders alınacak güzelliklerle doludur.

Gezilip görülmesi, incelenmesi gereken harika bir mekândır.

Kur'an, "dünya" kelimesini aşağılık ve basit anlamlarına gelen "denî" ve "âdi" kelimelerinin yerine sıfat olarak kullanır. Eskiden yaşamış önemli âlimler de yüzyıllar önce tam olarak böyle düşünmüştür.

Geçmişteki Âlimler Bu Duruma Ne Diyor?

Örneğin, 777 yılında vefat eden Süfyân es-Sevrî bu durumu çok güzel açıklar. Hilye isimli kitabın 7. cildinin 10. bölümünde anlattığına göre, bu hayata "dünya" denmesinin tek sebebi, onun alçak ve basit ("denî") olmasıdır. Aynı şekilde, bizi cezbeden nimetlere de "mal" denmiştir.

Süfyân es-Sevrî'ye göre bu nimetlere "mal" denmesinin de net bir sebebi vardır. Çünkü bu nimetler, insanı Allah'tan uzaklaştırıp başka şeylere "meylettirir", yani insanın aklını çelip o tarafa yönlendirir.

921 yılında vefat eden Ahmed b. Muhammed el-Âdemî isimli âlim de aynı noktaya parmak basar. Ebu Nuaym'ın yazdığı Hilye isimli eserin 5. cildinin 27. bölümünde geçen sözüne göre dünya; aşağılık ve sefil arzuların, yani bayağı isteklerin bir araya gelmiş halidir.

Bizi Bırakıp Giden Her Şey Dünyadır

1240 yılında aramızdan ayrılan Seyyid Burhaneddin de meseleyi kendi adını taşıyan kitabının 61. sayfasında şöyle özetler: Elinden kayıp giden, seninle kalmayan her ne varsa, işte o "dünya"dır. Hiçbir zaman yok olmayacak, tükenmeyecek ("zeval bulmayacak") şeyler ise senin ahiretindir.

O yüzden Seyyid Burhaneddin, geçici olana değil, kalıcı olana sımsıkı bağlanıp ona odaklanmayı ("mukayyet olmayı") öğütler. Ancak bugün dini kaynakları okurken, hep alıştığımız o büyük yanlışı yapmaya devam ediyoruz.

Kitaplarda yerilen, kötülenen o "dünya" kavramı ile üzerinde yaşadığımız gezegeni birbirine karıştırıyoruz. İslam dinindeki manevi ve ruhsal eğitim yolu olan "Tasavvuf"un tehlikeli bulup uzak durun dediği şey, bu sahte algı olan dünyadır; üzerinde yaşadığımız yerküre değil.

Beşiğimiz Olan Arz ve Kur'an'daki Yeri

Üzerinde yaşadığımız yerküre, yani Arz, bizim adeta beşiğimizdir. Biz bu gezegende besleniriz, büyürüz ve ruhen olgunlaşırız. Râgıp isimli âlimin meşhur sözlüğünde "arz" maddesini açıklarken belirttiği gibi, Arz "gökyüzünün (semanın) tam karşısında duran büyük kütledir."

Dünya ise sadece olayları algılama biçimimiz, gelip geçici bir yaşam tarzımızdır. Kur'an, Yunus Suresinin 24. ayetinde bu Arz (yerküre) ile o geçici hayat (dünya) arasındaki ilişkiyi muazzam bir örnekle anlatır.

Ayette o geçici, iğreti hayat gökten yağan bir suya benzetilir. O su toprağa iner ve ardından şu olaylar zinciri yaşanır:

İnsanların ve hayvanların yediği bitkiler o suyla birbirine karışıp boy verir.

Toprak adeta en güzel takılarını takıp takıştırır, iyice süslenir.

Toprağın sahipleri, "Tamam artık, buranın tek hâkimi biziz" sanıp havaya girerler.

Gerçeklerin Farkına Varmak ve Ayetin Sonu

Tam onlar böyle güvendeyken, Allah'ın emri gece veya gündüz aniden o toprağa ulaşıverir. Bir de bakarlar ki, sanki o güzellikler dün hiç orada yokmuş gibi her şey biçilip atılmıştır. İşte Kur'an, derin derin düşünebilen bir toplum için işaretlerini (ayetlerini) böyle tüm detaylarıyla verir.

Bugün bazı kişiler ayette geçen o "iğreti, geçici hayat" tabirini alıp "dünya hayatı" diye çeviriyorlar. Bu çok büyük bir hatadır! Çünkü o ayette "dünya hayatı" denmiyor; "denî", yani basit, geçici ve aşağılık bir hayattan bahsediliyor.

Bu iki kavram birbirinden tamamen farklı şeylerdir. İşin aslı şudur: Kur'an'ın hiçbir yerinde "dünya hayatı" kötülenmemiştir. Hatta Kur'an'ın orijinal dilinde "dünya hayatı" diye bir tamlama bile yoktur.

İşin Özeti

Kısaca toparlamak gerekirse, "dünya" sadece geçici ve basit bir yaşam tarzını anlatan bir sıfattır. Oysaki Arz (yerküre) somut bir mekânın, var olduğumuz gerçek bir varlık planının adıdır.

Dünya Öylesine Yaratılmadı

Kur'an'a göre dünya öylesine, boş boş takılalım veya eğlenelim diye yaratılmış bir yer değil. Allah gökleri, yeri ve ikisinin arasındaki her şeyi bir amaç uğruna, tamamen gerçeğe uygun olarak var etmiş. İnanan insanlar için bu kusursuz yaratılış tek başına apayrı bir mucize.

"Gökyüzü ve yeryüzü boşuna yaratıldı" diye düşünmek, sadece gerçeği inkâr edenlerin kuruntusundan ibaret. Kur'an, bu şekilde düşünüp gerçeği görmezden gelenlerin sonunun ateş olacağını söyleyip onları kesin bir dille uyarıyor.

İnsandan Bile Daha Büyük Bir Olay

İnsanın yaratılışı hepimize çok büyük bir olay gibi gelir. Ama Kur'an, göklerin ve yerin yaratılışının insanlardan çok daha büyük ve mühim bir olay olduğunu söylüyor. Ne yazık ki insanların birçoğu bu büyük gerçeğin farkında bile değil.

Canlıların Sığınağı ve İnsanın Sınav Yeri

Yeryüzü, sadece bizim değil, toprakta yaşayan tüm canlıların barınağı olarak var edilmiş. Şeytan insanların ayağını kaydırıp onları bulundukları yerden çıkarınca, Allah onlara yeryüzüne inmelerini emretmiş. Böylece dünya, insanların birbiriyle mücadele edeceği, belli bir süre kalıp nimetlerinden yararlanacağı bir bekleme salonuna dönüşmüş.

Dünya aynı zamanda insanın "tekâmül" yani yavaş yavaş olgunlaşıp geliştiği bir imtihan alanı. Allah yeryüzündeki her şeyi bize bir süs olarak sunmuş. Bunun tek bir amacı var: Hangi insanın daha güzel işler ve iyilikler yapacağını sınamak.

Kur'an, yeryüzünün bize sunduğu imkanları da peş peşe şöyle sıralıyor:

Dünya bizim için rahat bir döşek ve sallanıp büyüdüğümüz bir beşik gibidir.

İçinde rahatça yürüyüp seyahat edelim diye geniş yollar açılmıştır.

Gökten inen yağmurlarla çeşit çeşit bitkiler çift çift yetişir; hem biz doyarız hem de hayvanlarımızı otlatırız.

Hem hayattakiler hem de ölüler için koca bir toplanma yeridir.

Üzerinde sarsılmaz, başı göğe eren ulu dağlar kurulmuş ve bize tatlı sular içirilmiştir.

İşte bütün bu nimetler, aklı başında olan ve düşünen insanlar için çok büyük dersler barındırıyor. Allah, yeri o kadar güzel döşeyip yaymış ki, üzerindeki kusursuz düzene hayran kalmamak elde değil.

İnsan Toprağın Çocuğudur

Biz insanlar, aslında tam anlamıyla yerkürenin birer çocuğuyuz. Allah bizi önce topraktan yarattı ve bize bu dünyada geçireceğimiz bir ömür verdi. Tıpkı topraktan yeşeren bir bitki gibi yeryüzünden bittik, büyüdük ve beslendik.

Hayatımız bittiğinde ise yine bizi var eden o toprağa, yere geri döneceğiz. En sonunda, zamanı geldiğinde topraktan bir kez daha, yeniden diriltilerek çıkarılacağız. Yani tüm hayat yolculuğumuz tamamen bu toprağın etrafında dönüyor.

Bereket ve Hazinelerle Dolu Bir Dünya

Yeryüzü; güzelliklerin, mucizelerin ve bitmek bilmeyen bereketlerin toplandığı devasa bir alan. Çünkü Allah'ın "Bedî" yani "bir şeyi eşsiz ve benzersiz güzellikte yaratan" sıfatı tam olarak bu yerkürede kendini gösteriyor. Hatta Kur'an doğrudan "yerkürenin hazineleri" diye bir tabir kullanarak dünyanın altının da üstünün de bir depo olduğunu vurguluyor.

Allah gökleri ve yeri böyle eşsiz güzelliklerle donatırken bir şeyin olmasını istediğinde sadece "Ol!" der ve o şey hemen oluverir.

Dünya yüzeyinde birbirine sırtını vermiş komşu kıtalar, üzüm bağları, ekinler ve çatallı çatalsız çeşit çeşit hurmalıklar var. Hepsi aynı suyla sulanmasına rağmen, Allah bazı meyvelerin tadını ve kalitesini diğerlerinden daha üstün kılmış.

Aynı topraktan, aynı sudan birbirinden farklı lezzetlerin çıkması gerçekten inanılmaz bir olay. İşte aklını kullanan, üzerine kafa yoran bir topluluk için sadece bu meyvelerde bile alınacak çok büyük ibretler var.

Gezilmesi ve İncelenmesi Gereken Mucizeler Alanı

Kur'an, insana sürekli olarak yeryüzünü gezmesini, tarihi kalıntıları ve doğa olaylarını dikkatle incelemesini emrediyor. Yerin hem altının hem de üstünün araştırmaya ve gözleme açılmasını isteyen bu ilahi emirler, aslında günümüzdeki arkeoloji (kazı bilimi) ve coğrafya gibi bilim dallarının da yolunu açmış.

Kur'an'a göre evren, insan ve kitabın kendisi koca bir "ayetler" yani incelenip ders çıkarılması gereken mucizeler ve işaretler topluluğu. Hal böyle olunca, yerkürenin kendisi de baştan aşağı okunması gereken devasa bir işaretler alanına dönüşüyor.

Peki, dünyanın baştan aşağı bir mucizeler alanı olması gerçeği bizi nereye götürmek istiyor? Bu sorunun asıl cevabı, az önce bahsettiğimiz, her şeyin bir işaret ve ders olduğu o "Ayetler Evreni" konusunun ta kendisinde saklı.

Kızılderili Reisi Seattle, beyaz adamın doğaya bakışını şu sert sözlerle anlatmıştır: Beyaz adam anası olan toprağa ve kardeşi olan gökyüzüne sadece satılacak bir mal, yağmalanacak eşya gözüyle bakar.

Onun bu doymak bilmez hırsı bir gün tüm toprakları kurutup çölleştirecek ve dünyadaki her şeyi yiyip bitirecektir. İşte o gün, insanoğlu için hem yaşamın sonu hem de hayatta kalma mücadelesinin acı dolu başlangıcı olacaktır.

Dünyanın Düzenini Bozan Tek Varlık

Dünyadaki düzeni ve ahengi bozan tek varlık insandır. Bu bozulmanın temel sebebi ise insanın doymazlığı, hiçbir kural tanımaması ve azgınlaşmasıdır.

Bu duruma kutsal kitap Kur'an'da isyanda ve günahta sınır tanımamak anlamına gelen "tuğyan" kelimesi verilir. Tuğyan kelimesi Kur'an'da yaklaşık kırk kez geçer.

Çok ilginçtir ki Kur'an, doğa olaylarının normal sınırlarını aşıp çılgına dönmesini de aynı kelimeyle anlatır. Örneğin Nuh Tufanı sırasında suların köpürüp taşması "tağa" yani suyun azması fiiliyle ifade edilir.

Doğa Neden İsyan Eder?

Nuh döneminde suların azmasıyla boğulup giden zalimler de tam olarak bu azgınlığı, yani tuğyanı yapan kavimdir. Buradan çok net bir evrensel yasa ortaya çıkar: İnsanın azıp sapıtması, doğanın da isyan edip azmasıyla cezalandırılır.

Hava kirlenmesi
Buzulların erimesi
Ozon tabakasının delinmesi
Deli dana hastalığı

Yukarıdaki bu maddelerin hepsi doğanın tuğyan etmesinin, yani dengeden çıkıp isyan etmesinin birer sonucudur. Tuğyan, hayatın dengelerinin yıkıcı bir felakete dönüşecek kadar bozulması halidir.

Tarihteki tüm uygarlıkların çöküşünün altında bu denge bozulması yatar. Bu bozulma sadece doğada değil, insanın ruh dünyasında da olabilir.

Uyuşturucu bağımlılığı

AIDS, yani bağışıklık sistemini tamamen çökerten ölümcül hastalık

Saydığımız bu iki felaket de ruhsal ve bedensel dengenin aşırı şekilde bozulmasının, yani tuğyanın ta kendisidir.

İlahi Adalet ve Azgın Doğa Güçleri

Hakka Suresi'nin beşinci ayetinde, Semûd kavminin "tâğıye" denilen bir felaketle helak edildiği, yani kökünün kurutulduğu anlatılır. Tâğıye, azgınlık yapan insanları cezalandırmak için Yaratıcı'nın devreye soktuğu, kendisi de azmış gibi saldıran bir doğa kuvvetidir.

Sel, deprem, aşırı sıcaklar ve buzulların erimesi gibi olayların her biri birer tâğıyedir. Ayetteki bu kelime hem Semûd kavminin yaptığı azgınlığı hem de onların cezasını veren azgın doğa kuvvetini aynı anda ifade eder.

Yani bu kavim, kendi azgınlıklarına denk gelen azgın bir doğa kuvvetiyle yerle bir edilmiştir. Sözü uzatmadan özetlersek, Semûd halkı kendi azgınlıkları yüzünden azgın bir doğa gücüyle yok olup gitmiştir.

İnsanın İçindeki Azgınlık Huyu

İnsanın yaratılışında zaten azmaya meyilli bir taraf vardır. Alak Suresi'nde bu gerçek açıkça "İş öyle sanıldığı gibi değil; insan gerçekten azar" şeklinde vurgulanır.

İnsanın bu şekilde azmasının tek bir temel sebebi vardır. O da insanın kendisini hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, sırtı yere gelmez güçlü bir varlık olarak görmesidir.

Tuğyan, yani azgınlık, insanın egosu (kendi benliğini ve büyüklüğünü her şeyin üstünde tutma duygusu) kendini ilah zannettiği zaman en doruk noktasına ulaşır. Kur'an'a göre bu kibir ve azgınlığın dünyadaki en net örneği Firavun'dur.

Firavunların Çöküşü ve Tarihin Dersleri

Firavunlar medeniyeti tam anlamıyla bir azgınlık medeniyetiydi ve batıp gitmelerinin tek sebebi de bu tuğyandı. Yüksek sütunlar ve muhteşem saraylar sahibi Firavunlar, ülkeler boyunca hep azgınlık yapmış ve ortalığı fesada vermiştir.

Sonunda Yaratıcı onların tepesine en şiddetli azap kamçısını yağdırıvermiştir. Çok şaşırtıcıdır ki, zamanında bu zalim Firavunların ezip geçtiği İsrailoğulları bile daha sonra aynı tuğyan yoluna sapmaktan kurtulamamıştır.

Onların da ilahi gazaba uğramasının ve cezalandırılmasının yegane sebebi işte bu azgınlıklarıdır. Kur'an bize tüm büyük medeniyetlerin ve saltanatların yıkılışının tek sebebinin azmak olduğunu ısrarla hatırlatır.

Maddi Hırslar ve Cehennemin Ateşi

Uygarlıkların çöküşü çoğunlukla para, mal ve dünya nimetlerine aldanıp azmaktan kaynaklanır. Nâziat Suresi'nde insanın bu geçici dünya zevklerini ve rahat tutkusunu adeta ilah gibi benimsemesi tuğyan olarak gösterilir.

Azgınlığa sapıp dünyadaki dengeleri bozan zalimlerin cezası, doğanın en büyük tuğyanı olan ateşle verilecektir. Cehennem, doğadaki yıkıcı güçlerin azmasının en korkunç ve en güçlü halidir.

Azgınların cezalandırılması için en uygun yer de işte bu cehennem ateşidir. Nebe Suresi'nde bildirildiği gibi cehennem, yoldan çıkıp azanlar için adeta bir gözetleme ve varış yeridir.

Cehennemdeki Pişmanlıklar ve Yanılgılar

Cehenneme giden insanlar orada birbirlerini suçlarken sürekli şu konuşmaları yapacaktır: Seni tuğyana ben itmedim; siz zaten azgın bir topluluk idiniz, şimdi çekin cezanızı.

Tuğyan, insanın iyiye ve güzele olan dengesini darmadağın eden tehlikeli bir hastalıktır. Bu yüzden kutsal kitap tuğyanı, doğru yoldan sapmak olarak tanımlar.

Azgınlığa kapılan insan gerçekleri karıştırır; karanlığı ışık, eğriyi doğru, pisliği şeker zannetmeye başlar. Kur'an bu kişileri "kendi azgınlıkları içinde körkütük oynayıp oylanan gafiller" yani gerçeği umursamayanlar olarak tanıtır.

Uyarıların Ters Tepmesi: Tâğut İlleti

Bu azgınlık çemberinde yaşayan insanların en ölümcül hastalığı, onlara doğru yolu gösteren uyarılardan hiç etkilenmemeleridir. Onlar uyarıldıkça akıllanmazlar, aksine azgınlıkları daha da artan gözü dönmüş zalimlerdir.

İşte bu duruma öğüt verdikçe azgınlığı ve zulmü daha da artıran bir hastalık olan tâğut illet denir. Tâğut illetine tutulan insanlara nasihat ettikçe durum daha kötü olur; merhamet yerine zulüm ve korkunçluk artar.

Dünyanın Gerçek Sahibi Kim?

İsveçli ünlü yazar Rolf Edberg'in çok güzel ve düşündürücü bir sözü vardır. "Dünyamızın bize ait olmadığını, aksine, bizim ona ait olduğumuzu anlamayı bir türlü başaramadık," der yazar. Gerçekten de insanlık olarak bu basit gerçeği bir türlü kabullenemedik.

Teshir: Evrenin Hizmetimize Sunulması

Kuran-ı Kerim'de yirmiden fazla yerde geçen "teshir" diye çok önemli bir kavram vardır. Râgıb el-İsfahânî isimli ünlü İslam aliminin "Müfredat" adlı Kuran sözlüğünde bu kelime çok net açıklanır. Teshir, bir şeyi önceden belirlenmiş bir amaca doğru, ona hiç seçme hakkı tanımadan yönlendirmek demektir.

Daha basit bir ifadeyle teshir, bir varlığı başka bir varlığa boyun eğdirmek ve onun hizmetine vermektir. Kuran bize evrendeki her şeyin insanın emrine verildiğini anlatır. Ancak bu hizmete sunma durumu, dünyayı yakıp yıkalım, doğaya ihanet edelim diye verilmiş bir açık çek değildir.

Kuran'a baktığımızda, teshir kelimesinin neredeyse her zaman insan dışındaki tüm varlıkların bizim emrimize verilmesini anlatmak için kullanıldığını görürüz. Peki nelerdir bizim hizmetimize sunulan bu varlıklar?

Güneş ve Ay

Nehirler, sular ve uçsuz bucaksız denizler

Uzay boşluğunda süzülen sayısız gök cismi

Dağlar, rüzgârlar, bulutlar ve yıldızlar

Binbir çeşit bitki

Kısacası, etrafımızda gördüğümüz tüm varlıklar insanın emrine amade kılınmıştır.

Kuran'dan Yaratılış ve Nimet Örnekleri

İbrahim Suresi'nin 32. ve 34. ayetleri arasında bu durum çok çarpıcı bir şekilde anlatılır. Allah gökleri ve yeri yaratmış, gökten yağmuru indirip onunla bize çeşit çeşit meyveler, yani besleneceğimiz rızıklar vermiştir. Kendi emriyle denizlerde süzülüp gitsinler diye gemileri bile bizim hizmetimize sunmuştur.

Ayetlerin devamında nehirlerin, şaşmadan görevlerini yapan Güneş'in ve Ay'ın da bize boyun eğdirildiği söylenir. Gece ve gündüz tamamen bizim faydamıza

göre ayarlanmıştır. Üstelik Allah, ondan istediğimiz her şeyden bize mutlaka bir parça bahşetmiştir.

Öyle ki, Allah'ın bize verdiği bu nimetleri oturup saymaya kalksak, asla sayıp bitiremeyiz. Ancak ayetin sonunda insanın o acı gerçeği yüzümüze vurulur. İnsan gerçekten çok zalim (kendine ve doğaya haksızlık eden) ve çok nankör (iyilik bilmez) bir varlıktır.

Doğanın Bize Sunduğu Mucizeler

Nahl Suresi'nde de varlıkların insanın emrine verilmesi harika örneklerle anlatılır. Gökten inen yağmur hem bizim için kana kana içtiğimiz bir su olur hem de hayvanlarımızı otlattığımız yeşil alanları, ağaçları besler. Aynı suyla bizim için ekinler, zeytinler, hurmalıklar, üzümler ve daha nice meyveler yetiştirilir.

Hiç şüphesiz bu kusursuz döngü, üzerinde derin derin düşünen toplumlar için gerçek bir mucizedir. Gece, gündüz, Güneş ve Ay tamamen bizim emrimize verilmiştir. Yıldızlar da bu ilahi emre boyun eğip bizim hizmetimizde döner dururlar.

Aklını kullanan toplumlar için yeryüzündeki bu çeşit çeşit, renk renk varlıklarda alınacak büyük ibretler ve dersler vardır. Denizler bile yine bizim emrimizdedir. İçinden taze balık eti yiyelim ve inci, mercan gibi takıp kuşanacağımız süs eşyaları çıkaralım diye hizmetimize sunulmuştur.

Denizlerde suları yara yara giden gemileri görürüz. Bütün bunlar, Allah'ın cömertliğinden payımızı arayalım ve ona şükredelim diye böyle yaratılmıştır. Üstelik üzerinde yaşadığımız yeryüzü bizi çalkalayıp sarsmasın diye yerin dibine çakılmış ağır dağlar var edilmiştir.

Ayrıca kolayca yolumuzu bulalım diye ırmaklar ve yollar yaratılmıştır. İşte bu sayede doğruya ve iyiye ulaşmamız umulmaktadır. İnsanlar yönlerini kaybetmesinler diye yeryüzüne işaretler ve gökyüzüne de adeta birer pusula gibi yıldızlar yerleştirilmiştir.

Teshirin Özeti ve Bizden İstenenler

Câsiye Suresi 13. ayet, bu "hizmete sunma" olayının en net özetini yapar. Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'tan eşsiz bir lütuf (bağış, iyilik) olarak bizim emrimize verilmiştir. Derin derin düşünen insanlar için bunda sayısız dersler vardır.

Peki, dünyayı ve içindeki her şeyi bizim hizmetimize veren bu sonsuz güç bizden karşılığında ne bekliyor? Aslında bizden istenen şeyler son derece nettir:

Emrine verilen her şeye bir "emanet" gözüyle bak.

Bu nimetleri sana verene daima şükret.

Sahip olduğun imkânları ve zenginlikleri diğer insanlarla paylaş.

En önemlisi de doğanın ve içindeki canlıların sana ait olmadığını, sadece sana emanet edildiğini asla unutma. O varlıklara saygı duy, onları içten bir sevgiyle ve minnet (teşekkür) duygusuyla koruyup kolla. Onların senin önüne yığdığı fırsatları tek başına tüketme, mutlaka başkalarıyla da paylaş.

Şimdi, gelin bir sonraki adıma geçelim. Her şeyi bize bağışlayan gücün isteğine uygun yaşamak için insandan beklenen "emanete saygı" gerçeğini tüm çıplaklığıyla görelim.

Dünya Bize Sadece Emanet

Allah, yaşadığımız evreni ve doğayı bizim faydalanmamız için yaratmıştır. Ancak bu, dünyayı istediğimiz gibi yakıp yıkabileceğimiz veya bencilce tüketebileceğimiz anlamına gelmez. Biz bu dünyanın asıl sahibi değil, sadece emanetçisiyiz.

(Enfâl Suresi 27. ayette de "Bile bile emanetlerinize ihanet etmeyin!" denilerek bu sorumluluğa dikkat çekilir.)

Bu metin, yaşamımızla ilgili şu 3 temel gerçeği hatırlatır:

1. Gerçek Sahip Biz Değiliz: Dünyanın ve içindeki her şeyin tek gerçek sahibi Allah'tır. Bizim sahip olduğumuzu sandığımız şeyler, bize geçici olarak verilmiştir.

2. Dünyayı Mahvedemeyiz: Evrenin bizim kullanımımıza sunulması; doğayı bencilce yok etme veya canlılara eziyet etme hakkını bize vermez. Allah, yarattığı hiçbir şeyi başıboş bırakmamıştır.

3. Hesabını Mutlaka Vereceğiz: Bize güvenilip teslim edilen bu evrene zarar verir ve emanete ihanet edersek, günü geldiğinde her şeyin asıl sahibine bunun hesabını vermek zorunda kalırız.

Kısacası: Bizler bu dünyada birer bekçiyiz. Emanet edilen bir malı korumayıp ona zarar veren bir bekçi, gün geldiğinde asıl patrona nasıl hesap verirse; biz de doğaya ve evrene yaptıklarımızın hesabını öyle vereceğiz.

Emanet Ne Demek ve Hangi Şartlar Gerekli?

Emanet sözcüğü, Kur'an-ı Kerim'de altı farklı yerde hem tekil hem de çoğul (emânât) formunda karşımıza çıkar. Bu kelimenin kökeni olan "emn" (ki iman

kelimesi de aynı kökten gelir); ruhun sükûnet bulması, sakinleşmesi ve her türlü korkudan kurtulması demektir.

Emanet; bir şeyi veya bir değeri gönül rahatlığıyla ve tam bir güven duygusuyla başkasına teslim etmek ya da aynı şartlarda teslim almaktır. Bu kavramın tam olarak gerçekleşmesi için şu şartlar aranır:

Teslim eden ile teslim alan arasında sarsılmaz bir karşılıklı güven ve rahatlık esastır.

Emanet olgusunun var olabilmesi için şuurlu (ne yaptığını bilen, bilinçli) ve kararlı iki ayrı benliğin (kişiliğin) bulunması zorunludur.

Emanet olayındaki bu şuurlu ve bilinçli benlik, Kur'an tarafından iman kavramının içinde de özenle korunur. Putperestlik (cansız nesnelere veya heykellere tapma inancı) ise şuursuz ve bilinçsiz bir eylem olduğu için Kur'an bunu doğrudan bir bilgisizlik, beyinsizlik ve büyük bir aldanış olarak görür.

Evrensel Bir Yük: İnsanın Sorumluluğu

Emanet kavramının Kur'an'daki asıl yerini tespit etmeye çalışan klasik müfessirler (Kur'an ayetlerini detaylıca açıklayan ve yorumlayan din alimleri), onu şu kavramlarla belirginleştirirler:

Kelime-i Tevhid (Allah'ın bir ve tek olduğuna inanma sözü).

Adalet.
Akıl.

Bu tanımlamalar, emanetin o derin güven anlamıyla kusursuz bir uyum içindedir ve oldukça dikkat çekicidir. Bu geniş açıyla bakıldığında emanet; insandan başka hiçbir varlığın omuzlayamayacağı evrensel ve kozmik (tüm

evreni ilgilendiren) devasa bir yüktür, bir görevdir. Kur'an bu durumu Ahzâb Suresi 72. ayette şöyle açıklar: "Biz, emaneti göklere, yere, dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmekten kaçındılar, ondan ürktüler. İnsan ise çok zalim ve çok cahil olduğu halde onu yüklendi."

Kısacası, yaşadığımız bu hayat aslında başından sonuna kadar bir "emanet taşıma" imtihanıdır. Bir hadis (Peygamber sözü) bu gerçeğe şöyle işaret eder: Kıyamet günü insana adım başı şu sorular sorulacaktır:

Ömrünü nerede ve nasıl geçirdin? (Dârimî, 1/135)

Hayatın boyunca neler yaptın? (Dârimî, 1/135)

Malını mülkünü nerede kazandın ve nereye harcadın? (Dârimî, 1/135)

Bedenini, sağlığını hangi konularda kullanıp tükettin? (Dârimî, 1/135)

Kur'an'ın tebliğcisi olan Hz. Muhammed, emanete ihanet etmekle imanın aynı kalpte barınamayacağına bilhassa dikkat çekmiş ve şöyle buyurmuştur: "Emanete riayeti olmayanın (emaneti korumayanın) imanı da yoktur."

O halde sonuç çok nettir: İnsanın emrine ve kullanımına verilen tabiat ile uzay emanetlerine hıyanet eden, onları talan eden kişilerin dini de imanı da olamaz.

Ehliyet, Liyakat ve Toplumların Çöküşü

Kur'an, emanete sahip çıkmanın ve ona ihanet etmemenin sadece iyi niyetle bitmediğini; bunun aynı zamanda bir yetenek ve bir "ehliyet" (işi yapabilme yeterliliği, uzmanlık) meselesi olduğunu belirtir. Bu yüzden hayattaki her iş ve her ödev bir emanet olarak kabul edilmiş ve şu evrensel ilke konmuştur: "Hiç kuşkunuz olmasın ki, Allah size, emanetleri, onlara ehil olanlara (o işin uzmanlarına, hak edenlere) teslim etmenizi emreder." (Nisa Suresi, 58).

Bu ayetin insan hayatına kazandırmak istediği değerin büyüklüğünü anlamak için Hz. Peygamber'in şu çarpıcı sözünü hatırlamak gerekir: "İşler, ehil olmayanlara (o işten anlamayan, liyakatsiz kişilere) verildiğinde, kıyametin kopmasını bekle."

Burada bahsedilen kıyamet, dünyanın fiziksel sonu değil; toplumların çöküşünü, yozlaşmasını ve yıkılmasını ifade eden "küçük kıyamet"tir.

Tüm bu açıklamalara dayanarak Kur'an'ın o kesin mesajını net bir şekilde görebiliriz: İşlerin, makamların ve emanetlerin ehil olmayan (liyakat sahibi olmayan) kişilere teslim edilmesi, imansızlığın en büyük ve en belirgin göstergelerinden biridir.

İşte tam da bu yüzden Kur'an, gerçek müminleri tanımlarken şu sıfatları kullanmıştır: "Emanetlerine riayet eden (gözü gibi bakan) ve ahdlerine (verdikleri sözlere, yaptıkları anlaşmalara) vefalı olan kişiler." (Müminûn, 8; Meâric, 32).

Dünyanın Gerçek Sahipleri ve Hayvanlar

Yaratıcı, doğayı ve üzerinde yaşadığımız yerküreyi bize bir emanet, yani gözümüz gibi bakıp korumamız gereken çok kıymetli bir değer olarak bırakmıştır. Bu dünyanın vazgeçilmez, yadırganamaz ve en ayrılmaz sakinleri ise hayvanlardır. Kuran-ı Kerim, doğayı onlarla paylaşmamız gerektiğini üzerine basa basa söyler.

Çünkü bu paylaşım, hem bize bırakılan emanete saygı göstermemizi sağlar hem de bizim mutluluğumuzu artırır. Kutsal kitap, yeryüzünü paylaştığımız bu canlıların birçoğunun sadece varlığından bahsetmekle kalmaz, bazılarının adını da açıkça anar.

Bu dünyayı paylaştığımız hayvanlar, öylesine başıboş yaratıklar değildir. Onlar da tıpkı bizim toplumlarımız gibi birer "ümmet", yani kendi içlerinde kuralları, sosyal bağları ve dilleri olan milletlerdir.

Hayvanlara karşı nasıl davranacağımızı belirleyen en kilit nokta, işte bu manevi ve ahlaki "ümmet" kelimesinin altında yatar. Adı doğrudan "Hayvanlar" anlamına gelen En'am Suresi'nde, Allah bu gerçeği şöyle ilan eder:

"Yeryüzünde debelenip duran hiçbir canlı veya iki kanadıyla gökte uçan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi birer topluluk (ümmet) olmasın.".

Onların da Kendilerine Has Duaları Var

Nasıl ki bizim ibadet şekillerimiz varsa, bu hayvan topluluklarının da tıpkı bizim gibi kendilerine has secdeleri, ibadetleri ve tespihleri, yani Allah'ı anma ve yüceltme biçimleri vardır. Çevrecilerin göğüslerinde gururla bir rozet veya tabela gibi taşıyabileceği o harika ayet (Nur Suresi), dünyadaki bu kusursuz düzeni şöyle anlatır:

"Göklerde ve yerde bilinç sahibi olan canlıların, bölük bölük uçan kuşların Allah'ı andığını görmüyor musun? Her biri kendi duasını ve kendi anma şeklini (tespihini) çok iyi bilir. Allah da onların ne yaptığını eksiksiz bilmektedir.".
Demek ki dünyadaki bütün keramet, yani ayrıcalık, değer ve üstünlük sadece biz insanlarda değildir.

İnsanın Kibri ve Hayvanların Değeri

Bazen bizim hor gördüğümüz, burun kıvırdığımız o hayvan toplulukları, insan denen topluluktan çok daha değerli ve saygın bir konumda olabiliyor. Burnu havada, kibirli insanoğlu; bazen sürekli aşağıladığı o hayvanlardan çok daha

aşağılara düşebiliyor, onlardan çok daha şaşkın ve değersiz bir hale gelebiliyor. Araf Suresi 179. ayet, bu acı gerçeği yüzümüze şöyle çarpar:

"Yemin olsun ki biz, cinlerin ve insanların birçoğunu cehennem için yarattık. Onların kalpleri vardır ama gerçeği anlamazlar. Gözleri vardır ama görmezler. Kulakları vardır ama işitmezler. Onlar tıpkı davarlar (sığır ve koyun sürüleri) gibidir. Hatta akıl tutulmasında onlardan daha da şaşkındırlar. Gerçeklerden tamamen habersiz olanlar, gaflete düşenler işte onlardır.".

Tüm bunlardan çıkarmamız gereken kesin bir sonuç var. Tıpkı bizim gibi bu dünyanın ortak sakini olan hayvanları dışlayamayız. Onları hor göremeyiz ve kendi çıkarlarımız için acımasızca sömüremeyiz. Onları kahra ve zulme maruz bırakmak öyle "görmezden gelinecek" ufak bir hata veya affedilebilir bir kötülük asla değildir. Bu, düpedüz bir yozlaşma ve çürümedir.

Kuran'da adı açıkça anılan hayvanları ise şöyle sıralayabiliriz:

Arı, balık, inek, öküz
At, deve, koyun, keçi
Eşek, katır, köpek, kuş
Sinek, sivrisinek, örümcek, karınca
Çekirge, kurbağa, karga, arslan
Kurt, yılan (veya ejderha), maymun ve domuz

Bir Mucize: Bal Arısı

Bütün bu canlılar arasında bal arısının bambaşka ve mucizevi bir yeri vardır. Çünkü Kuran'da, kendisine doğrudan "vahiy" geldiği, yani Allah'ın gizli bir sesle özel olarak yol gösterip emirler verdiği söylenen tek hayvan arıdır. Ayrıca doğrudan bir Kuran suresine (Nahl Suresi) adının verilmiş olması da onu diğer hayvanlar arasında çok özel ve seçkin kılar.

Allah'ın arıya doğrudan vahiy göndermesi çok derin bir anlam taşır. Yaratıcı; çevre, hayvan ve insan üçgeninin hayatın ta merkezinde iç içe geçmesini ve kusursuz bir uyumla kaynaşmasını istemektedir. Bu durum, biz insanlar için çok ciddi ve sarsıcı bir uyarıdır. En yüksek manevi değerlerde bile bizimle muhatap olabilen, ilahi mesajı alabilen bu hayvanları sakın ola küçümsemeyin, onlara tepeden bakmayın der.

Nahl Suresi'nin 68 ve 69. ayetlerinde, bal arısı için anlatılan o muhteşem tablo şudur:

"Rabbin, bal arısına şöyle fısıldadı (vahyetti): 'Git dağlardan, ağaçlardan ve insanların kurduğu çardaklardan kendine evler yap.

Sonra her türlü meyveden ye ve boyun eğerek Rabbinin sana gösterdiği yollara koyul.' Ardından o arıların karınlarından, renkleri çeşit çeşit olan bir içecek (bal) çıkar. O içecekte insanlar için şifa vardır. Derin derin, ince ince düşünen bir topluluk için bunda kesinlikle büyük bir ibret vardır.".

Paraya Tapanların Sonu ve Azgınlığın Liderleri

Bir Kızılderili atasözü şöyle der: "Son ağaç kesildiğinde, son nehir kirletildiğinde, son balık tutulduğunda beyaz adam paranın yenmeyen bir şey olduğunu anlayacak." İşte bu söz, insanın kendi sonunu getiren o büyük yıkımın özetidir.

Kendi açgözlülüklerini doyurmak için evrenin ve doğanın tıkır tıkır işleyen o büyük düzenini bozan güç sahipleri vardır. Kur'an, sözü geçen ve yetki sahibi olan bu azgınlara "Tâğut" adını verir. Tâğut kelimesi, Arapçada "tuğyan" yani sınırı aşmak, haddini bilmemek ve yoldan çıkmak kökünden gelir.

Kur'an'ın anlattıklarına bakarak bu kavramı şöyle özetleyebiliriz: Her dönemde, içinde Firavun'un o kibirli ve zalim ruhunu taşıyan kişilere ve onların peşinden

giden yandaş sürüsüne Tâğut denir. Bu isim, hem bu azgınlığı bizzat yaşayan kişi için hem de bu karanlık düzeni ayakta tutan güç için kullanılır.

Şeytan Ruhlu İnsanlar ve Özellikleri

Dil bilimciler, Kur'an'ın kelime dağarcığını incelerken Tâğut kavramını şöyle tanımlarlar:

Sınır tanımazlar ve sürekli azgındırlar.

İnsanların Allah yerine kendilerine boyun eğmesini, tapmasını isterler.

İstediklerini yaptırmak için zulüm, zorbalık ve şiddet kullanırlar.

Firavun gibi kibirli, şeytan gibi sinsi bir yaratılışa sahiptirler.

İnsanları iyilikten ve doğrudan alıkoyarlar.

Tâğut kelimesi hem erkekler hem de kadınlar için aynı şekilde kullanılır. Bu gücün gözle görünen temsilcileri olduğu gibi, perde arkasında saklanan görünmeyen kolları da vardır. Aslında Tâğut, her zaman aklı ve ruhu olan bir varlıktır; yani insandır. Putlara bu ismin verilmesinin tek sebebi, insanların içlerindeki o azgınlığı dışa vurmak için onları birer araç olarak kullanmalarıdır.

Bu zorbalar, Allah'ın ve gerçeğin sembolize ettiği tüm iyi değerlere karşı savaş açarlar. Zaten iyiye ve gerçeğe savaş açan herkes tâğuttur ve onlar hayatlarını sadece bu azgınlık yolunda mücadele etmeye adarlar.

Küresel Felaketler ve Şeytanın Uşakları

Bu azgınların en belirgin özelliklerinden biri şudur: Kendi aralarındaki anlaşmazlıkları ve davaları çözmek için yine kendi kurdukları zorba sisteme başvururlar. Bütün çekişmeleri bir şekilde bu güç odakları tarafından halledilir. Kur'an, elindeki gücü kötülük ve sömürü için kullanan günümüzün "süper güçlerini" tam da bu kavramla tanıtır.

Bu zorbalığa karşı duranlara ve onlara uşaklık etmeyi reddedenlere sonsuz bir kurtuluş müjdelenmiştir. Ancak tâğutun kölesi olup onun işini görenlerin sonu karanlıktır. Onlar lanetlenecek, Allah'ın öfkesine uğrayacak; maymun ve domuz tabiatlı, aşağılık varlıklara dönüşeceklerdir.

Bu uyarılardan şu çarpıcı sonucu çıkarabiliriz:

Bu azgınlığın dünyada yaratacağı denge bozuklukları o kadar büyüyebilir ki, insanlık en sonunda ilk çağlardaki o hayvani yaşantısına geri dönebilir. Hatta insanoğlunun olgunlaşma ve evrim süreci sıfırlanıp yeniden başlamak zorunda bile kalabilir. Tıpkı bugünkü insanın ataları sayılan ilk canlıların bir zamanlar geriye götürülmesi ve insan türünün o sıfır noktasından tekrar oluşması gibi.

Şeytanlar Parlamentosu ve Sömürü Düzeni

Dünya üzerinde hiçbir zaman tek bir tâğut yoktur, her devirde birden fazlası bulunur. Bunların etki alanları birbirinden farklıdır:

Sadece bir kabileye veya aşirete hükmedenler vardır.

Bütün bir milleti ezenler bulunur.

Belirli bir bölgeyi veya tüm dünyayı kontrol eden uluslararası çapta olanları çıkar.

Bu zorba güçler bazen birbirinden tamamen habersiz hareket edebilirler. Ancak çoğu zaman son derece organize çalışırlar. Kendi aralarında ast-üst ilişkisine dayalı hiyerarşik bir düzen oturtabilirler. Bazen paralel yapılar kurar, bazen de tek bir vücut gibi birleşip bütünleşerek hareket ederler. İş o noktaya varır ki; bir araya gelip zorbalığa dayalı sistemler, parlamentolar, ilkeler ve ülkeler inşa ederler.

Kur'an, altını çizdiğimiz bu acı gerçeği anlatmak için şu çarpıcı ifadeleri kullanır:

Hizbüş-şeytan: Şeytanın partisi, şeytanın grubu.

Evliyau'ş-şeytan: Şeytanın dostları ve koruyucuları.

İhvanu'ş-şeyâtîn: Şeytanların kardeşleri.

Ruûsu'ş-şeyâtîn: Şeytanların başları, elebaşları.

Cunûdu İblis: İblis'in yani baş şeytanın orduları.

Yirminci yüzyılda İslam düşüncesinin zirvesi kabul edilen Muhammed İkbal, başka ülkelerin kaynaklarını zorla ele geçiren sömürgeci Batılıların kurduğu bu düzene ve onların temsilcilerine "İblisler Parlamentosu" demiştir.

Biz de günümüzdeki bu yapılara aynen "Tâğutlar Parlamentosu" diyebiliriz. Kur'an zaten bu destekçiler için "tâğutun dostları ve destekçileri" anlamına gelen "evliyaüt-tâğut" ifadesini kullanır.

Kısacası Tâğut; Kur'an'ın dilinde, şeytani güçlerin ve kötü niyetlerin fiziksel bir güce dönüşmesini sağlayan, o kötülüğü bizzat eyleme döken insan unsurunun ta kendisidir.

Kuran’da Kıyamet Ne Demek?

Kıyamet kelimesi Kuran’da tam 70 yerde karşımıza çıkıyor. Bu kelimenin kökü olan ve "ayağa kalkmak, dimdik durmak, saygıyla beklemek" anlamına gelen "kıyam" sözcüğünden türeyen kelimeler ise 200 civarında. Burada çok ilginç bir detay göze çarpıyor: Kuran, kıyamet kelimesini her kullandığında yanına mutlaka "yevm" yani "gün" kelimesini ekliyor ve bu ifade her seferinde "kıyamet günü" olarak karşımıza çıkıyor.

En basit haliyle kıyamet; üzerinde yaşadığımız dünyanın ve içinde bulunduğu koca evrenin parçalanıp dağılmasıdır. Akıl ve şuur sahibi tüm varlıkların hesap vermek için Yaratıcı'nın huzurunda, nasıl olacağını aklımızın bile almayacağı bir şekilde ayağa kalkması (kıyam etmesi) demektir. O gün geldiğinde Allah tüm tartışmalara son noktayı koyacak, bütün çelişkileri kökünden bitirecek. Herkes hayat denen bu maceranın hesabını verecek; yapılan her iyilik ve kötülük tam karşılığını bulacak.

Bakara, Âli İmran, Nisa, Enbiya ve Hac sureleri de tam olarak buna örnek teşkil ediyor. Kuran, bugün için "din günü" (yani hesap ve yargı günü) tabirini kullanıyor ve Fatiha Suresi 3. ayette o günün tek yargıcının Allah olduğunu çok net belirtiyor.

Büyük Kıyametin Yanındaki Küçük Kıyametler

Buraya kadar anlattıklarımız akla ilk gelen o "büyük kıyamet" tablosu. Ancak Kuran'ı dikkatle incelediğimizde görüyoruz ki, bu büyük sonun dışında sayısız "küçük kıyamet" var ve bunlar tüm varlık dünyasını sarmış durumda.

Aslında hayat sahnesinde her saniye milyonlarca kıyamet kopuyor. Koca evrenin yanında bir hiç kadar küçük kalan insan vücudunda bile her an binlerce kıyamet (hücrelerin ölümü gibi) yaşanıyor. Kuran'a göre her varlık başlı başına bir âlem (evren) ve her âlem kendi içinde birçok kıyamet yaşıyor.

Dahası, her varlık kendinden daha büyük bir varlığın kıyametinin de bir parçası. Bu zincirleme yıkımı şöyle sıralayabiliriz:

Binlerce kıyamet yaşayan bedenimiz, gün gelip o büyük dünyanın kıyametlerinden sadece biri olacak.

O büyük dünya da, bir gün içinde döndüğü güneş sisteminin kıyametini yaşayacak.

Güneş sistemi de bağlı olduğu daha büyük bir bütünün, o büyük bütün de bir başkasının parça kıyameti olacak.

Kuran bu mutlak sonu Kasas Suresi 88. ayette şöyle özetliyor: "Yaratıcı'nın yüzünden (zatından) başka her şey helak olacaktır (yok olacaktır). Hüküm ancak O'nundur ve hepiniz O'na döndürüleceksiniz.".

Toplumların Çöküşü: Sosyolojik Kıyamet

Kıyamet sadece gezegenlerin veya bedenlerin sonu değildir; toplumların da kıyameti vardır. Kutsal metinlerde geçen kıyamet lafı, bazen anlattığımız bu kıyametlerden birini, bazen diğerini, bazen de hepsini birden kasteder. Eğer bir ayet veya Peygamber sözü olan hadis, toplumla ilgili bir tespit yapıyorsa, orada geçen "kıyamet" kelimesi doğrudan o toplumun çöküşü anlamına gelir.

Buna en çarpıcı örnek şu hadistir: "Emanetler (görevler, sorumluluklar) layık olmayan ellere verildiğinde kıyameti bekle.". Buradaki kıyamet, evrenin değil

toplumun çöküşüdür. Çünkü işi ehline vermemek toplumu içten içe yıkar. Bu tam anlamıyla sosyolojik bir kıyamettir.

İsra Suresi 16. ayet bu toplumsal çöküşü şöyle resmeder: "Biz bir ülkeyi veya medeniyeti mahvetmek (yıkmak) istediğimizde, oranın servetle şımarmış elebaşlarına emirler veririz (onları yönetici yaparız). Onlar da yoldan çıkıp bozuk işler sergilerler. Böylece o ülke aleyhine verilen hüküm hak olur; biz de oranın altını üstüne getiririz.".

Bu ayet bize net bir sosyolojik kıyamet tablosu çiziyor. Yaratıcı güç, toplumu sömüren ve şımaran bu odaklara fırsat veriyor. Onlar uyarıları hiç takmayıp zulme ve yıkıma devam edince, o toplum eninde sonunda batıyor. Biz bugün bu batışları farklı isimler ve tablolar altında izliyoruz:

Sistemler ve rejimler değişiyor.
Devrimler peş peşe geliyor.
Koca imparatorluklar dağılıyor.
Dünya haritası durmadan yeniden çiziliyor.

İşte bütün bunlar, din dilindeki "kıyamet" kavramının ete kemiğe bürünmüş halleridir.

Kıyametin Ayak Sesleri ve Âhir Zaman

Toplumsal kıyamete sebep olacak birçok karanlık durum hadislerde çok açık ifade edilmiş. O sarsıcı örneklerden bazıları şunlar:

"İnsanların en hayırlıları, ahmağa ve aptala benzetilmedikçe kıyamet kopmaz." (Tirmizi ve Aclûnî).

"İnsanlar öyle bir zamanla karşılaşırlar ki, herkes kurtlaşır ve kurt olmayanları da ötekiler yer yutar." (Taberânî ve Aclûnî).

"Kuran göklere yükselip, 'Allah'ım, beni okuyorlar ama anlattıklarımla amel etmiyorlar (uygulamıyorlar)' diye yakarmadıkça (isyan etmedikçe) kıyamet kopmaz. Bu yakarışın üzerine Kuran insanların arasından alınır ve göğe çıkarılır." (Aclûnî).

"İnsanlar 'benim mescidim, benim camim' diyerek gösteriş yarışına girmedikçe, bina yapma kavgasına tutuşmadıkça kıyamet kopmaz." (Ebû Davûd, Nesaî ve et-Tâc).

Hadis dilinde kıyametin arefesi sayılan bu karanlık zamanlara "âhir zaman" (zamanın sonu) deniyor. Yani âhir zaman demek, çöküşün bir adım öncesi demek. Hangi kıyametten bahsediyorsanız, âhir zaman onun arefesidir. Örneğin küresel felaketleri konuşuyorsak, âhir zaman o felaketlerin kapıya dayandığı an'dır. Ve günümüzde dünyamız tam olarak böyle bir arefenin ortasında duruyor.

Kuran bizzat "kıyamet" kelimesini kullandığında genel olarak şu iki büyük olayı kastediyor:

1. Tüm evrenin kıyameti (yok oluşu).

2. Yerkürenin (dünyanın) kıyameti; yani büyük küresel afetler yüzünden dünyadaki hayatın tamamen bitmesi veya sona çok yaklaşması.

Kuran'ın "yaklaştı" diye uyardığı kıyamet, işte bu iki anlamı da kapsayan geniş bir yapıda. Ve metnin vardığı sonuca göre; bu anlamlardan ikincisi (dünyadaki hayatın son bulması) artık kesinlik kazanmış durumda.

Dünyanın Sonu: Kur'an ve Bilim Ne Diyor?

Kur'an'da dünyanın sonu, yani kıyamet ile ilgili geçen ifadelere dikkatle baktığımızda aslında çok net bir mesaj görürüz. Bu temsili, yani bazı şeyleri

işaret ederek anlatan sözler, aslında küresel felaketlerle mahvolmuş ve artık içinde yaşanamayacak hale gelmiş bir dünyayı anlatmak ister.

Tam bu noktada, büyük felaketlerin dünyayı nasıl yaşanmaz bir yere çevireceği konusunda bilimin söyledikleriyle Kur'an'ın söyledikleri birebir örtüşüyor. Şimdi gelin, bu iki kaynağın ortak noktada buluştuğu temel olaylara yakından bakalım.

Gökyüzünü Saran Zehirli Duman

Peki, dünyamızı saran hava tabakasının, yani atmosferin zehirli gazlarla dolması ve nefes almayı bile zorlaştırması Kur'an'a göre bir kıyamet işareti midir? Dühan Suresi'nin 10, 11 ve 12. ayetleri bu soruya hiç şüphesiz "Evet!" der. Bu ayetlerde tam olarak şöyle söylenir:

"Gökyüzünün açıkça görülen bir duman getireceği günü bekle! O duman insanları sarıp sarmalar. Bu, inleterek acı veren bir azaptır! İnsanlar 'Ey Rabbimiz! Bu azabı bizden kaldır, biz gerçekten inananlarız' derler.".

Kur'an'ın bu açık uyarısına, bugünün bilim dünyası da şu gerçekleri ekliyor:

Zehirli gazlar havayı kirleterek doğayı tahrip edecek.

Bu kirlilik yüzünden su, orman gibi hayati doğal kaynaklarımız tamamen yok olacak.

Dünyada hayatta kalmak, yaşamak olabildiğince zor bir hale gelecek.

Delinen Kalkan ve Çölleşen Topraklar

Hepimiz biliyoruz ki, havanın zehirlenmesi dünyamızı güneşin zararlı etkilerinden koruyan ozon tabakasını, yani o koruyucu kalkanı çoktan deldi. Hatta ünlü fizikçi Stephen Hawking'in anlattığına göre bu delik, koca Amerika kıtasının tam üç katı büyüklüğüne ulaştı. İşte bu devasa delik yüzünden dünyamız; gözle görülmeyen zararlı ışınların, yani korkunç bir radyasyonun ve güneşin yakıcı, tehlikeli ışınları olan ultraviyole yağmurunun tehdidi altında. Hawking'in bizzat kendisi de bu kötüye gidişin aslında bir kıyamet alameti olduğunu söylüyor.

Bilim insanlarının bas bas bağırdığı "dünyanın çölleşmesi" tehlikesi de, Kur'an'ın kıyamet alameti olarak öne çıkardığı felaketlerden bir diğeri. Buzullar eridikçe hava sıcaklığı daha da artıyor ve bu aşırı sıcaklar dünyadaki bitki örtüsünü her geçen gün zayıflatarak yok ediyor. Bunun sonucunda en verimli, ekin fışkıran mümbit topraklar bile kuruyup çöle dönecek. Kur'an, bu kuruma ve çölleşme olayından bir kıyamet alameti olarak çok net bir şekilde bahseder.

Çırılçıplak Kalan Dünya

Bu konudaki en temel ve açık kanıtlar, yani beyyineler Kehf Suresi'nde karşımıza çıkar. İlk olarak 47. ayet genel tabloyu şöyle özetler: "O gün dağları yerinden yürütürüz; yeryüzünü üzerinde hiçbir şey kalmamış, çırılçıplak bir halde görürsün. Bütün insanları huzurumuzda toplamış, içlerinden tek bir kişiyi bile hesap dışı bırakmamışızdır.".

Hemen ardından gelen 7 ve 8. ayetler ise bu "çırılçıplak kalma" durumunu şöyle detaylandırır: "Biz yeryüzündeki şeyleri, insanlar iş ve üretim konusunda nasıl davranacak diye onları sınamak için bir süs yaptık. Ve şu da bir gerçek ki, biz yeryüzündeki her şeyi bitki yeşermeyen, kıtlığa ve ölüme yol açan kupkuru bir toprak haline elbette getireceğiz.".

Bu ayetler bize çok açık bir şey söylüyor:

Dünya bir gün üzerindeki tüm bitkilerle birlikte kuruyup gidecek.

Yeryüzü, büyük kıtlıklara ve toplu ölümlere neden olan kavrulmuş bir toprak parçasına dönüşecek.

Sözcüklerin İçindeki Gizli Felaket

Kur'an'da dünyanın bu korkunç halini anlatmak için çok özel kelimeler seçilmiştir. Yeryüzü anlamına gelen 'sa'îd' kelimesinin yanına, onu nitelemek için 'cürüz' kelimesi eklenmiştir.

Râgıb'ın açıklamalarına göre cürüz; üzerinde tek bir ot bile bitmeyen veya sonradan tamamen kuruyup bu hale gelmiş toprak demektir. Üstelik bu kelimenin içinde çok daha karanlık anlamlar gizlidir:

Şiddetli kıtlık yaşanması.
Hayvanların ve insanların açlıktan ölmesi.

Hatta bu kelimeyle aynı kökten gelen "çereze" sözcüğü, insan ve hayvan kalabalıklarının topluca yok olması, helak olması anlamına gelir. Eski önemli sözlükler ve âlimler olan Fîrûzâbâdî'nin el-Kaamus'u ve Râgıb'ın el-Müfredât'ı bunu tam olarak böyle açıklar. İşte buz dağlarının erimesiyle artan o kavurucu sıcağın dünyayı getireceği acı son tam olarak budur.

Venüs'e Dönen Dünya ve Son Uyarı

Dünyanın yaşayacağı bu dehşet verici sonu, insanlığa en çarpıcı haliyle anlatan kişi yine ünlü fizikçi Stephen Hawking olmuştur. Hawking aynen şöyle der:

"Korkarım ki dünyamızı saran hava tabakası, yani atmosfer ısına ısına, sonunda tıpkı yüzeyi kaynayan sülfürik asitlerle dolu Venüs gezegenine benzeyecek.".

Bir fizikçi ve bilim insanı olan Hawking, Kur'an'dan yola çıkarak altını çizdiğimiz bu uyarıların neredeyse tamamını tek tek insanların dikkatine sunmuştur. O, insanlığın önümüzdeki bin yıl içinde tamamen yok olma tehlikesiyle burun buruna geldiğini tüm dünyaya ilan etmiştir.

Bize sorarsanız, Hawking'in yaptığı bu uyarının ta kendisi bile başlı başına bir kıyamet işaretidir. Tabi ki bu söylenenleri ibret alarak (ders çıkararak), irfanla (derin bir anlayışla), imanla (inançla) ve basiretle (gerçeği görebilen uyanık gözlerle) dinleyenler için....

Kendi Elimizle Kurduğumuz Kıyamet: Nükleer Tehdit

Doğamızı ve dünyadaki o hassas dengeyi tehdit eden en büyük tehlikelerin başında silahlar, özellikle de nükleer silahlar geliyor. Bu nükleer dehşetin ne kadar korkunç boyutlara ulaştığını anlamak için şu gerçeğe bakmak yeterli: Ta 1985 yılında, dünyadaki nükleer silahların toplam gücü tam 58 milyar insanı öldürebilecek seviyeye çıkmıştı. Düşünün, 2000'li yıllarda bu tehdidin ne kadar akıl almaz bir noktaya geldiğini tahmin etmek bile ürkütücü.

Bu dehşeti gözümüzde canlandırmak için 1986 yılında yaşanan Çernobil felaketi bize acı bir ipucu veriyor. Birleşmiş Milletler bu felaketi tarihin en büyük teknolojik afeti olarak kayıtlara geçirdi. Neler mi oldu?

Tam 7 ton radyoaktif (çevreye ölümcül radyasyon yayan) madde etrafa saçıldı.

İlk belirlemelere göre 32 bin insan hayatını kaybetti.

Radyasyonun vücutlarda yarattığı yıkım yüzünden kanser vakaları bugün bile can almaya devam ediyor.

İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya'nın Nagazaki ve Hiroşima şehirlerine atılan iki atom bombasından tam iki yüz kat daha fazla radyasyon yayıldı.

Uzmanların raporlarına göre bu ölümcül kalıntılar yüzlerce ya da binlerce değil, milyonlarca yıl boyunca zehir saçmaya devam edecek.

Dünyanın Sonunu Getirmek İçin Savaşa Gerek Yok

Diyelim ki yeryüzünde artık hiçbir savaş veya çatışma çıkmayacak. Dünyanın fişini çekmek için Çernobil gibi iki ya da üç "kaza" yaşanması bile fazlasıyla yeterli. Görüldüğü gibi, insanoğlunun kibrinden doğan bu azgınlık, doğayla ve hatta yaratıcısıyla inatlaşması bizi işte tam da bu uçurumun kenarına getirdi.

Peki, kıyametin yani dünyanın sonunun yaklaştığını anlamak için Kur'an bize hangi ipuçlarını veriyor? Elbette hepsini tek tek saymak mümkün değil ama insanın artık aklını başına toplayıp toparlanma vaktinin geldiğini gösteren bazı çok net "beyyinelere" (açık ve kesin kanıtlara) dikkat çekmek gerekiyor.

Birinci İşaret: Kredi Döneminin Bitmesi ve Peygamberliğin Sonu

Kur'an'ın bize sunduğu temel kanıtları şöyle sıralayabiliriz:

Peygamberliğin Sona Ermesi: Bildiğiniz gibi, peygamberlik kurumu Hz. Muhammed ile birlikte tamamen son buldu. Hatta onun bir diğer adı da "Âhir Zaman Peygamberi", yani dünyanın son demlerinin elçisidir.

Âhir Zamanın (Son Dönemin) Anlamı: Bu kavram, varlıkları terbiye edip olgunlaştıran Allah'ın, insanoğluna tanıdığı sürenin, yani bir nevi "kredi" döneminin bittiği zaman dilimini ifade eder. Artık peygamberler aracılığıyla insanlara mesaj gönderme işi kapanmıştır.

Hesap Vaktinin Gelmesi: Eğer insana verilen bu kredi dönemi kapandıysa, bunun zorunlu ve tek bir sonucu vardır: Hesap sorma dönemi başlamıştır! Çünkü dünyadaki hiçbir süre, hiçbir imkan insanlara başıboş takılsınlar diye verilmemiştir. Allah'ın insanlara bu krediyi verirken gösterdiği cömertlik, "nasılsa hesap sorulmayacak" anlamına kesinlikle gelmez.

İnsanoğlu, Allah'ın o uçsuz bucaksız merhametini çok yanlış anladı. O'nun süre verirken gösterdiği cömertliği, "nasılsa kimse benden hesap sormayacak" sanarak devasa bir hataya düştü. Ama elbette bu hatanın bir bedeli olacak.

İkinci İşaret: Hesap Vaktinin Yaklaştığının Açıkça Bildirilmesi

Kur'an, insanlığın o rahat rahat kredi kullandığı dönemin kapandığını ve hesabın başladığını son derece net bir dille anlatır. İşin ilginç yanı, bu uyarının doğrudan peygamberler anlamına gelen "Enbiya Suresi"nin hemen başında yapılmasıdır. Yani insanlara şu mesaj verilir:

"Peygamberler aracılığıyla size açılan krediler bitti. Kur'an'ın indirilmesiyle birlikte, yediklerinizi ve yaptıklarınızı ödeme, yani hesap verme süreci resmen başladı."

Enbiya Suresi'nin ilk üç ayetindeki o sarsıcı kanıt aynen şöyledir:

"İnsanların hesap vakti iyice yaklaştı! Ama onlar hâlâ derin bir gaflet (gerçeklerden habersizlik) içinde yüz çevirip duruyorlar.

Rablerinden onlara gelen, söze dökülmüş her yeni öğüdü ve uyarıyı ancak alaya alarak, eğlenerek dinliyorlar. Kalpleri hep bir oyun ve oyalanmada."

Bu ayetleri okuyunca hiçbir zorlamaya veya derin yoruma gerek kalmadan şunu anlıyoruz:

Kur'an geldikten sonra kredi alma devri kapandı, hesap verme devri açıldı.

İnsanın Önündeki İki Yol ve Küresel Yıkım

Bu hesap döneminde insanın önünde sadece iki seçenek vardır:

Birinci İhtimal: İnsanoğlu kendine çeki düzen verir, geçmişten dersini alır. Kendisine tanınan o krediye layık bir şekilde, tam da Allah'ın beklediği gibi sorumluluk sahibi bir insan olur.

İkinci İhtimal: İnsan, sorumluluklarını umursamaz. İnatçı bir tavırla aymazlığa (gerçekleri görmezden gelmeye ve vurdumduymazlığa) devam eder.

Maalesef Enbiya Suresi'ndeki uyarılar bize gösteriyor ki, insanoğlu bile isteye ikinci yolu seçti. İnsan, kendi özgür iradesiyle o kredinin hesabını vermemeye kararlı duruyor. Kur'an işte tam da bu noktada, işleyen ilahi kanunu açıklıyor: İnsan nesli toptan helak edilecek (tamamen yok edilecek) ve yerlerine yeni bir "emanet taşıyıcı" (Allah'ın verdiği sorumlulukları omuzlayacak yeni bir) nesil inşa edilecek.

Eski medeniyetlerde bu iş şöyle olurdu:

Görevini boşlayan, yoldan çıkan medeniyet yok edilir, yerine yepyeni bir medeniyet kurulurdu. Ancak dünyanın son demlerini yaşayan bu toplum için kıyamet, her şeyin tamamen silinip süpürüldüğü küresel bir yok oluş şeklinde gerçekleşecek. Bu sarsıcı yıkım ayetlerde şöyle anlatılıyor:

"Her şey helak olacak (yok olacak), sadece Allah'ın yüzü baki kalacaktır (sonsuza dek var olacaktır)." (Kasas, 88; Rahman, 26-27).

Ve o büyük yok oluş günü geldiğinde, İbrahim Suresi 48. ayetin dediği gibi yerküre bambaşka bir yerküreye, gökler de bambaşka göklere dönüşecek; herkes tek ve mutlak güç sahibi olan Allah'ın huzurunda toplanacak.

Üçüncü İşaret: Ay'ın Yarılması

Kıyametin iyice yaklaştığını kanıtlayan o büyük işaretlerden bir diğeri de "Ay'ın yarılması" olayıdır. Kamer Suresi'nin ilk beş ayeti bu durumu şöyle özetler:

"Saat (kıyamet vakti) yaklaştı, Ay yarıldı. Onlar bir mucize görseler hemen sırt çevirir ve 'Bu sürüp giden bir büyüdür!' derler. Yalanladılar, sadece kendi heveslerine ve kuruntularına uydular. Oysa her iş ve her oluş, kesin bir karara, kusursuz bir ölçüye ve düzene bağlanmıştır. Yemin olsun ki, onlara geçmişin haberlerinden içinde bolca ibret, sakındırma ve tehdit bulunanı çoktan gelmiştir. Bu, zirveye ulaşmış, doğruluğu tartışılmaz bir hikmettir.

Ama ne yazık ki uyarılar hiçbir işe yaramıyor."
Buradan anlıyoruz ki, Ay'ın yarılması aslında insanları sarsıp uyandırması gereken bir işaret, bir mucizedir. Ancak insanlık bundan zerre kadar ders çıkarmamış, kendine çeki düzen vermemiş, üstüne üstlük bu işaretle dalga geçmiştir.

Buradaki en ilginç detay, Ay'ın yarılmasının Kur'an'da "doruk noktaya çıkmış hikmet" olarak tanımlanmasıdır. Kur'an'ın başka hiçbir yerinde bir mucize için bu ifade kullanılmaz. Yani Ay'ın yarılması öyle sıradan bir doğa olayı değil, özünde "hikmet" (derin bir bilgi ve düşünce birikimi) barındıran sarsıcı bir kıyamet alametidir.

Eski Rivayetler ve Ay'a Yolculuğun Gerçek Anlamı

Geleneksel ve eski söylentiler bu olayı hep şöyle anlatır: "Bu ayet indiği günlerde Ay fiziksel olarak ortadan ikiye yarıldı, sonra tekrar birleşip eski haline döndü. İşte bu da bir mucizedir."

Ancak böyle bir durum, Kur'an'ın "sünnetullah" dediği, yani Allah'ın evrene koyduğu o kusursuz ve değişmez doğa kanunlarına tamamen aykırıdır. Eğer o

dönemde insanlara gökyüzünde bir ışık yansıması, bir parçalanma görüntüsü gösterildiyse buna kimsenin bir itirazı olamaz; bu mümkündür. Ama Ay'ın o devasa fiziksel kütlesinin gerçekten ikiye bölünüp sonra tekrar birleştiğine dair bilim tarihinde en ufak bir iz veya kanıt yoktur. Doğa kanunları içinde böyle bir olayın yeri bulunmuyor.

Tefsir (Kur'an yorumu) tartışmalarına hiç girmeden konunun özünü ve bizim ne düşündüğümüzü çok net bir şekilde söyleyelim:

Biz, "Ay'ın yarılması" (şakk-ı kamer) ayetinin aslında insanlığın Ay'a ayak basmasını anlattığını düşünüyoruz. Çünkü ayetin barındırdığı o tanrısal bilgeliğe, tarihsel akışa ve bilimsel gerçeklere en uygun olan açıklama tam olarak budur.

Ay'ın yarılması mucizesi, aslında insanlığın Ay'a inmesinin, orayı kazıp kaya parçalarını koparark (yani Ay'dan bir parça yararak) dünyaya dönmesinin tamamen sembolik bir anlatımıdır. Kısacası bu büyük mucize, insanoğlunun Ay'a ayak bastığı 1969 yılında vücut bulmuş, gözler önüne serilmiş (tecelli etmiş) ve "Kıyamet artık kapınızda!" diyen sarsıcı bir belge olarak önümüze konmuştur.

Gökyüzünün Zehirli Dumanla Boğulması

Kıyametin ayak seslerini duyuran en büyük işaretlerden biri, gökyüzünün nefes almayı zorlaştıran yoğun bir dumanla kaplanmasıdır.

Arapçada "dühan" denilen bu duman, Dühan Suresi'nin 9. ve 16. ayetleri arasında çok net bir şekilde anlatılır. İnsanlar her şeyi bir oyun sanıp şüphe içinde oyalansalar da, ayet gökyüzünün gözle görülür bir duman getireceği o güne dikkat çeker. Bu duman insanları çepeçevre saracak, inleterek acı çektirecek bir azaptır. O gün geldiğinde insanlar "Rabbimiz bizi bu azaptan kurtar, biz artık gerçekten inanıyoruz" diyecekler.

Fakat onlara daha önce her şeyi delilleriyle açıklayan bir elçi gelmiş, onlar ise yüz çevirip "Bu adam eğitilmiş bir deli" diyerek öğüt almayı reddetmişlerdir. Allah, bu azabı biraz hafifletse bile insanların hemen eski umursamaz hallerine döneceğini, ancak o "en büyük vuruşun" yapılacağı gün mutlaka intikam alınacağını söyler.

Ayette bahsedilen bu duman, aslında teknolojinin gökyüzüne saldığı zehirli dumandan başka bir şey değildir. Bütün insanlık bu kirlilikten acı çeker ve şikayet eder. Hatta ozon tabakasının delinmesinin asıl sebebi de bu dumanın giderek yoğunlaşmasıdır.

Teknolojinin Faturası ve Gökyüzündeki İki Tehdit

İnsanoğlu bu suçtan, yani doğayı kirletmekten kendisi de şikayetçi olsa zerre kadar ders almaz; doğayı, bitkileri, hayvanları ve en nihayetinde bizzat kendini zehirlemeye inatla devam eder. Uğruna bedel ödediğimiz teknoloji faturası olan bu "zehirli duman soluma" durumu, aslında insanlığın başına açılmış en büyük belalardan biridir.

Kur'an, Zâriyât Suresi 22. ayette gökyüzünden bahsederken çok ibretlik bir söz söyler: "Sizin rızkınız da göktedir, tehdit edildiğiniz şey de...".

Gökyüzünden gelen bu tehdit iki ayaklıdır:

Birincisi, şu an soluduğumuz bu zehirli dumandır.

İkincisi ise gelecekte kullanılması muhtemel uzay silahlarının yaratacağı korkunç felakettir.

Tüm bu tabloya bakınca, ayette geçen o 'büyük vuruş gününün', yani kıyametin artık kapıya dayandığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Birbirini Katlayan Doğal Afetler Zinciri

Kıyametin bir diğer işareti ise doğal afetlerin her seferinde bir öncekinden çok daha şiddetli yaşanmasıdır. Dühan Suresi'nden hemen bir önceki sure olan Zühruf Suresi'nin 48. ayeti bu gerçeği şöyle açıklar: "Onlara gösterdiğimiz her ayet-alamet, kız kardeşi olan ayet-alametten mutlaka daha büyüktür. Belki hatalarından dönerler diye onları azaba uğrattık.".

Burada "kız kardeş alametler" denilen şey, aslında peş peşe gelen ve giderek hızlanarak artan doğal afetlerdir.

Bu felaketlerin başını depremler çekmektedir.

Bu ahir zamanda (dünyanın son döneminde) ardı ardına dizilen her doğal felaket, bir öncekini gölgede bırakacak kadar büyük olacaktır.

Tahminlere göre bu artan felaketlerin en korkuncu, kutup bölgelerindeki devasa buz dağlarının erimesi olacaktır.

Yerkürenin Uçlarından Erimesi

Kur'an, hesap sorma, azap ve kıyametten bahsettiği en çarpıcı ayetlerinde "yerkürenin uçlarından sürekli azaltmalar" yapıldığını söyler. Buz kütlelerinin erimesi olayının, tam da insanın hesap verme vaktinin geldiğini anlatan ayetlerin içinde geçmesi tek kelimeyle ayrı bir mucizevi uyarıdır.

Şu ayetlere bir bakalım:

Ra'd Suresi 41 ve 42. ayetlerde Allah şöyle der: Bizim o yerküreye gelip onu uçlarından eksilttiğimizi görmüyorlar mı? Hüküm veren Allah'tır ve O'nun

kararını sorgulayacak kimse yoktur. O hesabı çok hızlı görür; inkar eden nankörler o sonsuzluk yurdunun kime ait olduğunu yakında anlayacaklardır.

Enbiya Suresi 44-47. ayetlerde ise şu ifadeler yer alır: Biz onları ve atalarını, ömürleri kendilerine uzun gelecek kadar nimetler içinde yaşattık. Hâlâ yerküreye gelip onu uçlarından eksilttiğimizi görmüyorlar mı?. Onlara Allah'ın azabından ufak bir esinti bile dokunsa "Vay halimize, biz gerçekten zalimlermişiz!" derler.

Kıyamet gününde öyle adalet terazileri kurulacaktır ki, hardal tanesi kadar küçücük bir şey bile olsa ortaya dökülecek, kimseye zerre kadar haksızlık yapılmayacaktır. Hesap sorucu olarak Allah yeter.

Süregelen Bir Yok Oluş İşareti

Yerkürenin iki ucundan eksiltilmesi; hesap, kıyamet ve insanın vurdumduymazlığı çerçevesinde sunulmuştur. Yani kutuplardan yaşanan bu erime ve eksilme, insanı açıkça tehdit eden bir belirtidir. Bu tehdidin ana hedefi kıyametin ve hesap gününün ta kendisidir.

Burada asıl eleştirilen durum, insanların iki uçtan eksilme olayını kıyamet işareti olarak görmesi gerekirken inatla ders almamasıdır.

Eskiden beri geleneksel Kuran yorumcuları (müfessirler) ve çevirmenleri (mealciler), bu ayetlerdeki "iki uçtan eksiltmeyi" dünyanın tam yuvarlak değil de kutuplardan biraz basık olması gerçeğiyle açıklayıp işin içinden çıkmışlardır. Yazar, kendi çevirisinin (mealinin) ilk baskılarında da aynı hataya düştüklerini itiraf etmektedir.

Ancak herkesin gözden kaçırdığı gramer kuralı şuydu: Bu ayetlerde kullanılan fiil, Arapçada "muzârî" denilen, yani şimdiki ve geniş zamanı kapsayan bir fiildir. Muzârî, işin devamlı olduğunu ve tekrar ettiğini gösterir. Kısacası,

dünyanın iki ucundan eksiltilmesi geçmişte olup bitmiş bir olay değil, tam şu an olmakta olan, devam eden bir işlemdir.

Buradan dünyanın iki ucunun basık olmasıyla ilgili şu iki net anlam çıkıyor:

Birinci Anlam: Yerküre en başta deve kuşu yumurtası şeklinde (Nâziat Suresi, 30. ayette geçtiği gibi) yaratılıp yuvarlatıldığında, kutuplardaki uçları doğası gereği biraz basıktı.

İkinci Anlam: Yerküre, belirli bir zaman geçtikten sonra işte bu basık olan iki ucundan sürekli olarak aşındırılıp eksiltilecektir. Ve dünyamızın yaşadığı bu ikinci aşama, kıyametin alametlerinden biri olarak gerçekleşmektedir.

Gerçekleşen Felaket ve Kapanan Nefes Borumuz

Dünyadaki genel ısınma (küresel ısınma), kutuplardaki buzulların erimesini korkunç bir hızla artıracak ve tam da ayetteki gibi o noktalarda fiziksel bir "eksilme" yaşanacaktır. Kuran'a göre bu erime ve eksilme, insanlığın sonunun yaklaştığını gösteren en somut tehditlerden biridir.

Kutsal metinleri, uyarıları ve kehanetleri bir kenara bıraksak bile, bu yıkım süreci gerçek hayatta çoktan fiilen başlamıştır. Küresel bir ziraat uzmanı olan C. Dean Freudenberger'in ortaya koyduğu gerçekler kan dondurucudur:

Son birkaç yüzyıldaki vahşi kullanım yüzünden, on bin yıl önceki ekilebilir arazilerin tam yüzde ellisi kaybedilmiştir.

2000'li yıllara gelindiğinde, 7 milyarlık devasa insan nüfusuna karşılık, elde kalan arazinin yüzde ellisi daha yok olacaktır.

Sonuç olarak tüm yeryüzünün sadece yüzde dördü ekilebilir alan olarak kalacaktır.

İşin en acı tarafı, yeryüzündeki tüm canlıların hayatta kalması için şart olan "atmosferik oksijen", çölleşen bu devasa alanlarda artık üretilemeyecektir.

Kıyamet alametleri konusunun belki de en can alıcı noktalarından biri olan "Dabbetül Arz'ın Çıkışı" meselesine geçiş ise bu felaketler zincirinin hemen ardından gelir.

Kuran-ı Kerim, kıyametin, yani dünyanın sonunun geldiğini haber veren en önemli işaretlerden biri olarak "Dabbetül Arz" diye bir varlıktan bahseder. Kuran'daki Neml Suresi'nin 80 ile 85. ayetleri, insanların yaptıkları kötülükler yüzünden nasıl bir sona doğru sürüklendiğini anlatır. İşte tam bu son yaklaşırken, yeryüzünden bir "dabbe" çıkacağı söylenir.

Hatta 82. ayet bu durumu açıkça şöyle anlatır: "O söz, tepelerine indiğinde, yerden onlar için bir dabbe çıkarırız da o onlara, insanların bizim ayetlerimize gereğince inanmadıklarını söyler.".

Peki ama insanlığı uyaran, hesap vaktinin geldiğini haber veren ve insanları Allah'ın koyduğu evrensel kuralları çiğnemekle suçlayan bu gizemli varlık, yani dabbe aslında nedir?

Kuran'da Dabbe Kelimesinin İzini Sürmek

"Dabbe" kelimesi, Kuran'da on dört yerde tek bir varlığı, dört yerde ise çoğul haliyle (devâbb) birden fazla varlığı anlatmak için kullanılır.

Sözlüğe baktığımızda bu kelimenin "debelenen şey", yani hareket ederken zorlanan, sürünür gibi çabalayan canlı anlamına geldiğini görürüz. Kuran bu kelimeyi aslında yeryüzündeki tüm canlılar, ama en çok da hayvanlar için kullanır.

Ünlü Kuran yorumcusu Elmalılı Hamdi Yazır, bu kelimenin neredeyse "hayvan" kelimesiyle aynı anlama geldiğini söyler. Mesela Nur Suresi 45. ayet, yerde sürünen, iki veya dört ayaklı tüm hayvanlara dabbe der. Ancak işin ilginç tarafı şudur:

Hud ve Nahl surelerindeki bazı ayetlere baktığımızda, "dabbe" kelimesinin sadece hayvanları değil, insanları da içine alacak şekilde kullanıldığını açıkça görürüz.

Elmalılı Hamdi Yazır da tam bu noktaya dikkat çekerek, bu kelimenin hayvanlar kadar insanlar için de kullanılabileceğini haklı olarak belirtir. Gelelim bizim asıl konumuz olan Neml Suresi 82. ayetteki varlığa.

Bu ayette bahsedilen dabbenin bir hayvan olması kesinlikle imkansızdır. Neden mi? Çünkü bu varlık insanlarla konuşacak, onlara ibretlik dersler verecek ve çok akıllıca uyarılarda bulunacaktır. Hatta insanlığın duyabileceği en hayati uyarılardan birini yapacaktır. Sıradan bir hayvanın böyle bilgece bir uyarı yapması elbette düşünülemez.

En Büyük Yorumcuların Ortak Fikri

Peygamberimizden sonra Kuran'ı en iyi yorumlayan, yani en büyük müfessir olarak bilinen Hz. Ali, bu ayetteki varlık için çok net bir tarif yapar. Hz. Ali der ki: "O, kuyruğu olan bir dabbe değil, sakalı olan bir dabbedir.". Yani kıyamet habercisi olarak gösterilen bu varlık düpedüz bir insandır. Ünlü yorumcu Elmalılı da Hz. Ali'nin bu sözünü hatırlatarak, ayette bahsedilen canlının açıkça bir insan olduğu sonucuna varır.

Ortalıkta "Dabbetül arz" ile ilgili Peygamberimizin sözü (hadis) olduğu iddia edilen bir sürü söylenti dolaşır. Ancak eski zamanlardan beri pek çok uzman, bu sözlerin güvenilir olmadığını defalarca söylemiştir.

Hatta yirminci yüzyılın en büyük hadis uzmanı sayılan Elbânî (1999 yılında vefat etmiştir), "Silsiletü'l-Ehâdîs ez-Zaîfa" adlı eserinde bu ortada dolaşan söylentilerin tamamının uydurma olduğunu kanıtlamıştır. Bu yüzden Kuran'ı anlamaya çalışırken bu uydurma sözlere bel bağlamak bizi büyük bir yanlışa düşürür. Eğer sadece Kuran'a bakarsak, bu varlık hakkında şu net özellikleri görebiliriz:

Dabbetül Arz'ın Kuran'daki Net Özellikleri

Gökten Değil, Yerden Çıkacaktır: Neml Suresi 82. ayet, bu varlığın göklerden veya başka, doğaüstü boyutlardan beklenmemesi gerektiğini özellikle vurgular. İnsanların genelde böyle büyük kurtarıcıları veya uyarıcıları hep göklerden, madde ötesi yerlerden bekleme gibi bir huyu vardır. Eğer Kuran onun "yerden" çıkacağını üstüne basarak söylemeseydi, insanlar kesinlikle onun ruhani, madde ötesi bir varlık olduğunu sanacak ve ona akıl almaz, doğaüstü nitelikler yakıştıracaklardı.

O Kesinlikle Bir İnsandır: Bu varlık konuşur ve insanları uyarır. Peki, madem konuşan bir insan, Kuran ona neden doğrudan "insan" demiyor da, hareket etmekte zorlanan anlamındaki "dabbe" kelimesini kullanıyor? İşte asıl işaret, asıl belirti buradadır.

Fiziksel Olarak Tam Sağlıklı Değildir: O, söylediği onca akıllıca söze ve yaptığı büyük uyarılara rağmen, bedensel olarak sağlıklı, tam işlevsel bir insan değildir. Normal bir insanın rahat hareketlerini yapamaz; tam da kelimenin anlamı gibi "debelenen", çabalayan bir varlığın hareketlerini sergiler.

Zihni Kusursuz, Bedeni Eksiktir: Beyni, düşünceleri ve özü tek kelimeyle mükemmel bir insandır, ancak bedeni tam anlamıyla çalışmaz. İşte onun en büyük belirtilerinden biri de zaten budur.

Bilimin Zirvesindedir: Dışarıdan bakıldığında normal bir insandan çok, hareket edemeyen, çabalayan bir canlı gibi görünür. Fakat buna rağmen insanlığa en ileri fikirleri, en üst düzey bilimsel verileri üretip sunan ve dünyanın sonunu haber veren kişi bizzat odur.

Konuşma Değil, İşaretlerle Anlaşma

Dabbetül arzın bir diğer özelliği ise derdini anlatma şeklidir. Kuran, onun derdini anlatmasını ifade etmek için "teklîm" kelimesini kullanır. Teklîm kelimesinin kökeni "kelm" kelimesidir ve bu kelime aslında "yaralamak, iz bırakmak" anlamına gelir. Kuran, normal sözlü anlatımlar için genellikle söz anlamına gelen "kavl", açıklamak anlamına gelen "beyan" veya yine söz anlamına gelen "hadis" gibi kelimeleri kullanır. Ancak dabbetül arzın konuşmasını anlatmak için özellikle bu "teklîm" kelimesi seçilmiştir.

Biz bu "teklîm" denilen iletişim şeklinin başka nerelerde kullanıldığını yine Kuran'dan öğreniyoruz. Mesela Allah'ın insanlara vahiy indirmesi, yani ilahi mesaj göndermesi de bir tür teklîmdir. Burada unutulmaması gereken çok önemli bir detay var:

Allah'ın insanla teklîm yoluyla kurduğu iletişimde, doğrudan kelimelerin ağızdan döküldüğü bir karşılıklı konuşma yoktur; bu iletişimde her zaman işaretler ve aracılar devreye girer. Yani teklîm olayında kelimeler, sadece konuşan kişi ile onu dinleyen kişi arasındaki cihazlar veya vasıtalar tarafından dile getirilebilir.

Nitekim Şûra Suresi 51. ayette de Allah'ın bir insanla konuşmasının ancak bu "teklîm" denilen işaretli ve aracılı yolla olabileceği açıkça belirtilir.

İşte dabbetül arz denilen bu habercinin konuşması, en azından insanlığı dünyanın sonu hakkında uyarması da doğrudan kendi bedeniyle değil, işaretler ve birtakım aracılar yardımıyla olacaktır. Zaten o, normal bir insanın bedensel

işlevlerini yerine getirmekten çok uzaktır. O; fiziksel bedeniyle değil, kusursuz beyni, engin bilgisi ve ruhuyla ön plana çıkan, çağını aşan bir varlıktır.

Günümüzden Çarpıcı Bir Örnek

Kuran'ın bize sunduğu tüm bu verileri ve özellikleri yan yana getirdiğimizde, acaba dabbetül arzın gerçekte kim olabileceğini bulabilir miyiz? Elbette bu konuda yüzde yüz kesin bir yargıya varmak imkansızdır, ancak ortadaki verilere bakarak güçlü bir tahminde bulunabiliriz.

Dabbetül Arz dendiği zaman, yazarın aklına tek bir isim geliyor: İnsanlığı durmadan kıyametin, yani dünyanın sonunun yaklaştığı konusunda uyaran ve **Kuran'daki tüm bu sıradışı özelliklere harfi harfine uyan ünlü dahi fizikçi Stephen Hawking.**

Kur'an'da Sanayi, Teknoloji ve Üretim Kavramları

Kur'an'da "sınâat" diye bir kelime geçer. Bu kelime hem hüner ve sanat hem de günümüzdeki anlamıyla sanayi ve endüstri-teknoloji demektir. Hatta bugünkü Arapçada bile tam olarak bu modern anlamıyla kullanılır. Ünlü sözlük yazarı Hans Wehr de modern Arapça sözlüğünde bunu aynen böyle doğrular.

Bu kelimenin kökü olan "sınâat", "sanâat" ve "sun'" kelimeleri Kur'an'da fiil ve isim olarak tam 20 yerde karşımıza çıkar. Türkçede kullandığımız "sanat" kelimesi de günümüz Arapçasında fabrika anlamına gelen "masna'" (çoğulu masaani') kelimesi de hep aynı kökten doğmuştur.

Eski alimlerden Râgıb el-İsfahanî (ölümü 1108), ünlü eseri el-Müfredât'ta bu kökü çok güzel açıklar. Ona göre "sun'", sıradan bir iş değildir. "Sun'", eşsiz ve özgün bir eylem sergilemektir.

Burada çok ince bir detay vardır:

Her "sun'" bir eylemdir.

Ancak her eylem bir "sun'" (yaratıcı iş) sayılmaz.

Sıradan eylemler hayvanlara veya cansız varlıklara da mal edilebilir.

Ancak "sun'" dediğimiz bu özel yaratıcı üretim, hayvanlara veya cansızlara mal edilemez.

Kısacası "sun'" ve "sınâat"; yepyeni bir şey var etmek, yaratıcılık isteyen eylemler sergilemek ve eserler üretmektir. Fakat işin ilginç yanı, Kur'an bu sözcükleri ve türevlerini genellikle eşya üzerindeki yaratıcı faaliyetler için kullanır.

Çoğunlukla da makbul olmayan, insanı yoldan çıkaran, dengeyi bozan ve dünyayı felakete sürükleyen üretimleri anlatırken hep bu kökten gelen kelimeleri seçer.

Allah'ın Gözetimindeki Üretimler ve Kontrolden Çıkan Sanayi

Tabii Kur'an, sanayi (sınâat) yoluyla ortaya konan bilimi ve üretimi tamamen reddetmez. Yaratıcı Kudret'in (Allah'ın) bu üretimleri titizlikle izlediğini söyler. Hatta makbul olan ve işe yarayan üretimleri bizzat kendi gözetimi ve denetimi altına almıştır.

Şu ayetler bu durumu netleştirir: "Kuşkusuz, Allah, onların yapmakta olduklarından tam anlamıyla haberdardır." (Nûr Suresi 30, Fâtır Suresi 8).

Örneğin gemi yapmak bir sanayi işidir. Allah, Hz. Nuh'a bu sanayi ürününü yapması için vahiy göndermiş ve ona tam olarak şu emri vermiştir: "Vahyimize

bağlı olarak, gözlerimizin önünde gemiyi yap!" (Hûd Suresi 37, Mü'minûn Suresi 27). Aynı şekilde, Hz. Davud'a öğretilen koruyucu zırh yapma sanatı da Kur'an'da bir "sınâat" (sanayi/teknoloji) olarak övülerek tanıtılır. (Enbiya Suresi 80, Sebe' Suresi 11).

Buna rağmen, sanayinin (sınâatın) Kur'an'da öne çıkan asıl özelliği olumsuzluğudur. Dünyaya tapan, azgınlaşan, şiddet, zorbalık ve işkence saçan medeniyetler, hep bu sanayiye dayanan bir şımarıklık hastalığı içinde resmedilir.

Çünkü kontrolden çıkan sanayi şu yıkıcı sonuçları doğurur:

İnsan hayatındaki mutluluk payını düşürür.

Doğal yaşamı bozar.

İnsanı bunalıma ve karmaşaya sürükler.

Bu psikolojik hastalığın baş temsilcisi Firavun ve onun medeniyetidir. İsrailoğulları'na akıl almaz işkenceler ve zulümler yapan Firavunların sonunu, A'raf Suresi 137. ayet şöyle anlatır: "Firavun ve toplumunun sanayi olarak meydana getirdiklerini de dikip yükselttikleri sarayları da yere geçirdik."

Göz Boyayan Teknoloji ve Ölümsüzlük Yanılgısı

Firavun'un zulmüne destek veren bir başka sanayi kolu daha vardı: O medeniyetin geliştirdiği aldatma ve büyü hüneri! Aslında bu durum bize çok sarsıcı bir gerçeği fısıldar. Her teknolojik üretimin içinde bir çeşit "büyü" özelliği vardır. İnsanın gözünü boyar, aklını başından alır, çeler.

Firavun da tam olarak bunu yapmıştı. Hz. Musa'nın gösterdiği mucizeleri gölgede bırakmak için o devasa sanayi kadrosunu seferber etmişti. Ama Hz. Musa'ya, Firavunlar medeniyetinin bu teknolojik hünerlerine karşı şöyle dendi:

"Sağ elindekini yere bırak! Onların, sanayi olarak ortaya çıkardıklarını yalayarak yutsun. Onların sanayi olarak ürettikleri sadece bir büyücünün hilesinden ibarettir. Büyücü ise nereye giderse gitsin asla kurtuluşa (iflah) eremez." (Tâha Suresi 69).

İğretiye, zulme ve acımasızlığa öncelik verip Allah'a ters düşenlerin sığındıkları şey, işte sanayinin bu insanı yıkan ve aldanışa sürükleyen yanıdır. Sanayiyi (sınâatı) Allah'ın ve insanın bile üstünde bir güç gibi görenler, sonunda korkunç bir hayal kırıklığı ve hüsranla yüz yüze kalırlar. (Hûd Suresi 14-16, Kehf Suresi 103-105). Hatta Kehf Suresi 103-105. ayetler, sadece sanayi ile güzellik yaratmaya çalışmanın koca bir aldanış ve boşa kürek çekmek olduğunu açıkça söyler.

Bu aldanışın bir başka örneği, Hûd Peygamber'in kavmi olan Âd topluluğudur. Onlar da kendi geliştirdikleri sanayiye kapıldılar. Bu sayede kendilerini ölümsüz sanmaya başladılar ve sonunda çöküp gittiler.

Kur'an burada, fabrika ve atölye anlamına gelen "masna" kelimesinin çoğulu olan "masâni" kelimesini kullanır. Onların, sanayiyi insani ve ölümsüzlük değerlerinin üstünde tutma bedbahtlığını şöyle yüzlerine vurur:

"Ad kavmi de peygamberlerini yalanladı. Kardeşleri Hûd onlara şöyle demişti: 'Siz hiç sakınmıyor musunuz?...

Sanayi üreten yerler (fabrikalar) edinerek sonsuzlaşmak ümidine mi düşüyorsunuz? Yakaladığınız vakit zorbaca yakalıyorsunuz! Artık Allah'tan sakının da bana itaat edin. O bildiğiniz nimetleri önünüze yayandan sakının! O size yığınla nimet lütfetti:

Davarlar
Oğullar
Bahçeler
Pınarlar.

Büyük bir günün azabı üstünüzedir diye korkuyorum.'" (Şuara Suresi 123-135).

Günümüzde Sanayi Şımarıklığı ve Savaşların Sorumluları

Hz. Muhammed'in ümmeti döneminde ise durum biraz farklıdır. Sanayi ve teknolojiyle azıp zulme ve kavgaya meydan verme işini Ehlikitap (kendilerine kitap verilen zümre), özellikle de Hıristiyanlar sergileyecektir.

Ehlikitabın insanları saptıran sözleri, haksız ve zalim yollarla elde ettikleri nimetleri yemeleri ve sanayi ile şımarmaları tesadüf değildir. Bunun temel sebebi, kendi din temsilcilerinin görevlerini yapmaması, sadece kendi çıkarlarını ve ceplerini düşünmeleridir. (Mâide Suresi 59-64. Ayrıca bkz. Tevbe Suresi 34-35).

Üzerinde durduğumuz bu noktaya değinen ayetler çok ince bir ayrım yapar. Sanayinin getirdiği o denge bozukluğunu ve tahribatı, sınâi (sanayi) üretimini temsil ettikleri için Hıristiyanlara mal eder. Ancak bu yıkımı simgeleyen harpleri (savaşları) 'alevlendirme' işini Yahudilerin eseri olarak gösterir. (Mâide Suresi 64).

Tokmak Gibi İnen Musibet: "Kaaria"

İşte bu kontrolden çıkmış sanayinin (sınâatın) insanların başına musallat edeceği en büyük belanın Kur'an'daki sembol adı "Kaaria"dır.
Hatta Kaaria, Kur'an'da doğrudan bağımsız bir surenin adı olarak da yer alır.

Önce bu konunun temel kanıtı saydığımız Ra'd Suresi 31. ayete bakalım:

"O küfre sapanlara gelince, sanayi olarak ürettiklerinin sonucu olarak, başlarına gülle-tokmak türünden belalar inmeye devam edecek yahut o belalar onların yurtlarının yakınına konacak. Ta, Allah'ın vaadi gelinceye değin. Allah, vaadine asla ters düşmez."

Peki, sanayinin bir sonucu olarak gelecek olan bu "kaaria" tam olarak nedir?

Kaaria, Arapçada bir şeyi başka bir şeye şiddetle çarpmak, vurmak anlamına gelen "kar'" kökünden türemiş bir isimdir. Buna göre kaaria, Elmalılı Hamdi Yazır'ın da çok güzel ifade ettiği gibi; gülle demektir, tokmak demektir. İnsanın başına aniden çarpan, beynini patlatan şey demektir.

"Kar'" kökündeki bu vurma ve çarpma eyleminde, şiddetli bir ses çıkarma detayı esastır. Kılıç, sopa, tokmak veya gülle gibi şeylerin çarpışmasında daima bu "kar'" kelimesi kullanılır. Kelime tarihsel gelişimi içinde evrilmiş ve zamanın insana çarpan, onu sersemletip bunaltan belalarının da genel adı olmuştur.

Kıyametin Boyutları ve Cehennemi Bir İnfilak

Kur'an, bu "kaaria" kelimesini kıyamet anlamında da kullanır. Ancak burada çok önemli bir detayı unutmamak gerekir. Kur'an'da bahsedilen kıyamet, sadece o bildiğimiz, dünyanın sonu olan "son kıyamet"ten ibaret değildir. Kıyametin farklı boyutları vardır:

Bireysel
Toplumsal
Evrensel
Ontolojik (Varoluşsal) boyutlar.

Az önce verdiğimiz ayette geçen "kaaria"nın, her şeyi bitiren o son ve büyük kıyamet anlamında olmadığı çok açıktır. Çünkü ayet, bunun bir sanayi (sınâat) eseri olarak "sürekli tekrarlanacağını" söylüyor. Sürekli tekrarlanan bir şey, büyük kıyametten başka bir şey olmalıdır.

O halde kaaria; büyük kıyameti de içine alan koca bir "kıyametler serisinin" ortak adıdır. Öyle bir felakettir ki, başa geldiği zaman insanlık dünyası için tam bir kıyamet manzarası yaratır. Kaaria Suresi, bu manzaranın dehşetini tam olarak şöyle dile getirir:

"O Kaaria! Nedir Kaaria? Kaaria'nın ne olduğunu sana bildiren nedir? O gün insanlar, çırpınarak yayılmış pervaneler (kelebekler) gibi olurlar. Dağlar, didilmiş renkli yün gibi olur. İşte o gün, tartıları ağır basan kişi, evet o kişi, hoşnutluk verici bir yaşayış içindedir. Tartıları hafif çekeninse, anası Hâviye'dir. Onun ne olduğunu sana bildiren nedir? Kızışmış bir ateştir o!" (Kaaria Suresi).

Bu tasvir edilen manzarayı, büyük kıyameti bir kenara bırakarak düşündüğümüzde, karşımızda atomik silahların ateşiyle ortaya çıkacak bir manzara canlanıyor. İşte Allah'a ve doğal hayata ters düşmüş bir sanayinin ürünlerinin sebep olduğu o büyük musibet, o "kaaria" tam olarak budur.

Bu öyle cehennemi bir infilak (patlama) olayıdır ki, insanları serseme çevirip dehşet, korku ve bağrışmalarla darmadağın eder. Bu ayetler bize adeta bir atom bombasının veya nükleer başlıklı bir silahın yapacağı tahribatı tanıtır gibidir. Kaaria Suresi, sanki böyle devasa bir patlamanın etrafa yayacağı o dehşet ve paniği tablolaştırır.

İblis ve Âdem'in Yaratılış Özü

Evrendeki varoluşun eksi, yani negatif kutbunu İblis, diğer adıyla şeytan temsil eder. Kutsal kitabımız Kur'an'ın çok net bir şekilde belirttiği üzere, İblis ateşten yaratılmış bir varlıktır.

Aslında İblis bir cindir ve Kur'an'a göre cinler ateşten yaratılmıştır.

Diğer tarafta ise varoluşun artı, yani pozitif kutbu vardır. Bu kutbu temsil eden Âdem, yani insan ise topraktan yaratılmıştır. Kur'an, Yaratıcı'nın bu iki zıt kutbu var edişini Rahman Suresi'nin 14. ve 15. ayetlerinde şöyle anlatır:

İnsan, pişirilmiş çamur gibi kuru bir balçıktan var edilmiştir.

Cin ise ateşin dumansız olanından yaratılmıştır.

Kehf Suresi'nin 50. ayetinde İblis'in cinlerden olduğu açıkça söylenir. Burada "cin" kelimesi hem bildiğimiz cin türünü anlatıyor olabilir hem de kelimenin kök anlamı olan "gözden saklı, görünmez, gizli" manasında kullanılmış olabilir.

Her iki durumda da İblis, gözle göremediğimiz ama yaptığı şeytani işlerle, yani kötülüklerle varlığını hissettiğimiz gizli bir kuvvettir. Kur'an, cinlerin atasının (cânn) dumansız ateşten yaratıldığını söyler. İblis'in de ateşten yaratıldığı kesin olduğuna göre, o da şüphesiz cin topluluğunun bir parçasıdır.

Allah, Âdem'e secde edilmesini emrettiğinde İblis meleklerin arasındaydı. Ancak Kur'an ondan hiçbir zaman bir melek olarak bahsetmez.

Melekler, Cinler ve Tabiat Kuvvetleri

Fakat şöyle bir durum da vardır: Cin kelimesi aslında görünmeyen tüm varlıkları kapsayan çok geniş bir anlama sahiptir. Hal böyle olunca, melekler de görünmeyen varlıklar oldukları için geniş anlamda cin kavramının içine girebilirler.

İşte İblis'in en başta bir melek olduğuna dair yaygın inanışın kaynağı bu olabilir. Üstelik Kur'an'daki, "Melekler toptan secde ettiler, İblis müstesna (İblis hariç)" cümlesi de dolaylı yoldan onun meleklerden biri olabileceği fikrine kapı aralar.

Kur'an, "melek" kavramıyla aslında doğadaki her seviyede yer alan tabiat kuvvetlerine işaret eder. Bu durumda İblis de evrendeki temel faaliyetlerden, oluşumlardan ve tabiat kuvvetlerinden biridir. Yani ister melek olsun ister İblis, ikisi de temelde doğanın birer gücü olarak karşımıza çıkar.

İblis evrendeki ateş kuvvetidir ve her zaman toprak kuvveti olan Âdem'in tam karşısına, ona zıt olarak yerleştirilmiştir.

Peki Âdem'in bir doğa kuvveti olarak anlamı nedir? İnsan ontolojik, yani gerçekten kendi başına var olan somut bir varlıktır. Ama Âdem için aynı şeyi tam olarak söyleyemeyiz.

Âdem, insan denen varlığın gerisinde yatan o oluşum sürecini ve doğadaki kuvvet yanını anlatan geniş bir kavramdır. O, doğrudan İblis'in karşısına dikilen bir ilkedir.

Âdem'in yaratılışında göze çarpan ilk nokta şudur: O sadece topraktan değil, aynı zamanda bir tekâmül, yani aşama aşama ilerleyen bir gelişim süreci içinde yaratılmıştır. Topraktan yaratıldığını anlatan ayetler, aslında bu varoluşun bir anda sihirlenmiş gibi olmadığını, aşamalı bir gelişimin sonucunda gerçekleştiğini anlatır.

Topraktan İnsana Aşamalı Yaratılış

Kur'an bu yaratılışı anlatırken Âli İmran 59, A'raf 12 ve Hicr 26. ayetlerinde aşama aşama şu kelimeleri kullanır:

Bazen "türab", yani kuru toprak der.

Bazen "tîn", yani çamur ifadesini kullanır.

Bazen "hame", yani uzun süre beklemiş ve cıvıklaşmış çamurdan bahseder.

Bazen de "salsal", yani vurulunca ses çıkaran kurumuş çamur kelimesini seçer.

İşte burada çok net bir tekâmül, yani aşamalı bir ilerleme ve gelişim süreci görüyoruz. Kuru bir toprak önce çamura dönüyor, sonra şekil veriliyor, kurutuluyor ve vurulunca ses çıkaran işlenmiş bir madde haline geliyor.

Hatta "hame" ve "salsal" (beklemiş çamur ve kurumuş çamur) kelimelerinin geçtiği ayette, bu çamurun "mesnûn" olduğu söylenir. Mesnûn; rastgele değil, belirli bir şekle, ize ve plana göre özel olarak düzenlenmiş demektir.

Demek ki Âdem'in yaratılış sürecine tamamen iradeli, yani bilinçli ve planlı bir aşamalı gelişim hakimdir.

İnsanın daha sonraki yaratılış aşamalarından bahseden ayetler de bunu doğrular. Kur'an, insanın nutfe (erkek üreme hücresi olan meni) ve alak (anne karnında rahme tutunan ilk embriyo) aşamalarından geçerek yaratıldığını açıklayarak, bu aşamalı gelişime bir kez daha dikkat çeker.

Kur'an'ın Hicr Suresi 29. ayetindeki açıklamalarına göre, Âdem'in bedeninin bu şekilde aşama aşama oluşması ile ona ilahi "nefha"nın, yani Allah'ın ruhundan üflemesinin arasında uzun bir zaman geçmiştir.

Kısacası Âdem, hem bedensel yapısı hem de taşıdığı o ilahi emaneti (ruhu) alması bakımından aşamalı bir testten ve gelişimden geçmiştir. Bu yüzden Âdem sadece kanlı canlı bir kişinin adı değildir; insan denen varlığın Yaratıcı'nın zihnindeki planının, projesinin ve evrendeki temel ilkesinin adıdır.

Âdem Prensibi ve Teknolojik Cehennem

Bu durumda aslında "âdem" kelimesini büyük harfle yazmamak daha doğru bir yoldur. Çünkü o bir şahsın değil, bir varlık prensibinin, bir ilkenin adıdır. Yine de bizler geleneksel kabullere uyarak bu kelimeyi büyük harfle yazmaya devam ediyoruz.

Peki, İblis ve Âdem gerçekte neyi sembolize ediyor?

İblis; ateşten bir varlık olarak enerjiyi, özellikle de elektrik gibi teknolojik enerjileri ve en sonunda da cehennemi ifade eder. Zaten İblis'in yaratıldığı o doğa kuvveti olan ateşin (Arapça adıyla nâr) kendisi, aynı zamanda cehennemin esası ve diğer adıdır.

Net bir ifadeyle: İblis, bütünüyle bir cehennem kuvvetidir. Onun can düşmanı olan Âdem (yani toprak ilkesi) ise; kirlenmemiş saf doğayı, tertemiz bir uzayı ve bozulmamış bir doğal hayatı anlatır.

Âdem'in o meşhur "düşüşü", yani cennetten çıkarılması olayı da aslında doğal ve temiz varlık planından koparılması anlamına gelir. Bu kopuşun ve düşüşün baş sebebi ise, ateş kuvveti olan İblis'tir.

Tüm bunlardan yola çıkarak şu acı tespiti yapabiliriz: Teknoloji ve onun bir uzantısı olan kirlenmiş tabiat, dengesi bozulmuş doğal çevre ve zehirlenmiş uzay; Âdem'in (toprak ilkesinin) İblis'in prensibi olan ateşe ve teknolojik cehenneme yenik düşmesini ifade eder.

Sayıların Diliyle Ateş ve Toprak Savaşı

Kur'an'da yer alan kelime sayıları ve tablolar da bu yenilgiyi kesin olarak kanıtlamaktadır:

Doğanın temel güçlerinden biri olan İblis'in yaratıldığı ateş (nâr) kelimesi, Kur'an'da 120 küsur yerde geçer.

Buna karşılık Âdem'in yaratılışını, yani toprağı anlatan kelimeler toplamda sadece 36 yerde kalır.

Kuru toprak anlamına gelen "türab" 17 kez geçer.

Çamur anlamına gelen "tın" 12 kez geçer.

Kurumuş, ses veren çamur anlamına gelen "salsal" 4 kez geçer.

Şekil verilmiş balçık anlamına gelen "hame-i mesnûn" ise 3 kez kullanılır.

Bazı düşünürler, Kur'an'daki nâr (ateş) kavramı yerine nûr (ışık) kavramını temel alırlar. Nûr kelimesi Kur'an'da 40 küsur yerde geçer. İblis'e karşı bir kuvvet olarak nûr (ışık) ve toprağı birleştirip toplu bir halde düşünürsek, ikisinin toplam gücü ancak 70 küsur yapacaktır.

Bu durum bize şunu gösterir: Kur'an; İblis'in temsil ettiği o negatif (eksi) ateş gücünün, Âdem'in temsil ettiği bütün kuvvetlerin toplamından bile daha fazla olduğuna dikkat çekmektedir.

Eğer ışığı (nûru) hesabın dışında tutarsak, Âdem'in varlık ve yaratılış gücü (36), İblis'in varlık gücünün (120 küsur) ancak üçte birine denk gelmektedir.

Sayıların işaret ettiği bir diğer çarpıcı tablo ise şöyledir:

Ateşin gücü olan "İblis" kelimesi 11 kez geçer.

İblis'in diğer adı olan "şeytan" kelimesi ise 88 kez geçer.

İkisinin toplam sayısı tamı tamına 99'dur.

Bu 99 sayısı çok önemlidir; çünkü bu sayı, Allah'ın Kur'an'da geçen isimlerinin ve sıfatlarının (Esmaül Hüsna) toplam sayısıyla birebir aynıdır.

Yani ateş kuvveti olan İblis'in anılma sayısı ile Allah'ın 99 isminin sayısı tamamen aynı dengededir. Buna karşılık "Âdem" ismi Kur'an'da 25 yerde geçmektedir.

Bütün bu detayların ve sayıların işaret ettiği tek bir acı gerçek vardır:

İblis'in temsil ettiği varoluş kudreti ve enerjisi, Âdem'in temsil ettiğinden çok daha yüksektir.

Bu gerçek de bize şunu gösteriyor: İnsan, tekâmülünü (yani o ruhsal ve fiziksel aşamalı gelişim sürecini) üzerinde yaşadığımız bu Dünya yerküresinde başarıyla tamamlayamayacaktır.

Ortada iki seçenek kalır: Ya yepyeni bir insanlık nesli gelecektir, ya da şu anki mevcut insan nesli bu gelişimini tamamlayabilmek için Dünya'nın dışına, başka bir ortama (farklı bir gezegene veya başka bir varoluş boyutuna) göç edecektir.

Doğanın Ayarlarıyla Oynamak: Şeytani Bir Plan

Kuran, doğanın temel yapısının ve dengesinin bozulmasına "tağyir" diyor. Eski sözlük çevirmenlerinden Asım Efendi bu durumu halkın anlayacağı dilden çok net özetliyor: Bir şeyin ilk baştaki doğal halini bozup onu bambaşka bir kılığa sokmak, yani "tebdil" ve "tahvil" etmek. Kuran'da bu kelime ve türevleri toplam altı yerde karşımıza çıkıyor.

Bu kullanımların beş tanesi tamamen olumsuz bir anlam taşıyor.Sadece bir yerde tarafsız, yani nötr bir anlamda kullanılıyor.

Kuran bu "tağyir" kelimesini en çok doğal dengeyi yıkmak ve hayatın ahengine zarar vermek anlamında kullanıyor. Hatta Kuran'a göre bu bozma işi tam anlamıyla şeytani bir eylem. Nisa Suresi'nin 119. ayetinde Şeytan'ın Allah'a açıkça meydan okuyarak şöyle dediği anlatılıyor: "Yemin olsun, onları yoldan çıkaracağım. Onları kuruntulara ve boş inançlara sürükleyeceğim. Okudukları şeyin anlamını bilmeden okumalarını sağlayacağım.
Onlara emir vereceğim, gidip hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine emir vereceğim, Allah'ın yarattığı doğal yapıyı değiştirecekler.".

Hayvanların kulaklarının yarılmasının burada örnek verilmesi müthiş bir ipucu. Bu detay, canlıların yapısıyla, özellikle de genleriyle oynamanın Kuran tarafından doğrudan şeytanın bir işi olarak görüldüğünü kanıtlıyor.

Genetiği Değiştirilen Gıdalar ve Yıkılan Doğal Öz

Kuran'ın bu uyarılarına dedektif titizliğiyle baktığımızda, genetik oynamaların gıdaların ve tohumların genlerini değiştirmeyi de kapsadığı net bir şekilde ortaya çıkıyor. Yaratılışın değiştirilmesine karşı çıkılırken "tebdil" kelimesi de kullanılıyor ki bu da tağyir ile neredeyse aynı anlama geliyor, yani bir şeyi değiştirip başka bir şeye dönüştürmek demek. "Allah'ın yaratışında ve yarattıklarında tebdil yoktur, olmamalıdır" deniliyor.

Rum Suresi 30. ayette bu yasak konurken "fıtrat" kelimesi karşımıza çıkıyor. Fıtrat dediğimiz şey, yaratılışın ta kendisi, her şeyin temelindeki o tertemiz doğal özdür. Ayete göre tebdil yapmak, işte bu doğal temeli, fıtratı bozup yozlaştırmaktır.

Ayet tam olarak şöyle der: "Sen yüzünü, tertemiz ve doğru bir inançla (yani bir hanif olarak) dine, Allah'ın insanları yaratırken içine koyduğu o doğal öze

(fıtrata) çevir. Allah'ın yaratışında hiçbir değişiklik yapılamaz. Doğru ve eskimez din işte budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmez.".

Allah'ın isimlerinden biri de yaratıcı anlamına gelen "Fâtır"dır. Hal böyleyken, fıtratla (doğal özle) oynamak, Allah'ın gücüne ortak olmaya kalkışmak kadar korkunç ve vahim bir cürettir.

Doğanın dengeleriyle oynamak, ona zarar verip tahrip etmek, dinsizliğin ve imansızlığın en büyüklerinden biridir, hatta belki de en birincisidir.

Kuran'a dayanarak şu nedenselliği çok rahat kurabiliriz:

İnsan hayatının bugün adeta cehenneme dönmesinin en temel sebebi, gıdaların ve tohumların genetiğiyle oynanmasıdır.

Kuran bu genetik müdahale teknolojisini, insanın mutluluğunu zehirleyen şeytani bir yıkım mekanizması olarak görür.

Bu zehirli mekanizma, insanın berekete ve mutluluğa dayalı medeniyetini yerle bir eder.

Bunun yerine insanlığa "korku ve açlık azabından bir elbise" giydirir.

Muhammed Suresi 15. ayet, doğanın bu yıkıcı değişimini su üzerinden örneklendiriyor.

Cennetin Saflığından Yeryüzü Cehennemine

Bu ayet, gıdalardaki doğal yapının korunmasını cennet hayatının en büyük kanıtı olarak sunuyor. Ayetteki o büyüleyici tasvir şöyledir: "Sakınanlara söz verilen cennet şöyledir: Orada bozulmayan sudan ırmaklar, tadı hiç değişmeyen sütten nehirler, içenlere lezzet veren şaraptan nehirler ve süzme baldan oluşan

nehirler vardır. Orada onlar için her türlü meyve ve Rablerinden bir bağışlanma vardır.".

Burada dikkat çeken bir detay var; tağyir (bozma) kelimesi yerine onunla tamamen aynı anlama gelen "âsin" sözcüğü kullanılıyor. Cennetin en büyük özelliklerinden biri oradaki su ve bal gibi gıdaların bozulmadan, yani "âsin" olmadan kalmasıdır.

Âsin kelimesi, eski çevirmen Asım Efendi'nin tabiriyle "tadı ve rengi değişmiş (yani mütağayyir olmuş) su" demektir. Kısacası cennetteki sular ve ballar, yapısı genetiği bozulmamış, tamamen doğal gıdalardır. Cennet, doğallığını kaybetmiş, bozulmuş (âsin) yiyeceklerden tamamen arındırılmış bir ülkedir.

Kuran, doğal gıdaların özelliklerini yok eden bu teknolojik zehirlenmenin insan hayatını cehenneme çevirdiğini kendi üslubuyla defalarca vurguluyor. Hayatın bu kadar çekilmez bir cehenneme dönüşmesinin tek bir sebebi var: İnsanın kendi içindeki doğal dengeyi ve yapıyı bozması.

İnsan bu bozulmayı kendi içinde yaratmadıkça, Allah ona verdiği nimeti ve mutluluğu asla bozmaz. Nitekim Kuran uyarır: "Allah bir topluma lütfettiği nimeti, o toplum birey olarak kendi içlerindekini değiştirmedikçe değiştirmez." (Enfâl, 53).

Bitmek Bilmeyen Yap-Boz Döngüsü

Elbette bazen kötü bir durumdan iyi bir duruma geçmek için de bozulanı değiştirmek, yani müdahale etmek (tağyir) gerekebilir. Eğer doğal yapı bir kez bozulmuşsa, dengelerin yeniden yerine oturması için bu bozukluğu düzeltecek yeni bir müdahale (yani tağyirin tağyiri) şarttır.

Ra'd Suresi 11. ayet bu gerçeği Kuran'a özgü, sürekli işleyen bir karşılıklı etkileşim (diyalektik) kuralına bağlar. Ayet der ki: "Gerçek şu ki, bir toplum

kendi iç dünyasını değiştirmedikçe, Allah da onların maruz kaldığı durumu değiştirmez. Allah bir topluma perişanlık dileyince artık onu geri çevirecek bir güç yoktur. Onlar için Allah'tan başka koruyucu bir dost da olamaz.".

Buradan net bir şekilde anlıyoruz ki Kuran, sürekli işleyen bir varoluş döngüsüne işaret ediyor. Bu varoluş döngüsünde süreç şöyle işler:

İnsan önce bir şeyleri bozar.

Sonra o bozduğu şeyi düzeltmeye çalışır.

Ardından tekrar bozar.

Bu sürekli devam eden bir gelişim (tekâmül), bir "boz-yap, yap-boz" sürecidir.

Her yeni sonuç (sentez), bu tez ve antitez (yani yap-boz) çatışmasının devamlılığıyla ortaya çıkar.

Ancak Kuran'ın çok kesin bir çizgisi vardır: Bu bitmek bilmeyen "yap-boz" sürecinde yaratılışın, uzayın ve doğanın temel dengelerine asla dokunulmamasını emreder.

Şeytanın sürekli bozguncu (tağyirci) bir kimlikle öne çıkması bize şunu kanıtlar: Bir şeylerin doğal yapısını bozmak, Allah'a uygun, merhametli (Rahmani) bir davranış kesinlikle değildir.

Şeytanın Son Hamlesi ve Tükenen Zaman

Şeytan, Âdem'e boyun eğmeyi reddedip isyan bayrağını çekince ilahi huzurdan kovulmuş ve lanetlenmişti. Bunun üzerine Tanrı'ya döndü; insanı yoldan çıkaracak güce sahip olduğunu, eğer kendisine zaman verilirse bunu ispatlayacağını söyledi. Tanrı da ona bu izni verdi.

Hikayenin asıl ürpertici olan tarafı ise Kuran'ın şeytanın bu iddiasında başarılı olacağını açıkça bildirmesidir.

Şeytan, kendisine süre verilirse insanların büyük çoğunluğunu yoldan çıkaracağına yemin etmişti (Araf Suresi, 17). Sebe Suresi 20. ayet bu acı gerçeği şöyle yüzümüze vurur: "Yemin olsun, İblis onlar hakkındaki tahmininde haklı çıktı. İnananlardan oluşan bir grup dışında hepsi ona uydu.".

Şeytana verilen bu izin "bilinen bir vakte" (vakt-i mâlum) kadardı. Kuran'a göre bu süre, insanların diriltileceği gün, yani kıyamet sonrasına denk gelen zamandır. (Bu bilgi Bakara, Araf ve Hicr surelerinde de defalarca desteklenir.)

Şeytanın doğal yapıyı bozma ve yozlaştırma eylemleri, nedeni ve sonucuyla şu korkunç tabloyu doğurmuştur:

Doğal dengeler tamamen altüst olmuştur.

Uzay ve yeryüzü zehirlenmiştir.

Genlerle oynanarak doğal gıdalar mahvedilmiştir.

Genetiği değiştirilmiş ve kanserojen hale getirilmiş gıdalar yüzünden insan nesli yozlaşmıştır.

Son olarak, klonlama denen o büyük saldırıyla yaratılışın en temel dengelerine bile tecavüz edilmeye başlanmıştır.

Tüm bu delillerin ışığında, şeytanın en başından beri arzuladığı bu hedeflere ulaşmış olması çok net ve sarsıcı bir gerçeği gösteriyor. Ona verilen süre artık dolmak üzere. Yani, insanın yeryüzündeki ömrü bitmek üzeredir.

Hayvanların Doğasıyla Oynamak: Klonlama

Nisa Suresi’nin 119. ayeti bize çok net bir uyarı yapıyor. Şeytanın insanları yoldan çıkarması, önce canlıların yaratılışını bozmakla başlayacak. Bu duruma eski dilde "tağyir" deniyor; yani bir şeyin doğal yapısını, özünü, genetiğini değiştirmek.

İşin ilginç tarafı, bu bozulma önce büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar üzerinde denenecek. Yakın tarihi düşününce taşlar yerine oturuyor; canlıların genetiğiyle oynayıp kopyalarını üretmek demek olan "klonlama" işlemi de ilk olarak koyunlar üzerinde başlatılmıştı.

Bu ayet ve hemen sonrasındaki ayetler, bu doğayı bozma işini açıkça "şeytana yandaş olmak" diye adlandırıyor. Olay sadece öteki dünya ile ilgili değil, tam olarak yaşadığımız hayatla da ilgili.

Bu düzene boyun eğenler cehenneme mahkum olacak. Buradaki "cehennem", doğal dengesi ve uyumu tamamen darmadağın olmuş, huzuru kalmamış bir dünyadır.

Buna karşı durup teslim olmayanlar ise cennetle ödüllendirilecek. Buradaki "cennet" ise doğal, bozulmamış bir hayatın insana verdiği gerçek huzur ve mutluluktur. Metin bize bu gerçeği ibretlik, sarsıcı bir dille anlatıyor.

Şeytanın Kendi Ağzından İtirafı ve Hedefleri

Canlıların doğal yapısını bozma fikri, ayetlerde bizzat şeytanın kendi ağzından, bir tehdit olarak aktarılıyor. Şeytanın insanlık için kurduğu karanlık planlar şunlar:

İnsanları doğru yoldan kesinlikle saptırmak.

Onları boş kuruntulara ve hurafelere, yani aslı astarı olmayan uydurma inançlara sürüklemek.

İnsanları, ne anlama geldiğini bilmedikleri metinleri körü körüne okumaya itmek.

İnsanlara emirler verip, hayvanların kulaklarını yarmalarını (bedenlerine acımasızca müdahale etmelerini) sağlamak.

Ve en büyük planı; Allah'ın yarattığı doğal düzeni, canlıların orijinal yapısını değiştirmelerini emretmek.

Küresel Afetler ve Şeytanın Yalan Vaatleri

Bütün bu doğaya müdahaleler, beraberinde küresel çapta büyük felaketler getiriyor. Sistem çok açık işliyor: Kim Allah'ı bir kenara bırakır da şeytanı kendine dost, yandaş edinirse, kesinlikle büyük bir yıkıma uğrar. Açıkça ziyan olur.

Şeytan bu süreçte insanlara sürekli sahte sözler verir. Onları umutlandırır, boş hayaller kurdurur. Düşünmeden, anlamadan okumaya ve uydurma inançlara iter.

Ama aslında şeytanın insanlara vaat ettiği tek şey koca bir yalandır. Bu yalana kananların son durağı cehennemdir. İşin en korkutucu yanı ise, oraya düştükten sonra kaçıp kurtulacak tek bir delik, sığınacak hiçbir yer bulamayacak olmalarıdır.

İyilik Yapanların Asla Şaşmayan Ödülü

Madalyonun bir de diğer yüzü var. İnancını koruyan, barış ve iyilik için çalışan, doğaya ve insana fayda sağlayanlar ne olacak?

Allah, bu insanları altından ırmaklar akan cennetlere koyacağını söylüyor. Üstelik bu geçici bir misafirlik değil; orada sonsuza kadar kalacaklar.

Şeytanın sahte yalanlarının aksine, bu Allah'ın asla şaşmayan, kesin vaadidir. Metin zaten her şeyi şu vurucu soruyla özetliyor: Söz verme ve sözünü tutma konusunda Allah'tan daha doğru, daha tutarlı kim olabilir? (Nisa Suresi, 119-122. Ayetler)

Doğayı Mahvetmek: En Büyük Dinsizlik

Doğayı mahvetmek aslında en büyük dinsizliktir. Peygamberimiz Hz. Muhammed, doğanın dengesiyle oynayanların doğrudan Allah'ın lanetini hak ettiğini söyler. Düşünün ki hayatı boyunca kimseye beddua etmemiş, "Lanet olsun!" lafını ağzına bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az almış bir peygamberden bahsediyoruz. Ama iş doğayı bozmaya gelince hiç lafını esirgememiş ve şöyle demiştir: "Dünyanın düzenini sağlayan, o olmazsa olmaz denge taşlarını bozup yozlaştıranlara Allah lanet etsin!". Bu sert uyarı, ünlü alim Zehebî'nin "Kitabu'l-Kebâir" adlı eserinde de açıkça yer alır.

Peygamberimiz bu uyarıyı yaparken, asla dokunulmaması gereken o değerler için iki eski kelime kullanmış: "Menâr" ve "Tuhûm".

Menâr: Aslında ışık noktası, sınır taşı veya yol gösteren işaret anlamına gelir. Yani dünyanın ayakta kalmasını sağlayan o temel direkler, yeryüzünün belirgin özellikleridir.

Tuhûm: Sözlükte iki arsayı birbirinden ayıran sınır çizgisi demektir. Ünlü eski dil uzmanı Fîrûzâbâdî, bu kelimenin aynı zamanda "gönülden istenen, çok arzulanan şey" manasına geldiğini söyler. Kısacası bu kelime de doğanın hayati önem taşıyan "olmazsa olmazları" demektir.

Her Şeyin Bir Ruhu ve Gösterişsiz İbadeti Var

Kur'an'a göre evren "teosantrik", yani her şeyin merkezinde doğrudan Allah'ın olduğu bir düzene sahiptir. İsra Suresi 44. ayette "Her şey Allah'ı anar, tespih eder ama siz bunu anlayamazsınız" der. İşte bu yüzden kalbini temizlemeye odaklanan eski dervişler (sûfîler), başta yemyeşil bitkiler olmak üzere doğadaki her şeye büyük bir saygıyla yaklaşmışlardır. Çünkü onlara göre bitkiler de ibadet halindedir. Üstelik onların ibadetinde hiçbir gösteriş (riya) veya karşılık bekleme, menfaat (ivaz) yoktur.

Bazı insanlar ağaçları kesip yerine beton duvarlar dikiyor ve orada ibadet edeceklerini söylüyorlar. Bu zihniyete şunu sormak lazım: Sen ne yaptığının farkında mısın?. Gösterişsiz bir şekilde ibadet eden o masum ağacı kesip yok ediyorsun. Yerine ise ibadetine bin türlü gösteriş katan insanı ön plana çıkarıyorsun; bu hiç akıl kârı mı?. Kur'an aslında resmi binalara sıkıştırılmamış bir ibadet anlayışı sunarken çok haklıdır. Çünkü asıl ibadethane, insanların bina yapmak için acımasızca yıktıkları o doğanın ta kendisidir. Sen gerçek mabedi, yani tabiatı yıktıktan sonra onun yerine taştan hangi mabedi koyarsan koy, ne işe yarar?.

Doğanın Kendi İçindeki Mucizevi Çarkı

Peki, bu dini anlatımı alıp bilimin diliyle konuşursak karşımıza ne çıkıyor?. Kur'an'ın bahsettiği o doğanın kendi halindeki zikri, yani ibadeti gerçek hayatta nasıl çalışıyor?. Bunun en çarpıcı örneği doğadaki karbon döngüsüdür.

Karbondioksit (CO2), biz insanların ve hayatın normal akışı içinde ürettiği bir numaralı gazdır ve aslında tam bir zehirdir.

Ancak hayat o kadar kusursuz bir dengeyle kurulmuştur ki, bizim ürettiğimiz bu zehir, başka bir canlı için nefis bir yemeğe dönüşür.

İşte o canlılar bitkilerdir; bitkiler büyümek için bu zehirli karbondioksiti havadan emer, adeta yer yutar.

Karşılığında ise bize tertemiz bir oksijen verirler.

Felaketin Tek Sorumlusu: İnsan

Bitkilerin ve ormanların gücünün yetmediği, yiyemediği o fazla karbondioksiti ise devasa okyanuslar içine çeker. Fakat bu kusursuz çark, sadece doğanın dengesi bozulmadığı sürece tıkır tıkır işler. Denge bir kere bozuldu mu, ne ormanlar ne de sular bu temizlik görevini yapabilir hale gelir. Sonrasında ise tam bir kargaşa, felaket ve kaos patlak verir.

Bütün bunların tek bir sorumlusu vardır: Sadece ve sadece insan. Kur'an, sadece insanların elinden çıkan bu evrensel boyuttaki cinayeti Rûm Suresi 41. ayette şöyle anlatır: "İnsanların kendi elleriyle yaptıkları yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu. Allah, belki hatalarından dönerler diye, yaptıklarının kötü sonuçlarını onlara dünyada tattırıyor.".

Bilimin Acı Gerçekleri ve Tabiat Ananın Şefkati

Dini kaynakları bırakıp bilime kulak verdiğimizde de tablo değişmiyor. 2004 yılı Şubat ayında National Geographic dergisinde yayımlanan verilere göre işin boyutu çok vahim:

İnsanlık olarak atmosfere her yıl ortalama 8 milyar ton zehirli karbondioksit pompalıyoruz.

Bunun 6.5 milyar tonu fosil yakıtlardan (petrol, kömür vs.); 1.5 milyar tonu ise sırf yeşil alanları yok ettiğimiz için ortaya çıkıyor.

Bu devasa zehrin neredeyse yarısı havada kalıyor ve gezegenimizi bir fırın gibi ısıtıyor.

Oysa ormanların her bir hektarı (yaklaşık bir futbol sahası kadar alan), atmosferden yılda ortalama iki ton karbonu temizliyor ve dünyayı ısıtan sera etkisini engellemek için canla başla çalışıyor.

Ama tabiat ananın bize olan merhameti bununla da sınırlı değil. Biz doğayı acımasızca yıpratırken, doğa bizi yine bizden korumak için yepyeni çareler üretiyor. Dünyanın ateşi çıkıp da karbon emme sistemi zayıfladığında, doğa yepyeni bir savunma mekanizması geliştiriyor. Aynı bilimsel kaynağa göre, artan bu sıcaklık, karbon emen ağaçların çok daha hızlı büyümesini sağlıyor; böylece ağaçlar daha fazla karbon yutarak tehlikeli sıcaklık artışını yavaşlatmaya çalışıyor.

Doğanın Kırmızı Alarmı ve Çaresizlik

Ne yazık ki her şeyin bir sınırı var. Dengeleri o kadar ağır bozuyoruz ki, gezegenimiz artık tabiat ananın bile iyileştiremeyeceği bir uçuruma doğru sürükleniyor.

Örneğin, sıcaklıklar kritik bir eşiği aştı bile. Bu yüzden Kuzey Kutbu'ndaki yeraltı buzulları şimdiden erimeye başladı.

Dengenin bozulmasına doğanın cevabı da çok sert oluyor: O binlerce yıllık eriyen buzulların içinde hapsolmuş karbon serbest kalıp havaya karışıyor.

Hesaplamalara göre bu erime durmazsa, havadaki zehirli karbon oranında yüzde 25'lik dev bir artış yaşanacak. Bunun ne kadar korkunç bir sonuç doğuracağını iyi düşünmek lazım.

İşin kötüsü, kirlilikten boğulan okyanuslar da artık eskisi kadar karbon çekemiyor, oranlar düşmeye başladı. İnsanoğlu şimdi paniğe kapılmış, "Acaba yapay karbon emici yerler mi yapsak?" diye çırpınıyor. Mesela havadaki karbondioksiti sıvı hale getirip yerin kilometrelerce altına veya okyanusların dibine pompalamayı planlıyorlar. Ama bu sefer de "Bunun yeraltı sularına ve okyanusun dibindeki canlılara ne zararı olur?" sorusu akıllara takılıyor. Anlayacağınız, dengeleri bozmanın her durumda kesilecek ağır bir 'günah faturası' var ve bu faturayı yine bu günahı işleyen biz insanlar ödeyeceğiz.

En Şefkatli Anne: Ormanlar

Bilim insanlarının dediği gibi, ağaçlar bizi kurtarmak için ellerinden geleni ardına koymuyor ama tehlikeyi gösteren o yanıp sönen kırmızı ışık, yani alarm her geçen gün daha da şiddetleniyor. Normalde karbondioksit zehrinin büyük bir bölümü, doğanın devasa karbon kuyuları olan okyanuslar ve ormanlar tarafından emilir.

Fakat ormanların yeri bambaşkadır; onlar adeta tanrısal lütfün, Allah'ın bize sunduğu en büyük iyiliğin canlı sembolüdür. Dünyanın en şefkatli annesi ormanlardır. Çünkü okyanuslar (yani sular) o zehri sadece içine çeker, emer ama karşılığında bize nefes alacak oksijen veremez. Ama o yemyeşil ağaçlar, zehrimizi yutup bizi ipten almakla kalmaz, üstüne bir de bize hediye olarak tertemiz oksijen sunarlar.

Ortadaki gerçek çok acı ve nettir: Bu zehri yutan ormanlar ve okyanuslar bir gün görevini tamamen yitirdiğinde, koca dünya zehirlenecek ve gezegenin ısı ayarı altüst olacak. Bu koruyucu sistemlerin çökmesinin bir numaralı sebebi de

yine artan küresel ısınma ve bunun yarattığı doğa tahribatıdır. Zaten rakamlar felaketin boyutunu özetliyor; dünyamızdaki karbon seviyesi sadece son iki yüz küsur yılda bile yüzde otuz artmış durumda.

En Büyük Yıkım: Savurganlık

Kur'an, israfı yani eldekini gereksiz yere saçıp savurmayı kesin bir dille yasaklar. Bunun temel sebebi, hayatta bir "orta yol" veya denge tutturmamızı istemesidir. Bu denge kuralı sayesinde, insanın hem bedenine (maddi ihtiyaçlarına) hem de ruhuna (manevi tarafına) aynı anda hak ettiği değer verilir. Böylece, insanın o tertemiz öz yapısında sonradan oluşabilecek bozulmaların ve yoldan çıkmaların en başından önüne geçilir.

Kur'an, insanın bu hassas dengesini koruması için ona şöyle seslenir: "Sonsuzluğunu (ahiretini) unutma, ama dünyadan da nasibini, payını al." (Kasas Suresi, 77. Ayet).

Şunu iyi bilmek gerekir: İnsanın yaratılışında, doğasında var olan hiçbir özellik veya duygu aslında kötü ya da iğrenç değildir. Kur'an'ın iğrenç bulduğu tek şey, içimizdeki bu doğal özelliklerin ve bedenimizin kötüye kullanılmasıdır.

Çiğnenen Kesin Emir ve Acı Gerçek

"Yiyin, için fakat israf etmeyin! Allah israf edenleri sevmez." (A'raf Suresi 31 ve En'am Suresi 141. ayetler. Ayrıca İsra ve Nisa surelerinde de geçer).

Bu söz, Kur'an'ın en temel direklerinden, en büyük emirlerinden biridir. Ama gel gelelim çok acı bir gerçeğe: Bu kesin emir, adına "İslam Dünyası" denilen ülkelerde, özellikle de Arap toplumlarında en çok çiğnenen, en çok hiçe sayılan kuralların başında gelmektedir.

Peki, nedir bu israf?

Kelimenin kökenine ve ilk anlamına inerseniz, israf "zulmetmek, haksızlık ve eziyet etmek" demektir. Kur'an da bu kelimeyi tam olarak bu ağırlıkla kullanır.

Ancak tarih içinde şekillenip bugün Türkçe'de günlük hayatta kullandığımız anlamıyla israf; "savurganlık, eldekini boşa harcama" demektir. Yukarıda bahsettiğimiz "Yiyin, için..." ayetinde de kelime bu günlük anlamıyla kullanılmıştır.

İsrafın en net tanımı şudur: Mantıklı ve makul olan sınırı aşıp, işi artık bir zulüm, bir haksızlık noktasına vardırmaktır.

İsrafın Terazisi: Vicdan

Bir şeyde aşırılığın nerede başladığı ve hangi noktadan sonra israf sayılacağı kişiden kişiye değişir, yani görecelidir. Bu yüzden israf kavramının her zaman tartışmaya açık bir tarafı vardır.

Tam da bu tartışmalı durum yüzünden, neyin israf olup olmadığını belirlerken kullanmak zorunda olduğumuz tek bir ölçü kalır: Vicdan.

Eğer vicdanı devre dışı bırakırsanız, işin içinden çıkamazsınız. Çünkü:

Savurganlık yapan bir insan, "Ben israf etmiyorum" demek için kendine kılıflar ve kanıtlar bulabilir.

Ya da tam tersi, gerçekten zorunlu ve gerekli harcamalar yapan insanları sanki savurganca yoldan çıkmış gibi göstermek kolaylaşır.
Peki doğru ve güvenilir noktayı nasıl bulacağız?

Olayları değerlendirirken şunları göz önünde bulundurmalıyız:

İnsanlığın genel durumuna bakmalıyız.

İçinde yaşadığımız kendi toplumumuzun durumunu süzmeliyiz.

En önemlisi de, bizden daha alt gelir grubunda olan, daha zor şartlarda yaşayan insanların harcama durumlarını hesap etmeliyiz.

Eğer olaylara bu geniş pencereden bakarsak; dün israf sayılan bir şeyin bugün normal bir ihtiyaç olduğunu, ya da tam tersine dün normal olan bir şeyin bugün büyük bir israf sayıldığını görebiliriz.

Dünyanın Başına Gelen En Büyük Bela

Olaylara hangi açıdan bakarsak bakalım, değişmeyen bir gerçek var: İsraf, insanlığın başındaki en büyük belalardan biridir ve tartışmasız bir zulümdür, bir haksızlıktır.

Dünyayı sarsan küresel felaketlerin hepsinin tetiğini önce israf çeker. Bu yönüyle israf, sadece bir hata değil, tüm dünyayı ilgilendiren bir "insanlık suçudur."

İsrafı diğer dertlerden ayıran yıkıcı özellikler şunlardır:

Küresel felaketlerin sadece bir parçası değildir; en büyüğüdür.

Felaketlerin anasıdır, bütün yıkımları harekete geçiren ana motordur.

Tarih boyunca kurulmuş tüm uygarlıkların sonunu getiren en yıkıcı olaydır.

İnsana ve insanın döktüğü alın terine (emeğe) yapılmış en acımasız, en dikenli ihanettir.

İçinde bulunduğumuz modern çağın, bugünkü uygarlığın çöküşünde de en büyük rolü yine israf oynayacaktır.

"Nasıl üretebilirim?" diye kafa yormak yerine, "Nasıl harcarım, nasıl tüketirim?" diye düşünen hazıryiyici kesimler, bu medeniyeti içten içe çürüten yıkıcı veba mikropları gibidir.

Kur'an, sürekli üretmenin yollarını arayan insanı yüceltip baş tacı yaparken; sadece tüketmeyi, bitirmeyi düşünen insanı topluma zararlı görür.

Sömürü Düzenlerinin Ana Besin Kaynağı

Dünyadaki temel kötülükleri; yani baskıyı, şiddeti, insanları sömürmeyi, hak yemeyi ve en sonunda işgalleri ve cinayetleri besleyen ana damar yine israftır. Zaten insanı ezen, ona kan kusturan bir sistem olan Kapitalizm'in en belirgin özelliği de israf üzerine kurulu olmasıdır.

İsraf, Kur'an'ın ahlak anlayışının tam merkezinde yer alan o hassas dengeyi yerle bir eder. Neden mi? Çok acı ve basit bir denklem yüzünden:

İçimizden birinin ihtiyacından çok daha fazlasını harcayabilmesi için, bir başka kişinin ihtiyacından çok daha azını harcaması (yani yokluk çekmesi) kaçınılmaz bir sondur.

Ortadaki Altın Yol

Allah, yeryüzü denen bu büyük sofraya nimetleri herkes için dengeli bir biçimde göndermiştir. Savurganlık yapanlar, sırf kendi çıkarları için bu ilahi dengeyi bozan bencil insanlardır. Kur'an'ın dünyadaki ekonomik ve siyasi sistemlere bakışı tam olarak şöyledir:

Kapitalizm: İsraf ekonomilerini doğuran ve besleyen bu fikir, Kur'an'ın gözünde bir zulüm ve haksızlık düzenidir.

Komünizm: İnsanların yeryüzündeki nimetleri gerektiği kadar ve özgürce kullanmasını engelleyen, kısıtlayan bu sistem de Kur'an'a göre bir başka zulüm düzenidir.

Kur'an, bu iki baskıcı rejimin tam ortasında durur. Her ikisinin de uçlardaki aşırılıklarını dışarıda bırakır, reddeder.

Savurganlığa dayalı bir düzen, dünyadaki nimetlerin sadece belirli kişilerin elinde toplanmasını gerektirir. Bu durum ister istemez dünyadaki bütün paranın ve servetin de aynı küçük azınlığın elinde birikmesine yol açar.

Kur'an, servetin sadece belli başlı güçlerin elinde toplanmasına kesinlikle ve şiddetle karşıdır.

Bu konuda en temel kuralı, şu çarpıcı ayetle koyar:

"Mal ve servet, sadece içinizdeki zenginler arasında elden ele dolaşan bir güç ve üstünlük aracı olmasın!" (Haşr Suresi, 7. Ayet).

Dünyayı Bekleyen İki Büyük Tehlike

İnsanoğlunun elindeki hayati kaynakları gereksiz yere tüketip dünyanın geleceğini tehlikeye atan iki büyük dert var. Birincisi nüfusun hızla artması, ikincisi ise israf, yani elindekini boşa harcama hastalığıdır. İsraf dediğimiz şey, "Faturasını kendi cebimden ödüyorum, kime ne!" diyerek parayı ve kaynakları düşüncesizce, sınır tanımadan sağa sola saçmaktır. Aslında bu haliyle israf, insanlığa karşı işlenmiş çok ağır bir suçtur.

Bir insanın cebinde parasının olması, ona dünyadaki herkesin ortak malı olan kaynakları boş yere tüketme hakkını asla vermez. İnsanlığın bu gerçeği bir an önce öğrenmesi şart; eğer kendi rızasıyla öğrenmek istemeyenler varsa da onlara bu durumun acı bir şekilde öğretilmesi gerekiyor.

Türkiye'yi Yıkıma Götüren İsraf Çarkı

Ülkemiz Türkiye için de en temel tehlikelerin başında israf geliyor. Bu savurganlık, toplumumuzu iki taraflı bir felakete sürüklüyor:

Ürettiğimizden çok daha fazlasını tüketme hastalığına tutulduk; bunun yüzünden de hem kişiler hem de toplum olarak gırtlağımıza kadar borca batıyoruz.

Geçim derdiyle boğuşan devasa kalabalıkların psikolojisi bozuluyor; bu da toplumun içinde derin bir kin ve öfke birikmesine yol açıyor.
İşte bu iki büyük kötülük yüzünden ülkedeki orta sınıf, yani ne çok zengin ne çok fakir olan direk kesim tamamen ortadan kayboluyor.

Toplum; bir yanda elindekini pervasızca saçıp savuran küçük bir azınlık, diğer yanda ise temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayan devasa bir kalabalıktan oluşan dengesiz, hastalıklı bir yapıya dönüşüyor. Türkiye için tehlike çanlarının en büyüğü, işte bu orta sınıfın yok olmasıyla çalıyor.

Sahte Ekonomik Makyaj ve Acı Gerçekler

Bu acı gerçeğin üstünün örtülmesine asla izin vermemeliyiz. Özellikle IMF (uluslararası borç veren kurum), ABD ve Avrupa Birliği'nin yönlendirdiği, halkı kandırmaya ve uyutmaya yönelik siyasetlerin bizi kör etmesine engel olmalıyız. Bu tür politikalar, milleti kandırmak için sadece "ekonomi vitrinini", yani dışarıdan görünen yüzü süslüyor. Ama arka tarafa, asıl işin mutfağına

baktığımızda durum gerçekten içler acısı. Tencereler boş, dolaplarda yiyecek tek bir lokma yok. Halk tam anlamıyla perişan halde. O büyük ve çaresiz kalabalıkların boynu bükük çocuklarının yüzündeki renk her geçen gün biraz daha soluyor, geleceğe dair umutları her yeni gün biraz daha karanlığa gömülüyor.

Gösteriş Merakının Bize Ödettiği Ağır Bedel

İsraf çılgınlığının yarattığı bu hastalıklı psikoloji yüzünden, toplum olarak sürekli ürettiğimizin çok ama çok ötesinde bir tüketim yapıyoruz.

İşin daha da kötüsü, üretimle tüketim arasındaki bu devasa açığı dışarıdan aldığımız borç paralarla kapatmayı bir marifet, bir siyaset başarısı sanıyoruz. Halbuki bizi bağımsızlığımızın bile sorgulandığı bu aciz duruma düşüren şey, kendi ellerimizle yarattığımız bu israf kötülüğünden başkası değil.

İsraf batağına saplanmamızın en büyük nedeni, taklitçilik ve gösteriş yapma hastalığıdır. Kendi elimizde olan şey ne kadar kaliteli olursa olsun, nedense onunla bir türlü yetinip mutlu olamıyoruz. Başkalarını taklit etmeye o kadar meraklıyız ki, dışarıdan gelen mal daha kalitesiz veya değersiz bile olsa sırf yabancı diye bizi çok daha fazla mutlu ediyor.

Kendi Zenginliğimizi Bırakıp Dışarıya Muhtaç Olmak

Bu duruma somut bir örnek verelim:

Türkiye, adeta dünyanın mermer cenneti konumunda bir ülke.

Dünya üzerindeki toplam mermer rezervinin, yani yeraltındaki hazır kaynağın tam yüzde kırkı tek başına bizim ülkemizde bulunuyor.

Dünyanın en elit, en özel resmi veya özel binalarını bizim kendi mermerlerimiz süslüyor.

Ülkemiz, tüm dünyanın mermer ihtiyacını tek başına tam 80 yıl boyunca karşılayabilecek devasa bir güce sahip.

Şu an bildiğimiz hazır mermer kaynağımız 1.5 milyar ton civarında.

Peki biz bu kadar zenginliğin ortasında ne yapıyoruz? O muazzam kalitedeki kendi mermerlerimizi bir kenara atıp, gidip dışarıdan "granit" adlı taşı satın alıyoruz, yani ithal ediyoruz. Ankara Ticaret Odası'nın (ATO) raporlarına göre, sırf bu granit sevdası yüzünden her yıl ülkemizden dışarıya yaklaşık 50 milyon dolar paramız akıp gidiyor.

Lüks Düşkünlüğünün Yarattığı "Zararlı Tip"

İsraf dediğimiz bu hastalık, doğanın ve yaratılışın dengesini altüst ederek hem bireyleri hem de koca bir toplumu içten içe çürütüyor. Bu durum başlı başına devasa bir adaletsizliktir. Dahası israf, birilerinin ihtiyacından çok daha fazlasını harcaması yüzünden, gerçekten harcaması gerekenlerin, yani muhtaçların sefalet içinde yaşamasına neden oluyor.

Bu israf belası, zenginlik ve rahatlık içinde şımarmış "zararlı bir insan tipi" ortaya çıkarıyor. Bu şımarık tip; toplumların, köklü medeniyetlerin, dünyadaki güzelliklerin ve mutluluğun çürüyüp yok olmasının en büyük sebeplerinden biridir.

Çünkü bu zararlı karakter, kendi en uçuk ve saçma keyiflerini tatmin etmeyi, diğer insanların hayatta kalmak için muhtaç olduğu en temel ihtiyaçlardan bile daha önemli görüyor. İsraf, halkın yaşam kaynağı olan pek çok değeri geçici ve bazen de son derece aşağılık keyifler uğruna tüketip bitiriyor; böylece tüm insanlığın geleceğini korkunç bir tehlikeye atıyor.

Küresel Çapta Akıl Almaz Su ve Yakıt İsrafı

Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın yaptığı bir açıklamaya göre, Akdeniz havzasındaki, yani o su kaynaklarından beslenen bölgedeki golf sahaları, halkın içmek için muhtaç olduğu temiz suları tüketip bitiriyor. Bu kurumun hazırladığı rapora göre durum çok vahim:

Akdeniz'deki her bir golf sahasının çimlerini sulamak için harcanan su miktarı, 12 bin insanın yaşadığı koskoca bir yerleşimin tüm su harcamasına denk geliyor! Dünyanın dört bir yanında buna benzer yüzlerce akıl almaz israf örneği yaşanıyor.

Dünyada en çok para harcanan kalemlerden biri petroldür. Ancak petrol için yapılan bu devasa harcamaların yarısından çoğu, sırf insanların bu israf ve lüks tutkusunu tatmin etmek için yapılıyor.

Otomobil yarışları ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) neredeyse her evde fazladan bir tane bulunan o "benzin içen" devasa Jeep tarzı araçlar, aslında sadece ihtiyaç için harcanması gereken petrolün iki, hatta bazen üç katını boş yere yakıp heba ediyor. Elbette bu araçların boş yere yakıp havaya saldığı zehirli gaz miktarı da, gerçekten ihtiyaç için yakılan yakıtın yaydığı zehrin birkaç katı oluyor. İsraf, işte burada da en büyük dert, "belaların belası" olarak karşımıza çıkıyor.

Çözüm: Devletin Örnek Olması Şart

Tüm bu israf çılgınlığını durdurmanın ilk kuralı, bireyler ve devlet (kamu) arasındaki ilişkilerde "önce halkın çıkarlarını koruma" prensibini devreye sokmaktır. Kur'an'ın da en temel anlayışlarından biri olan bu prensibin uygulanmasını engelleyen büyük bir düşman var: Neoliberalizm. Yani her şeyi

serbest piyasaya bırakan, devletin ekonomiye müdahalesini tamamen reddeden ve parayı her şeyin üstünde tutan bu maskeli sistem.

İşte bu sömürü ve israf düzeni, insanlığın üzerine çökmüş en büyük tehlikelerden biri olarak tepemize binmiş durumda.

Bizi esir alan bu tasalluttan, yani bu zorba baskıdan kurtulmanın ilk adımı çok nettir: İlk olarak devletin kendi içine bulaşmış olan israf hastalığının önü bıçak gibi kesilmelidir. Neden mi? Çünkü halkı bu konuda ikna edebilecek ve onlara yol gösterecek en güçlü, en etkili örnek her zaman bizzat devletin kendisidir.

Devletin İçindeki İsraf Hastalığı

Türkiye'de her şeyden önce devletin tam kalbinde çok ciddi bir israf, yani devletin malını gereksiz yere harcama hastalığı var.
Devlet dairesinde çalışan yöneticilerin oluşturduğu sistemde, yani bürokrasideki bu israf, artık insanlık ve vicdan sınırlarını ezip geçmiş durumda.

Utanma duygusu tamamen kaybolmuş. Sırf birbirlerine şirin görünmek, ikiyüzlülük (riyakârlık) yapmak için Cuma namazlarında boy gösteren sözde "dindar" yöneticiler var. Bu kişiler, devletin resmi Mercedes marka araçlarıyla şunları yapmaktan zerre kadar çekinmiyorlar:

Günlük gazete alışverişlerini yapmak,
Çocuklarını okula götürüp getirmek.

Dini kullanarak insanları kandıranların "Ne kadar dindar!" diyerek övdüğü bu yöneticilerin sözde inancı, aslında İslam'ın en hayati kurallarını çiğnemelerine hiç engel olmuyor.

Oysa israf denilen şey, halkın vergileriyle alınan kamu malından yapıldığında çok ağır bir suçtur. Kur'an'ın çok açık sözlerine göre, halkın parasını boşa

harcamak dini inkar etmekle aynı anlama gelir. Yıllardır bu millete şunu anlatmaya çalışıyoruz: Hazreti Peygamber, halkın malını israf edenlerin cenaze namazını kılmamıştır. Fakat bunu bir türlü dinletemiyoruz. Çünkü insanlar bunu anlamak istemiyor, anlamak işlerine gelmiyor.

Yurt Dışındaki Memur Ordusu ve Çarpıcı Gerçekler

İşin bir de yurt dışı boyutu var. Dışişleri Bakanlığı dışında kalan devlet kurumlarının, yabancı ülkelerde görevlendirdiği yaklaşık 4 bin bürokratımız, yani devlet görevlimiz bulunuyor.

Bağımsız ve tarafsız araştırmaların ortaya koyduğu çok acı bir gerçek var. Yurt dışına gönderilen bu devasa ekibin durumu şu:

Yüzde 90'ı tek kelime yabancı dil bilmiyor.
Yüzde 80'i gittiği ülkede hiçbir iş yapmıyor.

Buradan çıkan tek bir sonuç var: Bu insanlar o görevlere devlete hizmet etsinler diye getirilmemiş. Asıl amaç, birilerine iş uydurmak ve birilerini devletin parasıyla zengin etmek.

Yıllarca bakanlık ve diplomatlık (devletleri yurt dışında temsil eden makam) yapmış çok tecrübeli bir isim olan Kâmran İnan, "Türkiye Gerçeği" adlı kitabında bu duruma çok haklı bir isyanla şöyle dikkat çekiyor:

"Amerika Birleşik Devletleri'nin yıllık bütçesi iki trilyon dolar. Buna rağmen adamlar sadece 40 milyon dolar tasarruf edebilmek için yurt dışındaki 30 tane temsilciliğini kapatıyor. Bizim Dışişleri Bakanlığımız ise tam tersini yapıyor. Şuralarda yeni binalar açıyor:"

Tek bir Türk vatandaşının bile yaşamadığı yerlere başkonsolosluklar,

Nüfusu topu topu bir milyon olan küçücük Baltık ülkelerine büyükelçilikler,

Sürekli görev yapacak daimi elçilikler.

İşsiz Güçsüz Binlerce Personel ve Lüks Merakı

Kâmran İnan'ın kitabındaki acı gerçekler bununla da bitmiyor. Hazine ve dış ticaretten sorumlu üst düzey makamlar (müsteşarlıklar), yurt dışına danışman (müşavir) atamak için adeta birbirleriyle yarışıyorlar. Geçmişe ve bugüne bir bakalım:

1980 öncesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) iki ayrı meclis bölümünden oluşurken toplam personel sayısı sadece 650'ydi.

Bugün tek bir meclisimiz var ama personel sayısı tam 5 bin 500'e çıkmış durumda.

Devletin televizyon kanalı TRT'den 12 binden fazla kişi maaş alıyor. Üstelik bu insanların yarısı işe bile gitmiyor çünkü ofiste ne yapacakları bir işleri var ne de oturacakları bir masaları.

Sayıları binleri bulan bu sözde danışmanlar ordusu, bütün gün evinde otururak tıkır tıkır maaşını alıyor.

Ülkenin acı gerçeklerine baktığımızda ise; 10 bin köyde içecek su yok, sağlık ocaklarında verilecek ilaç yok, okullarda çocukların oturacağı sıra yok. Ama bu yoklukların ortasında devletin parasıyla şunlar alınıyor:

İsviçre'nin Cenevre kentindeki büyükelçi için tam 4 milyon dolara ev,

Bakanlara, elçilere ve konsoloslara tanesi 500 bin Alman Markı olan 200 adet lüks Mercedes makam aracı.

Yabancı Ülkelerle Aramızdaki Utanç Farkı

En geri kalmış, en fakir illerimizde bile valilerin ve emniyet müdürlerinin altındaki makam araçları, Mercedes'in en lüks, en son modellerinden oluşuyor. Herkese örnek olması gereken Başbakanlık makamı ise israfın, yani parayı sokağa atmanın en kötü örneğini sergiliyor.

Batı ülkelerinde ise ahlaki kurallar bambaşka işliyor. Bakın Fransa'da neler olmuş:

Fransa'nın çok saygın bir başbakanı, adı yolsuzluklara karışmış kötü şöhretli bir iş adamından bir milyon frank borç aldığı ortaya çıkınca utancından intihar etti.

Yine Fransız bir çalışma bakanı, yazlık bir ev alırken yolsuzluk yaptığı anlaşılınca hayatına son verdi.

Eğer bu standartlar (kıstaslar) bizim ülkemizde de uygulansaydı, emin olun intihar edenlere mezar yeri bulmakta zorlanırdık.

Son dönemlerde devletin içindeki bu gösteriş ve israf, artık halka resmen hakaret etme noktasına geldi. Üstelik yapılan harcamalar, anayasal bir suç sayılabilecek kadar çığırından çıktı. Bunun en çarpıcı örneklerini günümüzde açıkça görüyoruz:

Devlet yöneticilerinin, aile bireylerinin nikâh davetiyelerini devletin resmi uçağıyla bütün dünyaya dağıtması,

Yine devlet uçağına doluşup aile boyu tatillere çıkılması, halaylar çekilmesi,
Düğün, sünnet ve nikâh gibi özel törenlerin, on binlerce kişiyi bulan devasa polis ve istihbarat orduları kullanılarak yapılması.

İnsan Sanık Sandalyesinde

İnsanlık bugün öz annesine kötülük etmiş, suçlu bir durumdadır. Bizi besleyen, büyüten ve şefkatle koruyan yeryüzüne, yani doğaya ihanet ediyoruz. Aslında insanın olgunlaşma ve ruhsal gelişim sürecini, yani "tekâmülünü" tamamlaması için iki defa doğması gerekir.
Bu iki doğumu şu şekilde sıralayabiliriz:

Bedensel Doğum: Bedenimizi bu dünyaya getiren, bildiğimiz annelerimizin rahminde gerçekleşen ilk doğumdur. Bu aşama, varoluşumuzun sadece ham maddesini oluşturur.

Ruhsal (Evrensel) Doğum: İçinde yaşadığımız dünyanın, o büyük rahmin içinde gelişerek tamamladığımız asıl varoluş sürecidir.
İşte bu yüzden insanın iki annesi vardır ve bunların en yücesi Tabiat Ana'dır. Nasıl iki annemiz varsa, hem bedensel hem de ruhsal olmak üzere iki babamız da vardır. Ruhsal babamız, bizi bu evrensel doğuşa hazırlayan kendi öz benliğimiz, yani iç dünyamızdır.

Tarihte Büyük İskender, "Benim asıl babam beni doğuran Kral Philipe değil, beni eğiten filozof Aristo'dur" diyerek tam da bu gerçeğe işaret etmiştir. İnsan, yaratılışın kendisinden asıl beklediği o büyük olgunlaşmayı Tabiat Ana'nın kucağında tamamlar. Bu yüzdendir ki Kur'an, dünyayı imar etmemizi, yani işleyip güzelleştirmemizi ister.

Doğanın Yıkımı ve İnsanın Kendine Yabancılaşması

Kur'an'ın asıl karşı çıktığı ve tiksindiği şey, dünyanın güzelleştirilip canlandırılması değil; tam tersine, yeryüzünün bir ilah gibi görülüp tapınılmasıdır. Yeryüzü, Allah'ın varlığını gösteren en büyük kanıtlardan, yani ayetlerden biridir. Bu yüzden doğayı çok iyi incelemeli ve gizemlerini

çözmeliyiz. Kur'an'ın kendi deyimiyle söylersek; doğanın kirlenmesi ile insan kalbinin paslanıp körelmesi tam anlamıyla eş zamanlı ilerler.

Günümüzde her yerden "Doğa mahvoldu, onu acilen yeniden canlandırmalıyız!" sesleri yükseliyor. Ancak insanın kendi iç dünyasındaki barış ve uyum duvarları yıkılmışken, dış dünyada o çok istenen ekolojik dengeyi kurmak asla mümkün değildir. İnsan bugün adeta sanık sandalyesine oturtulmuştur ve ondan şikayetçi olan sadece diğer varlıklar değildir. İnsanın bizzat kendisi bile kendi halinden şikayetçidir. Bu büyük huzursuzluğun temel nedeni, insanın kendi özünden kopması ve kendine tamamen yabancılaşmasıdır.

Makine Köleliğinden Yaratıcıya Teslimiyete

Teknoloji ve makineler, insanın içindeki bu derin şikayeti ve huzursuzluğu çözecek hiçbir yeteneğe sahip değildir. Üstelik insan, ürettiği makinenin efendisi olmak yerine onun kölesi haline gelmiştir. Kendisine hizmet etmesi için icat ettiği makinelerin karşısında, burnuna halka takılıp oynatılan bir maymuna dönmüştür.

Hem bu dünyada hem de ölümden sonraki hayatta mutlu yarınlar isteyenlerin yapması gerekenler şunlardır:

Makinelere ve eşyalara körü körüne bağlanmayı bırakmak.

Maddeye olan bu esareti terk edip, doğrudan Yaratıcı'ya teslim olmaya geçiş yapmak.

Unutmamalıyız ki insanın ruhsal gelişimi ve gerçek mutluluğu da bu geçişe bağlıdır. Eğer insan Yaratıcı'ya bağlanırsa, dünyadaki eşyaları ve doğayı kutsal bir emanet gibi incitmeden kullanır. Kutsal emanete zarar verilmez; o emanet, başkasına acı çektirmekten keyif alan "sadistçe" zevkler için bir araç olarak asla kullanılmaz.

Doğanın İsyanı ve İnsanı Bekleyen Son

Yaratıcı'ya olan bağ zedelenince, doğa emanetine karşı da ihanet başlar. Bir süre sonra doğa, sınır tanımayan ve acımasız olan o "Firavun iştahlarını" doyurmak uğruna vahşice sömürülür. Bugün insan; sadece hayvanların değil, bitkilerin ve hatta cansız sandığımız varlıkların bile şikayetiyle sanık sandalyesindedir. İnsan, bu sandalyeden aklanıp kalkmadığı sürece yüzü gülmeyecek ve asla mutlu olamayacaktır.

Evrende kendi öz benliğine zulmeden tek varlık ne yazık ki insandır. Bugün insan, tamamen kendi elleriyle yarattığı kötülüklerin acısıyla kıvranmaktadır. Eğer aklını başına toplayıp kendine gelmezse, doğadaki tüm varlıkların bedduasını alarak kaçınılmaz bir yok oluşa sürüklenecektir. İşler bu noktaya gelirse Yaratıcı, evrendeki o büyük gelişim planını insandan alacak ve dünyayı "yeni bir emanet taşıyıcıya" devredecektir.

Doğanın Kestiği İlk Ceza: Karıncanın Yargılaması

Kuran bize çok çarpıcı bir gerçeği anlatır: İnsanoğlu, doğayı ve hayvanları hor gördüğü için ilk fırçayı, ilk yargılamayı bir karıncadan yemiştir. Bu durum, doğayı anlamanın ve ona saygı duymanın (yani ekolojik idrakin) inanç dünyamızda (metafizik zeminde) ne kadar sağlam bir yere sahip olduğunu gösterir. Bu ilginç yargılama olayı, Hz. Süleyman peygamberin yaşadığı dönemde gerçekleşir.

İnsan durup düşünüyor; bugün insanlık bir karınca veya başka bir hayvan tarafından yargılansaydı halimiz ne olurdu?. Gözünüzün önüne şu korkunç manzaraları getirin:

Kanada'da sırf avlanmak için başlarına tokmakla vurulan zavallı hayvanlar.

Henüz can çekişirken, daha ruhunu bile teslim etmeden derileri yüzülen 275 bin masum fok balığı.

Sadece otuz kırk santimlik dişleri uğruna, zengin ve güç sahibi Batılılar (kodamanlar) tarafından acımasızca katledilen o koca gövdeli, tonlarca ağırlıktaki filler.

İşte bu hayvanlar karşımıza geçip bizden hesap sorsa, önümüze nasıl kabarık bir suç dosyası koyarlar diye düşününce insanın tüyleri diken diken oluyor, dehşete düşmemek elde değil.

Karıncanın Uyarısı ve Hayvanların Değeri

Halk arasında hep bir böbürlenme vardır, "Karınca gibi ezer geçerim" derler. Oysa Kuran, o küçümsenen karıncayı Hz. Süleyman gibi büyük bir peygamberle konuşturarak ona en yüksek değeri, en büyük rütbeyi (payeyi) vermiştir. Bu aslında biz insanlara çok net ve sert bir uyarıdır: Doğayı ve onun bir parçası olan hayvanları asla küçümseme, onlardan sevgi ve saygıyı esirgeme.

Dahası da var. Kuran'daki surelerden biri doğrudan bu canlının, yani Karınca'nın (Neml) adını taşır. Bu surede karınca, Hz. Süleyman'ın koca ordusunu "şuursuzlukla" yani ne yaptığını bilmemekle, etrafına dikkat etmemekle suçlar. Bu konuşma, hayvanların hakkını savunmak adına insanlığa verilmiş tüyler ürpertici bir ders niteliğindedir. Ayetler sadece karıncayı değil, Hüdhüd kuşunu da adeta usta bir büyükelçi (diplomat) gibi olayın içine katar. Böylece insan ve hayvan arasındaki iletişim, ta peygamber seviyesinde bizlere gösterilir ve doğayla ilişkimizin manevi yönüne büyük bir değer katılır.

Şimdi Karınca (Neml) suresinin o muazzam kanıtlarına (beyyinelerine) yakından bakalım:

Hz. Süleyman, babası Davud peygamberin yerine geçmiş ve halkına şöyle seslenmiştir: "Ey insanlar! Bize kuşların dili öğretildi ve bize her şeyden bir parça nasip edildi. Şüphesiz bu, Allah'ın bize sunduğu apaçık bir iyiliktir, bir lütuftur.".

Günlerden bir gün Hz. Süleyman'ın huzurunda muazzam bir ordu toplandı. Bu ordu şu gruplardan oluşuyordu:

Cinler.
İnsanlar.
Kuşlar.

Tüm bu birlikler son derece düzenli bir şekilde sevk edilip ilerliyordu. Ordular Karınca Vadisi'ne vardıklarında, oradaki bir karınca diğerlerine şöyle seslendi: "Ey karıncalar! Çabuk yuvalarınıza girin. Süleyman ve orduları ne yaptıklarının farkında olmadan (şuursuzca) sizi ezip geçmesinler!".

Süleyman'ın Tebessümü ve Sabâ'dan Gelen Haber

Karıncanın bu telaşlı sözlerini duyan Hz. Süleyman gülümsedi. Ellerini açıp şöyle dua etti: "Rabbim! Bana ve anne-babama verdiğin onca nimete şükretmemi sağla. Senin hoşuna gidecek, iyilik ve barış dolu işler yapmama fırsat ver. Ve sonsuz merhametinle beni o iyiliği, barışı seven iyi kullarının arasına kabul et.".

Daha sonra Hz. Süleyman kuşları denetlerken (teftiş ederken) bir eksiklik fark etti ve şöyle dedi: "Hüdhüd kuşunu neden göremiyorum? Yoksa kayıplara mı karıştı? Eğer bana geçerli ve açık bir mazeret (kanıt) sunmazsa, ona çok ağır bir ceza vereceğim, belki de onu keseceğim (boğazlayacağım).".

Çok geçmeden Hüdhüd kuşu çıkageldi ve Hz. Süleyman'a şöyle dedi: "Senin hiç fark etmediğin bir şeyi gördüm ve sana Sabâ ülkesinden çok önemli, çok

parlak bir haber getirdim. Orada sabah akşam her şeye hükmeden bir kadın lider buldum. Kendisine her türlü imkân (her şeyden bir pay) verilmiş ve devasa büyüklükte kocaman bir tahtı var. Ancak onu ve halkını, Allah'ı bırakıp Güneş'e taparken (secde ederken) gördüm. Şeytan onların bu yaptıklarını gözlerine güzel göstermiş ve onları doğru yoldan saptırmış. Bu yüzden artık doğru yolu bulamazlar. Halbuki göklerdeki ve yerdeki tüm sırları ortaya döken, insanların sakladığı veya açıkça yaptığı her şeyi eksiksiz bilen Allah'a secde etmeleri gerekirdi. Ondan başka tanrı yoktur, O yüce ve büyük arşın (hükümranlığın) tek sahibidir.".

Bunun üzerine Hz. Süleyman Hüdhüd'e şöyle cevap verdi: "Doğru mu söylüyorsun yoksa yalancının teki misin, bunu yakında göreceğiz!. Şimdi şu yazdığım mektubu al, götür ve onların önüne bırak. Sonra da biraz geriye çekilip uzaktan izle bakalım, bu mektuba karşı nasıl bir tepki verecekler, nasıl davranacaklar.".

Hüdhüd mektubu ulaştırdıktan sonra Melike (kraliçe) meclisini topladı ve şöyle dedi: "Ey ileri gelenler! Bana çok önemli bir mektup bırakıldı. Bu mektup Süleyman'dan geliyor ve 'Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla' diyerek başlıyor. İçinde yazanlar ise gayet net: 'Bana karşı büyüklük taslamaya, kibirlenmeye kalkmayın. Karşı koymadan, tamamen teslim olarak huzuruma gelin.'".

Sanık Sandalyesindeki Sözde Müslümanlar

Karıncanın o muazzam yargılamasını ve uyarısını okuduktan sonra, şimdi dönüp ülkemize bir bakalım. "İslam'ı yüz bin cami ile temsil ediyoruz" diyerek övünen, kibirlenen bir Türkiye manzarası var karşımızda. Yıllardır sırf "kolay ve ucuz temizlik" olsun diye tarlalarda kalan ekin saplarını, yani anızları yakma geleneğini sürdüren bir halk. Bu sözde (!) 'Müslüman' Anadolu halkı, ateşe verdiği o toprağın içindeki başta karıncalar olmak üzere yüzlerce minik canlıyı yakarak feci şekilde öldürüyor (telef ediyor).

Üstelik bu halk, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin, hatta kurdun kuşun, börtü böceğin bile lanet okuduğu bu acımasız zulmü işliyor. Sonra ne mi yapıyor? Gidip güzelce abdestini alıyor, doğruca caminin yolunu tutuyor ve sanki hiçbir şey olmamış gibi Allah'ın huzuruna çıkıyor. Bunu yaparken kalbi zerre kadar sızlamıyor, ne yaptığının üzerine hiç düşünmüyor ve işlediği günahın boyutunu asla kavramıyor (idrak etmiyor).

'Yüzde doksan dokuz buçuğu Müslüman olan' (!) bu Anadolu insanına birilerinin çıkıp şu gerçeği haykırması gerekirdi: O masum canlıları diri diri yakanları dünyadaki hiçbir su, kılınan hiçbir namaz temizleyemez!. Ama ne yazık ki kimse anlatmamış veya ne yapsalar da anlatamamışlar.

O kadar anlatamamışlar ki, yirminci yüzyılın son çeyreğinde çok acı bir olay yaşandı. Bütün dünya tarlalarda yakılan o zavallı hayvanların kurtarılmasını umut ederken, Sivas'ta 38 canın üzerine benzin döküldü ve insanlar diri diri ateşe verildi.

İşin en acı tarafı ise şu: Bu vahşeti yapanlar, sonrasında yine o meşhur 'abdestlerini' aldılar. Camilere gittiler, 'Allah'ın huzuruna dönüp' içleri son derece rahatlamış, ferahlamış bir şekilde namazlarını (!) kıldılar.
Ve hala da kılmaya devam ediyorlar...

Kur'an'da "söz" ve "azap" kelimeleri yüzlerce kez karşımıza çıkar. Ancak bu kelimelerin ardında yatan anlam, çoğumuzun bildiğinden biraz farklıdır. Burada "söz", aslında bir "uyarı" anlamına gelir. "Azap" ise evrenin işleyiş yasalarına ve insan haklarına ters düşmenin doğurduğu o kaçınılmaz, kötü sonuçtur.

Çoğu insan azabı sadece öldükten sonra çekilecek bir ceza zanneder. Oysa bu doğru değildir. Azabın hem bu dünyada yaşanacak bir yönü hem de ölümden

sonrasına ait bir yönü vardır. Çünkü yaşam bölünemez bir bütündür; ölümün bu tarafı da öteki tarafı da aynı derecede gerçektir.

Gerçeklik ve İki Aşamalı Uyarı

Kur'an, "söz" ve "azap" kelimelerini "hak" kelimesiyle yan yana getirdiğinde bize çok net bir mesaj verir. Bu kullanım, asla değişmeyecek kesin bir kararı veya mutlaka söylenmesi gereken, es geçilemeyecek bir gerçeği anlatır. Bazen de bu uyarı dolu sözlerin dikkate alınmaması halinde başa gelecek olan "kaçınılmaz ceza" kastedilir. "Hak", sadece Allah'ın isimlerinden biri değildir; aynı zamanda eşyanın, yani nesnelerin ve hayatın hiçbir zaman değişmeyen sabit gerçeklerini, mutlaka olması gereken kuralları ifade eder.

İnsanın bu gerçeği tam anlamıyla görebilmesi için Kur'an iki temel aşamaya dikkat çeker:

Söz-Uyarı Aşaması: Kur'an dilinde buna "tebliğ" yani duyurma ve bildirme denir. İnsana önce neyin doğru neyin yanlış olduğu söylenir.

Azap Aşaması: Yapılan uyarıları kulak ardı edenlerin, evrenin o değişmez yasaları tarafından cezalandırılmasıdır.

Bu iki aşama, öyle durup bekleyen bir sistem değildir. Kendine has bir işleyişle; hem tek tek bireylerin hayatında, hem toplumun genelinde, hem de tüm evrende sürekli olarak işlemeye devam eder.

Cennet ve Cehennemin Sembolik Dili

İşin asıl can alıcı kısmı, bu azabın niteliği ve nasıl uygulandığıdır. Kur'an bu konuda en temel kuralı bizzat koymuştur: Ölüm ve öteki dünyayla ilgili kavramlar, özellikle de cennet ve cehennemle ilgili tüm anlatımlar tamamen

semboliktir. Kur'an kendi diliyle buna "müteşabih" yani benzetmeli anlatım der. Bize bunları anlatırken aslında birer "mesel" verdiğini, yani örneklerle benzetme yaptığını açıkça belirtir.

Bunu anlamak için 13. surenin 35. ayetine bakabiliriz. Ayet cenneti şöyle tarif eder: "Kötülükten sakınanlara vaat edilen cennetin örnekli anlatımı şudur: Altından ırmaklar akar, yemişleri de gölgeleri de hiç tükenmez. İşte korunanların son durağı. Gerçeği inkar edenlerin son durağı ise ateştir."

Neden böyle bir benzetme yoluna gidiliyor? Çünkü insanların dikkatini çekmek ve bir amaca yönlendirmek gerekir. İnsan zihni, neyi umut edip neden korkması gerektiğini kavrayabilmek için zaten bildiği ve tanıdığı görüntülere ihtiyaç duyar. Kur'an da insanların bildiği bu tanıdık şeyleri kullanarak onları ya iyiliğe teşvik eder ya da kötülükten sakındırır. İşte benzetmeli anlatım tam da bu ihtiyacı karşılar, insanın kafasında anlatılmak istenen o büyük gerçeği canlandırır.

Mekan Değil, Ruh Hali

Durum böyle olunca, cennet ve cehennemle ilgili anlatılanların "lafzi" yani kelime kelime dış anlamına değil, "sembolik delaletlerine" yani aslında neyi işaret ettiklerine bakmak zorundayız. O işaretin içindeki asıl inanç konusu şudur: İyilik yapanlar ödülünü alacak, kötülük yapanlar ise cezasını çekecektir.

Ünlü düşünür Muhammed İkbal bu ince detayı çok güzel özetler. İkbal, cennet ve cehennemin gidilecek birer "makam" (fiziksel yer) değil, yaşanacak "haller" (ruhsal durumlar) olduğunu söyler. Buradan çıkarmamız gereken sonuç çok nettir: Irmağıyla, meyvesiyle, ateşiyle anlatılan bu kavramlar, aslında ruhumuzun yaşayacağı büyük bir doyumu ya da tam tersine derin bir ürpertiyi anlatır. Eğer bahsedilen hayat ölümden sonraki bir hayatsa, orada anlatılanları bu dünyadaki bildiğimiz maddi nesneler gibi düşünmememiz gerekir.

Yeni Bir Yeryüzü ve Dünyevi Gerçeklik

Ancak işin bir de farklı bir boyutu var. Eğer Kur'an'ın cennet ve cehennemle kastettiği şey, yine bu dünyada bir şekilde yaşanacak yeni bir hayat şekli ise – ki metnin yazarı olarak bana da bu görüş daha mantıklı geliyor – o zaman ayetlerdeki maddi anlatımları olduğu gibi kabul etmemiz de mümkündür.

Çünkü Kur'an, diğer kutsal kitaplarda hiç rastlamadığımız bir yaklaşımla bu ihtimale de kapı aralar. Kıyamet koptuktan sonra bu yeryüzünün, başka bir yeryüzüne "tebdil edileceğini" yani yepyeni bir şekle dönüştürüleceğini söyler. Bu da bize cennet ve cehennemin, şekil değiştirmiş bu yeni dünyada yaşanacak bazı hayat tarzlarını ifade ettiğini düşünme imkanı verir.

Nereden bakarsak bakalım değişmeyen bir sonuç var: Ahiret azabı, insanın yaptıklarının hesabını vermesi ve bunun karşılığında ceza çekmesidir. Cennet ise insanın yaptığı iyiliklerin ödüllendirilmesidir. Biz bunların var olduğuna kesinlikle inanırız ancak "mahiyetlerini", yani içyüzlerini ve tam olarak neye benzediklerini bilemeyiz. Kutsal kitaplardaki o görkemli anlatımlar, ahiretteki ödül ve cezanın nasıl olacağını değil, sadece kesinlikle var olacağını kanıtlamak içindir.

Ateş ve Alevin Gerçek Anlamı

Kur'an'da azap anlatılırken kullanılan ateş, dondurucu soğuk veya alev çukurları gibi kelimeleri bildiğimiz maddi nesneler olarak anlamamamız gerektiğinin çok güçlü bir kanıtı daha vardır. O kanıt da şudur: Kur'an, azabın hem bu dünyada hem de ahirette olduğuna En'am 65, Ra'd 34, İsra 58, Fussilet 16 ve Duhan 11-12 gibi ayetlerde defalarca işaret etmiştir.

Şimdi biraz düşünelim. Bugüne kadar dünyada yaşanan ilahi azapların hiçbirinde Allah, gökten bildiğimiz anlamda ateş veya alev çukurları

yağdırmamıştır. Durum böyleyken, ahiretteki azabın da bildiğimiz "ateş" ile sembolize edilen, ancak aslında bambaşka sıkıntıları ve acıları ifade ettiği düşünülmelidir.

Kur'an bu sembolik azapları bize farklı örneklerle gösterir:

Rezillik Azabı: Fussilet suresi 16. ayette azap için "azab el-hizy" yani rezillik azabı tabiri kullanılır. Onur kırıcı bir duruma düşmek de ateş kadar yakıcı bir cezadır.

Zehirli Gazlar ve Istırap: Duhan suresi 11. ve 12. ayetlerde, dünyanın zehirli gazlarla dolacağı bir dönemde insanların çekeceği büyük ıstırap, üst üste iki kez "azap" olarak nitelendirilir.

Yıkıcı Rüzgârlar: Azap sadece ateş demek değildir; rüzgârlar bile bir felaket aracına dönüşebilir. Nitekim Kur'an Ahkaf suresi 24. ayette "içinde azap taşıyan rüzgâr" ifadesini kullanarak bu gerçeği gözler önüne serer.

Doğanın Uyarıları ve Hatalardan Dönme Umudu

Başımıza gelen felaketler ve azap, en başında bize bir uyarı olarak gönderilir. Yaratıcı, insanlara bu sıkıntıları "belki hatalarından geri dönerler" umuduyla verir. Bu yüzden de gelen ceza, ilk başta sadece bir uyarı seviyesinde, oldukça ölçülü bir miktarda tutulur.

Doğanın bu uyarıları ve insanların sınanma yolları şu şekilde detaylandırılır:

İnsanlar yeryüzünde birçok farklı topluluğa bölünmüş haldedir. İçlerinde barıştan yana olan iyi insanlar olduğu gibi, iyilikten tamamen uzak, aşağılık kimseler de bulunur. Yaratıcı, bu insanları "belki hatalarından dönerler" diyerek hem güzelliklerle hem de kötülüklerle sınamaktadır (A'raf Suresi, 168. Ayet).

Denizde ve karada ortaya çıkan ne kadar düzen bozukluğu ve yıkım varsa, hepsi insanların kendi elleriyle yaptıklarının bir sonucudur. Allah, insanlar yanlış yoldan geri dönsünler diye, onlara kendi yaptıklarının acı sonuçlarının sadece bir kısmını dünyadayken tattırır (Rûm Suresi, 41. Ayet).

İnsanlara o asıl yıkıcı ve büyük cezadan ayrı olarak, mutlaka daha küçük çaplı belalar da tattırılır. Bunun tek amacı yine insanların akıllarını başlarına toplayıp yanlışlarından dönmesidir (Secde Suresi, 21. Ayet).

Giderek Büyüyen İşaretler ve Kaçınılmaz Son

İnsanlara gösterilen her bir ibretlik işaret, bir önceki kardeş işaretinden hep daha büyüktür. İnsanlar inat ettikçe, "belki uslanıp dönerler" denilerek yine azapla yakalanırlar (Zühruf Suresi, 48. Ayet). Hatta tarihte çevremizde yaşamış pek çok şehir ve medeniyet helak edilmiş, yani kökten yok edilmiştir. Yaratıcı, insanlar ibret alsın diye uyarı niteliğindeki bu işaretleri türlü türlü biçimlerde art arda sıralayıp durmuştur (Ahkaf Suresi, 27. Ayet).

Fakat onca uyarıya rağmen kimse ders almazsa ne olur? İşte o beklenen an gelir, verilen "söz hak olur" ve yıkım kesinleşir. Küresel afetlerin karakteri gereği gerçekleşecek olan bu büyük yıkım, tıpkı değiştirilemez bir doğa kanunu gibi işler ve insanları "ansızın" gelerek yakalayıverir.

Büyük Felaketin Birdenbire Gelişi

Kökten yok eden bu büyük azabın en belirgin özelliği "bağteten", yani tamamen "ansızın" gelmesidir. Kur'an, felaketin bu beklenmedik gelişini ısrarla tekrar eder. Hatta metnin içinde ondan fazla yerde bu duruma dikkat çekilir ve "ansızın" tabiri kullanılır.

Bu ani ve dehşet verici yakalanışın hikayesi şu örneklerle anlatılır:

İnsanlar kendilerine yapılan uyarıları ve verilen öğütleri unuttuğunda, her şeyin kapısı sonuna kadar önlerine açılır. İnsanlar kendilerine verilen bu bollukla şımarıp büyük bir sevince daldıkları tam o sırada, felaket onları ansızın ensesinden yakalar. O an, tüm umutların tükendiği ve tamamen çaresiz kalındığı andır (En'am Suresi, 44. Ayet).

İnsanlardan şunu düşünmeleri istenir: Allah'ın cezası hiç beklenmedik bir anda, apaçık bir şekilde geliverse, haksızlık yapan zalimler topluluğundan başkası mı yok edilecektir? (En'am Suresi, 47. Ayet).

Felaket, insanları hep en habersiz oldukları, zerre kadar beklemedikleri bir sırada birdenbire yakalayıverir (Araf Suresi, 95. Ayet).

Şaşkınlık, Dehşet ve Son Çağrı

Bu beklenmedik felaket öyle bir gelir ki, insanları şaşkınlıktan dondurup buz kestirir. O saatten sonra felaketle burun buruna gelenlerin ne bu yıkımı geri çevirmeye güçleri yeter ne de onlara yardım için yüzlerine bakılır (Enbiya Suresi, 40. Ayet).

Gerçeği inkar edenler ise bu durum karşısında hiç uslanmazlar. Kıyamet koptuğunda ansızın tepelerine binene kadar veya o "kısır günün" – yani hiçbir umudun, hiçbir hayrın ve kurtuluşun kalmadığı o felaket gününün – azabı gelip çatana kadar, şüphe içinde kıvranmaya devam ederler (Hac Suresi, 55. Ayet).

Tüm bu dehşet tablosunun sonunda ise insanlara çok net bir çağrı yapılır: Siz hiç farkında bile değilken, o büyük ceza ansızın karşınıza dikilmeden önce, size indirilmiş olan en güzel yola uyun! (Zümer Suresi, 55. Ayet). Üstelik felaketin bu ani gelişi; Şuara Suresi 2002, Ankebût Suresi 53, Zühruf Suresi 66 ve Muhammed Suresi 18. ayetlerinde de insanlara açıkça hatırlatılmaktadır.

Yunus Emre’nin Gözünden Cennet ve Saf Sevgi

Kuran’da geçen cennet kavramının aslında ne kadar derin boyutları var, gelin buna bakalım. Konuya, yüzyılları aşıp bugüne gelmiş o büyük halk ozanı Yunus Emre’nin şu meşhur dizeleriyle girmek en doğrusu:

"Cennet, cennet dedikleri
Birkaç köşkle birkaç huri
İsteyene ver sen anı
Bana seni gerek seni"

Yunus Emre, kimsenin kolay kolay ulaşamayacağı o duygu yüklü, şiirsel coşkusuyla bu güzelliği gökkubbeye, yani tüm insanlığa armağan etmiştir. Peki bu dizelerle ne demek istiyor? Çok net bir amacı var: İnsanların dindarlığı ve ibadeti bir çıkar kapısı, kişisel bir menfaat aracı haline getirmesini engellemek. O ölümsüz Yunus bize açıkça şunu söylüyor: Allah’a ibadet edecekseniz, bunu bir şey koparmak için yapmayın. İbadetiniz, yüreğinizi dolduran o karşılıksız sevginin, ilahi aşkın bir eseri olsun.

O yüce gönüllü Yunus’a göre cennet bile en nihayetinde bir "menfaat", yani kişisel bir kazançtır. İnsan Allah’a yönelirken hedef tahtasına cenneti koymamalıdır. Tek bir amaç olmalı: Sadece Yaratıcı ile kucaklaşmak ve Onun rızasını, hoşnutluğunu kazanmak.

Cenneti İstemek Kötü Bir Şey mi?

Yunus Emre aslında bize işin en ideal, en zirve noktasını gösteriyor. Ama burada sakın şu yanılgıya düşmeyelim: Cenneti düşünerek, orayı hayal ederek ibadet etmek asla ayıplanacak, küçümsenecek bir şey değildir.

Çünkü cennet dediğimiz şey, ibadetin asıl hedeflediği o iyiliği ve güzelliği içinde barındıran sembolik bir ödüldür; yani iyiliğin temsilidir. Sonuçta bu

ödülü bizzat Tanrı vaat etmiştir, sözünü vermiştir. Tanrı'nın bizzat söz verdiği bir şeyi istemek nasıl kötü olabilir ki? O'nun sunduğu bir ödülden kaçmak mantıklı olamaz.

Peki, nedir bu herkesin dilindeki cennet?
Kutsal Metinlere Göre Cennetin İki Gerçeği
Kutsal kitaplardaki metinleri az önce anlattığımız bu ölçülerle okuduğumuzda, cennetin aslında iki büyük gerçeği sembolize ettiğini, yani iki önemli şeyi temsil ettiğini hemen anlarız. Bunlar şunlardır:

Sonsuzluk Ödülü: Ölümden sonraki hayat dediğimiz ahirette verilecek o sonsuz ödülün simgesel adıdır.

Doğal Yaşam ve Çevre: Özüne baktığımızda güzel, tertemiz, bereket fışkıran ve insana mutluluk veren doğal bir yaşam ve doğanın kendisidir.

Kutsal metinler sıradan yazılar değildir; onlar çok boyutlu bir "kelam"dır, yani derinliği ve farklı katmanları olan ilahi sözlerdir. Bu yüzden cenneti sadece bu iki anlamdan birine sıkıştırıp hapsetmek doğru olmaz. Allah'ın gönderdiği mesaja, yani vahyin asıl niyetine (muradına) en uygun olan davranış, cennetin bu iki anlamını da aynı anda kabul edip korumaktır.

Yemyeşil Bir Mutluluk Yurdu

Kutsal kitaplardaki cennet tasvirlerini, o anlatımları dikkatlice incelediğinizde hep aynı kapıya çıkarsınız: Tertemiz, bereketli bir doğa ve o doğanın içinde geçen huzurlu bir yaşam kastedilir.

Aslında "cennet" kelimesinin kökenine indiğinizde de anlamı çok açıktır: Yeşillik, yemyeşil ve bereket dolu bir bahçe demektir. Kutsal metinlerin o güzel anlatımlarını iyice değerlendirdiğimizde, bu mutluluk yurdunun aslında saf ve

tertemiz bir doğa olduğu gerçeğine ulaşmakta hiç zorluk çekmeyiz. Doğanın o bozulmamış, temiz hali, cennetin ta kendisidir.

Cennetin Baştacı, Cehennemin Hasreti: Su

Cenneti anlatan o en güzel, en imrendirici tablolara bir bakın, hep suyun etrafında döner. Cehennemi cehennem yapan en belirgin şey ise tam tersi; susuzluktur. Aslında cehennem demek, içecek bir damla temiz suyun bulunmadığı yer demektir. Kur'an'daki şu kahredici susuzluk manzarası her şeyi anlatıyor:

Cehennemdekiler, cennette olanlara şöyle seslenir: "Ne olur, şu sudan veya Allah'ın size verdiği o nimetlerden biraz da bizim üzerimize akıtın!". Cennettekiler ise şu cevabı verir: "Allah, gerçeği görüp de nankörlük edenlere (yani inkârcılara) bu ikisini de haram kılmıştır." (Araf Suresi, 50. Ayet).

Yine Kur'an'a göre su; hayatın, mutluluğun, yeşilliğin ve tarımın temel taşıdır. Enbiya Suresi 30. Ayet bunu çok net söyler: "İnkâr edenler görmezler mi ki, gökler ve yer birbirine bitişik bir bütündü, biz onları ayırdık. Ve her canlı şeyi sudan yarattık. Hâlâ inanmayacaklar mı?".

Birçok ayette bütün bitkilerin ve meyvelerin suyla can bulduğu, suyla büyüyüp olgunlaştığı anlatılır. Kısacası su, hem mutluluğun simgesidir hem de cennetin en büyük nimetidir. Cennet tertemiz, pırıl pırıl sularla övülürken; cehennem kirli, irinli ve asla içilemeyecek hale gelmiş sularıyla anlatılır. Kur'an'da cehennemin bu karanlık yüzünü gösteren pek çok ayet vardır.

Dünyanın Kapısındaki Cehennem: Su Krizi

Durum böyleyken, yaşanan bir su krizi aslında dünyamızın cehennemleşmesi, o karanlık hayata adım atması demektir. Ve maalesef, bugün dünyamız tam da bu eşikte duruyor.Profesör Michael Klare, 2001 yılında yazdığı 'Resources Wars' (yani Kaynak Savaşları) adlı kitabında tehlikenin boyutunu gözler önüne seriyor. Bu çalışmaya göre 1990 yılından beri dünyada şunlar yaşanıyor:

Su kaynakları ve gıda havzaları etrafında dönen siyasi ve askeri çatışmalar giderek artıyor.

Nüfus hızla çoğaldığı için, insanları doyuracak daha fazla gıdaya, özellikle de tahıla ihtiyaç duyuluyor.

İşte bu gıdaları üretmek de, insan yaşamı için şart olan suyun çok büyük bir kısmını yutup tüketiyor.

Bir yandan da sanayi atıklarının doğayı mahvetmesi ve küresel ısınma (yani kuraklık ve kirlenme) yüzünden dünyadaki mevcut su stoklarımız hızla kullanılamaz hale geliyor.

Rakamlarla Felaketin Boyutu

Birleşmiş Milletler'in Mart 2003'te yayımladığı Dünya Su Raporu (World Water Report), insanlığın ne kadar ciddi bir krizle karşı karşıya olduğunu belgeliyor. Bu rapora göre acı tablo şöyle:

Dünya üzerinde tam 31 ülkede temiz içme suyu sıkıntısı var.

Yaklaşık bir milyar insan temiz içme suyuna hasret yaşıyor.

Rapor çok ciddi bir uyarı daha yapıyor: Eğer bu gidişat böyle devam ederse, içinde bulunduğumuz yüzyılın ortalarında su kaynaklarımız bugüne kıyasla yüzde 30 azalacak. Peki, bu devasa gerilemenin arkasında kimler var?

Birinci Suçlu: Yüzde 20'lik devasa bir pay ile küresel ısınma.

İkinci Suçlu: Teknolojik imkânları sonuna kadar kullanarak yeraltı sularını acımasızca çeken ve inanılmaz bir israfa yol açan sistem.

Özellikle Güney Asya ve Ortadoğu gibi nüfusun çok hızlı arttığı bölgelerde su sorunu çığ gibi büyüyor. Dünya Bankası'nın hesaplamaları durumun vahametini özetliyor: Sadece Çin'in kuzeyindeki yıllık su açığı tam 37 milyar tona ulaşmış durumda.

Suyu "Yeni Petrol" Gören Fırsatçı Şirketler

Artık su krizleri sadece belli bölgelerin sorunu olmaktan çıktı, tüm dünyayı vuran küresel felaketler arasına girdi. Ünlü Fortune dergisi, suyu "yirmibirinci yüzyılın petrolü" olarak adlandırıyor ve çok karanlık bir noktaya dikkat çekiyor:

Çok uluslu dev ticaret şirketleri, bu su krizini bir fırsata çevirip kâr elde etmek için adeta birbirleriyle yarışıyorlar. Bu şirketlerin hırsı ve uyguladıkları taktikler şöyle işliyor:

Kârlarını katlamak için, ülke yönetimlerine "elinizdeki su kaynaklarını hemen üretime açın" diye çok ağır baskılar yapıyorlar.

Ne yazık ki hükümetler, halkın suyunu korumak yerine bu dev şirketlerin baskılarına boyun eğiyor.

Kaynaklar, haksız kazanç ve menfaat (rant) peşinde koşan bu şirketlerin taleplerine uygun olarak kullanıma açılıyor.

5 Şubat 2004 tarihli Cumhuriyet gazetesinin haberi, bu kıt su kaynakları üzerinden büyük servetler kazanan şirketleri tek tek listeliyor:

Fransa'dan: Vivendi ve Perrier.
Almanya'dan: RWE.
İngiltere'den: Thames Water.
Amerika'dan: Bouygues/Saur, Bechtel, Biwater, US Water ve Severn Trent.

Ayrıca Coca Cola gibi dev içecek şirketlerinin de yavaş yavaş su piyasasına girmeye başlaması, meselenin ne boyutlara geldiğini gösteriyor.

İşte, su krizi felaketinin özeti tam olarak budur.

Cennetin En Büyük Hediyesi: Temiz Su

Kuran'da "su" kelimesi, Arapça adıyla "ma", tam 60'tan fazla yerde geçiyor. Eğer bu hesaba yağmuru, nehirleri ve denizleri anlatan kelimeleri de katarsak, sayı rahatlıkla yüzü geçiyor.

Hayatın ve mutluluğun asıl kaynağı olan suyun, Kuran'daki tanımıyla "bozulmamış" olması gerekiyor. Bizim ona "saf su" dememizin asıl sebebi de bu. Zaten cennetin en önemli özelliklerinden biri de bozulmamış su ve saf süt kaynaklarına sahip olmasıdır.

Kuran'da, Muhammed Suresi 15. ayette bu mutluluk yurdu şöyle anlatılıyor: Kendini kötülüklerden sakınanlara söz verilen cennette;

Tadı asla bozulmayan sudan ırmaklar,
Lezzeti değişmeyen sütten nehirler,
İçenlere keyif veren şaraptan akarsular,
Süzme baldan oluşan nehirler bulunur.

Ayrıca burada kendileri için her türlü meyve ve Allah'tan bir bağışlanma vardır.

Şimdi düşünün; bu nimetler içinde yaşayan bir insanla, ateşte uzun süre kalıp da kendisine içirilen kaynar sularla bağırsakları parçalanan kişi hiç bir olur mu?

Doğanın Dengesini Korumak

Bu eşsiz mutluluk yurdunda yaşama şansını elde edecek kişiler bellidir. Bunlar; uzayın ve yeryüzünün ekosistemini yozlaştırmayan, doğayı bozulmaya terk etmeyen ve bu sistemi koruyan kişilerdir. Kuran bu kişilere "takva sahipleri", yani "korunanlar" diyor.

Burada "takva" kavramına çok dikkat etmek lazım. Takva; sadece çok fazla ibadet etmek demek değildir. Asıl anlamı; uzayın ve doğanın ölçülerini, ince dengelerini korumaktır. Ne yazık ki dinler tarihi ve özellikle de İslam dünyası, bu kavramı çok yanlış anladı. Biz de bu konunun detaylarını kitabımızın birinci bölümünde "Ölçü ve Dengenin Korunması: Takva" başlığı altında tüm açıklığıyla anlattık.

Saf su, cennetin sadece sıradan bir nimeti değil, en başta gelen, birinci nimetidir. Aynı şekilde yeryüzünde de gökten indirilen su; sadece insanların değil, tüm canlıların ve bitkilerin tek rızık ve hayat kaynağıdır (Bakara, İbrahim ve Nahl surelerinde geçtiği gibi).

Ancak su, öyle rastgele değil, belli bir ölçüye ve miktara göre indiriliyor (Müminûn ve Zühruf surelerinde belirtildiği gibi). Kuran, kendi o muhteşem ve etkileyici üslubuyla, suyun israf edilmesinin gelecekte ne kadar büyük tehlikelere ve tehditlere yol açabileceğine işte böyle dikkat çekiyor.

Kuran'da Suyun Etkileyici Özellikleri

Kuran'da suyun altı çizilen çok özel niteliklerine de mutlaka değinmek gerekiyor. Gelin bu özelliklere tek tek bakalım:

Tahûr (Tertemiz, arındırıcı): Furkan Suresi 48. ayette, "Biz gökten tertemiz bir su indirdik" denilerek suyun temizleyici yönü vurgulanır.

Münhemir (Seller gibi akan): Kamer Suresi 11 ve 12. ayetlerde, gök kapılarının seller gibi akan bir suyla açıldığı, yeryüzünün pınar pınar fışkırtıldığı ve sonunda suların, kaderde kesin ölçülere bağlanmış bir amaca ulaşmak için birleştiği anlatılır.

Meskûb (Fışkıran): Vakıa Suresi 31. ayette suyun coşkulu ve fışkıran haline dikkat çekilir.

Maîn (Fışkırıp akan): Mülk Suresi 30. ayet insanlara şu çarpıcı soruyu sorar: "Şunu söyle: Bir sabah suyunuz tamamen çekilip gitse, size o fışkırıp akan suyu kim geri getirecek?"

Ğadak (Bol ve gür): Cin Suresi 16 ve 17. ayetlerde, insanların doğru yolda, kıvamında yürümesi halinde, onları sınamak için bolca suyla beslenecekleri söylenir.

Furât (Tatlı ve içimi güzel): Mürselât Suresi 27. ayette, yeryüzüne sağlam ve yüksek dağlar yerleştirildiği ve insanlara tatlı bir su içirildiği anlatılır.

Seccâc (Şarıl şarıl akan): Nebe Suresi 14 ve 15. ayetlerde, yağmur bulutlarından (sıkılarak su çıkaranlardan) şarıl şarıl akan sular indirildiği belirtilir. Bu suyla taneler, otlar ve iç içe girmiş yemyeşil bağlar bahçeler yetiştirildiği vurgulanır.

Mübarek (Kutlu ve bereket getiren): Kaf Suresi 9'dan 11'e kadar olan ayetlerde ise gökten bereketli bir su indirildiği anlatılır. Bu suyla bahçeler yeşertilir, hasat edilecek tahıllar yetiştirilir. Kullara rızık olsun diye tomurcukları üst üste dizilmiş yüksek hurma ağaçları büyütülür. Ölü bir toprağa, beldeye bu suyla can verilir. İşte topraktan dirilip fışkırış da aynen böyledir.

Ateşe Karşı Suyun Gücü: Hidrojen

Daha önceki konularda ateşten bahsetmiştik. Ateşi, doğaya aykırı olan teknolojik ve şeytani bir güç olarak tanımlamıştık. İşte bu ateşe karşı doğanın ve Yaradan'ın bize sunduğu tertemiz bir enerji var: Suyun özünden gelen hidrojen enerjisi.

Bilim, elimizdeki en büyük güç ve en aydınlık yoldur. Bugün bilim bize çok net bir şey söylüyor: Hidrojen, Yaradan'ın doğa ana vasıtasıyla bize sunduğu en büyük nimetlerden biridir. Tıpkı hayatın kendisi gibi mucizevi bir kaynaktır. Bu eşsiz nimetin her biri ayrı bir mucize olan özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

Doğrudan sudan üretilir.
Dünyayı bir sera gibi ısıtıp iklimi bozan zararlı gazlar yaymaz.
Doğaya zarar veren asit yağmurlarına yol açmaz.
Bizi güneşin zararlı ışınlarından koruyan ozon tabakasını delecek maddeler çıkarmaz.

En güzel yanı da şu: Hidrojen kullandıkça tükenmez, kendini sürekli yenileyen bir enerjidir. Bu enerjiyi kullandığınızda havaya sadece su ve buhar karışır. O buhar da tekrar suya dönüşür ve yeniden hidrojen üretimi için hazır hale gelir. Yani hidrojenin bitmesi gibi bir ihtimal yoktur. Tıpkı Yaradan'ın rahmeti gibi sonsuz ve bereketlidir.

Türkiye'nin Gizli Hazinesi ve Oynanan Oyunlar

İşin uzmanları, Türkiye'nin hidrojen enerjisi konusunda çok güçlü bir ülke olduğunu söylüyor. Gerçekten de Karadeniz'in sadece 60-70 metre derinliğinde bile bol miktarda hidrojen sülfür yattığı bir gerçek.

Sadece bu kadar da değil. Hidrojeni depolayıp saklamak için "bor" madeni çok büyük bir önem taşıyor. Türkiye ise adeta bor madeninin anayurdu. Doğanın bize sunduğu bu büyük lütfu ne yazık ki iyi değerlendiremiyoruz ve bu durum insana gerçekten acı veriyor.

Geçtiğimiz yıllarda birkaç tane bor enstitüsü açıldı. Ancak her ne hikmetse bu kurumlar çalıştırılmadı ve bir süre sonra kapatıldıkları haberleri medyada yer aldı. Bunlar gerçekten ıstırap verici gelişmeler. İnsan sormadan edemiyor: Bunu kimler, nasıl yapıyor? Acaba birileri, dünya bor rezervinin, yani doğadaki toplam bor miktarının yüzde 70'ine sahip olan Türkiye'nin kendi elindeki bu madenden faydalanmasını engellemek mi istiyor? Yoksa bu madenin, bizim değil de başkalarının çıkarına işlenmesi için gizli bir takım hazırlıklar mı yapılıyor?

Elbette her ülke gibi Türkiye'nin de sorunları var. Fakat şunu unutmamak gerekir ki, Türkiye'nin elindeki imkanlar diğer pek çok ülkeden çok daha büyük. Nedense sürekli olarak sadece sorunlarımız yüzümüze vuruluyor. Kimse sahip olduğumuz bu devasa zenginliklerden bahsetmiyor. Sorunlarımızın bizim tarafımızdan değil, ancak dışarıdan gelecek birileri tarafından çözüleceği fikri, bilinçaltımıza adeta şırıngayla sürekli enjekte ediliyor.

Kendi Göbeğimizi Kendimiz Kesmeliyiz

Sorunlarımızı kendi başımıza çözebilmemiz için iki temel şartın yerine gelmesi gerektiğine inanıyorum:

Birincisi: Türkiye, sadece ve sadece Türkiye'den yönetilmelidir. Ülkemiz, küresel güçlerin o gizli vesayetinden, yani perde arkasından ülkeyi yönlendirme çabalarından tamamen kurtarılmalıdır.

İkincisi: Türkiye özgür, tam bağımsız ve saygın bir ülke olmanın getirdiği çileyi göğüslemeye hazır olmalıdır. Yani kolay yollardan ve ucuz siyasetten uzak durmaya kesin bir dille karar vermelidir. Çünkü bu kararlılığın getireceği sıkıntıların faturasını ödemeyi göze almadan, saygın ve sözü geçen bir toplum olmak imkansızdır.

Son zamanlarda bazı siyasi partilerin programlarında hidrojen enerjisi projelerine yer verdiklerini görmek bana büyük bir umut ve sevinç veriyor. Tek dileğim, bu projelerin sadece birer vaat olarak kalmaması ve hızla hayata geçirilmesidir.

Tabii ki bu projeler yürütülürken, doğanın tahrip edilmesine karşı verilen mücadele de elden bırakılmamalıdır. Bu süreçte, toprağı ve doğayı korumak için çalışan TEMA Vakfı ile işbirliği yapılmasının çok büyük önem taşıdığını düşünüyorum.

Dünyayı Bekleyen Büyük Tehlike ve Hidrojen Kurtuluşu

Bugün dünyanın karşı karşıya kaldığı küresel ısınma tehlikesi, artık terör tehdidinden bile çok daha büyük bir boyuta ulaşmıştır. Ne yazık ki insanlığın bu devasa tehdit karşısında gerekli dikkati gösterdiğini söyleyecek durumda değiliz. Süper güç olarak adlandırılan büyük devletler, doymak bilmeyen hırsları uğruna doğayı ve hatta uzayı kirletme pahasına yollarına devam ediyorlar.

İşte küresel ısınma tehdidine karşı elimizdeki en önemli imkanlardan biri, belki de birincisi hidrojen enerjisidir. Hidrojen enerjisi, sahip olduğu bu temiz özelliği sayesinde yeryüzünün ve insanlığın geleceğinin güvencesi olarak görülebilir.

Dünya ölçeğinde bu konunun en büyük uzmanlarından ve öncülerinden biri olan Türk bilim insanı ve Miami Üniversitesi Enerji Sistemleri Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nejat Veziroğlu, ülkemiz için harika şeyler söylüyor.
Türkiye'nin hidrojen enerjisinde merkez ülke olabileceğini belirtiyor. Eğer hidrojen enerjisine geçersek, içine itildiğimiz dış borç batağından kurtulabileceğimizi ve dövizlerimizi, yani yabancı paralarımızı dışarıya akıtmaktan kurtularak düzlüğe çıkabileceğimizi söylüyor.

Ekonomik Operasyonlar ve Hidrojenin Yükselişi

Prof. Dr. Veziroğlu çok çarpıcı bir iddiayı daha dile getiriyor. Uluslararası para spekülatörlerinin, yani piyasalarla oynayarak haksız kazanç sağlayan büyük sermaye güçlerinin, Malezya'dan sonra "batırılacak ülke" olarak Türkiye'yi seçtiklerini söylüyor. İşin daha da vahim tarafı, IMF (Uluslararası Para Fonu) ve Dünya Bankası gibi kurumların memurlarının da bu para spekülatörlerine yardımcı olduklarını belirtiyor. Veziroğlu'nun altını çizdiği en acı nokta ise, Türkiye'nin içindeki bazı iş adamlarının da ülkeyi batırma çabalarına destek vermiş olması.

Nobel ödülüne aday gösterilen Prof. Dr. Nejat Veziroğlu, 30 Aralık 2001 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan demecinde şu önemli noktaların altını çiziyor:

"Biz hidrojen enerjisi fikrini ilk ortaya attığımız zaman bizimle alay edip 'hidrojen romantiği' adını taktılar. 'Bu sadece bir hayaldir, asla gerçekleşemez' dediler. Fakat zaman bizi haklı çıkardı ve enerjiyle ilgili sanayiler birer birer hidrojen kervanına katıldılar. Bunlar arasında büyük otomobil şirketleri, otobüs ve kamyon üreten şirketler, havacılık sanayii, elektrik santralları üreten firmalar

ve klima şirketleri var. Son olarak da bu kervana petrol devleri katılmaya başladı. Shell ve BP, bu akıma katılan ilk petrol şirketleri arasındadır."

Dünyada Neler Oluyor?

Dünyada hidrojen alanında inanılmaz bir hızla çalışmalar yapılıyor. Veziroğlu'nun ifadelerine göre dünyadaki genel tablo şu şekilde:

Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'da bu konuda birçok çalışma yapılıyor. Daha küçük çapta olmak üzere başka ülkelerde de devam eden çalışmalar var. Önümüzdeki yıldan itibaren Mercedes şirketi, hidrojenle çalışan otobüsleri piyasaya çıkaracak.

2003 yılında büyük otomobil şirketleri, California'da hidrojenli otomobiller satmaya başlayacak.

Petrol şirketleri ABD, Avrupa ve Japonya'da hidrojen dağıtım istasyonları kuruyorlar.

Münih Havaalanı'ndaki taşıtların çoğu çoktan hidrojenle çalışmaya başladı.
Uçak devi Airbus şirketi, hidrojenle çalışacak bir uçağın yapılması için çalışmalara başladı.

Westinghouse şirketi, hidrojenle çalışan bir elektrik santralini piyasaya çıkardı.

Bu arada İzlanda'da çok ilginç bir güç birliği yaşanıyor. Hükümet, üniversiteler, otobüs şirketleri, balıkçılık firmaları, elektrik şirketleri, Shell petrol şirketi ve Daimler-Chrysler şirketi bir araya gelerek bir konsorsiyum, yani dev bir ortaklık kurdular. Bu konsorsiyumun amacı çok net: 2030 yılına kadar İzlanda'nın enerji sistemini tamamen hidrojene çevirmek. Bu devasa dönüşüm için gerekli finansmanın, yani paranın çoğu büyük şirketlerden gelecek. Kısacası İzlanda, Hidrojen Enerjisi için dünyaya örnek olacak bir laboratuvar olarak kullanılacak.

Türkiye İçin Yol Haritası

Peki biz bu işin neresinde olmalıyız? Veziroğlu hocamızın bu konudaki tavsiyesi ve yol haritası da çok açık:

"Bu konuda öncelikle 'Uluslararası Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi'nin kurulmasını tavsiye ederim. Birçok yabancı bilim adamının çalışacağı bu merkezde elbette Türk bilim adamları da görev alacak. Bu şekilde, Türkiye'deki bilimsel hidrojen enerjisi araştırmaları büyük bir hız kazanacak.

Türkiye'de birkaç pilot bölgenin, yani deneme bölgesinin kurulmasına başlanabilir ve bu sayede hidrojen enerjisine hızlı geçiş sağlanabilir."

Ulaşım ve altyapı konusunda da çok pratik bir uyarı var: "Yapılacak doğalgaz boru hatlarının, ileride hidrojen taşıyacak şekilde inşa edilmesi de çok faydalı olur. Çünkü doğalgaz kaynakları yavaş yavaş tükenmek üzereyken, bu boru hatlarında önce doğalgaz ve hidrojen karışımı taşınabilir. Daha sonra da, altyapı uygun olduğu için sadece saf hidrojen taşınabilir. Bu şekilde Türkiye'de hidrojen taşımacılığı için altyapı şimdiden, masrafsızca hazırlanmış olur."

Tüm bu süreçlerin sonunda, eski usul enerjilerden kurtulup tamamen hidrojen enerjisine geçiş yapmak üç çeyrek yüzyıl, yani tam 75 yıl gibi uzun bir zaman alacaktır.

Hayatın Gerçek Kaynağı: Su, Bitki ve Orman

Su, bizim için nasıl bir yaşam ve mutluluk kaynağıysa, bitkiler ve ormanlar da tam olarak öyledir. İşin aslı şu; bitki ve orman yoksa, su ya hiç oluşmaz ya da hiçbir işe yaramaz. Suyu hayatın ta kendisi olarak görenlerin, yeşilliği ve ormanı da aynı şekilde baş tacı etmesi kaçınılmaz bir gerçektir.

Kutsal kitabımız Kur'an, yeşilliği parçalanmaz bir bütün olarak ele alır. Bu büyük resmin bir tarafında gövdesi olmayan bitkiler, diğer tarafında ise gövdeli bitkiler, yani ağaçlar durur.

Burada insanı hayrete düşüren çok ince bir detay var. Kur'an, hem gövdesi olmayan çimenlerin hem de gövdeli ağaçların Allah'a secde ettiğini, yani O'na boyun eğdiğini anlatır. Ancak gövdesiz bitkileri ifade etmek için Arapçada bir düzineden fazla kelime varken, ayette özellikle "necm" kelimesi seçilmiştir. Bu sıradan bir tercih değildir; konunun özü düşünüldüğünde tam bir söz sanatıdır, muazzam bir kelime mucizesidir.

Neden mi? Çünkü "necm" kelimesi aynı zamanda "yıldız" demektir. Fakat bu kelime, ağaç anlamına gelen "şecer" sözcüğüyle yan yana kullanıldığında doğrudan "çimen" anlamına bürünür. Kur'an, evrendeki hiçbir varlığın başıboş ve umursamaz (lakayt) olmadığını, hepsinin Allah'a secde ettiğini anlatırken, sadece iki kelimeyle böylesine kusursuz bir yapı kurar. Yıllardır süregelen geleneksel çevirilerin (meallerin) bizim çevirimize kadar fark edemediği bu harika söz sanatını, biz Türkçe Mealimizde tam olarak şöyle aktardık:

"Çimen/yıldız ve ağaç secde ediyorlar." (Rahman Suresi, 6. Ayet)

İnsanoğlunun Bencilliği ve Doğanın Sessiz İbadeti

Kur'an, bu ayetle birlikte insanoğlunun yüzüne adeta şu gerçeği haykırır:

"Ey insan! Senin ibadet ettiğin yere, tapınağına (secdegâhına) saldırmayı geçtik, birisi yan gözle bile baksa kıyameti koparırsın. Peki ama çimenin, ağacın, yıldızın ve tabii tüm hayvanların ibadetine durmadan saldırmakta, onlara zarar vermekte (musallat olmakta) neden hiçbir sakınca görmüyorsun?! Neden bu kadar acımasız, bencil, egoist ve zalimsin? Sana emanet edilen bu doğaya karşı neden böylesine büyük bir ihanet içindesin?!"

İşte insanların aksine, Allah'a olan ibadetini hiçbir gösterişe girmeden (riyasız) ve karşılık beklemeden sürdüren yeşilliğin, özellikle de ormanların hayatımıza kattığı o eşsiz faydalar:

Ormanların Hayatımıza ve Mutluluğumuza Kattığı Hizmetler

Su düzenini sağlamak: Ormanlar doğanın devasa filtreleri gibidir. Taşkınları engeller, yağmur sularının taşıdığı çöp ve kirleri tutarak suları doğal yollarla temizler.

Suyun içilebilir kalmasını korumak: Özellikle su kaynaklarının toplandığı havzalardaki ormanlar hayati bir öneme sahiptir. Ülkemiz Türkiye, maalesef bu su havzalarındaki ormanları haksız kazanca (ranta) açarak adeta kendi sonunu hazırlıyor, bir nevi intihar sürecine giriyor. Son yıllarda dini söylemleri kullanan bazı belediyeler, akıl almaz bir kazanç hırsıyla bu alanları kendi yandaşlarına haksızca dağıtmak (peşkeş çekmek) için anayasayı bile değiştirip tüm engelleri ortadan kaldırmak istiyorlar. Şunu hemen ekleyelim: Bugün dünyada tam 1.5 milyar insan sağlıklı içme suyundan mahrum yaşıyor. Çok net söyleyebiliriz ki, günümüzde sessizce başlamış olan en büyük savaş "içme suyu savaşı" olacaktır.

Canlıların yuvasını kurmak ve korumak: Ormanların en temel görevi fotosentez yapmaktır; yani güneş enerjisini alıp canlıların beslenmesi için kullanıma sunmak. Bu işlem sırasında üretilen oksijen, dünyadaki tüm canlıların hayatta kalma garantisidir. Ormanlar ne kadar zarar görürse, hayatta kalma garantimiz de o kadar yok olur.

Biyolojik çeşitliliği yaşatmak: Dünyamızdaki canlı türlerinin yüzde 50'sinden fazlası doğrudan orman ekosisteminin içinde doğar ve yaşar. Ormanları yok etmek, sadece ağaçları değil, kusursuz işleyen bu sistemi ve içindeki tüm canlıları da yok etmek demektir.

Oksijen üretip karbonu hapsetmek: Havadaki zararlı karbonu içine çeker, bağlar ve bize oksijen olarak geri verir.

İnsan sağlığına destek olmak: Ormanlar stresimizi ve sıkıntımızı alır. Cilt sağlığımızdan tutun da akciğerlerimizin gücüne kadar bize sayısız fayda sağlar. Hatta ağaçsız yerleşim yerlerine kıyasla, ormanlık alanlar insanın çalışma ve üretme verimini birkaç kat birden artırır.

Tıbbi ürünler için doğal eczane olmak: Bugün ilaç sanayisinin en büyük hammadde deposu tartışmasız ormanlardır. Tıpta kullanılan bitkilerin neredeyse hepsi ormanın insana birer armağanıdır. Öyle ki, günümüzdeki tespitlere göre tıpta kullanılan bitki türü sayısı 20 bin ile 70 bin arasındadır. Ne yazık ki, ekolojik felaketler büyüdükçe ve doğanın dengesi bozuldukça, şifa kaynağı olan bu bitki türleri de bir bir yok oluyor.

İklimin Bekçisi ve Havanın Temizleyicisi

Doğanın dengesini, estetiğini korumak ve iklimi düzenlemek: Ormanlar gece ile gündüz ve mevsimler arasındaki sıcaklık farklarını dengelerler. Rüzgârın şiddetini yüzde elli oranında keserler. Yazın kavurucu sıcaklarını 8 ila 15 derece arasında düşürürken, kışın dondurucu soğuklarını da 2 ila 3 derece kadar hafifletirler.

Havayı tozdan ve kirden arındırmak: Sadece bir hektarlık orman alanı, bir yıl içinde 3 ton ile 60 ton arasında tozu havadan çekip yutar. Bu sayede, tozların içine gizlenmiş olan bakteri, gaz ve virüs gibi zararlı maddeler de orman tarafından hapsedilmiş olur. Bunun en net kanıtı Hamburg'da yapılan bir araştırmadır: Şehrin ağaçsız alanlarındaki toz miktarı, şehir parkındaki toz miktarından tam 6 kat daha fazladır. Frankfurt'un merkezindeki toz oranı ise, şehrin hemen yanındaki ormanlık alanın tam 16 katı olarak ölçülmüştür.

En saf ibadeti yerine getirmek: Tüm bunların üzerine eklenecek, belki de en önemli madde şudur: İnsanoğlu yaptığı ibadeti sürekli reklam malzemesi yapıp iki yüzlülükle (riyayla) kirletirken; ormanlar, Yaratıcı'ya olan secdesini en temiz, en saf haliyle, hiç durmadan ve aksatmadan yerine getirir.

Bütün bu saydığımız maddeleri yan yana koyup düşündüğünüzde; tüm bunlar kelimenin tam anlamıyla "hayat ve mutluluk" demek değil de nedir?

Kuran'da Helal ve Haramın Temel Mantığı

Kuran-ı Kerim'in yiyecekler konusundaki hassasiyeti, sadece nelerin yasaklanıp nelerin serbest bırakıldığıyla ilgili basit bir kurallar bütünü değildir. Haram ve helal ölçüsü; akla yatkınlığa, yani mantığa ve insanın doğallığına dayanır. İşin en can alıcı noktası şudur: Hayata ve insana dair kurallar koyma, yani bir şeyi haram kılma yetkisi sadece ve sadece Yaratıcı'ya, Allah'a aittir. Peygamberler de dâhil olmak üzere hiçbir insanın bir şeyi haram etme yetkisi kesinlikle yoktur.

Haram Kılmanın Katı Şartları

Bir şeyin haram sayılabilmesi için çok kesin iki şart vardır ve bu kurallar tartışmaya tamamen kapalıdır:

Varlığının kesinliği (Subût): Yasaklayıcı emrin varlığından zerre kadar şüphe duyulmamalıdır.

Anlamının kesinliği (Mânâya delaletin kat'iyyeti): O emrin tam olarak o yasağı anlattığı yüzde yüz net olmalıdır.

Eğer bu iki konunun herhangi birinde en ufak bir tartışma veya pürüz çıkarsa, o haramlık hükmü anında düşer. Yani ortada bir şüphe varsa, kural çok nettir: O şey haram değil, helal kabul edilir. Zaten Kuran'da bu konuyu karara bağlayan

ayetler, kitabın en sert ve en kesin ifadeli ayetleridir; yoruma zerre kadar açık kapı bırakılmaz.

Her Şey Özünde Serbesttir

Burada çok daha önemli bir temel kural devreye giriyor: "Eşyada aslolan ibahadır." Yani, "Aslı ibaha ilkesi" dediğimiz bu kurala göre; yaratılmış her şeyin aslında helal ve serbest olması genel geçer kuraldır. Bir şeye haram diyebilmek için, Yaratıcı'nın o konuda apaçık ve net bir yasaklama getirmiş olması şarttır.

Bu yüzden hiç kimse kalkıp da "Bunun helal olduğuna dair bir emir var mı?" diye soramaz. Sorulması gereken tek doğru soru şudur: "Bu işi veya şeyi haram kılan, yasaklayan net bir emir var mı?". Eğer ortada haramlaştıran böyle bir buyruk yoksa konu kapanmıştır; o iş veya o şey tamamen helaldir.

Temiz ve Pis Olma Ölçütü

Kuran'ın bir şeye 'temiz' veya 'pis' demesi, sadece kimya laboratuvarlarında veya tıbbi verilerle ölçülebilecek kadar basit bir konu değildir. Kuran'ın kıstası (ölçütü) çok daha ileri, çok daha hassas ve titizdir.

Örneğin; bütün uyuşturucular (sarhoşluk veren her şey anlamındaki 'hamr'), kumar ve falcılıkta kullanılan oklar birer 'rics', yani pisliktir. Bu öyle sıradan bir pislik değildir; Allah bu pisliği, iman etmeyenlerin ve aklını kullanmayanların üzerine bir bela gibi indirir (En'am suresi 125. ve Yûnus suresi 100. ayetler). İşin daha da ilginç tarafı, Allah'a ortak koşanlar, yani 'müşrikler' bile Kuran'da doğrudan 'rics' (pislik) olarak tanımlanmıştır (Tevbe suresi 95. ayet).

Pisliğin (Rics) Dört Çeşidi

Kuran dilinin büyük ustalarından olan ve 1108 (Hicri 502) yılında vefat eden İsfahanlı Râgıb, 'rics' dediğimiz bu pisliğin 4 farklı çeşidi olduğunu söyler:

Yaradılıştan gelen pislikler: Doğası gereği en baştan pis olanlar.

Akıl yönünden pislikler: Mantığa ve insan aklına aykırı olanlar.

Din yönünden pislikler: Dini kurallara göre pis sayılanlar.

Tüm bu yönlerin hepsi birden: Hem doğası, hem aklı, hem de dini reddeden pislikler. İsfahanlı Râgıb, tüm bu olumsuzlukları barındıran duruma örnek olarak ölmüş hayvan etini verir.

Temiz Gıdalar ve Yasaklılar Listesi

Kuran'da yenmesi önerilen gıdaları anlatmak için özellikle 'tayyib' kelimesi kullanılır. Tayyib; tertemiz, lezzetli, hoşa giden ve taze anlamlarına gelir. Bu sözcük, Kuran'da tekil ve çoğul halleriyle kırk küsur yerde karşımıza çıkar. Konu yiyecekler olduğunda 'tayyib' kavramının tam zıttı ise 'rics' (pis ve pislik) ile 'fısk' (akıldan ve insanın yaradılış doğasından sapmak) kelimeleridir.

Beslenme ve gıdalarla ilgili hükümlerin çoğu, adını doğrudan 'sofra' kelimesinden alan Mâide suresinde geçer. Temel kural, bu surenin 5. ayetinde çok net verilmiştir:

"Tayyib (temiz, leziz ve taze) olan her şey size helal kılınmıştır."

Peki ya tayyib olmayanlar? Yani pis (rics) ve doğadan/akıldan sapmış (fısk) olanlar? Onlar için de Mâide suresinin 3. ayetinde şu kesin yasaklar sıralanır:

Usulüne uygun boğazlanmadan, kendiliğinden ölmüş hayvanın eti.

Kan.
Domuz eti.
Üzerine Allah'tan başkasının adı anılarak kesilmiş hayvanlar.

Boğularak, vurularak, yüksekten düşüp yuvarlanarak ölmüş hayvanlar.

Boynuzlanarak ölmüş hayvanlar.

Canavarlar tarafından yırtılıp parçalanmış hayvanlar (Ancak canı üzerindeyken, yani henüz ölmeden yetişip kestikleriniz bu yasaktan müstesnadır, onlar helaldir).

Dikili adak taşları (putlar) üzerinde kurban edilen hayvanlar.

Fal oklarıyla kısmet arayarak et paylaşmak.

Ayet, bütün bunları birer "sapış" (yoldan çıkma) olarak nitelendirir. Ancak Kuran, insanı çaresiz bırakmaz. Aynı ayetin sonunda çok merhametli bir kural konur: Eğer bir kimse çok ciddi bir açlıkla yüz yüze kalırsa ve günaha girmek gibi bir niyeti olmadan sırf hayatta kalmak için bu yasaklı etlerden yemek zorunda kalırsa, Allah şüphesiz ki çok bağışlayıcıdır (Gafur) ve çok merhametlidir (Rahîm).

Mutluluğun Sırrı: Doğal Gıda

Kuran-ı Kerim, yediğimiz içtiğimiz şeylere çok büyük bir hassasiyetle yaklaşır. Bu hassasiyetin bir kısmını çok açık kelimelerle, büyük bir kısmını ise üstü kapalı yollarla bize anlatır. Kuran'ın en çok dikkat çektiği konu ise tamamen doğal beslenmedir.

Doğal gıdanın insan sağlığı ve mutluluğu için ne kadar önemli olduğunu vurgulamak adına, insanlığa çok muhteşem bir çağrı yapar. Kuran der ki: "Eğer O'nun ayetlerine inanıyorsanız, üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan yiyin! Size ne oluyor da bunları yemiyorsunuz? Birçokları bilgisizce kendi keyiflerine uyarak halkın kafasını karıştırıyor. Üzerine Allah'ın adı anılmayan şeyleri kesinlikle yemeyin!" (En'am Suresi, 118, 119 ve 121. ayetler).

"Üzerine Allah'ın Adı Anılan Şeyler" Aslında Ne Demek?

Geleneksel inanca göre bu emir çok basit yorumlanmıştır ve şu anlama geldiği düşünülmüştür:

Putlara adanan hayvanların etini yememek.

Kesilirken "Bismillah" denmemiş, yani üzerine Allah'ın adı anılmamış hayvanlardan uzak durmak.

Elbette Kuran'ın bu emri bunları da kapsar. Ayetin o dönemde indirilme sebebi de bu olabilir. Çünkü Kuran'ın indiği çağdaki insanlar, "doğal gıda" ile "doğal olmayan gıda" diye bir ayrımı zaten hiç bilmiyorlardı. Yediklerinin hepsi zaten doğaldı.

Geçmişten Geleceğe Kuran'ın Çözümleri

Kuran, birçok konuda şu yöntemi izler: O günün şartlarında yaşanan bir olayı (buna İslam ilminde "iniş sebebi" veya "sebeb-i nüzul" denir) bahane eder. Ancak bu olayın içine, gelecekteki insanların dertlerine derman olacak emirleri gizler. O dönem inen ayetlerin bir kısmı sadece o güne hitap etse de, büyük çoğunluğu asıl sırrını geleceğe saklar.

Bu ayetlerin içindeki asıl amacı, yani hikmeti ve kuralları bulup çıkarmak gerekir. Bunun için de Kuran'ın "hermenötik" dünyasını, yani "yorum bilim" inceliklerini çok iyi kavramak şarttır. Ayetlerin arkasındaki temel hedeflere (buna eskiler "makaasıd" veya "illet" der) ancak böyle ulaşılır.

İslam bilginlerinin hep bir ağızdan kabul ettiği çok temel bir kural vardır: "Ayetin inmesine sebep olan olayın özel olması, o ayetin genel geçer bir kural olmasına engel değildir." Yani bir olay sadece o gün yaşanmış olabilir ama ayetin koyduğu kural bütün zamanları kapsar.

Bugünün Dünyasında Emrin Gerçek Anlamı

İşte bu kuralı bugünün dünyasına uyarladığımızda, o meşhur emrin gerçek anlamı ortaya çıkar: "Üzerine Allah'ın adı anılmamış şeyleri yemeyin" uyarısı, aslında doğal yapısını kaybetmiş gıdalardan uzak durun demektir. Özellikle de şu gıdaların hayatımızdan tamamen çıkarılması emredilir:

Genetiği ile oynanmış ürünler.
Hormon basılmış yapay gıdalar.

Yani bir şeyin üzerine Allah'ın adının anılması demek, o yiyeceğin üzerine sadece okuyup üflemek demek değildir. Asıl mesele, o nimetlerin Allah'ın yarattığı o ilk, o saf ve doğal haliyle insanlara sunulmasıdır. Kuran bu tarz bozulmamış gıdalara "Tayyib" der. Tayyib; tertemiz, çok lezzetli ve taptaze demektir.

Kuran, beslenmemizi işte bu tertemiz ve doğal gıdalarla yapmamız gerektiğini defalarca yüzümüze söyler (Bakara, Maide, Araf, Enfal, Nahl, Taha ve Müminun surelerinde).

Özetle; Allah'ın adının anıldığı şeyleri yemek demek, fabrikasyon olan ve insan eliyle şekilden şekle sokulmuş yiyeceklerden kaçıp, doğanın bize sunduklarıyla

beslenmek demektir. Zaten bugün bütün dünyanın da yeniden bu doğallığa doğru bir dönüş yaptığı açıkça görülüyor.

Doğadan Kopuş ve Zehirli Mutsuzluk

Sağlık, mutluluğun en temel direğidir. Sağlıklı bir yaşamın temeli de doğal gıdadan geçer. Dolayısıyla Kuran, doğal gıda ile insanın mutluluğu arasında çok güçlü ve kopmaz bir bağ kurar. Ancak günümüzde teknoloji, bizi Allah'tan, yani o doğal hayattan kopardı. Bunun bedeli ise çok ağır oldu:

Doğanın bütün ince dengeleri altüst oldu.
Doğal yollarla beslenme kültürü ortadan kalktı.
İnsanın, asıl anası olan tabiatla bağları koptu.

Sonuç olarak insanlık, zehir gibi bir mutsuzluğa mahkum edildi. Bu mutsuzluğun inkar edilemez iki büyük kanıtı vardır: Biri kanser üreten bu bozuk beslenme sistemi, diğeri ise tamamen yozlaşmış çürük bir cinsel yaşamdır.

Peki sınâatin, yani sanayileşme ve teknolojinin bu karanlık yüzü karşımıza nasıl çıkıyor? Başka bir deyişle, İblis'in (şeytanın) o yıkıcı ateş gücü kendini nasıl gösteriyor? Kuran bu soruya çok net bir cevap veriyor: "Açlık ve korku" ile.

Sanayinin Getirdiği Açlık ve Korku Elbisesi

Nahl Suresi 112. ayette, bize geçmişten bir medeniyeti (karyeyi) ibretlik bir örnek olarak sunulur ve şöyle denir: "Allah şu medeniyeti örnek vermiştir: Eskiden son derece güvenli ve huzurluydu. Rızıkları her taraftan bol bol yağıyordu. Sonra onlar, Allah'ın bu nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, kendi elleriyle sanayi olarak ürettikleri şeyler yüzünden, açlık ve korku elbisesini tattırdı."

Burada, sanayileşmenin o yıkıcı sonuçlarıyla darmadağın olmuş bir medeniyetten bahsediliyor. Kuran, sanayinin getirdiği bu felaketleri insanın üzerine giydirilen bir "elbise" olarak tanımlıyor. Üstelik bu elbisenin insana "tattırılmasından" bahsediyor. Bu harika ve mucizevi benzetme, yaşanacak acının ne kadar büyük ve derine işleyen bir felaket olduğunu gösteriyor.

Sınâat, yani sanayi ve üretim çılgınlığı, Allah'ın elinden çıkan o doğal rızkı yok ediyor. İnsanoğlunu görünmez, sinsi bir açlıkla yüz yüze bırakıyor. Bunun en kısa ve net özeti şudur: İnsanlar artık doğal ürünlerden tamamen yoksun bir şekilde besleniyor.

Tertemiz Rızık ve Şeytanın Gen Oyunları

Mutluluğun, sağlığın ve güzelliğin tek kaynağı olan doğal rızıklar, daha önce dediğimiz gibi Kuran'da "Tayyib" (çoğulu tayyibât) kelimesiyle anılır. Temiz, leziz, hoş ve taze olan bu rızıklar, aslında Allah'ın bize bir lütfu, bir hediyesidir. Kuran bunu dolaylı yoldan, "üzerine Allah'ın adı anılmış rızık" diye tanımlar ve bizi tekrar uyarır: "Zorda kalmanız dışında, size nelerin haram kılındığını Allah zaten en ince ayrıntısına kadar açıkladı. Birçokları hiçbir şey bilmeden, kendi arzularına uyarak halkı kandırıyorlar. Üzerine Allah'ın adı anılmayan şeylerden yemeyin. Çünkü böyle bir şey, yoldan tam anlamıyla sapmaktır." (En'am Suresi, 118-121).

Geçmişteki geleneksel İslam hukuku, o dönemin şartlarının dayatmasıyla bu ifadeyi sadece "besmeleyle kesilmiş hayvan" olarak anladı. Ne yazık ki bu yüzden Kuran'ın vermek istediği o asıl derin mesaj yıllarca örtülü kaldı. Fakat bugünün bilimsel ve ekolojik gerçekleri göz önüne alındığında durum çok nettir. Üzerine Allah'ın adı anılmış besin demek;

Genetiği ile asla oynanmamış,
Fabrikasyon katkı maddeleriyle bozulmamış,

Tamamen doğal kalmış yiyecek demektir. Artık bundan hiç kimsenin şüphesi olamaz.

Bozulmamış Nimetler ve İliklere Kadar Ürperten Son

Bu gerçeği değerlendirirken asla unutmamamız gereken bir şey daha var: Kuran, yaratılışta ve doğada yapılan değişikliklerden (buna "tağyir" denir) nefret eder. Kuran bu bozma ve değiştirme eylemini doğrudan şeytanın bir işi, bir ameliyatı olarak görür. (Nisa Suresi, 119).

Şunu da aklımızdan çıkarmayalım: Kuran, o sonsuz mutluluk yurdu olan cenneti anlatırken bile doğallığa vurgu yapar. Cennetteki nimetleri sayarken menüye şunları koyar:

Rengi ve tadı hiç bozulmamış sudan nehirler,

Tağyire (değişime) uğramamış, yapısı bozulmamış saf süt ve bal,

Her türden taptaze meyve. (Muhammed Suresi, 15).

Doğayı bozmanın, yani tağyirin en zararlı ve en tehlikeli hali ise bitkilerin genleriyle oynamaktır. Bu gen oyunları, bitkileri "üzerine Allah'ın adı anılmış" o temiz ve doğal halinden çıkarıp atar. İşte bugün bütün insanlığın yaşadığı o devasa huzursuzluğun ve kahreden sıkıntıların en büyük sebeplerinden biri de budur.

Nahl Suresi 112. ayet, doğayı ve gıdaları bozmanın insanlığın başına ne çoraplar öreceğini çok sarsıcı bir şekilde gözler önüne seriyor: Genetiği ve doğallığı bozulmuş bu besinlerin kitleleri sürükleyeceği o son durak; açlık ve korku elbisesini giymektir. Yani korkudan ve açlıktan iliklerine kadar ürpermektir.

Mecburi Açlık ve Gönüllü Açlığın Yarattığı Büyük Fark

Eğer bir insan emeğinin karşılığını alamadığı, hakkı yendiği için aç kalıyorsa; hepimiz biliriz ki bu düpedüz bir zulümdür, sefalettir. Hatta dünyadaki en büyük felaketlerden biri olan terörün kökeninde bile bu yatar. Çünkü bu durum değişmez bir varoluş kuralıdır:

Birinin hakkı gasp edildiğinde, sömürülüp baskı gördüğünde, bu mecburi açlık onu öfkeye ve düşmanlığa sürükler.

İçte biriken bu öfke, eninde sonunda kavgayı doğurur.

Kavga eden taraflar arasında güç farkı varsa, zayıf olan taraf ezilmişliğin verdiği çaresizlikle teröre yönelir.

Fakat aynı açlığa bambaşka bir açıdan bakalım. Eğer bir insan, elinin altındaki yiyecekleri ve imkanları tamamen kendi özgür iradesiyle kullanmıyorsa ya da sınırlandırıyorsa, ortaya çok farklı bir tablo çıkar. Bu durumda açlık; inançlar uğruna gösterilen bir direnişten yeni maceralara, başkaları için yapılan bir fedakarlıktan manevi bir ibadete kadar pek çok olumlu anlama bürünür.

Kısacası açlık; hukuk, toplum bilimi (sosyoloji) ve genellikle tıp açısından olumsuz bir durumken; maneviyat (mistisizm), güzellik (estetik) ve bazen de yine tıp açısından son derece faydalı bir araca dönüşebilir.

Doğudan Batıya Orucun Gücü

Son yüzyıla baktığımızda, açlığın bu faydalı yönü üzerinde duran doktor ve düşünürlerin sadece Doğu'dan değil, şaşırtıcı bir şekilde daha çok Batı'dan çıktığını görüyoruz. Bunların en dikkat çekenlerinden biri, 1944 yılında hayatını kaybeden Nobel ödüllü doktor ve düşünür Alexis Carrel'dir. Carrel'in çok meşhur olan "İnsan Denen Meçhul" (L'Homme cet Inconnu) adlı kitabı, az

yemenin ve buna bağlı olarak oruç tutmanın faydalarını en iyi anlatan eserlerden biridir.

Aslında dinler de açlığın bu iki farklı yüzüne hep dikkat çekmiştir:

Zulüm gördüğü için aç kalanların durumu bir haksızlıktır.

Yiyecek yemeği olduğu halde kendi isteğiyle yemeyenlerin açlığı ise büyük bir erdemdir.

İslam düşünce tarihinde, özellikle de insanın manevi olarak olgunlaşmasını hedefleyen tasavvuf yolunda, az yemenin insana kattığı değerler üzerine müthiş tespitler yapılmıştır. Öyle ki bu tespitlerin birçoğunun ne kadar haklı olduğu günümüzde yeni yeni anlaşılıyor.

Örneğin 1291 yılında vefat eden İranlı düşünür Sâdî, hayatta günde üç öğün yiyen bir insanla, üç günde bir kez yiyen bir insanın dayanıklılık ve değer üretme gücünün asla aynı olamayacağını çok net bir şekilde söyler.

Peygamberin İnceliği ve İbn Haldun'un Tarihi Tespiti

Sâdî ve onun gibi düşünenlerin bu fikirlere ulaşmasını sağlayan asıl ilham kaynağı ise Hz. Muhammed'in şu meşhur sözüdür: "Oruç tutun, sağlıklı olursunuz!"

Burada çok ince bir detay var. Peygamber bu sözünde, insanda korku uyandıran ve katı bir kuralmış gibi hissettiren "açlık" kelimesini kullanmamıştır. Bunun yerine; sefaletten ve haksızlıktan uzak, tamamen insanın kendi iradesiyle seçtiği yapıcı bir eylem olan "oruç" kavramını tercih etmiştir.

Tarihe dönüp baktığımızda, açlığın insan sağlığı üzerindeki etkilerini bilimsel olarak inceleyen ilk kişinin Müslüman tarihçi İbn Haldun olduğunu görüyoruz.

1405 yılında hayatını kaybeden İbn Haldun, o meşhur "Mukaddime" adlı eserinde fikir tarihinde bir ilke imza atarak şunları savunmuştur:

İnsanların çok yemekten dolayı gördükleri zararlar, az yemekten dolayı gördükleri zararlardan her zaman daha ağırdır.

Kıtlık ve yoksulluk yaşanan yıllar, sağlıklı ve dirençli nesillerin yetişmesi için bolluk ve israf yıllarından çok daha avantajlıdır.

Ömrü Uzatma Hayali ve Çarpıcı Fare Deneyleri

Kendi isteğiyle aç kalmanın insanı nasıl yenilediği ve olgunlaştırdığı üzerine günümüzde çok ciddi araştırmalar yapılmış ve bilimsel sonuçlar elde edilmiştir. Bunların en dikkat çekenlerinden biri, Amerikalı bilim insanı Dr. Roy L. Walford'un çalışmasıdır. Kendisi hem California Üniversitesi'nde profesör hem de ABD Bilimler Akademisi üyesiydi. Eylül 1983'te "Executive Health" (Yönetici Sağlığı) dergisinde "Beslenmeye Bağlı Olarak Yaşlanmayı Geciktirme" adında bir makale yayınladı.

Bu makalenin özeti aslında insanlığın en eski hayaline dayanıyordu: Ömrü uzatmak. Efsanelerdeki hayat iksirleri veya ünlü roman karakteri Faust'un sadece 24 yıl daha genç kalabilmek için ruhunu şeytana satması hep bu arzunun bir sonucudur. Ancak asıl çarpıcı olan, Cornell Üniversitesi'nden bilim insanı McCay'in fareler üzerinde yaptığı şu deneylerdi:

Normal düzeninde beslenen farelerin tamamı 1000 (bin) gün içinde öldü.

Yediklerinin enerjisi (kalorisi) yüzde altmış oranında azaltılan fareler ise çok daha uzun süre yaşadılar. Üstelik cinsel güçlerinde de büyük bir artış görüldü.

Bu sonuçların ardından Philadelphia Kanser Enstitüsü'nden Dr. Morris Ross da benzer deneyler yaptı. O da az beslenen farelerin ömrünün tam yüzde altmış oranında uzadığını kanıtladı.

Aralıklı Açlığın Getirdiği Mucizevi Şifa

Deneyler burada bitmedi. Bilim insanları bir adım daha ileri giderek fareleri her üç günde bir, tam 24 saat boyunca tamamen aç bıraktılar. Sonuç muazzamdı: Hayvanların ömürleri yüzde otuz oranında daha uzadı. Sadece ömür uzamakla kalmadı, 24 saatlik aralarla aç bırakılan tüm hayvanlarda şu inanılmaz gelişmeler gözlendi:

Kanser hastalığına karşı büyük bir direnç kazandılar.

Böbrek ve kalp hastalıklarına yakalanma riskleri düştü.

Enfeksiyonlara ve romatizma (eklem) rahatsızlıklarına karşı vücutları güçlendi.

Tüm bu hayvanların cinsel gücünde gözle görülür bir artış yaşandı.

İşte tüm bu bilimsel deneyler, çok net bir gerçeği ortaya koyuyor: Belirli bir süre yeme, içme ve cinsel yaşam üçlüsüne ara vermek anlamına gelen orucun sağlık açısından değeri paha biçilemez. Tüm dinlerin binlerce yıldır bu kuralı insanlara tavsiye etmesindeki asıl bilgeliğin ne olduğu, bugünün bilimiyle artık çok daha derin ve anlamlı bir şekilde karşımızda duruyor.

Kuran'ın Önerdiği Yiyecekler ve Yemeğin Temel Kuralları

Kuran bize yiyeceklerle ilgili bazı temel tavsiyeler veriyor. Bunlardan ilki, yiyeceklerin üzerine Allah'ın adının anılmasıdır ki bu konu daha önce 'Doğal Gıda' kısmında anlatılmıştı. İkinci ve çok önemli kural ise hiçbir şeyi israf etmemektir.

İnsan ve hayvan arasında yeme alışkanlığı açısından büyük bir fark vardır.

İnsan yaşamak için yemek zorundadır.

Hayvan ise adeta yemek için yaşar, yiyip içmek onun varoluş görevidir.

Kuran, bizim hayatta kalmak için yememizi isterken, hayatın merkezine sadece yemeği koymaktan özellikle uzak durmamızı emreder. Eğer bir insan yaşamak için değil de sadece yemek için yaşamaya başlarsa, bırakın hayvanlar gibi olmayı, onlardan çok daha aşağı, çok daha bilinçsiz ve şaşkın bir duruma düşer. Kuran, sırf yemek için yaşayıp hayvanlaşmayı bir marifet sananların sonunun cehennem ateşi olacağı konusunda bizi uyarır.

Muhammed Suresi 12. ayette bu durum açıkça belirtilir: İnanıp barışa ve iyiliğe yönelik işler yapanları Allah altından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Ancak hakikati inkâr edenler sadece dünyada zevk edip eğlenmeye bakar, tıpkı davarlar gibi yer içerler ama varacakları son yer ateştir. Doğal beslenme ve sağlığımızı koruma yollarından üçüncüsü olan "Oruç" ibadetinin değeri ise 'Az Yemek' konusunda detaylıca incelenmişti.

Kuran'da İsmi Özel Olarak Geçen Şifalı Yiyecekler

Kuran'da bazı gıdaların isimleri doğrudan verilir. Bunun amacı sadece bize bir diyet listesi sunmak veya bazı yiyecekleri övmek gibi basit bir iş değildir. Bu gıdalar, insan hayatında ve doğada taşıdıkları o derin anlamları, yani hermenötik (görünenin ardındaki derin manayı ve hikmeti yorumlama sanatı) özelliklerini bize göstermek için özel ve harika bir üslupla seçilmiştir. Tıptan estetiğe, tarımdan metafiziğe (ruhsal ve manevi boyuta) kadar çok geniş bir yelpazede karşımıza çıkarlar.

İsmi geçen yiyeceklerden ilki "Saf Bal"dır.

Doğal ve mutlu bir yaşamın simgelerinden birinin saf su olduğu daha önce belirtilmişti; aynı durum saf bal için de geçerlidir. Kuran, balı ve onu üreten bal arısını, yaratılışın en büyük mucizeleri olarak açıkça öne çıkarır. Hatta Kuran'da doğrudan 'şifa' kelimesiyle anılan tek yiyecek baldır. Nahl Suresi 69. ayette, arıların karınlarından çıkan ve renk renk olan bu özel içeceğin insanlar için bir şifa kaynağı olduğu söylenir.

Mutluluk ve ahengin bir diğer simgesi ise "Saf Süt"tür. Gerçek süt, tadı hiçbir şekilde değişmemiş, yani tağyire uğramamış (insan eliyle yapısı, doğası bozulmamış) süttür.

Muhammed Suresi 15. ayette bu sütün tadının değişmeyeceği vurgulanır. Nahl Suresi 66. ayet ise sütün nasıl oluştuğunu bize çok etkileyici bir şekilde anlatır: Hayvanların karınlarındaki pislik ile kan arasından, içenlerin boğazından kolayca kayıp giden tertemiz, halis bir süt çıkarıldığını ve bunda bizim için kesin bir ibret olduğunu belirtir.

Doğanın Mucizesi: Zeytin ve Kutsal Topraklar

Sırada, en büyük yaratılış mucizelerinden biri olan "Zeytin" var. Arapçada "zeytûn" olarak telaffuz edilen bu bitki, doğanın gerçek bir harikasıdır.

Meyvesinden yağına kadar her şeyiyle bir mucizedir.

Ağacından çekirdeğine kadar tam bir hayat, mutluluk ve güzellik kaynağıdır.

Zeytin, tıpkı kendisi gibi çok değerli bir meyve olan incirle birlikte anılır. Tîn Suresi'nin dördüncü kelimesidir ve bu kelimeden önce gelen yemin eki "Kasem Vav'ı" Arapça dil bilgisine göre tek bir kelime sayılır. Tîn Suresi doğrudan, "İncire ve zeytine yemin olsun" diyerek söze başlar. Kuran bir varlığa veya

olaya yemin ediyorsa, bunun evrende ve bizim hayatımızda çok seçkin, çok önemli bir yeri var demektir.

Kuran; Tîn, Mü'minûn ve Kasas surelerinde zeytin ve incir ağacını, Sina Dağı (Tûrisîna) ile birbirine bağlar. Vahiy tarihinin en duygusal sahneleri anlatılırken incir, zeytin ve özellikle de zeytin ağacı kutsallaştırılır. Zeytinin yetiştiği yer, "bereketli ve kutsal toprak" olarak kabul edilir. Bu yüzden Tîn Suresi'nde ilk ayetlerde zeytin ve incire, ardından gelen ayetlerde ise Sina Dağı'na yemin edilir.

Mü'minûn Suresi 20-23. ayetlerinde, Allah'ın gökten ölçülü bir su indirip yeryüzünde durdurduğu, bununla üzüm ve hurma bahçeleri yetiştirdiği anlatılır. Hemen ardından, Sina Dağı'ndan çıkan bir ağaçtan bahsedilir ki bu ağaç yağlı olarak biter ve yiyenlere bir "katık/cila" olur. Kasas Suresi 30. ayette ise Musa Peygamber o bereketli topraklara vardığında, vadinin sağ tarafındaki bir ağaçtan kendisine "Ey Musa! Âlemlerin Rabbi Allah benim, ben!" diye seslenildiği anlatılır.

AÇIKLAMA

Tûr-i Sînâ'nın Mucizesi: Zeytin Ağacı

Mü'minûn Suresi 20. ayette Sina Dağı'ndan (Tûr-i Sînâ) çıktığı belirtilen, yağıyla ve yiyenlere bir katık (cila) olma özelliğiyle övülen ağaç zeytin ağacıdır.

Kur'an-ı Kerim, zeytini sadece doyurucu sıradan bir bitki olarak değil, bir şifa ve bereket kaynağı olarak sunar.

Ayette geçen "katık" veya "cila" (Arapça aslıyla sıbğ), zeytinyağının hem doğrudan ekmeğe bandırılarak yenilen besleyici bir gıda olmasını hem de insan bedeni için şifalı, kozmetik ve temizlik amaçlı doğal bir cila olarak kullanılmasını ifade eder.

Kasas Suresi'ndeki Bereketli Topraklar: Tuvâ Vadisi

Kasas Suresi 30. ayette Musa Peygamber'in ulaştığı o "bereketli topraklar" (Arapça adıyla El-Buk'atü'l-Mübareke), Sina (Tûr) Dağı'nın sağ tarafında yer alan mukaddes Tuvâ Vadisi'dir.

İslam âlimlerinin ve tefsir kaynaklarının bu özel bölge hakkında verdikleri kapsamlı detaylar şunlardır:

İlahi Hitabın Mekânı: Bu bölge, Yaratıcı'nın Hz. Musa ile bir ağaç (bir nevi perde) aracılığıyla doğrudan konuştuğu ve ona peygamberlik görevini ilk kez tebliğ ettiği çok özel bir yerdir.

Kutsiyetin Simgesi: Bölgenin "bereketli ve mukaddes" olarak anılmasının temel sebebi, toprağın verimliliğinden ziyade doğrudan İlahi tecelliye (Allah'ın varlığının nurlu yansımasına) mazhar olmasıdır.

Ayakkabıların Çıkarılması: Toprağın taşıdığı bu eşsiz manevi şeref ve saygınlık nedeniyle Allah, Hz. Musa'ya bu vadiye adım atarken saygı gereği ayakkabılarını çıkarmasını emretmiştir.

Coğrafi Konum: Vadi; ailesiyle birlikte Medyen'den Mısır'a doğru yolculuk yaparken çetin şartlarda yolunu kaybeden Hz. Musa'nın, uzaktan bir ateş görüp yöneldiği Sina Yarımadası'ndaki Tûr Dağı'nın yamacında bulunur.

Doğal Kozmetiğin Sırrı: Boya, Cila ve Işık

Mü'minûn Suresi'nde zeytinyağı anlatılırken "sıbğ" kelimesi kullanılır. Bu kelime aslında boya, cila ve özellikle de kozmetik amaçlı "doğal cila" demektir. Bakara Suresi 138. ayette bu kelime, "Allah'ın boyası" tamlaması içinde geçer

ve "Allah'tan daha iyi boya vuracak kim var?" diye sorulur. Eskiden Araplar, ekmeği meyvelerden yaptıkları katıklara bandırarak yerlerdi. Ekmeğin bu katığın rengini alıp adeta boyanması yüzünden, zamanla her türlü katığa "sıbğ" denmeye başlanmıştır.

Kuran'ın "sıbğ" diyerek aslında bizden ısrarla istediği şey, doğal güzellik ve doğal parfümeridir. Bunun en iyi sanatkarı ve üreticisi olarak da Yaratıcı, yani bizzat tabiat gösterilir. Doğal boya, cila ve parfümerinin ana kaynağı zeytin, zeytinyağı ve zeytinin her türlü türevidir. Zeytin, aynı zamanda doğal gıdaların ve katıkların da en ideallerinden biri, belki de en iyisidir.

Ünlü İslam düşünürü Gazâlî, yazdığı "Mişkâtü'l-Envâr" (Nurların Kandilliği) adlı müstakil eserinde Nur Suresi'nin 35. ayetini inceler. Bu ayet, Allah ile ışık/nur arasındaki ilişkiyi ele alır. Ne ilginçtir ki, Yaratıcı'nın ışıkla olan ilişkisi anlatılırken seçilen üç temel kelime doğrudan zeytinden alınmıştır: Mübarek ağaç, zeytûn (zeytin) ve zeyt (zeytinyağı). Yani zeytin ve ondan elde edilen doğal besinler, parfümeri ürünleri; insanla Tanrı arasındaki ilişkinin, mutluluğun ve güzelliğin en temel unsurlarındandır.

Nur Suresi 35. ayet şöyledir: "Allah, göklerin ve yerin Nurudur. Onun nurunun örneği, içinde çerağ (kandil) bulunan bir kandile benzer. Kandil, bir sırça (cam/kristal) içerisindedir. Sırça, inciden bir yıldız gibidir ki, doğuya da batıya da nispeti olmayan bereketli bir zeytin ağacından yakılır. Bu ağacın yağı, neredeyse ateş dokunmasa bile ışık saçar. Nûr üzerine nurdur o. Allah, dilediğini kendi nuruna kılavuzlar...".

Zeytinin kozmetik sanayisinde yüze yakın temel ürüne kaynaklık ettiğini söyleyip teknik detayları laboratuvar uzmanlarına bırakıyoruz. Ancak peygamberler tarihinde incir, zeytin ağacı ve onların anavatanı olan Sina Dağı'nın yeri gerçekten bambaşkadır.

Hz. Musa'ya "Ben Allah'ım" diye seslenilen yer, o kutsal topraktaki zeytin ağacıdır.

Bazı İslam bilginlerine göre, Kuran'da incire yemin edilmesinin bir sebebi de aydınlanmanın Buda'ya bir incir ağacının altında gelmesidir.
Kuran, Buda'nın ismini peygamberler arasında açıkça saymasa da, incire yemin ederek onun şanına bir gönderme yapmaktadır. Zaten Kuran'ın kendisi, gönderilen tüm peygamberlerin isimlerini ve hayat hikayelerini bize anlatmadığını söyler. Mü'min Suresi 78. ayet bunu şöyle açıklar: "Yemin olsun, biz senden önce de resuller gönderdik. Onların bir kısmının hayat ve hatırasını sana anlattık, bir kısmının hayat ve hatırasından sana bahsetmedik.".

Böyle bakıldığında, adı anılmayan ve hikayesi anlatılmayan o peygamberlerden biri neden Buda olmasın?. Tıpkı Sokrat veya Platon gibi bilgeler de buna dahil olabilir. Kuran'a göre bu kesinlikle böyledir denilemez, ama böyle olmasının gayet muhtemel olduğunu söylemek gerekir.

AÇIKLAMA

Buda Kimdir ve İncir Ağacının Önemi Nedir?

Buda, asıl adıyla Siddhartha Gautama, günümüzden yaklaşık 2500 yıl önce yaşamış bir Hint bilgesidir.

Gençliğinde lüks ve zenginlik içinde yaşayan bir prensti.

İnsanların hastalık, yaşlılık ve ölüm gibi acılarını görünce saray hayatını tamamen terk etti.

Acıların sebebini ve hayatın gerçek anlamını bulmak için uzun yıllar ormanlarda, derviş gibi tek başına yaşadı.

En sonunda bir "Bodhi" ağacının, yani bir tür Hint inciri ağacının dibine oturdu ve derin düşüncelere daldı.

Günlerce süren bu bekleyişin ardından tam da bu incir ağacının altında aydınlanmaya, yani manevi gerçeği ve huzuru kavramaya ulaştı.
İşte metinde bahsedilen aydınlanma, bir insanın dünya heveslerinden sıyrılıp ilahi bir bilgeliğe ulaşması durumudur.

İsimsiz Elçiler ve Kuran'ın Gizli Mesajı

Kuran, Tîn Suresi'nde doğrudan incire yemin ederek başlar. Bazı İslam düşünürleri bu yemini sıradan bir meyve övgüsü olarak görmez. Onlara göre bu yemin, Buda'nın bir incir ağacı altında bulduğu o büyük gerçeğe ve bilgeliğe yapılan ince bir göndermedir. Kuran, Buda'nın adını peygamberler arasında saymasa da, onun aydınlandığı incir ağacına yemin ederek aslında onun şanına üstü kapalı bir selam göndermektedir.

Mü'min Suresi 78. ayet bu ihtimali çok daha güçlü hale getirir: "Yemin olsun, biz senden önce de elçiler gönderdik. Onların bir kısmını sana anlattık, bir kısmını ise sana hiç anlatmadık."

Bilgeler Peygamber Olabilir mi?

Eğer Kuran gönderilen her elçinin adını bize bildirmediğini açıkça söylüyorsa, adını bilmediğimiz o elçiler kimlerdir?

Hayatını insanlara ahlakı, doğruluğu ve kötülükten uzak durmayı öğretmeye adayan Buda neden bu elçilerden biri olmasın?

Ya da eski Yunan'da tek tanrı inancına benzer fikirleri savunduğu ve insanları erdeme çağırdığı için zehirlenerek öldürülen Sokrat (Sokrates) neden bir elçi olmasın?

Aynı şekilde Sokrat'ın öğrencisi olan ve yine doğruluğun peşinden giden Platon (Eflatun) da bu isimsiz elçiler arasında yer alabilir.

Bu duruma bakıp "Buda veya Sokrat kesinlikle peygamberdir" şeklinde net bir hüküm verilemez. Ancak ayetlerin işaret ettiği geniş ufka bakıldığında, bu büyük bilgelerin de aslında Allah'ın farklı toplumlara gönderdiği o isimsiz elçilerden biri olmasının gayet muhtemel (olası ve akla yatkın) olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Kur'an'da Adı Geçen Doğal Şifalar: Meyveler

İncir, sıradan bir meyve değil; üzerine yemin edilecek kadar kıymetli bir yiyecek. İncirin yapısına baktığımızda doğal beslenmedeki bu devasa önemini hemen anlıyoruz ama konuyu dağıtmamak için şimdilik bunu bir kenara bırakıyoruz. Gelelim üzüme. Üzüm, vücudu paslanmaya ve çürümeye karşı koruyan (antioksidan) değeri en yüksek olan bitkilerden biri. Kur'an'da ondan fazla yerde geçiyor ve doğal beslenmenin en temel kaynaklarından biri olarak karşımıza çıkıyor. Çöl hurması ise tam anlamıyla eksiksiz, dört dörtlük bir gıda. Kur'an'da "nahl" (hurma ağacı) adıyla tam yirmi kez, övülen doğal gıdalardan biri olarak anılıyor.

Genel olarak meyvelerden bahsederken Kur'an, "fâkihe" yani tekil meyve kelimesini ve bunun çoğulu olan "fevâkih" kelimesini ondan fazla yerde kullanıyor. Özelliklerinin zenginliğiyle öne çıkan bu özel meyvelerin yanında, genel anlamda tüm meyvelere de sık sık atıf yapılıyor. Çünkü meyveler, mutluluğun ve sağlığın yurdu olan cennetin birer göstergesi olarak kabul ediliyor. Burada asıl dikkat etmemiz gereken can alıcı nokta şu: Doğal bir

yaşam ile doğal bitkiler, özellikle de meyveler arasında koparılması imkânsız bir bağ var.

Denizden Gelen Mucize: "Taptaze Et"

Şimdiye kadar pek konuşulmamış, kimsenin pek üzerinde durmadığı çok önemli bir Kur'an gerçeğine büyüteç tutalım. Kur'an, "taze et" lafını sadece ve sadece deniz ürünleri için kullanıyor. Bu ürünleri yemeyi öyle bir övüyor ki, üstü kapalı ifadelerle onları adeta kutsal bir yere koyuyor. Nahl Suresi 14. ayette bunu çok net görüyoruz: "İçinden taptaze bir et yemeniz ve takacağınız süs eşyaları çıkarmanız için denizi sizin emrinize veren Allah'tır. Gemilerin denizi yara yara gittiğini görürsün. Allah bunu yapmıştır ki, O'nun kereminden, bol nimetinden nasibinizi arayıp bulasınız ve şükredesiniz."

Suların farkına ise Fâtır Suresi 12. ayette değiniliyor: "İki deniz birbirine eşit olmaz. Bu tatlıdır, susuzluğu giderir, içimi yağ gibi akar, rahattır; şu ise tuzludur, acıdır. Ama siz bu suların hepsinden o taptaze eti yersiniz; giyip takınacağınız bir süs çıkarırsınız. Allah'ın lütfundan rızkınızı arayıp bulabilmeniz ve şükredebilmeniz için, gemilerin denizi yara yara gittiğini görürsün."

Peki Kur'an neden deniz ürünlerine özellikle dikkat çekip onlara "taze et" diyor? Bu ayetlerde altı çizilen özelliğin üç farklı anlamı var:

Gerçek anlamda, kelimenin tam manasıyla taze et sadece denizden çıkan ürünler olabilir.

Tazeliğini en uzun süre koruyabilen ve içine zararlı maddelerin (toksinlerin) en az biriktiği et, deniz ürünlerinin etidir.

Deniz ürünleri, tazeliğini koruduğu o ilk anlarda yenmelidir. Herhangi bir biçimde uzun uzun depolanıp saklanmamalıdır.

Deniz avcılığının dindeki yeri de çok özeldir. Örneğin hac mevsiminde, hac ibadeti için özel bir kıyafet ve ruh haline (ihrama) girenlere karada avlanmak kesinlikle yasaklanmışken, denizde avlanmak serbest bırakılmıştır. Bu kural, denizdeki canlıların doğal yollarla beslenmesine ne kadar büyük bir önem ve özen gösterildiğinin en büyük kanıtıdır. Mâide Suresi 96. ayet bu durumu şöyle özetler: "Hem size hem de yolculara yiyecek bir şeyler (geçimlik) olsun diye, deniz avı yapmak ve o avı yemek size helal (serbest) kılındı. Fakat ihramlı olduğunuz sürece karada avlanmak size haram (yasak) edilmiştir."

Hayvanların Bize Sunduğu Büyük Nimetler

Kur'an'da büyük ve küçükbaş hayvanların hepsini birden tek kelimeyle kucaklayan bir sözcük var: "En'am". Bu kelime Kur'an'da otuz küsur yerde karşımıza çıkıyor. Hatta Kur'an'ın geleneksel dizilişindeki 7. suresinin adı da doğrudan "En'am"dır.

Peki nedir bu En'am? Bu kelime aslında nimet kökünden gelen "ne'am" kelimesinin çoğuludur ve kelimenin ilk doğduğu zamanki asıl anlamı "deve"dir. Araplar o dönemde deveyi nimetlerin en büyüğü, en kıymetlisi saydıkları için ona bu ismi vermişler. Râgıb'ın Müfredat adlı meşhur sözlüğünde de belirttiği gibi; sonraki zamanlarda bu kelimenin anlamı genişlemiş, devenin de aralarına karıştığı tüm evcil büyükbaş ve küçükbaş hayvanları kapsayacak şekilde kullanılmaya başlanmış.

Yine aynı nimet kökünden türeyen ve cenneti tarif etmek için kullanılan bir kelime daha var: "Na'îm". Na'îm; nimetlerle ve hayvanlarla dolup taşan yurt demek. Kur'an'da birkaç ayette (örneğin 10/9, 37/43 ve 56/89. surelerdeki ayetlerde) geçer. Kur'an nerede cenneti bu kelimeyle nitese, hemen ardından nehirlere, bahçelere ve doğal yiyeceklere işaret eder.

Cennetin, yani o Na'îm ile anlatılan yurdun tam zıttı ise "Cahîm" kelimesiyle anlatılır. Cahîm, Kur'an'ın cehennem için kullandığı isimdir. Orası; doğal nimetlerin, huzurun ve ahengin tamamen yok olduğu yerdir. İnfitar Suresi 13 ve 14. ayetler bu zıtlığı şöyle resmeder: "Şu da kuşkusuz: İyiler tam bir nimet (na'îm) içindedir. Kötülerse ateş ve bunalımın (cahîm) tam ortasındadır."

Hayatın Yükünü Taşıyan Sessiz Dostlar

En'am kelimesi Kur'an'da büyük ve küçükbaş hayvanlar için kullanılırken, Kur'an'ın çizdiği o iç açıcı, mutluluk ve sağlık fışkıran doğal hayat tablolarında bu hayvanlara ve onların otladığı meralara özellikle dikkat çekilir. Bu tablolar bize, doğadaki düzenin nasıl tıkır tıkır işlediğini, birbirini tamamlayan o ahengi ve doğanın şifrelerini sunar.

Büyük ve küçükbaş hayvanlar; yük taşıyıp eşyamızı sırtlanmaktan tutun, karnımızı doyurmaya, doğanın dengesini korumaktan giyim kuşamımıza kadar birçok farklı alanda bize hizmet eden "nimet-varlıklardır". Bu benzersiz faydaları şu ayetlerde çok net görebiliyoruz:

"Hayvanlardan yük taşıyanı da, yere yaygı ya da döşek yapılanı da yaratan yine Allah'tır. Allah'ın size verdiği rızıklardan (yiyeceklerden) yiyin, şeytanın adımlarını izlemeyin! Çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır." (Mâide Suresi, 142)

"Davarları (büyük ve küçükbaş hayvanları) da O yaratmıştır. Onlarda sizin için bir ısıtıcı-koruyucu ve daha nice nice yararlar vardır. Onlardan bazılarını yersiniz. Bir güzellik de vardır onlarda sizin için: Sabah otlağa saldığınız sırada, akşam geri topladığınız sırada... Ve ağırlıklarınızı yüklenir, canlarınızın yarısını tüketmeden (çok büyük eziyetler çekmeden) asla varamayacağınız uzak beldelere kadar taşırlar."

"Hiç kuşkusuz, Rabbiniz gerçekten Rauf'tur (çok acıyan ve esirgeyendir); Rahim'dir (sınırsızca merhamet edendir). Hem binesiniz diye hem de bir süs olarak atları, katırları, eşekleri de yarattı. Ve bilemeyeceğiniz daha neler yaratır O." (Nahl Suresi, 5-8)

Barınaktan Meraya Uzanan Doğal Döngü

Nahl Suresi 80. ayette hayvanların barınma ve eşya olarak hayatımızdaki yeri şöyle vurgulanıyor: "Allah size, evlerinizden huzur ve sükûnet bulacağınız yerler yaptı. Hayvan derilerinden size, gerek göç ettiğiniz günlerde gerekse konakladığınız sırada rahatça söküp taşıyacağınız evler (çadırlar) oluşturdu. Ayrıca, hayvanların; yünlerinden, yapağılarından ve kıllarından belli bir süreye kadar kullanabileceğiniz giysiler, döşemelikler ve kullanım eşyaları verdi."

Hayvanların karınlarındakinin bile bizim için nasıl büyük bir nimet olduğu Mü'minûn Suresi 21 ve 22. ayetlerde ibretlik bir dille anlatılıyor: "Davarlarda (hayvanlarda) da sizin için elbette alınacak bir ibret vardır! Onların karınlarındakilerden (sütlerinden) size içiriyoruz. Onlarda sizin için daha birçok yarar var. Onlardan yiyorsunuz da. Hem onların üzerinde hem de gemilerin üzerinde taşınıyorsunuz."

Son olarak doğanın, suyun ve meranın hayvanlar için nasıl kusursuzca hazırlandığı Nâziât Suresi 32 ve 33. ayetlerde gözler önüne serilir: "Yeri yayıp devekuşu yumurtası biçiminde yuvarlattı. Ondan suyunu, otlağını çıkardı. Dağları, demir atmış gibi sağlamca oturttu; sizin için ve hayvanlarınız için bir geçim (yaşam) aracı olarak."

Doğa, Gıda ve İnsan

Kuran’da doğal hayat, mutluluk ve hatta cennetin kendisi bile yemyeşil alanlar, tertemiz sular ve saf gıdalarla anlatılır. Yani yediğimiz içtiğimiz şeyler öylesine geçiştirilecek bir konu değildir; Kuran bu konuda son derece titiz davranır.

En dikkat çeken nokta ise yediğimiz gıdalarla kişiliğimiz arasındaki o doğrudan bağdır. Kuran, gıdanın karakterimizi şekillendirdiğini söyler. Üstelik bu kural sadece son peygamberin ümmetine, yani bizlere özel değildir. Bütün çağlar boyunca geçerli olan, değişmez bir hayat kanunudur. Nitekim bu temel ilke, Kuran'da (Müminûn Suresi, 51. ayette) gelmiş geçmiş tüm peygamberlere seslenilerek şöyle duyurulur: "Ey elçiler! Temiz, taze, lezzetli ve güzel şeylerden yiyin ki barışa ve hayra yönelik işler yapabilesiniz. Çünkü ben sizin ne yaptığınızı çok iyi biliyorum."

Dikkat ederseniz, bu ayetin cümle yapısı bize çok net bir neden-sonuç ilişkisi kurar: İnsan ancak yediği yiyecekler temizse çevresine barış ve iyilik saçacak işler yapabilir.

İyi Gıda, Kötü Gıda ve Doğallık

Kuran dilinde bu doğal ve temiz gıdanın çok özel bir adı vardır: "Tayyib". Kuran bu kelimeyi (Bakara, Mâide ve Tâha surelerinde) defalarca kullanarak yediğimizin "tayyib" olmasını şart koşar. Peki nedir bu tayyib gıdaların özellikleri?

Temizdir.
Lezzetlidir.
İnsana hoş gelir.
Taptazedir.

Ayrıca En'am suresinde iki farklı yerde "üzerine Allah'ın adı anılmış gıda" tabiri geçer. Burada Allah'ın adının anılması, aslında o gıdanın doğallığının ve saflığının bir nevi mührüdür. Israrla uzak durmamız istenen gıdalar da tam olarak budur: Üzerine Allah'ın adı anılmayan, yani o ilk yaratılıştaki doğal niteliği bozulmuş yiyecekler.

Doğal ve temiz olmayan gıdalara ise Kuran'da "Rics", yani en basit tabirle "pis" denir. İşte hepimizin bildiği domuz eti ve alkol tam da bu pis gıdalar sınıfındadır. Hatta alkol sadece pis olmakla kalmaz, aynı zamanda doğrudan şeytanın pisliklerinden biri olarak mimlenir.

Tıp Dünyasının Onayladığı Gerçek

Yediklerimizle zihin yapımız ve kişiliğimiz arasındaki o kaçınılmaz bağ, sadece inançsal bir kural değil, aynı zamanda modern tıp ve bilim dünyasının da altını çize çize anlattığı bir gerçektir.

Uzmanların bildirdiklerine göre, eskiden beri sadece psikoterapi ve psikanaliz (ruhsal çözümleme seansları) ile çözülebileceği sanılan birçok ruhsal bozukluğun altında aslında bambaşka bir sebep aranmalıdır. Bu sebebin adı "psikokimyasal" nedenlerdir. Yani vücudumuza aldığımız kimyasal elementlerin, yediğimiz içtiğimiz maddelerin doğrudan ruh halimize etki etmesi ve psikolojik belirtiler ortaya çıkarmasıdır. Vücudun kimyası bozulunca, ruhun da dengesi şaşmaktadır. Nitekim George Watson'ın 1974 yılında New York'ta yayımladığı "Nutrition and Your Mind" (Beslenme ve Zihniniz) adlı çalışma da tam olarak bu konuyu; gıdalarla kişilik, ruhsal ve zihinsel yapı arasındaki bu derin bağlantıyı bilimsel olarak gözler önüne sermektedir.

Domuz Eti Neden Yasak?

Kur'an-ı Kerim, domuz eti yemeyi kesin bir dille yasaklıyor. Bakara, Maide, En'am ve Nahl surelerinde bu çok açıkça belirtilmiş. Ölüm kalım meselesi gibi hayati bir zorunluluk yoksa, bir Müslümanın bu eti yemesi büyük bir günah sayılıyor.

Şunu en baştan bilmek lazım: Yaratıcının koyduğu kuralların ve yasakların ardında sayısız sebep yatar. İnsan aklı bunların hepsini bir çırpıda kavrayamayabilir. Gerçekten inanan bir insan, Allah'ın boş yere kural

koymayacağını bilir ve bu mantıkla emirlere uyar. Dindar birine yakışan tavır da budur.

Bugün bile bu yasağın arkasındaki tüm gizli sebeplerin tam anlamıyla çözüldüğünü söylemek zor. Batılı bilim insanları, bulacakları şeylerin İslam'ın haklılığını kanıtlayacağını bildikleri için bu konuyu pek deşmek istemiyorlar gibi duruyor. Yine de elimizde, bu yasağın tıbbi ve biyolojik sebeplerini anlatan bir sürü bilimsel kanıt var.

Kur'an'a Göre İşin Özü

Bana göre bu yasağın asıl nedeni zaten Kur'an'ın kendi içinde yatıyor. Kur'an'a göre domuz eti, sağlıklı bir insan hayatı için "pis" bir maddedir. Pis olduğu için de haramdır, yani yenmesi kesinlikle yasaktır. Kur'an, domuz etini kan ve leşle (kesilmeden ölmüş hayvan etiyle) aynı kefeye koyuyor ve yasağı doğrudan bu "pislik" üzerine kuruyor.

Ayet bu durumu çok net açıklıyor:

"De ki, bana vahyedilenler (Allah'tan gelen mesajlar) arasında, leş, akıtılmış kan, domuz eti -ki o tam bir pisliktir- ve Allah'tan başkası adına kesilmiş murdar (kirli, dinen haram) hayvanlar dışında yasaklanmış bir yiyecek bulamıyorum. Ancak zorda kalan biri, başkasının hakkını gasp etmeden ve ihtiyaç sınırını aşmadan bunlardan yiyebilir. Çünkü Rabbin çok bağışlayıcı ve merhametlidir." (En'am, 145; Bakara, 173; Mâide, 3; Nahl, 115).

Diğer Dinlerdeki Durum ve İncil'in Değişimi

Kur'an'ın temiz gıdalarla insanın ruh sağlığı ve karakteri arasında kurduğu bu bağ, aslında tüm peygamberlere gönderilmiş ortak bir mesajdır. Buradan yola çıkarak, tek tanrılı (monoteist) dinlerin hepsinde domuz etinin yasak olduğunu rahatça söyleyebiliriz. Nitekim Yahudilikte de durum tam olarak böyledir.

Yahudiliğin bir uzantısı sayılan Sâbiîlik inancında bile domuz eti haramdır (Şinasi Gündüz; Sâbiîlik, 215).

Akla ve mantığa en uygun olanı, Yahudilikten sonra gelen Hristiyanlıkta (İsevilikte) da aynı yasağın devam etmesidir. Ancak günümüz Hristiyan dünyası bunun tam tersini uyguluyor. Tüm tek tanrılı dinlerde haram olan bir yiyeceğin Hristiyanlıkta serbest olması gerçekten şaşırtıcıdır.

Benim anladığım kadarıyla, bugünkü İncillerde bu yasağın olmamasının sebebi, Hristiyanlığı sonradan sistemleştiren Aziz Pavlus'un (Saint Paul) kitaba müdahale etmesidir. Zaten Pavlus'un ve din adamları meclisinin (konsil) elinin değmediği, Müslümanlarca da en güvenilir kabul edilen Barnabas İncili'nde domuz eti yasağı aynen durmaktadır.

Barnabas İncili ve Pavlus'un Müdahalesi

Barnabas İncili'nde şöyle bir olay geçer:
Yazıcılardan (din bilginlerinden) biri Hz. İsa'ya "Eğer ben domuz eti veya pis olan başka bir et yersem, bu benim vicdanımı kirletmez mi?" diye sorar. Hz. İsa ise şu cevabı verir: "İtaatsizlik insanın içine girmez, insandan, insanın kalbinden dışarı çıkar ve bu sebeple haram kılınmış yiyeceği yerse kirlenmiş olur." (Barnabas, 32/32-34).

Bu bölümden açıkça anlıyoruz ki, bozulmamış, özgün İsevilikte tıpkı Kur'an'da olduğu gibi yediklerimizle karakterimiz arasındaki bağa dikkat çekilmiş ve domuz eti yasaklanmıştır. Bu yasağın, Hz. İsa yaşarken ona karşı olan ama sonradan Hristiyanlığa sızan Pavlus'un hamleleriyle kaldırıldığı çok açıktır.

Çünkü Hz. İsa'dan sonra dini baştan tasarlayan Pavlus kitapta aynen şöyle diyordu:

"Vicdan için hiçbir şey araştırmayarak kasaplar çarşısında satılan her şeyi yiyin!" (Korintoslulara Mektup I, 10/25).

"Vicdan için hiçbir şeyi tahkik etmeyerek (doğruluğunu araştırmayarak) önünüze konulan her şeyi yiyin!" (Aynı kitap, 10/27).
Yani bugün Hristiyanlıkta domuz yemenin serbest olmasının arkasında Hz. İsa'nın sözleri değil, Pavlus'un bu kişisel kararları yatmaktadır.

Yediklerimiz ve Karakterimiz Arasındaki Bağ

Tekrar kendi inancımıza, Kur'an'a dönecek olursak durum şudur: Eğer yediğimiz şeyler Kur'an'ın belirlediği ilahi ve evrensel (kozmik) ölçülere göre temiz değilse, insanın kişiliğinde bazı bozulmalar ortaya çıkabilir. Bu da insanın o evrensel ve ilahi standartlarda iyi ve temiz işler yapmasının önüne engeller çıkarır.

Kısacası, insan karakterinin istenen kıvama gelmesi için yediği gıdaların da o kıvamda olması şarttır. Bunun için gıdanın Kur'an diliyle 'rics' ve 'habis', yani pis olmaması gerekir. Kur'an, helal olan temiz gıdaları 'tayyib' (iyi, temiz, hoş) olarak adlandırırken, tayyibin tam zıddını aynı ayetlerde 'habis' (kötü, pis) olarak tanımlamıştır (A'raf, 157; Nur, 26).

Kur'an'ın Koyduğu Doğal Diyet ve Bilimsel Gerçekler

'Habis' ve 'rics' kelimeleri sözlükte doğrudan pis ve pislik anlamına gelir. Hatta şeytanın pisliklerinden bahsedilirken de bu 'rics' kelimesi kullanılır. Domuz eti hem temizliğin zıddı olan pisler arasındadır, hem de şeytanın pisliğini anlatan o karanlık gruptan bir parçadır. En'am Suresi 145. ayete göre domuz eti "tartışmasız bir ricstir", yani kesinlikle ve tamamen pistir.

Bu pislik tanımını, Kur'an'ın varlık ve hayat anlayışıyla birlikte düşünmek lazım. Buradaki pis kavramı, insan kişiliğine bir şekilde zarar veren, onu

zehirleyen unsur demektir. Aslında Kur'an, istediği o sağlam insan karakterini oluşturmak için inananları doğal bir diyete sokuyor. Peki, bu özel diyetin tıp ve biyoloji dünyasındaki karşılığı, yani gerekçeleri neler?
İşte bilimin bu diyeti destekleyen gerçekleri:

Tüm kırmızı etlerin sağlık açısından çok dikkatli ve az tüketilmesi gerektiği, tıp dünyasının üzerinde uzlaştığı bir gerçektir. Hatta belli bir yaştan sonra çoğu insana kırmızı et tamamen yasaklanmakta veya yasağa yakın oranda azaltılması istenmektedir.

Domuz eti dünyanın her yerinde ve bütün kültürlerde en ucuz et türüdür.

Bilim dünyasının ortak kabulüne göre domuz eti, tüm etler içinde toksin (zehirli madde) oranı en yüksek olandır.

Aynı zamanda hazmı (sindirimi) en zor ettir.

Mikrop üretmeye en müsait ve hastalık taşımaya en yatkın et yine domuz etidir.

Yağ dokusu ve kolesterol seviyesi de diğer tüm etlerden çok daha yüksektir.

Tüm bu saydıklarımız, tıp dilinde bas bas bağıran bir "Tehlike var, uzak dur!" sinyalidir. Bu gerçekler ortadayken, hiç kimsenin yasağın gerekliliği konusunda bir şüphesi olamaz.

Domuz Eti Neden Yasaklandı? Sıcak İklim Yüzünden mi?

Doğu'da ve Batı'da pek çok yazar, domuz eti yasağının temel nedenini çöl sıcağına bağlıyor. Onlara göre bu aşırı sıcaklar, domuz etinde "trişin" adı verilen, sağlığa zararlı tehlikeli bir bağırsak kurdunun üremesine yol açıyor. İşte tam da bu yüzden, bazı yazarlar soğuk iklimlerde domuz eti yemenin yasak olmasının hiçbir mantığı olmadığını savunuyorlar.

Bu sıcaklık açıklamasını pek inandırıcı bulmayan başka bir grup yazar ise meseleyi çöldeki su kıtlığına bağlıyor. Onların ortaya attığı iddialar şu şekilde sıralanıyor:

Domuzlar aslında ıslak ve nemli iklimlerde yaşamaya alışkın hayvanlardır.

Bu yapıları gereği, hayatta kalabilmek için çok fazla su tüketirler.

Çöl gibi suyun altın değerinde olduğu, hayatta kalmak için şart olduğu bir yerde, bu kadar çok su içen bir hayvanı yetiştirmek son derece mantıksızdır.

Yani çölde bir yudum su, o suyu aşırı derecede tüketecek olan domuzun etinden çok daha değerlidir.

Sonuç olarak, çölde domuz yetiştirmek ekonomik gerçeklere ve yaşam şartlarına tamamen ters düşmektedir.

Bu düşünceyi savunanlardan biri de yazar James Dale Davidson'dır (kendisi Muhammed Replaces Marx, The Great Reckoning adlı kitabında bu konuya değinir). Bu tezi savunan yazarlar, yasağın arkasında mantıklı bir neden aramak yerine, bunu bir "tabu" yani sorgulanamaz, dokunulmaz ve mantık aranmaz kör bir yasak olarak görmeyi seçiyorlar.

Kur'an'ın Evrensel Kuralları ve Çöl Tezindeki Boşluklar

Ancak meseleye Kur'an penceresinden baktığımızda, ortaya atılan bu iddiaların hiçbirinin geçerliliği yoktur. Çünkü evrensel, yani tüm insanlığa ve tüm zamanlara seslenen bir din, kurallarını sadece belli bir bölgenin iklimine göre koymaz. Bunun yerine, tüm insanların ve hayatın ortak gerçeklerini temel alarak hareket eder.

Eğer bir kural sadece belirli bir iklimi veya bölgeyi ilgilendiriyorsa, din içinde bunlar "örfi" yani o bölgenin geleneklerine ve yerel şartlarına bağlı geçici düzenlemeler olarak kabul edilir. Kur'an dininde bu tarz yöresel kurallara "haram" (kesinlikle yasak) denmez; bunlara "mekruh" yani yapılması hoş karşılanmayan ama kesin bir günah da sayılmayan davranışlar denir. Fakat domuz etindeki durum böyle değildir; burada altı kesin olarak çizilmiş, çok net bir yasak vardır. Bu da demek oluyor ki, bu yasağın arkasında bölgesel veya geçici şartlar değil, zamanın ötesindeki kalıcı gerçekler yatmaktadır.

Üstelik az önce bahsettiğimiz 'çöldeki su azlığı' tezini savunan James D. Davidson, çok önemli bir soruyu havada bırakmaktadır: Hz. İsa'nın öğretilerini alıp yeniden şekillendiren Pavlus da tıpkı diğerleri gibi çöl şartlarında yaşamış ve dinini o sıcak topraklarda anlatmış biridir. Peki hal böyleyken, neden onun anlattığı öğretilerde domuz eti haram ilan edilmemiştir?

Tabu mu, Diyet mi? Kur'an'da Yasağın Esnekliği

Değinilmesi gereken ikinci ve çok önemli bir nokta daha var. Domuz eti yeme yasağını, tıpkı diğer dini yasaklar gibi sorgulanamaz bir "tabu" olarak adlandırmak tamamen yanlıştır. Çünkü Kur'an, şartlar zorladığında tıpkı diğer yasaklar gibi bu yasağın da delinebileceğini çok açık bir şekilde belirtmiştir.

Eğer bir yasak, insan hayatı tehlikeye girdiğinde veya mecbur kalındığında bozulabiliyorsa, biz ona tabu diyemeyiz. Buna olsa olsa bir "diyet" yani sağlığı veya düzeni korumak için uygulanan bir beslenme kuralı diyebiliriz. Tabu demek, ne olursa olsun asla ve asla çiğnenemeyecek katı yasaklar demektir. Tabularda "rasyonalite" yani akla ve mantığa uygunluk aranmaz. Kur'an'da ise bu anlama gelecek, asla esnemeyen hiçbir yasak bulunmaz. Çünkü Kur'an'ın temel felsefesi şudur: İnsan din için yaratılmamıştır, tam tersine din insan için gönderilmiştir.

İşi kısaca toparlamak gerekirse; Kur'an'ın koyduğu domuz eti yasağı, körü körüne uyulması gereken bir tabu değil, bir diyettir. Ve bu diyet kuralı, insanın hayatta kalmak için mecbur olduğu zorunlu durumlarda bağlayıcılığını kaybeder, yani ortadan kalkar.

Bir Alman hekim var, adı Hans-Heinrich Reckeweg. Bu adam, domuz etinin insan sağlığı için ne kadar büyük tehlike sinyalleri verdiğini anlatan koca bir rapor hazırlamış. Bu raporu Türkçe'ye de çevirmişler. Doktor Reckeweg, raporda şunları söylüyor:
Doktorun Dedikleri

Kimin vücudu zehirli maddelerden arınmış temiz gıdalarla beslenirse, sağlığını da o kadar koruyabilir.

Bunu sağlamanın yolu da domuz eti yasağına tam olarak uymaktan geçer.

Peygamberlerin, özellikle Hz. Muhammed ve Hz. Musa'nın getirdiği kurallar, doğanın kanunlarıyla tam bir uyum içindedir.

Bu Alman hekim, İkinci Dünya Savaşı sırasında bir olay yaşamış. Savaşta Alman askerlerinin domuz eti yedikleri için nasıl ciddi hastalıklara yakalandıklarını anlatıyor. Ne yapsalar, hangi tedaviyi uygulasalar bir sonuç alamamışlar. En sonunda çareyi domuz eti yemeyi kestirmekte bulmuşlar. Doktor, "Ben harpten önce de domuz etinin sağlığı bozduğunu, hatta zehirlediğini biliyordum" diyor. Ancak bir yanlış algısını da itiraf ediyor. Bu zararların sadece taze domuz etinden yapılan tava, kızartma, paça, pirzola veya kotlet gibi yemeklerde olacağını sanıyormuş.

Tuzlanmış jambon, füme edilmiş (dumanlanmış) veya tuzlanmış domuz etlerinin de insana zarar verebileceği aklına bile gelmemiş. Ama taze domuz eti ürünlerini yiyenlerde şöyle hastalıklar görülmüş:

Apandisit,
Safra kesesi iltihabı ve safra kolikleri (aniden başlayan, şiddetli, dalgalı sancılar),

Bağırsak iltihapları,

Tifo ve paratifoya benzer bir tablo gösteren mide ve ince bağırsak iltihabı,

İlerlemiş egzamalar,
Kan çıbanları,
Ter bezi apseleri.

Hekim, o günlerde domuz eti içeren kış sucuğunun da bu hastalıklara yol açabileceğini henüz bilmiyörmüş. Harp yılları sırasında ve sonrasındaki para reformu sebebiyle Alman halkı aslında bir bakıma sağlıklı hale gelmişti. Çünkü:

Gıdalar yağsızdı.
Ortalıkta domuz eti yoktu.
Diğer etler ancak çok küçük porsiyonlar halinde bulunabiliyordu.
Yağ çok azdı, şeker ise neredeyse hiç yoktu.

Bunun yerine patates, havuç ve taze sebzeyle besleniyorlardı. Bu yiyecekler genellikle yetiyordu. İşte o zamanlarda kaçak domuz kesip yiyebilecek olanlar bir kenara, kimsede apandisit ya da safra kesesi hastalığı görülmüyordu. Romatizma, omurların arasındaki kıkırdağın aşınmasından kaynaklı rahatsızlıklar, kalp krizi, kireçlenme ve yüksek tansiyon şikayetleri tamamen kesilmişti.

Hastalıkların Geri Dönüşü

Ancak 1948'de yapılan para reformundan sonra durum tamamen tersine döndü. Artık domuz eti, jambon ve özellikle de domuz yağı istenildiği kadar bulunabiliyordu. İşte o zaman hastalık tablosu değişti:

Kan çıbanı ve ter bezi apseleri gibi hiç bitmek bilmeyen iltihaplı cilt hastalıkları,

Safra kesesi rahatsızlıkları her gün rastlanılan sıradan vakalar haline geliverdi.

Bu hastalıkları tedavi etmek için verilen ilaçların değişik yan etkileri görüldü.

Özellikle de kanser vakalarındaki artış korkunç bir boyuta ulaştı.

Hekim, bütün bu hastalıkların kökeninde bir zehir olması gerektiğini anladı ve bunu aramaya başladı. Münih Tıp Mecmuası'nın 1952 yılındaki bir sayısında, insan vücudu için zehirli olan maddeleri anlattığı "homotoksin" çalışmasında bu konuya değindi. Yıllar süren tecrübesi arttıkça, eklem iltihabı ve eklem kireçlenmesi gibi başka hastalıkların da genellikle domuz etinden kaynaklandığı ortaya çıktı.

Hekim, bu durumu netleştirmek için hayvanlar üzerinde deney yapmaya karar verdi. Bir sürü kobay faresi aldı ve onları gruplara ayırdı. Besleme deneylerine başladı. Sonuçları 1955 yılında çıkardığı "Homotoksinler ve Homotoksikozlar" (Vücut Zehirleri ve Zehirlenmeleri) adlı kitabında yazdı. İşte deneylerin sonuçları:

Deney Sonuçları

Domuz etiyle beslenen kobaylar, çok şiddetli bir şekilde vahşileştiler, saldırgan oldular. Yaşları ilerledikçe vücutlarının farklı yerlerinde kanser çıkmaya başladı ve çeşitli cilt hastalıklarına yakalandılar.

Köpeklerin de domuz eti yedikleri için uyuza ve başka kaşıntılı deri hastalıklarına yakalandığını, hatta iç organlarının da hastalandığını tespit etti. Aynı tehlikenin sirk hayvanları için de geçerli olduğunu gördü.

Domuz eti yiyen hayvanlar yağlanıp tembelleşiyorlardı. Tansiyonları yükseldiği için burunları kanıyor ve büyük ihtimalle ölüp gidiyorlardı. Hatta bir balık üreticisi, domuz kıymasıyla beslenen balıkların birkaç gün içinde öleceğini söyleyerek hekimin dikkatini çekmişti.

Hekim, çalışmalarının sonunda domuz etinin önemli bir "homotoksin" (insanı zehirleyen madde) olduğunu kanıtladı. Vücudun kendini bu zehirden korumak için çeşitli hastalık belirtileri verdiğini anladı. Tıp dünyasindeki kesin bilgilere göre, domuz etini oluşturan parçaların vücuda çok zararlı etkiler verdiği görülüyordu.

Domuz eti, aşırı derecede yağlı bir ettir. Kanda kolesterolün etkisiyle büyük moleküller oluşturur. Bunlar damarların sertleşmesine ve yüksek tansiyona yol açar. Ayrıca kalp krizine ve kalbi besleyen veya vücudun uç kısımlarındaki damarlarda dolaşım bozukluklarına neden olurlar. Domuz etinde bol miktarda sümüksü bağ dokusu olduğu için, çok miktarda da kükürt bulunur. Bu durum, iltihaplanmaların ve dokularda oluşan şişkinliklerin ana sebebi olan 'büyüme hormonu', domuz etinin içinde aşırı derecede boldur.

Ek Zararlı Maddeler ve Hastalıklar

Domuz yağı sadece kolesterol içermez, aynı zamanda kanserin gelişmesine yardım eden büyüme hormonu ve tipik bir kanser yapıcı madde olan 'benzpiren'i de barındırır. Domuz etinin kaşıntıları artırma özelliği de vardır. Bu özellik; kan çıbanı, şirpençe (birden fazla başı olan, çok acılı, ağır bir çıban), apandisit, safra yolları hastalıkları, toplar damar iltihapları, kadınlarda beyaz akıntı, egzama, dermatit (cilt iltihabı), nörodermit (aşırı kaşıntı ve deri kalınlaşması) gibi iltihaplı hastalıklara ve diğer deri hastalıklarına zemin hazırlar. Domuz etinde bulunan bir başka zararlı madde de 'onkojen ajan', 'endobiyont' (vücut içinde yaşayan canlı) veya 'eritrosit ilaveleri' (kırmızı kan hücresi eklemeleri) diye adlandırılan maddedir.

Etin içinde bulunan çok önemli bir zehirli madde de grip virüsüdür. Londra Virüs Araştırmaları Enstitüsü üyesi Prof. Shope'a göre, virüsler domuzun akciğerinde yaşar ve etinden yapılan ürünlere de bu şekilde bulaşır. Hekim Reckeweg de uzun yıllar süren meslek hayatı boyunca, çok miktarda domuz eti yedikten sonra patlayan grip salgınlarını gözlemlemiş ve bunların hep birbirine benzer sonuçlar verdiğini görmüştür.

Domuz Etinin Tutkusu

Domuz eti, insanda bir 'ibtila' yani tutku ve alışkanlık yapar, bağımlılık oluşturur. Mannheim'daki psikiyatrist (ruh doktoru) W. Hoffmann da domuz etinin bağımlılığa yol açabileceğine ve bu eti yiyenlerde bağımlılık belirtilerinin görüldüğüne dikkat çeker. Bu kişiler, domuz eti yemek için akıllarına gelebilecek her türlü bahaneyi uydurmakta hiç zorlanmazlar. İnsan vücudu, domuz etindeki zararlı maddelerden idrar, solunum, bağırsaklar ve cilt gibi zehir atma yollarıyla değil, vücutta oluşan iltihaplar yoluyla temizlenmektedir.

Ünlü bir uzman doktor, Reckeweg'e mektup yazarak, domuz eti bağımlılığının doğal bir sonucu olarak görülen beyin kan dolaşımı bozukluklarını nasıl tedavi

edebileceğine dair tavsiyeler istemiştir. Özellikle Berlin'de domuz paçası tüketiminin fazla olması sebebiyle çok sık rastlanan 'ulcus cruris' (bacak yaraları) bu yemeğin tipik bir sonucudur. Hastalığın ilerleyişine bakıldığında, bacaklardaki bu yaralar aslında vücudun son bir çırpınışı gibidir. Vücut, mezenkimal supap denen bir mekanizma vasıtasıyla bağ dokusunun ta derinlerine işlemiş o tehdit edici kanser iltihabını ayaklardaki yaralardan atmaya çalışmaktadır.

Kıkırdaklar Nasıl Çürüyor?

Domuz eti yemekte inat etmenin bir başka sonucu da budur: İnsanın kendi vücudundaki o sert kıkırdak maddesinin yerini, domuzdan geçen sümüksü bağ dokusu alır. Bu yüzden kıkırdak maddesi yumuşar. Sonuçta vücut kendi ağırlığını taşıyamaz, kıkırdaklar ezilir. İşte bu yüzden eklem iltihapları ve kireçlenmeleri (atrit ve atroz) baş gösterir.

Alman hekim, domuz eti konusunda Batı dünyasının tavrını da çok ibretlik bir şekilde ortaya koyuyor: "Domuz etinin yol açtığı zehirlenme, tıbben incelenip tedavi edilmeyi bırakın, sanki bilerek teşhis bile edilmiyor..." Hekim, birçok genç hayatın vaktinden önce sönüp gitmesini, domuz eti yeme alışkanlığının acı bir sonucudur. İşte hekimin anlattığı şu korkunç olay, Kuran-ı Kerim'de domuzun neden 'pislik' olarak nitelendirildiğinin ne kadar isabetli olduğunu göstermesi bakımından çok önemlidir:

İkinci Dünya Savaşı sırasında bir sahra hastanesinde cerahate (irine) bulaşmış sargı bezlerinin haftada iki kere değiştirildiğini ve sonra avluda yakıldığını duymuştum. Her askeri hastanede, muhtemelen bugün bile her hastanenin hemen yanında, hastanenin çöpleriyle beslenen domuzlerin tutulduğu bir ahır bulunur. Bu sayede, ayda en az bir kere bir domuz kesmek mümkün olur. Bu da o zamanlar, savaşın ortasında, askerlerin yeme-içme (iaşe) işine büyük katkı sağladığı için sevindirici bir durumdu.

Hastane Sargıları ve Domuzlar

Ama bir gün şöyle bir olay oldu: Ahırdan kaçan domuzlar hastanenin avlusunda duran, irin bulaşmış sargı bezleriyle dolu metal kapları devirdi. O irinli bezleri, diğer çöplerle birlikte büyük bir iştahla yediler. Bu olaydan sonra, aklı ermez bir düşünceyle, sargı bezlerini yakmaktan vazgeçtiler. Bezleri doğrudan domuzlara yem diye atmaya başladılar.

Böylece ortaya harika bir 'zehirli kan dolaşımı' çıktı! Hastaneler, vücudunda fistüllü (iltihaplı kanal) yaralarla dolu yaralı askerlerle doluydu. Bu askerler, şimdi o zehirli kanla beslenen, zehir oranı daha da artmış domuz etini yiyerek kendi vücutlarındaki irini çoğaltmak için sanki doping alıyorlardı. Aslında, o irinli sargı bezleri olmasa bile, domuz etinin kendisi zaten irin yapan bir etkiye sahiptir.

Doktorun Tavsiyeleri

"Temiz lokantadan anlaşılan, domuz eti pişirmeyen lokantadır" diyen Alman hekim, raporunun son kısmında tavsiyelerini sıralıyor. İşte onlardan bazıları:

"En küçük miktar olsa bile domuz eti yemekten kesinlikle uzak durun! Domuz eti yasağına tam olarak uyun. Et ve sucuk ihtiyacınızı, ürünlerine domuz eti karıştırmadığına emin olduğunuz bir kasaptan karşılarsanız hem kendinizi hem de ailenizi felaketlerden ve her türlü beladan korumuş olursunuz."

Hekim sözlerine şöyle devam ediyor:

"Domuzun tüm vücudu; değersiz maddelerden, yağdan, sümüksü dokulardan, gübre suyundan, iltihap yapan maddelerden ve tehlikeli hormonlardan ibarettir." Alman doktorun, araştırmalarına ve deneylerine dayanarak hazırladığı ve insanlığın hizmetine sunduğu bu 50 küsur sayfalık rapor-kitapçık, gerçekten şükranla anılacak bilgiler içeriyor. Ancak ben inanıyorum ki, tek tanrılı dinlerin

bu yasağı, gelecekte çok daha geniş ve etkili bilimsel araştırmalara konu olacaktır.

Domuzun Eti Haram da Ya Diğer Parçaları?

Domuzun etinin dışındaki parçalarından yararlanmanın haram olup olmadığı konusuna gelince, İslam din bilginleri farklı görüşler ortaya koymuştur. Bunun sebebi, Kuran-ı Kerim'in haramlığı anlatırken, 'lahmü'l-hınzîr' (domuzun eti) ifadesini kullanmasıdır. Yasaklar getirirken her zaman çok ince ayrıntısına kadar giren Kuran-ı Kerim'in burada sadece domuzun etinden bahsetmesi; yağ, kemik, deri, kıl gibi diğer parçalarına hiç değinmemesi, haramlığın sadece etle ilgili olduğunu söylememizi İslam hukuku kuralları (fıkıh tekniği) açısından mümkün kılmaktadır.

ALKOL VE UYUŞTURUCULAR

Geleneksel din yorumcuları ve fıkıh (İslam hukuku) uzmanları, Kuran'daki içki yasağını sadece "alkol içmek" olarak anlıyorlar. Kuran'da geçen "hamr" yani şarap kelimesini duyduklarında, içinde alkol olan diğer tüm içkileri de "kıyas" yöntemiyle (bir kuralı benzer başka bir şeye uygulayarak) hemen yasak listesine ekliyorlar. Onların mantığı şu şekilde çalışıyor:

Şarap, içinde alkol olduğu için yasaktır.

Diğer alkollü içkilerde de alkol bulunur.

Öyleyse onlar da kesinlikle yasaktır.

Oysa tüm alkollü içkilerin haram olduğunu kanıtlamak için böyle dolambaçlı bir yola hiç gerek yok. Çünkü yasağı getiren Maide Suresi 90. ayetteki "hamr" kelimesi; aklı örten, üstünü kapatan ve beynin çalışmasını sekteye uğratan şey

anlamına geliyor. Yasaklanan asıl şey de tam olarak budur ve adı ne olursa olsun fark etmez.

İmamı Azam ve Irak Ekolünün Farklı Bakışı

Kıyas (benzetme) yönteminin babası sayılan, 767 yılında vefat eden İmamı Azam, "hamr" kelimesinin o dönemki halk arasındaki anlamının şarap olduğunu söylüyor. Bu yüzden de "mutlak haram" (kesin yasak) kuralını sadece şarap için geçerli kılıyor. Diğer alkollü içkilerin yasak olmasını ise Nisa Suresi 43. ayette geçen "sarhoş olma" şartına bağlıyor. İşte tam da bu sebeple İmamı Azam şöyle diyor:

Şarap dışındaki bir içkiyi içen kişi sarhoş olmamışsa, ona "hadd-i şirb" yani içki içme cezası uygulanmaz.

Bu görüşe Osmanlı şeyhülislamları bile destek veren fetvalar (dini kararlar) yayınlamıştır.

İmamı Azam'ın bağlı olduğu Irak fıkıh ekolünün kurucusu ve hocası olan 737 vefatlı Hammâd da bu görüştedir. Üstelik Hammâd'ın hocası olan ve 714'te vefat eden İbrahim en-Nehaî de onlara katılıyor. Ünlü araştırmacı Muhammed Revvâs Kal'aci'nin "Mevsûatü Fıkhı İbrahim en-Nehai" adlı eserine göre, Nehaî alkollü içkileri iki net gruba ayırıyor:

Hamr: Yani bildiğimiz şarap.
Müskirat: Şarap dışındaki diğer sarhoş edici içkiler.

Şarap Dışındaki İçkiler ve Nebîz Gerçeği

Nehaî'ye göre şarap, sadece üzüm suyunun kaynatılmasıyla elde edilen içkidir. Aynı yöntemle hurmadan üretilen içki ise şaraba çok benzese de, onu içmek haram değil sadece "mekruh"tur (dinen hoş karşılanmayan ama kesin yasak da

olmayan durum). Nehaî'nin fetvasına göre, hurmadan veya şarap dışındaki diğer alkollerden yapılan içkileri içenlere ancak sarhoş olurlarsa had (dini ceza) uygulanır.

Dahası, halk arasında hadis (Peygamber sözü) olduğu söylenen "Her sarhoş eden haramdır" kuralını Nehaî hiç kabul etmez. Ona göre, şarap dışındaki içkileri sarhoş olmayacak kadar içen kişiler sadece "ta'zir" edilir; yani hafifçe azarlanıp uyarılırlar. İşin ilginci, Nehaî'nin bizzat kendisi "nebîz" denilen bir tür likör içer ve bunu evine gelen misafirlerine de ikram ederdi. Peki nedir bu nebîz?

Üzüm, hurma, elma, susam, arpa ve buğday gibi meyve veya tahıllardan yapılır.

Bazı kişilerin bu içkiyi masumlaştırmak için sadece "şıra" (alkolsüz meyve suyu) diye tanıtma çabaları tamamen yalan ve gerçeği saptırmaktır.

Gerçek şu ki, şarap dışındaki tüm alkollü içkiler "nebîz" kategorisine girer, çünkü hepsi aslında birer nebîzdir. Nebîz, bir dizi alkollü içkinin genel adıdır ve çoğul hali olan "enbize" kelimesi adeta bir aile ismi gibi "Nebîzgiller" anlamında kullanılmıştır. Arap dilinin en meşhur sözlüklerinden el-Müncid, nebîzi "Hurma ve üzümden yapılan sarhoş edici içki" olarak tanımlar ve nasıl yapıldığını da anlatır.

Tarihteki Önemli İsimler ve Nebîz Tüketimi

Tarihe baktığımızda şu önemli detayları görüyoruz:

Nehaî ekolünün, peygamberin arkadaşları (sahabe) kuşağındaki temsilcisi olan ve 652'de vefat eden İbn Mes'ud nebîz içenler arasındadır (Kal'aci; Nehaî, 1/287).

Onun bilgilerini bir sonraki kuşağa (tabiî kuşağına) aktaran fıkıh alimi Alkame (ölümü 681) de nebîz içmiştir.

Hem hadis (peygamber sözleri) uzmanı, hem fıkıhçı hem de tasavvuf ehli olan, 777'de vefat eden Süfyan es-Sevrî de nebîz içenlerdendir (Kal'aci, Fıkhu's-Sevrî, 162-163).

İslam hukukunda (fıkıhta) tartışmasız otorite kabul edilen Nehaî ve Sevrî'den aktarılan bu dini anlayış, sonradan İmamı Azam adına da kayda geçmiştir. Onun öğrencisi ve fetvalarını toplayan kişi olan İmam Muhammed eş-Şeybanî (ölümü 804), bu görüşleri aynen tekrarlamıştır (Şeybanî; el-Câmiüs-Sağîr, Eşribe bahsi, 385-386).

Cassas'ın Savunması ve Peygamberin Veda Haccı Sözü

Hanefi hukukunun en meşhur bilginlerinden olan, Kuran'ı fıkıh gözüyle açıklayan 980 yılı vefatlı el-Cassas, "Ahkâmul-Kur'an" isimli kitabında çok net bir savunma yapar. Kuran'da yasaklanan "hamr" kelimesinin, şarap dışındaki içkiler için asla kullanılamayacağını uzun uzun anlatır (Ahkâmu'l-Kur'an, 1/447-451). Cassas, Peygamberimizin Veda Haccı sırasında söylediği şu kritik sözün altını özellikle çizer:

"Şarap aynıyla haramdır; onun dışındaki içkiler ise sarhoş olacak kadar içilmeleri şartıyla haramdır." (Cassas; Ahkâmul-Kuran, 1/444).

Cassas'a göre özü itibarıyla haram olan tek şey üzümden üretilen şaraptır. Kuran'da geçen hamr kelimesi şarap dışında hiçbir alkollü içkiye isim olarak verilemez. Diğer içkiler ancak ve ancak kişiyi sarhoş edecek miktarda içilirse haram kapsamına girerler (Cassas, aynı eser, 1/444-446, 2/648-653).

Osmanlı Şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi'nin Vişnab Fetvası

Osmanlı İmparatorluğu'nun en yüksek dini makamı olan meşîhetin (şeyhülislamlık makamının) bu konuya bakış açısı, Irak ekolüyle birebir aynıdır. Hanefi ekolünün sonradan gelen yobazlar tarafından gizlenmeye çalışılan bu açık görüşlü anlayışı, Osmanlı'nın en uzun süre görev yapan şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi'nin (ölümü 1692) "Fetâva" adlı kitabında aynen yer almış ve imparatorluğun en tepesinden yeniden fetvaya dönüşmüştür.

Hem Nakşibendi hem de Halveti tarikatı şeyhi olan babasından dersler aldığı için kendisine "iki denizi birleştiren" anlamında Mecmau'l-Bahreyn denilen Ali Efendi, o çok meşhur fetvasını "vişnab" isimli vişne likörü üzerine vermiştir. Otuzdan fazla baskı yapan ve Arapça kaynakları bile ayrı kitap olarak basılan "Fetâva"sında Ali Efendi aynen şöyle der (Fetâva, İstanbul, 1305 baskısı, 2/326):

Soru: Vişnab diye bilinen sarhoş edici içkinin, sarhoş etmeyecek kadarını, sırf eğlence amacı gütmeden içmek haram mıdır?

Cevap: İmamı Azam ve İmam Ebu Yusuf'a göre helaldir (serbesttir). Ancak İmam Muhammed'e göre haramdır.

Zamanımızda fetva verilirken İmam Muhammed'in görüşü tercih edilmektedir.

Ticari Çıkarlar, Din Sömürüsü ve Alkolsüz Kolonya Yalanı

Hangi alkollü içkinin hangi şartlar altında haram olduğuna dair tartışmaların sonucu ne olursa olsun, asla değişmeyen tek bir gerçek vardır: Alkolün sarhoş olmak amacıyla içilmesi haramdır. Ancak alkolün içmek dışındaki hiçbir kullanım alanının İslam'ın yasaklarıyla uzaktan yakından alakası yoktur. Alkolün şu alanlardaki kullanımları asla dini yasak kapsamına sokulamaz:

İlaç yapımı.
Deodorant üretimi.
Temizleyici malzemeler.
Parfüm katkı maddesi.

Eğer birileri kalkıp da bunları dinen yasaklı ilan ederse, bu düpedüz "Allah ile aldatmak" (ki bu ifade bizzat Kuran'da geçer) veya din adına yalan uydurmaktır. Ne yazık ki bu yalan, Allah ile aldatmayı meslek edinenler tarafından sırf ceplerini doldurmak ve ticari çıkar sağlamak için utanmazca tekrarlanıp duruyor.

Bunun en bariz ve göze batan örneği "alkolsüz kolonya" safsatasıdır. Alkol, dünyadaki en iyi temizleyicilerden biridir ve mikropları öldürmekte rakipsizdir. Kuran, sadece alkolün keyif verici bir madde olarak içilmesini yasaklar. Bu içme yasağını alıp da temizlik veya parfüm gibi başka alanlara taşımak, dine kendiliğinden kural eklemek demektir.
Dini kullanarak bedava reklam yapmak isteyenlerin oynadığı bu oyunun arkasında yatan gerçekler şunlardır:

"Alkolsüz kolonya" tabiri, İslam'a ve akla tamamen aykırı, sadece para kazanmaya yönelik bir reklam sloganıdır.

Dindar insanların kutsal saydığı kavramları sömürerek, kendi ürettikleri ticari ürünleri onlara zorla satmaya çalışırlar.

İşin özü; bir kolonyanın içinde alkol olup olmamasının İslam diniyle zerre kadar ilgisi yoktur.

AÇIKLAMALAR

Geleneksel Anlayış ve Kuran'daki Gerçek Yasak

Geleneksel din yorumcuları ve fıkıh (İslam hukuku) uzmanları, Kuran'daki içki yasağını genellikle "alkol içmek" şeklinde anlıyor.

Kuran'da geçen "hamr" kelimesini şarap olarak kabul ediyorlar. Daha sonra kıyas yöntemini kullanıyorlar. Kıyas, bir konuda verilen hükmü, benzer olduğunu düşündükleri başka bir şeye uygulamak demektir.

Mantıkları kısaca şöyle:

Şarap yasaktır. Çünkü içinde alkol vardır.

Diğer alkollü içeceklerde de alkol vardır.

O hâlde diğer alkollü içecekler de yasaktır.

Fakat tüm alkollü içeceklerin neden yasak olduğunu açıklamak için böyle dolaylı bir yönteme gerek olmadığı ileri sürülebilir.

Çünkü Maide Suresi 90. ayette geçen "hamr" kelimesinin anlamı sadece "şarap" olarak görülmemelidir. Kelimenin temel anlamı, aklı örten, insanın düşünmesini ve sağlıklı karar vermesini engelleyen şey şeklinde açıklanabilir.

Bu durumda asıl yasaklanan şey, içeceğin adından çok aklı örten ve insanın zihinsel işleyişini bozan etkidir.

Yani örneğin bir madde insanın aklını uyuşturuyor, düşünmesini bozuyor veya sağlıklı karar vermesini engelliyorsa, adı "şarap", "bira" ya da başka bir şey olmasa bile aynı mantık içinde değerlendirilmesi gerekir.

Buradaki temel düşünce şudur:

Yasak sadece belirli bir içeceğin adına değil, aklı örten etkisine bağlıdır.

İmamı Azam ve Irak Ekolünün Farklı Bakışı

Kıyas yöntemini en çok kullanan önemli isimlerden biri olan İmamı Azam (767'de vefat etti), "hamr" kelimesinin kendi döneminde halk arasında özellikle şarap anlamında kullanıldığını söylüyor.

Bu nedenle "mutlak haram", yani kesin yasak hükmünü doğrudan şarap için geçerli kabul ediyor.

Diğer alkollü içecekler konusunda ise farklı bir ölçü kullanıyor. Nisa Suresi 43. ayette geçen "sarhoş olma" durumunu esas alıyor.

Buna göre İmamı Azam'ın yaklaşımı şöyledir:

Şarap dışındaki bir içkiyi içen kişi sarhoş olmamışsa, ona "hadd-i şirb" denilen içki içme cezası uygulanmaz.

Burada "hadd-i şirb", içki içme nedeniyle uygulanan belirli bir cezayı ifade eder.

Bu görüşü destekleyen fetvalar, yani dinî konularda verilen hukukî görüşler, Osmanlı dönemindeki bazı şeyhülislamlar tarafından da verilmiştir.

İmamı Azam'ın hocası ve bağlı olduğu Irak fıkıh ekolünün kurucusu olan Hammâd da aynı görüştedir. Hammâd 737 yılında vefat etmiştir.

Hammâd'ın hocası olan İbrahim en-Nehaî de bu görüşe katılır. Nehaî 714 yılında vefat etmiştir.

Ünlü araştırmacı Muhammed Revvâs Kal'aci'nin "Mevsûatü Fıkhı İbrahim en-Nehai" adlı eserinde aktarıldığına göre, Nehaî alkollü içecekleri iki ayrı gruba ayırır:

Hamr: Bildiğimiz şarap.

Müskirat: Şarap dışında kalan ve sarhoş edici özelliği bulunan diğer içecekler.

Böylece Nehaî'nin yaptığı ayrım oldukça basittir: "Hamr" şarap için, "müskirat" ise şarap dışındaki sarhoş edici içecekler için kullanılır.

Şarap Dışındaki İçkiler ve Nebîz Gerçeği

İbrahim en-Nehaî'ye göre hamr, yani şarap, üzüm suyunun kaynatılmasıyla elde edilen içkidir.

Ona göre hurmadan yapılan ve şaraba çok benzeyen içki ise aynı şekilde değerlendirilmez. Bu içkiyi içmek haram değil, mekruhtur. Mekruh, dinen hoş karşılanmayan ama kesin olarak yasaklanmış olmayan şey demektir.

Nehaî'nin görüşüne göre hurmadan veya şarap dışında başka maddelerden yapılan içkileri içen kişiye had, yani dinî hukukta belirlenmiş ceza, ancak kişi sarhoş olursa uygulanır.

Daha da önemlisi, halk arasında hadis olarak aktarılan "Her sarhoş eden haramdır" sözünü Nehaî kabul etmez.

Ona göre şarap dışındaki içkilerden sarhoş olmayacak kadar içen kişiye had cezası verilmez. Böyle bir durumda sadece ta'zir uygulanabilir. Ta'zir, dinî

hukukta hâkimin uygun gördüğü uyarma veya daha hafif bir ceza anlamına gelir.

Burada dikkat çekici bir nokta daha vardır:

Nehaî'nin kendisinin nebîz içtiği ve evine gelen misafirlerine de ikram ettiği aktarılır.

Peki nebîz nedir?

Nebîz, çeşitli meyve veya tahıllardan yapılan içkilere verilen genel bir isimdir. Üzüm, hurma, elma, susam, arpa ve buğday gibi farklı maddeler kullanılarak yapılabilir.

Bu nedenle nebîzi sadece "şıra", yani alkolsüz meyve suyu gibi göstermek doğru bir tanım değildir. Metindeki kaynaklara göre nebîz, alkollü ve sarhoş edici içecekleri de içine alan daha geniş bir kavramdır.

Yani basitçe söylemek gerekirse:

Şarap bir tür içkidir. Nebîz ise şarap dışındaki bazı içkiler için kullanılan genel bir isimdir.

Örneğin hurmadan yapılan sarhoş edici bir içki de nebîz olarak adlandırılabilir.

Arapçadaki çoğul şekli "enbize" olan bu kelime, adeta bir içki ailesinin genel adı gibi kullanılmıştır.

Arapçanın önemli sözlüklerinden el-Müncid de nebîzi, hurma ve üzümden yapılan sarhoş edici içki olarak tanımlar ve yapılışından söz eder.

Tarihte Önemli İsimler ve Nebîz Tüketimi

Tarihî kaynaklara bakıldığında, nebîz içtiği aktarılan önemli isimler de vardır.

Bunlardan biri, Nehaî'nin görüşlerinin sahabe kuşağındaki önemli temsilcilerinden olan İbn Mes'ud'dur. İbn Mes'ud 652 yılında vefat etmiştir. Kaynakta onun nebîz içtiği aktarılır.
(Kal'aci; Nehaî, 1/287.)

İbn Mes'ud'un bilgilerini sonraki kuşağa aktaran önemli fıkıh âlimlerinden Alkame de nebîz içenler arasında gösterilir. Alkame 681 yılında vefat etmiştir.

Bir başka önemli isim ise Süfyan es-Sevrî'dir. Hem hadis alanında uzman, hem fıkıh âlimi, hem de tasavvuf ehli olarak tanınan Sevrî 777 yılında vefat etmiştir. Onun da nebîz içtiği aktarılır.
(Kal'aci, Fıkhu's-Sevrî, 162-163.)

Burada fıkıh kelimesini de kısaca açıklamak gerekir. Fıkıh, İslam'da günlük hayatla ilgili dinî kuralların nasıl uygulanacağını inceleyen hukuk anlayışıdır.

Nehaî ve Sevrî gibi fıkıh alanında önemli kabul edilen isimlerden aktarılan bu görüşler, daha sonra İmamı Azam adına da kayda geçirilmiştir.

İmamı Azam'ın öğrencisi olan ve onun fetvalarını toplayan İmam Muhammed eş-Şeybanî de aynı görüşleri aktarmıştır. Şeybanî 804 yılında vefat etmiştir.
(Şeybanî, el-Câmiü's-Sağîr, Eşribe bahsi, 385-386.)

Cassas'ın Savunması ve Peygamberin Veda Haccı Sözü

Hanefi hukukunun önemli âlimlerinden el-Cassas da bu konuda açık bir görüş ortaya koyar. Cassas 980 yılında vefat etmiştir.

Kur’an’ı fıkıh açısından açıklayan Ahkâmü’l-Kur’an adlı eserinde, Kur’an’da yasaklanan hamr kelimesinin şarap dışındaki içkilerin adı olarak kullanılamayacağını savunur.
(Ahkâmü’l-Kur’an, 1/447-451.)

Cassas, Peygamberimizin Veda Haccı sırasında söylediğini aktardığı şu sözü özellikle önemser:

“Şarap aynıyla haramdır; onun dışındaki içkiler ise sarhoş olacak kadar içilmeleri şartıyla haramdır.”
(Cassas, Ahkâmü’l-Kur’an, 1/444.)

Cassas’ın görüşüne göre özünde, yani doğrudan kendisi haram olan içki üzümden yapılan şaraptır.

Kur’an’daki hamr kelimesi de şarap dışında başka bir alkollü içkinin özel adı olarak kullanılmaz.

Diğer içkiler ise ancak sarhoş edecek miktarda içildiğinde haram kapsamına girer.

Örneğin bir kişi şarap dışındaki bir içkiden içiyor ama sarhoş olmuyorsa, Cassas’ın aktardığı anlayışa göre durum şarapla aynı değildir. Ancak kişi sarhoş olacak kadar içerse hüküm değişir.
(Cassas, Ahkâmü’l-Kur’an, 1/444-446, 2/648-653.)

Osmanlı Şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi’nin Vişnab Fetvası

Bu görüş sadece eski Irak fıkıh âlimlerinde kalmamıştır. Osmanlı döneminde de benzer görüşleri savunan fetvalar verilmiştir.

Osmanlı'daki en yüksek dinî makam olan şeyhülislamlık makamı tarafından verilen bazı fetvalarda da aynı anlayış görülür.

Bunun önemli örneklerinden biri, uzun süre şeyhülislamlık yapan Çatalcalı Ali Efendi'dir. Ali Efendi 1692 yılında vefat etmiştir.

Ali Efendi'nin Fetâva adlı eserinde, vişnab adı verilen vişne likörüyle ilgili bir soru ve cevap bulunur.

Soru şudur:

Vişnab denilen sarhoş edici içkiden, sarhoş olmayacak kadar içmek ve bunu eğlence amacıyla yapmamak haram mıdır?

Ali Efendi'nin verdiği cevap şöyledir:

İmamı Azam ve İmam Ebu Yusuf'a göre helaldir. Ancak İmam Muhammed'e göre haramdır.

Ardından Ali Efendi, kendi döneminde fetva verilirken İmam Muhammed'in görüşünün tercih edildiğini belirtir.
(Fetâva, İstanbul, 1305 baskısı, 2/326.)

Burada önemli nokta şudur:

Aynı mezhep içinde bile bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır.

Yani konu, bazen anlatıldığı gibi herkesin üzerinde tamamen aynı düşündüğü basit bir mesele değildir.

Ticari Çıkarlar, Din Sömürüsü ve “Alkolsüz Kolonya” Tartışması

Hangi alkollü içeceğin hangi şartlarda haram olduğu konusunda farklı görüşler bulunabilir.

Fakat bu metnin savunduğu temel nokta şudur:

Alkolün sarhoş olmak amacıyla içilmesi haramdır.

Bunun dışında alkolün başka amaçlarla kullanılması ayrı bir konudur.

Örneğin alkol;

- ilaç yapımında,
- deodorant üretiminde,
- temizlik ürünlerinde,
- parfüm üretiminde

kullanılabilir.

Metnin savunduğu görüşe göre, alkolün içilmesiyle ilgili yasağı alıp bu yasağı otomatik olarak bu alanlara da taşımak doğru değildir.

Çünkü burada yapılan şey, içmekle temizlik amacıyla kullanmayı aynı şey kabul etmek olur.

Basit bir örnek verelim:

Bir madde içildiğinde insanı sarhoş edebiliyor diye, aynı maddenin bir temizlik ürününde bulunması onun da içki olduğu anlamına gelmez.

Bu nedenle metin, ilaçta, parfümde veya temizlik ürününde kullanılan alkolü dinen haram ilan etmenin Kur'an'da olmayan yeni bir yasak ortaya çıkarmak olduğunu savunuyor.

Bu noktada "Allah ile aldatmak" ifadesine de dikkat çekiliyor. Metne göre, din adına olmayan bir yasağı varmış gibi göstermek bu kavram kapsamında değerlendirilmelidir.

"Alkolsüz Kolonya" Meselesi

Metin, bunun en dikkat çekici örneklerinden birinin "alkolsüz kolonya" söylemi olduğunu savunuyor.

Kolonya temizlik amacıyla kullanılan bir üründür. İçinde alkol bulunması, onu içki hâline getirmez.

Bu nedenle metne göre:

Bir kolonyada alkol bulunup bulunmamasının tek başına dinî bir mesele hâline getirilmesi doğru değildir.

Buradaki temel ayrım çok basittir:

Alkolü içmek başka şeydir, alkolü temizlik veya parfüm amacıyla kullanmak başka şeydir.

Metin, "alkolsüz kolonya" söyleminin bazı durumlarda dinî hassasiyetlerin kullanıldığı bir pazarlama yöntemine dönüştürüldüğünü savunuyor.

Yani insanlara, "Alkollü kolonya dinen yasaktır, bunu kullanmayın; bizim alkolsüz ürünümüzü alın" denilerek ticari kazanç sağlanmasını eleştiriyor.

Metnin vardığı sonuç ise nettir:

Bir kolonyanın içinde alkol bulunması veya bulunmaması, tek başına onu dinî açıdan yasaklı bir ürün hâline getirmez. Asıl mesele, alkolün hangi amaçla kullanıldığıdır.

ÖNEMLİ

“İmam Ebû Hanîfe ve Irak ekolündeki bu görüşe göre, şarap dışındaki bazı alkollü/fermente içecekler sarhoş olmayacak kadar içildiğinde haram değildir; haram olan sarhoşluk hâlidir.”

A görüşü — Ebû Hanîfe ve erken Irak/Kûfe çizgisi:

🍇 Üzüm şarabı:

Azı da haram → çoğu da haram.

🍎🌴🌾 Şarap dışındaki bazı fermente içecekler / nebîz:

Sarhoş etmeyecek miktar → bu görüşe göre haram değil.
Sarhoş edecek miktar → haram.

B görüşü — diğer birçok fakih ve hadis âlimi:

🍇 Şarap:

Azı da çoğu da haram.

🍎🌴🌾 Diğer sarhoş edici içecekler:

Azı da çoğu da haram.

Çünkü onlar sarhoş edici içecekleri de hamr kapsamında değerlendiriyorlar.

A Grubu (Şarabın azı haram, şarap dışındaki içkilerin sadece sarhoş eden miktarı haram diyenler)

İmam-ı Azam Ebu Hanife: Kesin haram kuralını sadece şaraba uygular, diğer içkilerde cezayı sarhoş olma şartına bağlar.

İmam Ebu Yusuf: Metindeki vişnab fetvasında İmam-ı Azam ile birlikte şarap dışındaki içkilerin sarhoş etmeyecek miktarının helal (serbest) olduğunu savunur.

Hammâd: İmam-ı Azam'ın hocası ve Irak fıkıh ekolünün kurucularından olup bu görüşü savunur.

İbrahim en-Nehaî: İçkileri hamr ve müskirat olarak ikiye ayırır. Şarap dışındaki içkilerin sarhoş etmeyen miktarının haram olmadığını söyler ve kendisi de nebîz içer.

İbn Mes'ud: Nehaî ekolünün sahabe kuşağındaki temsilcisidir ve nebîz tüketenler arasındadır.

Alkame: İbn Mes'ud'un bilgilerini aktaran tabiîn kuşağı fıkıh alimidir, nebîz içmiştir.

Süfyan es-Sevrî: Hem fıkıhçı hem hadis uzmanıdır, nebîz içen ve bu görüşü savunanlar arasındadır.

el-Cassas: Kuran'daki "hamr" kelimesinin şarap dışındaki içkilere verilemeyeceğini ve diğer içkilerin ancak sarhoş edici miktarda içilirse haram olacağını savunur.

(Not: Osmanlı Şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi, meşîhet makamının bu açık görüşlü bakış açısını kitabında yaşatıp aktarmış olsa da, dönemin resmi fetvalarında B grubunda yer alan İmam Muhammed'in görüşünün tercih edildiğini belirtmiştir.)

B Grubu (Tüm sarhoş edici içkilerin azını da çoğunu da "hamr" sayıp kesin haram kabul edenler)

Geleneksel Din Yorumcuları ve Fıkıh Uzmanları: "Kıyas" yöntemini kullanarak içinde alkol bulunan tüm içkileri şarapla bir tutup miktar fark etmeksizin yasak listesine eklerler.

İmam Muhammed eş-Şeybanî: İmam-ı Azam'ın öğrencisi olup onun fetvalarını kitaplaştırmış olsa da, metindeki vişnab fetvasında belirtildiği üzere kendi içtihadında şarap dışındaki içkilerin (sarhoş etmeyecek miktarının bile) haram olduğunu savunur. Dönemin fetvalarında da onun bu katı görüşü esas alınmıştır.

DÜZENSİZ NÜFUS ARTIŞI

Nüfus artışı demek, yeryüzündeki insan sayısının çoğalması demek. İnsan sayısı belli bir kalabalığı aştığında işler çığırından çıkıyor. Artık sadece temel ihtiyaçlarımızı karşılamakla kalmıyor; hırs, açgözlülük ve israf gibi doğayı mahveden kötü huylarımızı da büyütüyoruz. Bu artışın sonucunda doğanın tartışmasız bir şekilde yok oluşa sürüklendiğini hepimiz görüyoruz.

İnsan nüfusunun artması sadece bize değil, dünyadaki tüm diğer canlılara, doğaya ve hatta uzaya bile zarar veriyor. Yani insanın çoğalması artık "zararlı bir çoğalma" haline geldi. Bu zararlı büyüme hem diğer canlıları eziyor hem de hepimizin ortak evini, dünyamızı yakıp yıkıyor. Üstelik bu yıkım dönüp dolaşıp yine bizi vuruyor. İnsan kendi yaşam alanını kendi elleriyle yok ediyor.

Freni Patlamış Bir Kamyon Gibi

Hal böyleyken, doğanın bu yıkım motorunu yavaşlatmak istiyorsak tek bir çaremiz var: O da düzensiz ve niteliksiz, yani kalitesiz nüfus artışını durdurmak. Şunu asla unutmamalıyız:

Dünya, bugünkü 6 milyarlık nüfusu bile doyurmakta zorlanıyor.

2020 yılında 9 milyarı geçecek olan dünya nüfusunu bu gidişle kesinlikle besleyemeyecek.

Bugünden bir çare aramazsak, insanlık resmen kendi ipini çekecek ve intihara sürüklenecektir.

Malthus ve Korkunç Çözümleri

Nüfus artışının insanlığı felakete götürdüğünü açık ve net bir şekilde söyleyen ilk kişi İngiliz düşünür ve aynı zamanda Protestan bir papaz olan Robert Malthus (Rabırt Maltüs) oldu. Onu eleştirenler ise meseleyi hep dar bir çerçeveden, sadece "ekmek, ev ve kıyafet" sorunu olarak gördüler.

1834 yılında ölen Malthus'un çok ünlü bir teorisi vardı. O, insan nüfusunun geometrik (yani 2, 4, 8, 16 diye katlanarak ve çok hızlı), tarladan çıkan yiyeceklerin ise aritmetik (yani 1, 2, 3, 4 diye yavaş yavaş) arttığını söyledi.

Bunun sonu insanlığın aç kalmasıydı. Nüfusu azaltmak için de her türlü yolu denemeyi önerdi. Ancak sunduğu bu çarelerin çoğu insanlık dışı ve zalimceydi. Nüfus azalsın diye adeta şunları teşvik etti:

Toplu ölümler
Salgın hastalıklar
Kanlı savaşlar ve kavgalar

Onun bu fikirlerini yazdığı Nüfus İlkesi Üzerine Deneme isimli kitabı, sunduğu bu korkunç çareler yüzünden adeta bir insanlık suçu belgesi gibidir. İşte tam da bu yüzden Malthus, sadece dindar çevreler tarafından değil, materyalist-sosyalist (yani dünyayı sadece maddeyle, parayla ve sınıfsal eşitlikle açıklayan) kesimlerce de ağır bir biçimde topa tutulmuştur.

Tehlikeyi Gören İlk Adam

Biz de Malthus'u birçok yönden eleştiriyoruz. Ancak yiğidi öldürüp hakkını yememek lazım. Nüfus artışının yarattığı büyük tehlikeye ciddi anlamda ilk dikkat çeken kişi olarak hatırlanmayı, hatta takdir edilmeyi sonuna kadar hak ediyor. Bunu asla inkar edemeyiz.

Malthus'un sunduğu o vahşice çıkış yollarını tamamen yanlış ve isabetsiz bulabiliriz. Ama bu durum, onun "nüfus sınırsızca, durmadan artabilir" şeklindeki temel fikrinin yanlış olduğu anlamına gelmiyor. Bu tespit son derece doğrudur.

İnsanlığın Özü Tehlikede

Frensiz, kontrolsüz bir nüfus artışı sadece yemek ve iş bulma sıkıntısı yaratmıyor. Bizi biz yapan çok daha derin şeyleri de yıkıp geçiyor. Bu kontrolsüz büyümenin mahvettiği şeyler şunlar:

İnsan denen varlığın genetiği (yani hücrelerimizdeki yaradılış şifrelerimiz)

İnsanın hayattaki amaçları ve özü

Doğanın o muazzam dengesi

İdeal ve güzel bir dünyanın kurulma ihtimali

Bu devasa tehlikeyi, bilim insanlarının gen şifrelerini (yani DNA'mızın o gizli kodlarını) çözmesi bile ortadan kaldıramaz. Tam tersine, eğer bu nüfus böyle başıboş artmaya devam ederse, genetik biliminden beklediğimiz o büyük faydalar bile bu tehlikeli artış yüzünden boşa gidecektir.

İnsan, özünde yaratıcı ve sorumluluk sahibi bir varlıktır. Nüfusun böyle sınırsız ve başıboş bir şekilde artması, insanı insan yapan bu iki temel değeri (yaratıcılık ve sorumluluk) maalesef çürütüyor, yozlaştırıyor ve en sonunda yok ediyor. Sadece karnı tok olan insanları "Yaratıcının gözündeki ideal insan" olarak görme zayıflığı, tarih boyunca insanlığa çok büyük kayıplar verdirmiştir.

Biz şuna yürekten inanıyoruz: İnsanlığın bugün boğuştuğu en büyük meselelerden biri bu kontrolsüz nüfus artışıdır. Ve bu mesele, sadece bugünün değil, insanlığın geleceğini tehdit eden en büyük tehlikelerden biridir.

Sayıların Bizi Kandırması

Kur'an, "çokluk" yani sayıca fazla olma durumunu, konu mal ve çocuk sayısına geldiğinde pek iyi bir şey olarak görmez. İnsanların bu kalabalığa güvenip ondan medet umması, aslında büyük bir kandırmaca ve yozlaşma olarak anlatılır.

Kitapta "kesret", yani çokluk ve kalabalık kavramı anlatılırken çok acı bir gerçeğe parmak basılır: Tarih boyunca kalabalık kitleler, ne yazık ki her zaman değersiz, kötü ve gelip geçici olanın yanında yer almıştır ve almaya da devam edecektir. Bu konuyu net bir şekilde anlatan 30'a yakın ayet bulunur; örneğin Yûnus 92, Bakara 243, Hûd 17, Yûsuf 38, 40, 68, 103, Rûm 30 ve Gâfir 61, 82. ayetleri bu duruma işaret eder.

İnsanların sadece "niceliğe" yani sayılara güvenip, asıl önemli olan "niteliği" yani kalite ve değeri bir kenara atması eleştirilir. Kalabalık olmanın verdiği o

sahte gururla şımarıp yoldan çıkmak, yaklaşan bir yıkımın ve çöküşün en net belirtisidir.

Huneyn Savaşı'ndan Çıkarılan Acı Ders

Kur'an, bu durumu anlatırken örnekler akılda kalsın ve daha canlı olsun diye genellikle doğrudan Hz. Muhammed'in toplumunun yaşadığı olayları seçer. Çok ilginçtir ki; Kur'an, "Asrısaadet" denilen o peygamber döneminde yaşanan onca savaştan sadece üçünün adını anar. Bunlardan biri olan Huneyn Savaşı, sırf Müslümanlara "nüfus kalabalığınıza aldanmayın" dersini vermek için özel olarak gündeme getirilir.

Kur'an bu tarihi olayı Tevbe Suresi 25. ayette şöyle anlatır:

Allah'ın inananlara birçok yerde yardım ettiği hatırlatılır.

Huneyn gününde de asker sayısının çokluğunun insanları nasıl kibirlendirdiği, ancak bu kalabalığın hiçbir işe yaramadığı vurgulanır.

O koca yeryüzünün onlara nasıl dar geldiği ve en sonunda arkalarını dönüp kaçtıkları belirtilir.

Kalitenin Kalabalığa Üstünlüğü

Sadece çoğunluk olmakla övünmenin ne kadar aldatıcı olduğu, evrensel bir kural olarak Mâide Suresi 100. ayette muazzam bir şekilde karşımıza çıkar: "Pis ve kötü olanın çokluğu seni şaşırtsa bile, pis olanla temiz olan asla bir tutulamaz.".

Kur'an'a göre, çoğunluk ve sayısal fazlalık genellikle kalitesizliğin bir işaretidir. 6. surenin 103. ayetinde de örneklendirildiği gibi, şu kişiler her zaman çoğunluğu oluşturur:

Aklını kullanmayanlar,
Gerektiği gibi derinlemesine düşünmeyenler,
Araştırıp soruşturmayanlar,
Olayları doğru gözlemlemeyenler.

Çoğalma Yarışı ve Tekâsür Belası

Çokluğun insana verebileceği en yıkıcı ve insanı içten içe çürüten belası, "tekâsür" adı verilen durumdur. Tekâsür, insanların sırf mal, mülk ve çocuk çokluğuyla övünmesi ve bu kalabalıkta başkalarını geçmek için amansız bir yarışa girmesidir. Aslında, çok nüfusa sahip olma isteği ile çok mala sahip olma tutkusu tam olarak aynı hastalıklı temelden beslenir. Bu temel; yoldan çıkma, azma ve kendini kandırma üzerine kuruludur.

Hadîd Suresi 20. ayet, bu geçici ve değersiz hayatı tam da böyle özetler: Bu iğreti ve sefil hayatın sadece bir oyun, eğlence, gösteriş, aranızda karşılıklı övünme ve mal-evlat çoğaltma yarışından başka bir şey olmadığını söyler.

Kur'an'da aynı zamanda bir surenin de adı olan "Tekâsür", insanın kaliteyi bırakıp sadece sayılara tapmasını kınamak için kullanılır. Seviyesi ve onuru oldukça düşük bir hayat sürenler, mal ve çocuk sayısıyla böbürlenmeyi temel alırlar. Hayatı, sırf bu sayılarda öne geçmek için bir yarış pistine çevirirler.

Sonu Hüsranla Biten Gösteriş

Tekâsür Suresi, bu anlamsız yarışın içyüzünü şu sert sözlerle açıklar:

İnsanların bu çokluk yarışına o kadar daldığını ve oyalandığını söyler ki, sırf sayıları artsın diye gidip mezardaki ölüleri bile saymışlardır.

İşin aslının öyle olmadığını, yakında gerçeği öğreneceklerini üst üste tekrarlar.

Keşke gerçeği kesin bir bilgiyle bilselerdi diyerek uyarır.

Bu gidişatın sonunun mutlak bir şekilde cehennemi kendi gözleriyle apaçık görmek olacağına yemin eder.

En sonunda, o gün kendilerine verilen tüm nimetlerden kesinlikle hesaba çekileceklerini hatırlatır.

Mal ve nüfus kalabalığıyla övünmeyi kınayan bu sure, böyle bir gösterişin sonunun mutlak bir "hüsran", yani büyük bir yıkım ve kayıp olduğunu net bir şekilde gösterir. Bu büyük yıkım; doğal dengelerin tamamen bozulmasıyla ortaya çıkacak felaketlerin kucağına düşmek ve adeta cehenneme yuvarlanmak şeklinde kendini gösterecektir.

Kuru Kalabalık Değil, Kaliteli İnsan

Kuran, malın veya insan sayısının çok olmasını asla bir övünç kaynağı olarak görmez. Mutlu ve başarılı bir hayatın garantisini, insanın kalitesine ve sahip olduğu erdemli değerlere bağlar. Kuran'da bu durumu anlatan, her ikisi de "kesret" yani "çokluk" kökünden gelen iki önemli kelime vardır: "Tekâsür" ve "Kevser". Tekâsür, sadece kelle sayısıyla ve maddi varlıkla övünmek demektir. Kevser ise tam tersine, ölümsüz ve kalıcı manevi değerlerin insana bolca verilmesidir. Kuran, sırf sayıyla övünmeyi putperestçe bir tutku olarak görürken, Kevser'i yani manevi kaliteyi yüceltir.

İnsanın mutluluğu ve onuru kuru kalabalıkta değil, bu değerlerde araması istenir. Kevser Suresi bize şunu gösterir: Sayıca az olan insanlar bile sahip oldukları değerlerle en tepeye yükselebilirler. Kuran, manevi değerlere ulaşmak için nüfus artışını tamamen durdurun demez. Asıl uyardığı nokta şudur: Eğer nüfus artışı, insani değerlerde gerilemeye yol açıyorsa, orada kalabalıkla

övünme hastalığı başlamış demektir. Bugün dünyayı felakete sürükleyen kaosun ve dengesizliğin temelinde de işte bu aşırı nüfus çokluğu yatmaktadır.

Sayının Değil, Sabrın ve İnancın Zaferi

Kaliteli bir nüfus asla "çok fazla" olarak görülmez; aksine her zaman azlığından yakınılan bir nüfustur. Ne zaman ki nüfusun fazlalığından şikayet edilmeye başlanır, işte o an ortada kalitesiz bir kalabalık var demektir ve bu durum kaosun habercisidir. Kuran, insanı çok büyük bir ilahi sorumluluğu, yani emaneti taşıyan varlık olarak görür. Sırf kimlik kartı ve fotoğrafı var diye yığınla insan üretip bunu "Allah'ın takdiri" veya "insanlığa hizmet" diyerek Kuran'a mal etmek asla savunulamaz. Kuran'ın idealindeki insan modeli şunları kapsar:

Yetenekli olmalıdır.

Üretken olmalıdır.

Yapıp eden, sorumluluk sahibi bir varlık olmalıdır.

Kuran bu kalite vurgusunu sadece sözde bırakmaz, sayısal örneklerle de pekiştirir. Örneğin Bakara Suresi 249. ayette, sayıca az olan nice toplulukların Allah'ın izniyle kalabalık orduları yendiği söylenir. Benzer şekilde Enfâl Suresi 65-66. ayetlerde, inançlı ve sabırlı 20 kişinin 200 kişiyi, 100 kişinin ise 1000 kişiyi yenebileceği anlatılır. Bu galibiyetlerin arkasında kafa sayısı değil, iki devasa nitelik vardır: İnanç ve sabır.

Dini Kullananların "Çok Çocuk" Yalanı

Bu iki değer, her zaman kuru kalabalığa (niceliğe) karşı öne çıkarılır. Müminûn Suresi 53-56. ayetlerde, dini parçalara bölenlerin kendi uydurdukları "zübür" denilen kutsallaştırılmış hizip kitaplarıyla övündükleri anlatılır. Allah ile aldatan

bu gruplar, mal ve çocuk çokluğunu bir iyilik sanarak büyük bir gafletin içine düşerler. Türkiye'de de insanları Kuran'dan uzaklaştıran bu şeytani grupların önde gelenleri hep şu çarpık düşünceyi dayatır: "Allah her doğanın rızkını (yiyeceğini) verir, en az üç tane doğurun, aksini söyleyen kökümüzü kesmek istiyor."

Bu laf ebeleri çok temel bir gerçeği unuturlar: Allah köpeklerin ve böceklerin de rızkını verir ama sırf karnı doyuyor diye bir canlı, ideal insan olamaz. Kuran, sadece karnı doyan yığınlar değil, emanet taşıyabilecek kadar yetkin ve nitelikli insanlar ister. Kendi taraftarlarını artırmak için insanlığın tüm değerlerini hiçe sayan bu grupların asıl anlamak istemedikleri gerçek budur.

Aile Nüfusunu Çoğaltmama Uyarısı

Nüfus meselesinin aslı, bu kişilerin iddia ettiğinin tam tersidir. Örneğin Nisa Suresi 3. ayet, evlilikle ilgili bir düzenleme yaparken, aile bireylerinin sayısını artırmamak yönünde çok net bir öneride bulunur. Geleneksel çevirmenlerin ve yorumcuların (müfessirlerin) gözden kaçırdığı asıl anlam şudur: Ayette geçen yetimlere haksızlık etmekten korkarsanız tek kadınla yetinin emri, "aile nüfusunuzu çoğaltmamanız ve yoksullaşmamanız için en uygun yoldur" şeklinde biter. Ayette geçen 'ellâ te'ûlû' ifadesinin kökü olan "avl" ve "ayle" kelimeleri, tam da "aile bireylerinin çoğalarak yoksulluğa düşmesi" anlamına gelir. Türkçedeki "aile" kelimesi de bu kökten gelir.

Ancak Kuran'ı çevirenler, kelimenin asıl anlamı yerine en az kullanılan "haksızlık etmek" anlamını seçmiş ve ayetin asıl mesajının üstünü tamamen örtmüşlerdir. İşin aslı şu ki Kuran; belli şartlarda izin verilen dört kadınla evliliğin yerine tek eşliliği önerirken, gerekçe olarak çocuk sayısının az tutulmasını gösterir. Kuran'ın nitelikli nüfus ısrarının temel sebepleri şunlardır:

Çocuk sayısı arttıkça, onlara kaliteli bir eğitim verme imkânı azalır.

Kuran, sırf sayıca bol bir toplum değil, her açıdan kuvvetli bir toplum ister.

İnsan meselesinde sayıya (kemiyete) değil, kaliteye (keyfiyete) önem verilir.

Gerçek Kurtuluş Kalitede

Ne yazık ki, Müslümanların çekirdek kuşakları bile kalabalıkla övünme hastalığına yenik düşmüşlerdir. Oysa Kuran Enfâl Suresi 19. ayette çok açık konuşur: "Cemaatiniz çok da olsa size zerre kadar yarar sağlamaz. Allah inananlarla beraberdir." Burada inanç, sayısal bir değer değil, tam aksine sayısal çoğunluğa karşı duran bir kalite-değer olarak öne çıkarılmıştır.

Nüfusun kalitesini umursamadan sadece sayıyı artırmak insanlığı bugün çok zor durumda bırakmıştır. Bugün yakındığımız küresel felaketlerdeki en büyük pay işte bu düzensiz nüfus artışınındır. Üstelik bu felaket sadece basit bir açlık veya yetersiz beslenme meselesi değildir; aşırı nüfus, bu sorunun çözümünü bile imkânsız hale getirmiştir. Her şeyin özeti şudur:

Sadece açlık ve barınma sorununu çözmek, Yaratıcı'nın istediği ideal insan olmak için asla yeterli değildir.

Asıl hareket noktamız, et ve ekmek davasının çok ötesindeki yüce değerlere tutunmaktır.
Zaten sadece çoklukla övünme (tekâsür) hastalığına tutulanlar, günün sonunda et, ekmek, iş ve aş meselesini de çözebilmiş değillerdir.

Kalabalıklara Boğulan Ülke

Türkiye’nin ölüm kalım meselelerinin en başında, kalitesiz ve eğitimsiz nüfusun hızla artması geliyor. Dini kendi siyasi çıkarları için kullananların bu ülkeye yaptığı en büyük kötülük tam da budur.

Halka sürekli "Allah ne verdiyse doğurun, Allah herkesin rızkını (yiyecek ekmeğini) vermekten aciz mi!" dediler. Müslüman halkı durmadan çocuk yapmaya iten bu siyasetçiler, ülkenin kalkınmasına çok büyük bir darbe vurdu. İnsanların eğitim alıp kaliteli bireyler olmasının önünü kestiler. Kısacası bu kişiler, siyasi menfaatleri için dini alet edip halkı bizzat Allah'ın adıyla kandırdılar.

Peki halk onlara dönüp şu basit soruyu sorabildi mi? "Evet, Allah her canlının yiyeceğini veriyor ama insandan beklenen şeyleri başarmak için sadece karın doyurmak yeterli mi?"

Mesele dinse, bilmemiz gereken bir gerçek var: İslam aslında bu siyasetçilerin söylediğinin tam tersini savunur. Kuran'a göre; sırf sayıca kalabalık olmakla övünmek ve çocuk sayısını bir yarış haline getirmek putperestliğin, yani Allah'a ortak koşan eski çağlardaki gösteriş meraklılarının bir âdetidir. Kuran bunu açıkça eleştirir. İnsan dediğin zaman asıl önemli olan sadece kalabalık olmak, yani "kelle sayısının" çokluğu değildir. Asıl mühim olan; değerli, işe yarayan ve üreten insanlara sahip olmaktır.

Mesele Sadece Aç Kalmak Değil

Kaliteye hiç bakmadan sadece sayıyı artırmak bütün insanlığı çok zor bir duruma soktu. Biz bu konuya elbette "Malthusçü" bir kafayla yaklaşmıyoruz. Nedir bu Malthusçü kafa? "Nüfus çok artarsa dünyada yiyecek yetmez, açlıktan ölürüz ya da keyfimiz kaçar" diyen eski bir ekonomik görüştür. Biz bu mantığı desteklemiyoruz. Bizim derdimiz bambaşka! Biz şunlara göz yumulmasın istiyoruz:

İnsanlığın bozulup yozlaşmasına,
Doğanın yakılıp yıkılmasına,
İnsanın artık insanlık değerleri üretemeyecek kadar kötü bir duruma düşmesine.

Karşımızda şöyle bir gerçek duruyor: Dünyanın karşı karşıya kaldığı en büyük tehlikelerden biri, belki de bir numaralısı bu hızlı nüfus artışıdır. Rakamlara bakarsak tablo daha da netleşiyor:

1900 yılında 1 milyar 900 milyon olan dünya nüfusu,

1950'de 2.5 milyara çıktı.

1995'te ise 5.5 milyara fırladı.

2020 yılı için beklenen rakam ise tam 10 milyar.

Elimizdeki tüm iyi ve kötü ihtimalleri yan yana koyduğumuzda, bu gidişatın insanlık için tam bir felaket olacağını söylemek hiç de abartı olmaz.

Türkiye'nin Üç Büyük Hatası

Nüfus meselesinde Türkiye'nin içine düştüğü üç temel yanlışı göstermek gerekiyor:

Doğum kontrolü gibi tamamen akla ve bilime dayalı bir konunun, dini kullanarak halkı kandıranların eline bırakılması. Yani mantığın değil, din maskesi altında uydurulan yalanların söz sahibi olması.

Köylerden büyükşehirlere doğru akan göçün bir türlü durdurulmaması.

Yabancı ülkelerden Türkiye'ye yapılan göçlerin önünün kesilmemesi.

Bu ülkeyi yönetenler, köyden şehre göçü adeta teşvik ettiler. Bunun sonucunda çağın gerisinde kalan derme çatma yapılar ve gecekondular türedi. Yeşili, doğayı mahvettiler. Sadece seçimlerde oy alabilmek için yaptıkları o

göstermelik şehirleşme planlarıyla güzelim kentleri çirkinleştirdiler, şehirleri resmen harabeye çevirdiler.

Oy Uğruna Yok Edilen Güç

İşin bir de dış göç boyutu var. Başka ülkelerde azınlık olarak yaşayan, bizimle aynı dini ya da aynı ırkı paylaşan insanların Türkiye'ye akın etmesini kolaylaştırdılar. Böyle yaparak aslında kendi elleriyle çok büyük bir hata yaptılar. Çünkü o insanlar yaşadıkları ülkelerde kalsalardı, ileride Türkiye'nin dışarıdaki sesi, lobisi ve sadık temsilcileri olacaklardı. Bu büyük gücü yok ettiler.

Aslında bu tür göçlere ancak çok zorunlu hallerde, can güvenliği gibi hayati durumlarda izin verilmeliydi. Oysa isteyen herkesin gelmesine göz yumdular. Bir yandan Türkiye'nin dışarıdaki en büyük destek güçlerinden biri yok edildi, diğer yandan bu kalabalıklar içeride Türkiye'nin sırtına kambur üstüne kambur bindirdi.

Ve işin en acı tarafı şu: Bütün bu yapılanlar yüce bir ideal, büyük bir devlet aklı için değil; sadece ama sadece sandıktaki üç beş oy uğruna yapıldı.

Doğum kontrolü dinen yasak mı, günah mı? Bu meseleyi ilmi açıdan ve kişiler için bir imkan olarak ele alalım. Peşinen söyleyelim: İslam, doğum kontrolüne izin vermektedir. Hatta duruma göre bunu teşvik eder, ister.

Burada bir noktanın altını kalınca çizmek lazım. Bizim konuştuğumuz doğum kontrolü, erkek ve dişi hücre birleşmeden, yani gebelik başlamadan önce alınan tedbirlerdir. Gebelik başladıktan, döllenme olduktan sonra yapılan müdahaleler (mesela kürtaj) bizim konumuz dışındadır. O iş doktorların alanıdır. Çünkü orada artık canlanmış bir varlık vardır ve onun hayatına müdahale söz konusudur.

O yüzden doğum kontrolü başka bir şeydir, bazı durumlarda "gizli cinayet" gibi duran kürtaj başka bir şeydir. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Döllenme olduktan sonra yapılan bütün müdahaleler, eğer annenin hayatı tehlikede değilse, bir insanlık suçudur.

Kuran-ı Kerim'de Durum Ne?

Şimdi Kuran'a bakalım. Kuran'da "doğum kontrolü yapın" veya "yapmayın" diye açık bir söz yok. Ancak dinin "kaliteli, iyi yetişmiş insan" isteği düşünüldüğünde, Kuran'ın bunu dolaylı yoldan istediği ve özendirdiği söylenebilir.

Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin, diyen bir ayet vardır (İsra, 31). Bazıları bu ayeti alıp doğum kontrolü yasak diye anlatıyor. Bu büyük bir cehalettir, lafı saptırmaktır. O ayetin bizim konuyla hiç ilgisi yok. O ayet, eski Arapların yeni doğmuş çocuklarını diri diri gömme vahşetini, zulmünü anlatır. Yani orada doğmuş, hayatta olan bir bebekten bahsediliyor.

Kuran'da değinilmeyen her konuda kural serbestliktir. Din buna "Eşyada esas olan ibahadır" der. Yani bir konuda vahiyden (Allah'tan gelen bilgiden) bir yasak yoksa, o iş serbest demektir. Kimse "Bunun serbest olduğuna dair kanıt var mı?" diyemez. Bir şeyin yasak olduğuna dair kesin hüküm yoksa, o şey zaten serbesttir. O yüzden Kuran üzerinden doğum kontrolü tartışması yapmak yersizdir.

Peygamberimizin Sözleri ve Davranışları

Peygamberimizin söz ve davranışlarına, yani sünnete baktığımızda da durum belli: Peygamber zamanında doğum kontrolü yapılırdı ve peygamber buna ses çıkarmazdı, müdahale etmezdi.

O zamanın şartlarında insanlar "azil" denilen bir yöntem kullanırdı. Azil, erkeğin sperminin kadının rahmine, yani yumurtalıklarına gitmesini bir şekilde engellemek demektir. Bu, sperm hücrelerinin dışarı boşaltılması şeklinde de olabilir, meninin rahme ulaşıp döllenme yapmasını önleyen başka bir tedbirle de olabilir. Bu konuda din alimleri (fıkıhçılar) fikir birliği içindedir.

Hadis kitaplarında peygamber zamanındaki bu yöntemle ilgili tam sekiz hadis var. Bu sekiz hadisin sadece tek bir tanesi bu yöntemi yasaklayan bir laf içerir.

Hadis uzmanları bu duruma baktığında, azil yönteminin yasak değil serbest olduğuna karar vermek zorunda kalır. Çünkü yedi hadis serbest diyor, sadece bir hadis yasak diyor. Bu sadece sayısal bir oran da değil. Yasak diyen o tek hadisi (Müslim kitabındaki hadis) rivayet eden kişi Cüdâme adında biridir. Bu kişinin kimliği tartışmalıdır. Üstelik bu hadisi ondan başka kimse anlatmamış. Yani bu hadis güvenilir değildir.

Sahabeler Nasıl Anladı?

Cüdâme güvenilir olsa bile, onun o tek sözü, diğer yedi sağlam hadisin yanında bir kural oluşturmaya yetmez. Büyük sahabeler (peygamberi gören, onun yolundan giden kişiler) de olayı böyle anlamışlar ve bu azil yöntemini kendileri de uygulamışlar.

Mesela çok ünlü sahabeler, Hz. Ali ve İbn Abbas da bunu uygulardı. Hatta İbn Abbas'a bu yöntemin hükmü sorulunca "Ben kendim uyguluyorum" diyerek lafı bitirmiş. Sadece onlar da değil, fıkıh (din hukuku) konusunda uzman olan şu sahabeleri de saymalıyız:

Sa'd bin Ebî Vakkas
Ebû Eyyüb el-Ensarî
Zeyd bin Sabit

Câbir
Hasan bin Ali (Peygamberin torunu)
Habbâb bin Eret
Ebû Saîd el-Hudrî
Abdullah bin Mes'ûd

Burası çok önemli: Sahabeler arasında bu yöntemi uygulamayan çok az kişi vardı. Ama onlar da bunun yasak (haram) olduğunu değil, sadece hoş olmadığını (mekruh olduğunu) söylüyorlardı. Sahabeler arasında bu yönteme yasak diyen tek bir söze veya tavra rastlanmaz.

"Evlenip Çoğalın" Sözünün Gerçek Anlamı

Doğum kontrolü deyince hemen akla gelen ve hadis diye söylenen bir söz var: "Evlenin, çoğalın."

Bu söz, eğer uydurma değilse, asıl olarak İslam'da "dünyadan elini eteğini çekip evlenmemek" (ruhbaniyet) ve erkeğin "kendini hadım ettirmesi" (kendini iğdiş ettirme) gibi şeylerin yasak olduğunu anlatır.

Sürekli bekar kalma veya kendini hadım etme kuralıyla, zaten evlenmiş, çoluk çocuğa karışmış insanların bazı mecburiyetler yüzünden "aile planlaması" yapmasını bir tutamayız. Doğrusu şudur ki, o "Evlenin çoğalın" lafının, şu an konuştuğumuz konuyla, yani doğum kontrolüyle hiç alakası yoktur.
Nüfusun sayısını düzenleyen kurallarla, nüfusun kalitesini (nasıl insanlar yetişeceğini) düzenleyen kuralları birbirine karıştırmamak lazım.

Dinin korumaya çalıştığı en önemli şeylerden biri nesildir (soy sop), diğeri de nefstir (insanın canı, kendisi). Nesli korumak için "Evlenin, çoğalın" denir. Bu, nüfusun sadece sayısı (niceliği) açısından korunmasıdır.

Ama sadece sayıyı artırmak yetmez. Üstelik bu sayı meselesi kişiden kişiye, zamandan zamana değişir. Nüfusun kaç kişi olacağı, yaşanılan zamana ve yere göre belirlenir. Yani nüfus sayısında değişkenlik asıldır.

Nüfusun kalitesini (niteliğini) korumak, yani insanın canını, nefsini muhafaza etmek ise kesin, mutlak bir emirdir. Bu emir zaman ve mekandan bağımsızdır, her zaman geçerlidir.
İslam'ın temel kurallarına göre; duruma göre değişebilen ve kesin bir emir olmayan "nüfusu sayıca artırma" uğruna, kesin emir olan ve her zaman geçerli olan "kaliteyi (niteliği) koruma" ilkesini tehlikeye atamayız.

Eski Alimlere Göre Doğum Kontrolü

Peki, daha sonraki dönemlerde yaşamış İslam bilginleri, özellikle de dört büyük mezhebin kurucusu olan imamlar bu konuya nasıl bakmış?

Bugün İslam dünyasındaki Sünni mezheplerin tamamı "azil" yönteminin, yani erkeğin sperminin kadının rahmine ulaşmasını engellemenin tamamen serbest olduğunu söyler. Anlaşamadıkları tek bir nokta vardır: Bu işlem yapılırken eşin rızası şart mıdır? Kimi alimler kadının onayını kesinlikle şart koşarken, kimileri bu onayın zorunlu olmadığı konusunda diretmez.

Hangi Durumlarda Kontrol Yapılabilir?

İslam düşünürlerinin konu üzerindeki ortak kararlarını şöyle toparlayabiliriz:

Döllenmeyi engellemek amacıyla önlem almak, kişilere tanınmış bir haktır ve İslam bunu serbest bırakır. Alimlerin tek tartışması, işin sadece nasıl uygulanacağı kısmındadır.

Spermin ana rahmine gitmesini önleyen her türlü yöntem bu "azil" (engelleme) kapsamına girer. İster kadın ister erkek önlem alsın, ister tıbbi ister doğal yöntemler kullanılsın, hepsi aynı kapıya çıkar ve serbestlik alanındadır.

Doğum kontrolü sadece sağlık sorunları yüzünden yapılmaz. Ekonomik zorluklar, pedagojik sebepler (çocuğu iyi yetiştirme ve eğitme kaygısı) ve hatta estetik (dış görünüş) kaygıları bile geçerli birer nedendir.

Bu estetik kaygısı maddesine çok çarpıcı bir örnek verelim. Ünlü İslam alimi İmam Gazali (ölüm tarihi 505/1111), "İhya" adlı en önemli ve temel eserinde kadın-erkek ilişkilerini din açısından inceler. Gazali, eserin bir bölümünde (İhya, 2/51-52) doğum kontrolüne geniş yer ayırır ve çok ilginç bir tespitte bulunur: Bir kadının sırf güzelliği bozulmasın diye çocuk yapmayı sınırlandırmak istemesi son derece haklı ve geçerli bir gerekçedir.

Günümüz Bilim İnsanlarının Görüşü

Peki, günümüzdeki ilahiyat (din bilimi) çevreleri konuya tamamen bilimsel açıdan bakınca ne diyor? Onlar da bugüne kadar anlattığımız tüm sonuçlara harfiyen katılıyorlar.

Bu noktada, din alimlerinin bir araya gelip konuyu tartıştığı iki büyük toplantı çok önemlidir:

1965 yılında Kahire'de yapılan konferans.
1971 yılında Rabat'ta yapılan konferans.

Bu toplantılarda ilahiyat otoriteleri, anlattığımız sınırlar içinde yapılacak bir aile planlamasının İslam açısından hiçbir sakıncası olmadığını kabul etmiş ve bunu tüm dünyaya ilan etmişlerdir. (Bu konuda daha fazla detayı Muhammed Necatullah Sıddîkî'nin "Economic Philosophy of Islam" kitabının 3. bölümünde

ve Abdurrahim Ümran'ın "Family Planning in the Legacy of Islam" eserinin 4. bölümünde görebiliriz.)

Fetvalar da Serbestlikten Yana

İslam dünyasının saygın kurumları ve kişileri de bu konuda yasakçı değildir. Şu kişi ve kurumların yayınladığı fetvalar (dini hukuki kararlar), doğum kontrolünün serbest olduğu yönündedir:

Mısır'daki ünlü eğitim kurumu Ezher'in hocalarından Câdül-Hakk Alî'nin verdiği kararlar.

Eski Mısır Müftüsü Abdülmecit Selim'in görüşleri.

Birçok farklı İslam ilahiyatçısının ortak fikirleri.

Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'nun resmi kararları.

Uluslararası bir kurul olan el-Mecmeül-Fıkhî el-İslamî'nin kararları.

Son olarak, konuyu bu özgürlük alanı içinde değerlendiren en geniş çaplı bilimsel araştırma ise Abdurrahim Ümran'ın yazdığı "Family Planning in the Legacy of Islam" (İslam Mirasında Aile Planlaması) isimli kitaptır.

Din Adına Uydurulan Yalanlar

Bazı gruplar siyasetlerini Kuran'da geçen bir tabir olan "Allah ile aldatmak" (Lokman suresi 33, Fatır suresi 5 ve Hadid suresi 14. ayetlerde geçer) üzerine kuruyorlar. Bu grupların insanları kandırmak için uydurdukları en büyük dini yalanlardan biri de doğum kontrolüyle ilgilidir. Bu tuzağın Müslümanlara ne kadar zarar verdiğini bütün detaylarıyla görmek isterseniz, yazarın Türkiye'de

çığır açan ve sadece dört ay gibi kısacık bir sürede 60'tan fazla baskı yapan "Allah ile Aldatmak" adlı kitabına bakabilirsiniz.

Bu gruplar doğum kontrolüne karşı şöyle bir propaganda yapıyorlar: "Allah ne verdiyse doğurun, O'nun gönderdiğine itiraz edilmez. Allah yarattığı kulun rızkını, yani rızkını ve yiyecek ekmeğini vermekten aciz mi?"

Siyasi Oyunlar ve Korkutma Taktikleri

Dini kullanarak söylenen bu yalana bir de şu siyasi korkutmacayı ekliyorlar:

"Doğum kontrolü dedikleri şey, Hristiyanların Müslümanları kısırlaştırmak veya nüfusumuzu azaltmak için bize dayattığı bir tuzaktır. Sakın bunlara inanıp aldanmayın. Allah ne verdiyse doğurun ki sayımız artsın, sayımız arttıkça gücümüz de artsın."

Oysa bu söylenenlerin tamamı yalandır ve halkı kandırmak için yapılan siyasi bir laf kalabalığından, yani demagojiden ibarettir. Gerçek ise bu söylenenlerin tam tersidir.

İslam'da Doğum Kontrolünün Bilimsel Temeli

Kuran'daki gerçekler daha önceki bölümlerde parça parça anlatılmıştı. Şimdi ise İslam açısından konuyu toparlamak için, doğum kontrolü hakkında bugüne kadarki en geniş ve bilimsel çalışmayı yapan Mısırlı bilgin Abdurrahim Umran'ın kitabından bazı bölümlere bakacağız. Mısırlı bilgin, kitabının giriş kısmında konuyu şöyle özetliyor:

İslam dini, aile içindeki ilişkileri tamamen aile üyelerinin huzurunu ve refahını sağlamak üzerine kurar. Çocuklar hem toplumun geleceği hem de İslam'ın savunucuları olduğu için, onların haklarına özellikle büyük önem verilmiştir.

Peygamber Döneminde Aile Planlaması

İslam'ın, daha ortada bir nüfus patlaması tehlikesi bile yokken insanlık tarihinin bu kadar erken bir döneminde aile planlamasıyla ilgilenmiş olması, günümüz aydınlarını bile şaşırtmaktadır. Peygamberimizin yakın arkadaşları olan sahabilere şu nedenlerle korunma (azil, yani gebeliği önlemek için geri çekilme yöntemi) izni verilmiştir:

Sağlığı korumak.
Sosyal sıkıntılardan uzak durmak.
Ekonomik zorlukların önüne geçmek.

Bu korunma iznini kullanırken ne Allah'ın yarattıklarına rızık vereceğinden şüphe duyulur, ne kadere isyan edilir, ne de tevekküle (Allah'a güvenip işi tamamen O'na bırakmaya) karşı bir güvensizlik yaşanır.

14 Asırlık İslam Hukukunda Doğum Kontrolü

Peygamberimizin döneminden bu yana tam 14 asırdır, İslam hukukunun (fıkıh) temel kaynaklarının neredeyse hepsinde doğum kontrolü tartışmalarına az ya da çok yer verilmiştir.

Müslüman olan veya olmayan ülkelerin kütüphanelerinde İslam hukukuyla ilgili bu kadar çok eserin bulunması, konunun aslında ne kadar büyük ve önemli olduğunu kanıtlar. Hatta yazar, Mısır'daki Ezher Üniversitesi'nde bu konuyla ilgili henüz basılmamış, ciltler dolusu el yazması eserler bile bulduğunu belirtiyor.

Doğum Kontrolünün Gerçek Amacı Nedir?

Mısırlı bilgin Abdurrahim Umran'a göre, aile planlaması kavramından anlaşılması gereken şey; eşlerin karşılıklı anlaşarak uyguladıkları hamileliği önleyici yöntemlerdir. Eşlerin bu yöntemleri seçme amaçları ise şunlardır:

Sağlıklarını korumak.

Sosyal ve ekonomik sıkıntılara düşmekten kurtulmak.

Hem topluma hem de kendi çocuklarına karşı olan sorumluluklarını çok daha iyi yerine getirebilmek.

Aile Planlamasının Temel Şartları

Yazar, bu planlamanın amaçlarını ve faydalarını şu şekilde sıralıyor:

Anne ve çocuğun sağlığını korumak.

Çocuğun belli bir süre sadece anne sütüyle düzenli beslenebilmesi için çocuk yapma işini doğru bir zamana yaymak.

Hamileliğin anne için en güvenli yaşta gerçekleşmesini sağlamak.

Çocuk sayısını; ailenin kendi isteğine, fiziksel dayanıklılığına, maddi gücüne ve çocuğa verebileceği eğitim imkanlarına göre sınırlamak.

Zorlama Yok, Tamamen Gönüllülük Var

Burada en çok dikkat edilmesi gereken nokta, çocuk sayısını sınırlama kararının tamamen gönüllü olmasıdır. Aileye bu konuda baskı yapan hiçbir zorlayıcı kanun veya kural yoktur. Metinde geçen aile planlaması, gebeliği önleme ve

doğum planlaması gibi kavramların hepsi aynı anlama gelir ve birbirinin yerine rahatlıkla kullanılabilir.

İslam'ın ilk dönemlerinde hamileliği önlemek için geri çekilme (azil) yöntemi kullanılırdı. Yakın zamana kadar birçok İslam hukuku (fıkıh) kitabı da hep bu kelimeyi kullandığı için yazar da bunu tercih etmiştir. Mantıken, geri çekilme yöntemi için geçerli olan bütün kurallar, günümüzdeki diğer hamileliği önleyici yöntemler için de aynen geçerlidir. Zaten bu durum, birçok İslam hukuku bilgini tarafından da açıkça belirtilmiştir (Umran, adı geçen eser, sayfa 1-5).